

Oznaka poročila: ARRS-CRP-ZP-2019/15

ZAKLJUČNO POROČILO O REZULTATIH CILJNEGA RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

A. PODATKI O RAZISKOVALNEM PROJEKTU

1. Osnovni podatki o raziskovalnem projektu

Šifra	V5-1607
Naslov	Pravna opredelitev statusa kmeta in kmetije vključno z gospodarskimi, okoljskimi in socialnimi ukrepi
Vodja	10120 Alenka Temeljotov Salaj
Naziv težišča v okviru CRP	2.1.1 Pravna statusna opredelitev kmeta in kmetije v Sloveniji
Obseg učinkovitih ur raziskovalnega dela	161
Cenovna kategorija	B
Obdobje trajanja	10.2016 - 09.2018
Nosilna raziskovalna organizacija	2629 Nova Univerza, Evropska pravna fakulteta
Raziskovalne organizacije - soizvajalke	
Raziskovalno področje po šifrantu ARRS	5 DRUŽBOSLOVJE 5.05 Pravo
Družbeno-ekonomski cilj	08. Kmetijstvo
Raziskovalno področje po šifrantu FORD	5 Družbene vede 5.05 Pravo

2. Sofinancerji

	Sofinancerji	
1.	Naziv	
	Naslov	

B. REZULTATI IN DOSEŽKI RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

3. Povzetek raziskovalnega projekta¹

SLO

V raziskovalnem projektu smo analizirali obstoječe definicije kmeta in kmetije in posledice za izvajanje različnih ukrepov (SKP podpore ter davčna, delovnopravna, socialna in pokojninska zakonodaja) ter pripravili usmeritve za sistemsko ureditev statusa kmetije za enotno podlago za izvajanje vseh vrst ukrepov. Iz primerjalno-pravne analize izhaja, da se v Avstriji, Nemčiji in Italiji kmetijska in gozdarska dejavnost izvajata v enakih statusno-pravnih oblikah kot ostale gospodarske dejavnosti. Posebne statusno-pravne oblike »kmetija«, kot jo poznamo pri nas, v navedenih državah ne poznajo. Predpisi, ki v zgoraj navedenih državah urejajo gospodarske družbe, za podjetja, ki se ukvarjajo s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo, vsebujejo kar nekaj posebnosti. Podobno določbo kot avstrijski in nemški predpisi, ki urejajo gospodarske družbe, vsebuje tudi Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1), ki določa, da se za osebe, ki kot posamezniki ali skupno opravljajo kmetijsko ali gozdarsko dejavnost, ta zakon uporablja le, če se na njihovo zahtevo v sodni register vpišejo kot družbe ali kot podjetniki v Poslovni register Slovenije. V Sloveniji pravna narava kmetije ni jasna, kar povzroča v praksi številne težave. Kmetija po izrecni določbi ZKme-1 ni pravna oseba. Iz tega sledi, da je lahko le fizična oseba ali pa eventualno družba civilnega prava. Kmetija, kot je opredeljena v ZKme-1, sicer ima določene znake družbene pogodbe, vendar ji manjka bistvena značilnost pogodbe – avtonomija volje. Po veljavnem ZKme-1 namreč postane fizična oseba član kmetije po samem zakonu, če ima stalno prebivališče na istem naslovu kot nosilec kmetije. Glede na raziskavo predlagamo, da se ureditev v ZKme-1 uskladi z ZGD-1 in se nosilce kmetij obravnava kot fizične osebe – posameznike, ki samostojno sklepajo pravne posle in prevzemajo obveznosti v zvezi s kmetijskim gospodarstvom. Nosilci kmetij sklepajo pravne posle v svojem imenu in za svoj račun in za prevzete obveznosti odgovarjajo z vsem svojim premoženjem. Osebe, ki so vpisane v register kmetijskih gospodarstev kot člani kmetije, formalno niso udeležene pri poslovanju in ne odgovarjajo za obveznosti, ki jih v zvezi z vodenjem kmetijskega gospodarstva prevzame nosilec kmetije. Menimo, da navedena rešitev ni v nasprotju z strategijo razvoja kmetijstva v Sloveniji, ki tržno usmerjene družinske kmetije postavlja v ospredje in jih opredeljuje kot nosilke razvoja na področju kmetijske dejavnosti. Navedena rešitev je tudi skladna z Mnenjem Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o družinskih podjetjih. Definicija družinskega podjetja namreč ni vezana na statusno-pravno obliko, v kateri deluje podjetje, temveč je poudarjen predvsem cilj, da se podjetje prenaša iz generacije v generacijo.

ANG

In the research project we analyzed the existing definitions of the farmer and the farm and the consequences for the implementation of various measures (CAP support and tax, labor law, social and pension legislation) and prepared guidelines for systemic regulation of farm status for a uniform basis for the implementation of all types of measures. It is clear from the comparative legal analysis that in Austria, Germany and Italy agricultural and forestry activities are carried out in the same status and legal forms as other economic activities. Special status-legal forms of "farm", as we know it, do not exist in those countries. The regulations governing companies listed in the abovementioned countries provide for a number of special features for companies engaged in agricultural and forestry activities. A similar provision as the Austrian and German regulations governing companies is also contained in the Companies Act (ZGD-1), which provides that persons who, as individuals or jointly carry out agricultural or forestry activities, only apply this law if at their request, are registered as companies or as entrepreneurs in the Business Register of Slovenia. In Slovenia, the legal nature of the farm is not clear, which causes many problems in practice. According to the explicit provision of ZKme-1, the farm has no legal personality. It follows that only a natural person or possibly a civil law company may be. The farm, as defined in ZKme-1, has certain signs of a social contract, but it lacks the essential characteristic of the contract - autonomy of will. According to the valid ZKme-1, a natural person becomes a member of the farm according to the law itself, if he has permanent residence at the same address as the holder of the farm. According to the survey, we propose that the regulation in ZKme-1 be aligned with the ZGD-1, and that the holders of the farms are treated as natural persons - individuals who independently enter into legal transactions and take over liabilities related to the holding. Farmers enter into legal transactions on their own behalf and for their own account and are responsible for their liabilities with all their assets. Persons registered in the register of agricultural holdings as members of the farm are not formally involved in the management and are not responsible for the obligations assumed by the farmer in relation to the management of the holding. We believe that this solution does not contradict the strategy of agricultural development in Slovenia, which puts market-oriented family farms at the forefront and defines them as the bearers of development in the field of agricultural activity. This solution is also in line with the opinion of the European

Economic and Social Committee on family businesses. The definition of a family business is not linked to the status and legal form in which the company operates, but the main emphasis is on the goal of transferring the company from generation to generation.

4. Poročilo o realizaciji predloženega programa dela oz. ciljev raziskovalnega projekta²

Projekt je realiziran v celoti po zastavljenem programu in raziskovalnih ciljih. Pripravljeno in poslano zaključno poročilo 'V5-1607 Pravna opredelitev statusa kmeta in kmetije vključno z gorspodarskimi, okoljskimi in socialnimi ukrepi' vsebuje 179 strani ter naslednja poglavja:

1. UVOD
2. PROBLEMATIKA OPREDELITVE ZAŠČITENE KMETIJE V ZDKG.
3. OPREDELITEV KMETIJE ZA POTREBE IZVAJANJA SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE
4. OPREDELITEV KMETIJE ZA POTREBE IZVAJANJA DAVČNE POLITIKE
5. OPREDELITEV KMETIJE ZA POTREBE IZVAJANJA POKOJNINSKE IN SOCIALNE ZAKONODAJE
6. OPREDELITEV KMETA IN KMETIJE ZA POTREBE IZVAJANJA DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE
7. STATUSNOPRAVNA UREDITEV KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V AVSTRIJI
8. SKUPNA KMETIJSKA POLITIKA V AVSTRIJI
9. STATUSNO-PRAVNE OBLIKE KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V NEMČIJI
10. STATUSNOPRAVNA UREDITEV KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V ITALIJI
11. PRIMERJAVA IZVAJANJA SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE, DAVČNE ZAKONODAJE TER DELOVNOPRAVNE, SOCIALNE IN POKOJNINSKE ZAKONODAJE
12. PRIPOROČILA GLEDE SPREMEMB ZAKONODAJE S PODROČJA KMETIJSTVA

5. Ocena stopnje realizacije programa dela na raziskovalnem projektu in zastavljenih raziskovalnih ciljev³

Program dela je realiziran v celoti, 100%.

Tekom projekta so bili objavljeni 4 članki, in sicer 3 spodaj navedeni ter članek, ki je izšel v reviji Dignitas št. 79/80, pa še ni vpisan. Naslov članka je Problematika zakupa zemljišč v Sloveniji, avtorji: Marijana Kunc, Boštjan Aver, Marko Starman, Monika Sirk in Alenka Temeljotov Salaj.

Javna predstavitev projekta je bila 29.11.2018, na lokaciji Evropske pravne fakultete v Ljubljani.

6. Spremembe programa dela raziskovalnega projekta oziroma spremembe sestave projektne skupine⁴

Program dela ni bil spremenjen. V prvi fazi projekta je sodelovala raziskovalna skupina Medifas, in sicer z njihove strani: Eneja Drobež, David Bogataj, Marija Bogataj, kasneje Robert Vodopivec in Danijel Kovacic. Tekom izvedbe projekta so se v okviru Evropske pravne fakultete pridružili se pogodbeni sodelavci ter magistrski in doktorski studentje. Na projektu so s strani Evropske pravne fakultete sodelovali: Alenka Temeljotov Salaj, Marijana Kunc, Boštjan Aver, Zvone Vodovnik, Uršula Habe, Marko Starman, Monika Sirk, Suzana Peer, Špelca Zagorc in Tinkara Arbi.

7. Najpomembnejši dosežki projektne skupine na raziskovalnem področju⁵

		Dosežek	
1.	COBISS ID	2053121974	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Opredelitev kmetije za potrebe izvajanja davčne politike
		ANG	Definition of the farm for the purpose of implementing tax policy

		Dosežek	
Opis	SLO	V Sloveniji je po podatkih Zavoda za gozdove (ZGS) več kot 313.000 gozdnih zemljišč, ki jih ima v lasti kar 461.000 lastnikov gozdov. Podobna razdrobljenost je značilna tudi za kmetijska zemljišča. V Sloveniji je več kot 420.000 gospodinjstev, katerih člani imajo v lasti ali uporabi kmetijska in gozdna zemljišča, za dohodnino od dohodkov od teh zemljišč pa je (zaradi oprostitve za vsa gospodinjstva z največ 200 evri dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti) zavezanih le okoli 71.000 gospodinjstev oziroma okoli 120.000 oseb. Vsa ta gospodinjstva se skladno z Zakonom o dohodnini štejejo med kmečka gospodinjstva. Z davčno zakonodajo s področja kmetijske in gozdarske dejavnosti se torej srečuje skoraj četrtina prebivalcev Slovenije. V članku so predstavljeni davčni predpisi, ki urejajo področje kmetijske in gozdarske dejavnosti in na primeru izbranih kmetij preučene posledice obstoječe ureditve za davčne zavezanca, ki opravljajo osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost.	
	ANG	According to the Forestry Institute (ZGS) in Slovenia, more than 313,000 forested land is owned by as many as 461,000 forest owners. Similar fragmentation is also characteristic of agricultural land. In Slovenia, more than 420,000 households, whose members own or use agricultural and forest land, are liable for personal income tax from these land (due to the exemption for all households with a maximum of 200 EUR of income from basic agricultural and basic forestry activities) About 71,000 households or about 120,000 people. All these households are considered to be rural households in accordance with the Personal Income Tax Act. Almost a quarter of the population of Slovenia is faced with tax legislation in the field of agriculture and forestry. In the paper, the tax regulations will be presented governing the field of agricultural and forestry activities and, on the case of selected farms, examine the consequences of the existing regulation for taxable persons performing basic agricultural and basic forestry activities.	
Objavljeno v		Nova revija; Dignitas; 2017; [Št.] 75/76; str. 63-88; Avtorji / Authors: Aver Boštjan, Kunc Marijana, Temeljotov Salaj Alenka	
Tipologija		1.01 Izvirni znanstveni članek	
2.	COBISS ID	1877217	Vir: COBISS.SI
Naslov	SLO	Opredelitev zaščitene kmetije za namene dedovanja	
	ANG	Definition of a protected farm for the purposes of inheritance	
Opis	SLO	Prispevek obravnava pereče vprašanje opredelitve zaščitene kmetije za namene dedovanja. Zakon o dedovanju kmetijskih gospodarstev poudarja socialno funkcijo lastnine, kar pomeni, da naj bi se na njegovi podlagi določenim kategorijam oseb zagotovila eksistenčna podlaga s prepovedjo delitve kmetij in s sorazmernim razbremenjevanjem prevzemnika glede nujnih deležev drugih dedičev, skladno s tem pa tudi omejuje oporočno svobodo v teh primerih. Ker ta institut močno posega v pravico do zasebne lastnine in dedovanja (33. člen Ustave RS), je tako razlikovanje in poudarjanje socialne funkcije lastnine lahko utemeljeno samo, kadar je z njim dejansko mogoče doseči pglavitni cilj, ki naj bi se z ureditvijo uresničeval, torej, da se prevzemniku omogoči eksistenčni obstoj na tej kmetiji. Zaradi precej nizko postavljene in fiksne spodnje meje za opredelitev zaščitene kmetije merila za zaščiteno kmetijo lahko izpolnjujejo tudi kmetijskogospodarske enote, ki njihovemu lastniku ne omogočajo preživetja oziroma se na njih kmetijska dejavnost sploh ne opravlja. Menim, da v takšnem primeru zakonska ureditev ne more uresničiti svojih legitimnih ciljev in je zato neustavna. Zato bi za kmetije, ki so na spodnji meji za določitev zaščitene kmetije, morala obstajati bodisi možnost ugotavljanja, ali lastniku dejansko omogočajo preživetje, bodisi bi moralo biti tem kmetom prepuščeno, da se sami odločijo, ali želijo zaščititi kmetijo.	

	Dosežek	
	ANG	The article deals with the pressing issue of the definition of protected farms for purposes of inheritance. The Inheritance of Agricultural Holdings Act emphasizes the social function of property. By prohibiting the division of farms, by relatively discharging the transferee's obligation in respect of paying-off other heirs, and by the restriction of testamentary freedom, the existential basis of certain categories of persons should be assured. However, this can be justified only if it is actually possible to achieve the goal pursued by the law, specifically that the transferee's existence on the farm is assured. Since the criteria for defining protected farms are rather low, and the actual productivity of the farm is not tested in the process of defining farms, it is possible that even such agricultural holdings are given protection which are too small to allow their owner to survive only by farming. I believe that in such a case the regulation cannot achieve legitimate aims, and is therefore deemed unconstitutional.
	Objavljeno v	Inštitut za delo pri Pravni fakulteti; Zveza Društev pravnikov v gospodarstvu Slovenije; Gospodarski vestnik; Podjetje in delo; 2017; 43, [št.] 8; str. 1442-1458; Avtorji / Authors: Drobež Eneja
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek
3.	COBISS ID	1024748657 Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO Problematika definicij kmetije za potrebe izvajanja davčne politike
	ANG	The problems of farm definitions for the needs of the implementation of tax policy
	Opis	SLO Po podatkih Gozdarskega inštituta (ZGS) v Sloveniji je več kot 313.000 gozdnih zemljišč v lasti kar 461.000 lastnikov gozdov. Podobna razdrobljenost je značilna tudi za kmetijska zemljišča. V Sloveniji je več kot 420.000 gospodinjstev, katerih člani imajo ali uporabljajo kmetijska in gozdna zemljišča, zavezanci za dohodnino iz teh zemljišč (zaradi oprostitve za vsa gospodinjstva z največ 200 EUR dohodka od osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti).) Približno 70.000 gospodinjstev ali približno 95.000 ljudi. V skladu z Zakonom o dohodnini so vsa ta gospodinjstva podeželska gospodinjstva. Skoraj četrtina prebivalstva Slovenije se sooča z davčno zakonodajo na področju kmetijstva in gozdarstva. V prispevku bodo predstavljeni davčni predpisi, ki urejajo področje kmetijske in gozdarske dejavnosti, pri izbranih kmetijah pa bodo preučene posledice obstoječe ureditve za davčne zavezance, ki opravljajo osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti.
	ANG	According to the Forestry Institute (ZGS) in Slovenia, more than 313,000 forested land is owned by as many as 461,000 forest owners. Similar fragmentation is also characteristic of agricultural land. In Slovenia, more than 420,000 households, whose members own or use agricultural and forest land, are liable for personal income tax from these land (due to the exemption for all households with a maximum of EUR 200 of income from basic agricultural and basic forestry activities) About 70,000 households or about 95,000 people. All these households are considered to be rural households in accordance with the Personal Income Tax Act. Almost a quarter of the population of Slovenia is faced with tax legislation in the field of agriculture and forestry. In the paper, the tax regulations will be presented governing the field of agricultural and forestry activities and, on the case of selected farms, examine the consequences of the existing regulation for taxable persons performing basic agricultural and basic forestry activities.
	Objavljeno v	Institute of Real Estate Studies; Proceedings; 2017; [Str.] 373-392; Avtorji / Authors: Aver Boštjan, Kunc Marijana, Temeljotov Salaj Alenka
	Tipologija	1.08 Objavljeni znanstveni prispevek na konferenci

8. Najpomembnejši dosežek projektne skupine na področju gospodarstva, družbenih in kulturnih dejavnosti⁶

	Dosežek	
1.	COBISS ID	
	Naslov	SLO
		ANG
	Opis	SLO
		ANG
	Šifra	
	Objavljeno v	
Tipologija		

9. Drugi pomembni rezultati projektne skupine⁷

--

10. Pomen raziskovalnih rezultatov projektne skupine⁸**10.1. Pomen za razvoj znanosti⁹**

SLO

To je prva, zelo obsežna primerjalno-pravna analiza obstoječe definicije kmeta in kmetije in posledic za izvajanje različnih ukrepov, v kateri je pregledana sodna praksa Sodišča EU, izvadena primerjava z zakonodajo v Avstriji, Nemčiji in Italiji.

ANG

This is the first, very comprehensive comparative legal analysis of the existing definition of the farmer and the farm and the consequences for the implementation of various measures, which examined the case-law of the Court of Justice, a comparison with the legislation in Austria, Germany and Italy was made.

10.2. Pomen za razvoj Slovenije¹⁰

SLO

Projektna skupina je podala priporočila glede sprememb zakonodaje s področja kmetijstva in sicer:

- predlog statusnopravnega preoblikovanja kmetijskih gospodarstev;
- opredelitev kmeta za področje skupne kmetijske politike;
- razmerje med nosilcem kmetije in drugimi člani kmetije ter lastnikom kmetijskih zemljišč;
- delovno-pravni vidik;
- davčni vidik kozi vidike različnih zakonov: Zakon o dohodnini (ZDoh-2) in Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1);
- socialno-varstveni vidik skozi pregled različne zakonodaje : Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ), Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1) in Zakon o urejanju trga dela (ZUTD).

ANG

The project team made recommendations regarding changes in legislation in the field of agriculture, namely:

- a proposal for status-reforming agricultural holdings;
- the definition of a farmer in the field of the common agricultural policy;
- the relationship between the farmer and the other members of the farm and the owners of farmland;
- labor-legal aspect;
- tax aspect of the aspects of various laws: the Personal Income Tax Act (ZDoh-2) and the Value Added Tax Act (ZDDV-1);

- Social and protection aspects through the review of various legislation: the Pension and Disability Insurance Act (ZPIZ-2), the Health Care and Health Insurance Act (ZZVZZ), the Parental Protection and Family Benefits Act (ZSDP-1) and the Market Regulation Act (ZUTD).

11. Vpetost raziskovalnih rezultatov projektne skupine

11.1. Vpetost raziskave v domače okolje

Kje obstaja verjetnost, da bodo vaša znanstvena spoznanja deležna zaznavnega odziva?

- v domačih znanstvenih krogih
 pri domačih uporabnikih

Kdo (poleg sofinancerjev) že izraža interes po vaših spoznanjih oziroma rezultatih?^{1.1}

11.2. Vpetost raziskave v tuje okolje

Kje obstaja verjetnost, da bodo vaša znanstvena spoznanja deležna zaznavnega odziva?

- v mednarodnih znanstvenih krogih
 pri mednarodnih uporabnikih

Navedite število in obliko formalnega raziskovalnega sodelovanja s tujini raziskovalnimi inštitucijami:^{1.2}

Kateri so rezultati tovrstnega sodelovanja:^{1.3}

12. Označite, katerega od navedenih ciljev ste si zastavili pri projektu, katere konkretne rezultate ste dosegli in v kakšni meri so doseženi rezultati uporabljeni

Cilj		
F.01	Pridobitev novih praktičnih znanj, informacij in veščin	
	Zastavljen cilj	☒ DA ☐ NE
	Rezultat	Dosežen <input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	Delno <input type="text"/>
F.02	Pridobitev novih znanstvenih spoznanj	
	Zastavljen cilj	☒ DA ☐ NE
	Rezultat	Dosežen <input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	Delno <input type="text"/>
F.03	Večja usposobljenost raziskovalno-razvojnega osebja	
	Zastavljen cilj	☒ DA ☐ NE
	Rezultat	Dosežen <input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	Delno <input type="text"/>
F.04	Dvig tehnološke ravni	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.05	Sposobnost za začetek novega tehnološkega razvoja	

	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.06	Razvoj novega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.07	Izboljšanje obstoječega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.08	Razvoj in izdelava prototipa	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.09	Razvoj novega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.10	Izboljšanje obstoječega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.11	Razvoj nove storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.12	Izboljšanje obstoječe storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.13	Razvoj novih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.14	Izboljšanje obstoječih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>

	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.15	Razvoj novega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.16	Izboljšanje obstoječega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.17	Prenos obstoječih tehnologij, znanj, metod in postopkov v prakso	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.18	Posredovanje novih znanj neposrednim uporabnikom (seminarji, forumi, konference)	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.19	Znanje, ki vodi k ustanovitvi novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.20	Ustanovitev novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.21	Razvoj novih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.22	Izboljšanje obstoječih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.23	Razvoj novih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.24	Izboljšanje obstoječih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	

	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.25 Razvoj novih organizacijskih in upravljavskih rešitev		
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.26 Izboljšanje obstoječih organizacijskih in upravljavskih rešitev		
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.27 Prispevek k ohranjanju/varovanju naravne in kulturne dediščine		
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.28 Priprava/organizacija razstave		
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.29 Prispevek k razvoju nacionalne kulturne identitete		
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.30 Strokovna ocena stanja		
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.31 Razvoj standardov		
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.32 Mednarodni patent		
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.33 Patent v Sloveniji		
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

F.34	Svetovalna dejavnost	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.35	Drugo	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

Komentar

13. Označite potencialne vplive oziroma učinke vaših rezultatov na navedena področja

	Vpliv	Ni vpliva	Majhen vpliv	Srednji vpliv	Velik vpliv	
G.01	Razvoj visokošolskega izobraževanja					
G.01.01.	Razvoj dodiplomskega izobraževanja	☒	☐	☐	☐	
G.01.02.	Razvoj podiplomskega izobraževanja	☒	☐	☐	☐	
G.01.03.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.02	Gospodarski razvoj					
G.02.01	Razširitev ponudbe novih izdelkov/storitev na trgu	☒	☐	☐	☐	
G.02.02.	Širitev obstoječih trgov	☒	☐	☐	☐	
G.02.03.	Znižanje stroškov proizvodnje	☒	☐	☐	☐	
G.02.04.	Zmanjšanje porabe materialov in energije	☒	☐	☐	☐	
G.02.05.	Razširitev področja dejavnosti	☒	☐	☐	☐	
G.02.06.	Večja konkurenčna sposobnost	☒	☐	☐	☐	
G.02.07.	Večji delež izvoza	☒	☐	☐	☐	
G.02.08.	Povečanje dobička	☒	☐	☐	☐	
G.02.09.	Nova delovna mesta	☒	☐	☐	☐	
G.02.10.	Dvig izobrazbene strukture zaposlenih	☒	☐	☐	☐	
G.02.11.	Nov investicijski zagon	☒	☐	☐	☐	
G.02.12.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.03	Tehnološki razvoj					
G.03.01.	Tehnološka razširitev/posodobitev dejavnosti	☒	☐	☐	☐	
G.03.02.	Tehnološko prestrukturiranje dejavnosti	☒	☐	☐	☐	
G.03.03.	Uvajanje novih tehnologij	☒	☐	☐	☐	
G.03.04.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.04	Družbeni razvoj					
G.04.01	Dvig kvalitete življenja	☒	☐	☐	☐	
G.04.02.	Izboljšanje vodenja in upravljanja	☒	☐	☐	☐	
G.04.03.	Izboljšanje delovanja administracije in javne uprave	☒	☐	☐	☐	

G.04.04.	Razvoj socialnih dejavnosti	☒	☐	☐	☐	
G.04.05.	Razvoj civilne družbe	☒	☐	☐	☐	
G.04.06.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.05.	Ohranjanje in razvoj nacionalne naravne in kulturne dediščine in identitete	☒	☐	☐	☐	
G.06.	Varovanje okolja in trajnostni razvoj	☒	☐	☐	☐	
G.07	Razvoj družbene infrastrukture					
G.07.01.	Informacijsko-komunikacijska infrastruktura	☒	☐	☐	☐	
G.07.02.	Prometna infrastruktura	☒	☐	☐	☐	
G.07.03.	Energetska infrastruktura	☒	☐	☐	☐	
G.07.04.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.08.	Varovanje zdravja in razvoj zdravstvenega varstva	☒	☐	☐	☐	
G.09.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	

Komentar

14. Naslov spletne strani za projekte, odobrene na podlagi javnih razpisov za sofinanciranje raziskovalnih projektov za leti 2016 in 2017¹⁴

Prezentacije in gradivo je objavljeno na spletni strani fakultete :
<https://epf.nova-uni.si/raziskovanje/raziskovalni-projekti/crp/>

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni;
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja in obdelavo teh podatkov za evidence ARRS;
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v pisni obliki (v primeru, da poročilo ne bo oddano z digitalnima podpisoma);
- so z vsebino zaključnega poročila seznanjeni in se strinjajo vsi soizvajalci projekta;
- bomo sofinancerjem istočasno z zaključnim poročilom predložili tudi elaborat na zgoščenki (CD), ki ga bomo posredovali po pošti, skladno z zahtevami sofinancerjev.

Podpisi:

*zastopnik oz. pooblaščen oseba
raziskovalne organizacije:*

in

vodja raziskovalnega projekta:

Nova Univerza, Evropska pravna
fakulteta

Alenka Temeljotov Salaj

ŽIG

Datum:

9.3.2019

Oznaka poročila: ARRS-CRP-ZP-2019/15

¹ Napišite povzetek raziskovalnega projekta (največ 3.000 znakov v slovenskem in angleškem jeziku). [Nazaj](#)

² Navedite cilje iz prijave projekta in napišite, ali so bili cilji projekta doseženi. Navedite ključne ugotovitve, znanstvena spoznanja, rezultate in učinke raziskovalnega projekta in njihovo uporabo ter sodelovanje s tujimi partnerji. Največ 12.000 znakov vključno s presledki (približno dve strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

³ Realizacija raziskovalne hipoteze. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

⁴ Navedite morebitna bistvena odstopanja in spremembe od predvidenega programa dela raziskovalnega projekta, zapisanega v prijavi raziskovalnega projekta. Navedite in utemeljite tudi spremembe sestave projektne skupine v zadnjem letu izvajanja projekta. Če sprememb ni bilo, navedite »Ni bilo sprememb«. Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

⁵ Navedite dosežke na raziskovalnem področju (največ deset), ki so nastali v okviru tega projekta.

Raziskovalni dosežek iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatke, ali je dosežek uvrščen v A'' ali A'. [Nazaj](#)

⁶ Navedite dosežke na področju gospodarstva, družbenih in kulturnih dejavnosti (največ pet), ki so nastali v okviru tega projekta.

Dosežek iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka, sistem nato sam izpolni podatke, manjkajoče rubrike o dosežku pa izpolnite.

Dosežek na področju gospodarstva, družbenih in kulturnih dejavnosti je po svoji strukturi drugačen kot znanstveni dosežek. Povzetek znanstvenega dosežka je praviloma povzetek bibliografske enote (članka, knjige), v kateri je dosežek objavljen.

Povzetek dosežka na področju gospodarstva, družbenih in kulturnih dejavnosti praviloma ni povzetek bibliografske enote, ki ta dosežek dokumentira, ker je dosežek sklop več rezultatov raziskovanja, ki je lahko dokumentiran v različnih bibliografskih enotah. COBISS ID zato ni enoznačen izjemoma pa ga lahko tudi ni (npr. prehod mlajših sodelavcev v gospodarstvo na pomembnih raziskovalnih nalogah, ali ustanovitev podjetja kot rezultat projekta ... - v obeh primerih ni COBISS ID). [Nazaj](#)

⁷ Navedite rezultate raziskovalnega projekta iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) v primeru, da katerega od rezultatov ni mogoče navesti v točkah 7 in 8 (npr. v sistemu COBISS rezultat ni evidentiran). Največ 2.000 znakov, vključno s presledki. [Nazaj](#)

⁸ Pomen raziskovalnih rezultatov za razvoj znanosti in za razvoj Slovenije bo objavljen na spletni strani: <http://sicris.izum.si/> za posamezen projekt, ki je predmet poročanja. [Nazaj](#)

⁹ Največ 4.000 znakov, vključno s presledki. [Nazaj](#)

¹⁰ Največ 4.000 znakov, vključno s presledki. [Nazaj](#)

¹¹ Največ 500 znakov, vključno s presledki. [Nazaj](#)

¹² Največ 500 znakov, vključno s presledki. [Nazaj](#)

¹³ Največ 1.000 znakov, vključno s presledki. [Nazaj](#)

¹⁴ Izvajalec mora za projekte, odobrene na podlagi Javnega razpisa za izbiro raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2016« v letu 2016, Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2017« v letu 2017 in Javnega razpisa za izbiro raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa »Zagotovimo.si hrano za jutri« v letu 2016, na spletnem mestu svoje RO odpreti posebno spletno stran, ki je namenjena projektu. Obvezne vsebine spletne strani so: vsebinski opis projekta z osnovnimi podatki glede financiranja, sestava projektne skupine s povezavami na SICRIS, faze projekta in njihova realizacija, bibliografske reference, ki izhajajo neposredno iz izvajanja projekta ter logotip ARRS in drugih sofinancerjev. Spletna stran mora ostati aktivna še 5 let po zaključku projekta. [Nazaj](#)

Obrazec: ARRS-CRP-ZP/2019 v1.00
2F-B2-02-FB-06-20-8B-8F-1F-39-5C-64-89-A3-07-39-CD-82-B4-95

**ZAKLJUČNO POROČILO
O REZULTATIH OPRAVLJENEGA RAZISKOVALNEGA DELA
NA PROJEKTU V OKVIRU CILJNEGA RAZISKOVALNEGA
PROGRAMA (CRP) »ZAGOTOVIMO.SI HRANO ZA JUTRI«**

V5-1607

**Pravna opredelitev statusa kmeta in kmetije vključno z
gospodarskimi, okoljskimi in socialnimi ukrepi**

**Evropska Pravna Fakulteta
September, 2018**

Povzetek

V raziskovalnem projektu smo analizirali obstoječe definicije kmeta in kmetije in posledice za izvajanje različnih ukrepov (SKP podpore ter davčna, delovnopravna, socialna in pokojninska zakonodaja) ter pripravili usmeritve za sistemsko ureditev statusa kmetije za enotno podlago za izvajanje vseh vrst ukrepov.

Iz primerjalno-pravne analize izhaja, da se v Avstriji, Nemčiji in Italiji kmetijska in gozdarska dejavnost izvajata v enakih statusno-pravnih oblikah kot ostale gospodarske dejavnosti. Posebne statusno-pravne oblike »kmetija«, kot jo poznamo pri nas, v navedenih državah ne poznajo.

Predpisi, ki v zgoraj navedenih državah urejajo gospodarske družbe, za podjetja, ki se ukvarjajo s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo, vsebujejo kar nekaj posebnosti. V Avstriji in Nemčiji se za posameznike, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, ne uporabljajo določbe o samostojnem podjetniku, firmi, vpisu v sodni oziroma poslovni register, prenosu podjetja in prokuri. Posamezniki, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, pa se lahko s svojim kmetijskim gospodarstvom ali dopolnilno dejavnostjo prostovoljno vpišejo v trgovinski register in tako svoje delovanje podredijo pravilom gospodarskega prava. V sosednji Italiji v kmetijstvu prevladuje družinsko podjetje, ki ni posebna pravnoorganizacijska oblika, pač pa pogodbeno razmerje.

Podobno določbo kot avstrijski in nemški predpisi, ki urejajo gospodarske družbe, vsebuje tudi Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1), ki določa, da se za osebe, ki kot posamezniki ali skupno opravljajo kmetijsko ali gozdarsko dejavnost, ta zakon uporablja le, če se na njihovo zahtevo v sodni register vpišejo kot družbe ali kot podjetniki v Poslovni register Slovenije. V Sloveniji torej obstoji podobna statusno-pravna podlaga za izvajanje kmetijske dejavnosti kot v Avstriji in Nemčiji. Zakonodajalec je v preteklosti kljub temu v Zakonu o kmetijstvu (ZKme-1) opredelil kmetijo kot posebno statusno-pravno obliko.

Definicija kmetije je podana v 4. členu ZKme-1, ki določa, da je kmetija oblika kmetijskega gospodarstva, kjer se nosilec in člani kmetije ter zaposleni ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo. Pravna narava kmetije ni jasna, kar povzroča v praksi številne težave. Kmetija po izrecni določbi ZKme-1 ni pravna oseba. Iz tega sledi, da je (z vidika teorije prava) lahko le fizična oseba ali pa eventualno družba civilnega prava (societas). Kmetija, kot je opredeljena v ZKme-1, sicer ima določene znake družbene pogodbe, vendar ji manjka bistvena značilnost pogodbe – avtonomija volje. Po veljavnem ZKme-1 namreč postane fizična oseba član kmetije po samem zakonu, če ima stalno prebivališče na istem naslovu kot nosilec kmetije.

Glede na navedeno predlagamo, da se ureditev v ZKme-1 uskladi z ZGD-1 in se nosilce kmetij obravnava kot fizične osebe – posameznike, ki samostojno sklepajo pravne posle in prevzemajo obveznosti v zvezi s kmetijskim gospodarstvom. Nosilci kmetij sklepajo pravne posle v svojem imenu in za svoj račun in za prevzete obveznosti odgovarjajo z vsem svojim premoženjem. Osebe, ki so vpisane v register kmetijskih gospodarstev kot člani kmetije, formalno niso udeležene pri poslovanju in ne odgovarjajo za obveznosti, ki jih v zvezi z vodenjem kmetijskega gospodarstva prevzame nosilec kmetije.

Menimo, da navedena rešitev ni v nasprotju z strategijo razvoja kmetijstva v Sloveniji, ki tržno usmerjene družinske kmetije postavlja v ospredje in jih opredeljuje kot nosilke razvoja na področju kmetijske dejavnosti. Navedena rešitev je tudi skladna z Mnenjem Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o družinskih podjetjih. Definicija družinskega podjetja namreč ni vezana na statusno-pravno obliko, v kateri deluje podjetje, temveč je poudarjen predvsem cilj, da se podjetje prenaša iz generacije v generacijo.

1 Vsebina

1	Vsebina.....	4
1.	UVOD	10
1.1	IZHODIŠČA	10
1.2	OPREDELITEV PROBLEMA.....	10
1.3	CILJI RAZISKOVALNEGA PROJEKTA	12
1.4	METODE DELA	12
2.	PROBLEMATIKA OPREDELITVE ZAŠČITENE KMETIJE V ZDKG	14
2.1	UVOD	14
2.2	OPREDELITEV ZAŠČITENE KMETIJE V UPRAVNI IN UPRAVNO SODNI PRAKSI 14	
2.3	KRITIKA OPREDELITVE KMETIJE V STROKOVNI LITERATURI.....	16
2.4	OPREDELITEV KMETIJE V NEMČIJI IN AVSTRIJI.....	16
2.5	SKLEP	18
3.	OPREDELITEV KMETIJE ZA POTREBE IZVAJANJA SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE	19
3.1.	PРАВNA OPREDELITEV POJMOV »KMET«, »KMETIJSKO GOSPODARSTVO« IN »KMETIJSKA DEJAVNOST« V PREDPISIH EU S PODROČJA SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE.....	19
3.2.	SODBE SODIŠČA EU V ZVEZI S POJMI »KMET«, »KMETIJSKO GOSPODARSTVO« IN »KMETIJSKA DEJAVNOST«	19
3.3.	SKLEP	27
4.	OPREDELITEV KMETIJE ZA POTREBE IZVAJANJA DAVČNE POLITIKE	29
4.1.	UVOD	29
4.2.	ZAKON O DOHODNINI	29
4.2.1.	<i>Ugotavljanje davčne osnove za dohodnino od dohodka iz dejavnosti</i>	<i>30</i>
4.2.2.	<i>Ugotavljanje davčne osnove na podlagi dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti</i>	<i>31</i>
4.2.3.	<i>Prikaz primerov</i>	<i>34</i>
4.3.	ZAKON O UGOTAVLJANJU KATASTRSKEGA DOHODKA.....	35
4.3.1.	<i>Izračun katastrskega dohodka in dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti za kmetijo A.....</i>	<i>36</i>
4.3.2.	<i>Izračun katastrskega dohodka in dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti za kmetijo B.....</i>	<i>38</i>
4.3.3.	<i>Izračun katastrskega dohodka in dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti za kmetijo C</i>	<i>39</i>

4.4.	ZAKON O DAVKU NA DODANO VREDNOST	41
4.4.1.	<i>Mali davčni zavezanci</i>	41
4.4.2.	<i>Davčni zavezanci, identificirani za namen DDV</i>	42
4.4.3.	<i>Izdajanje računov</i>	43
4.5.	SKLEPNE UGOTOVITVE	44
5.	OPREDELITEV KMETIJE ZA POTREBE IZVAJANJA POKOJNINSKE IN SOCIALNE ZAKONODAJE	46
5.1.	UVOD	46
5.2.	POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE.....	46
5.2.1	<i>Obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje kmetov</i>	47
5.2.2	<i>Prostovoljna vključitev kmetov v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje</i> 48	
5.2.3	<i>Zavezanci za prijavo v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje</i>	50
5.2.4	<i>Plačevanje prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje</i>	51
5.3.	ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE.....	53
5.3.1	<i>Plačevanje prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje</i>	55
5.4.	STARŠEVSKO VARSTVO.....	56
5.5.	ZAVAROVANJE ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI.....	57
5.5.1	<i>Kmet kot brezposelna oseba</i>	57
5.5.2	<i>Storitve države na področju svetovanja kmetom o možnostih zaposlovanja oziroma ohranjanja zaposlitve na področju kmetijske dejavnosti</i>	57
5.6.	ZAKLJUČEK.....	57
6.	OPREDELITEV KMETA IN KMETIJE ZA POTREBE IZVAJANJA DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE	59
6.1.	UVOD	59
6.2.	SKLEPANJE DELOVNIH RAZMERIC NA KMETIJSKIH GOSPODARSTVIH	59
6.3.	OPREDELITEV KMETA V ZAKONU O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU	61
6.4.	SKLEPNE UGOTOVITVE	62
7.	STATUSNOPRAVNA UREDITEV KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V AVSTRIJI	63
7.1.	UVOD	63
7.2.	SAMOSTOJNI PODJETNIKI (NEM. EINZELUNTERNEHMEN).....	64
7.3.	OSEBNE DRUŽBE.....	65
7.4.	KAPITALSKE DRUŽBE (KAPITALGESELLSCHAFTEN).....	68
7.5.	USTANOVE (PRIVATSTIFTUNG).....	69
7.6.	AGRARNE SKUPNOSTI.....	70

7.7.	ZAKON O VREDNOTENJU PREMOŽENJA (BEWERTUNGSGESETZ 1955) ...	70
7.8.	ZAKON O DOHODNINI (EINKOMMENSTEUERGESETZ 1988).....	74
7.9.	IZRAČUN DOBIČKA PRI POSAMEZNIKIH IN OSEBNIH DRUŽBAH.....	78
7.10.	ZAKON O DAVKU NA DODANO VREDNOST (UMSATZSTEUERGESETZ) .	81
7.11.	SKLEPNE UGOTOVITVE	82
8.	SKUPNA KMETIJSKA POLITIKA V AVSTRIJI	85
8.1.	PRAVNE PODLAGE ZA IZVAJANJE SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE	85
8.2.	OPREDELITEV POJMA »KMET« IZ TOČKE 1(A) 4. ČLENA UREDBE (EU) ŠT. 1307/2013 ZA POTREBE IZVAJANJA SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE	87
9.	STATUSNO-PRAVNE OBLIKE KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V NEMČIJI.....	91
9.1.	UVOD	91
9.2.	STATUSNO-PRAVNE OBLIKE KMETIJSKIH GOSPODARSTEV (RAZEN PRAVNIH OSEB).....	92
9.2.1	<i>Samostojni podjetnik (nem. Einzelunternehmen).....</i>	92
9.2.2	<i>Družba civilnega prava (Gesellschaft bürgerlichen Rechts - GBR).....</i>	93
9.2.3	<i>Družba z neomejeno odgovornostjo (nem. Offene Handelsgesellschaft – OHG)</i> 96	
9.2.4	<i>Komanditna družba (nem. Komanditgesellschaft - KG)</i>	97
9.2.5	<i>Društvo, ki ni vpisano v register društev (nem. Nicht eingetragene Verein - N. e. V.)</i> 97	
9.3.	SOCIALNOVARSTVENA ZAKONODAJA S PODROČJA KMETIJSTVA V NEMČIJI.....	97
9.3.1	<i>Na splošno o socialnovarstveni zakonodaji v Nemčiji.....</i>	98
9.3.2	<i>Socialni zakonik – Četrta knjiga - Skupne določbe za socialno zavarovanje (Sozialgesetzbuch (SGB) - Viertes Buch (IV) - Gemeinsame Vorschriften für die Soziale Versicherung).....</i>	98
9.3.3	<i>Socialni zakonik – Sedma knjiga – Zakonsko nezgodno zavarovanje (Sozialgesetzbuch (SGB) – Siebtes Buch (VII) – Gesetzliche Unfallversicherung (SGB VII)</i> 99	
9.3.4	<i>Drugi zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov (Zweites Gesetz über die Krankenversicherung der Landwirte (KVLG 1989))</i>	100
9.3.5	<i>Socialni zakonik - Enajsta knjiga - socialno zavarovanje za nego (Sozialgesetzbuch (SGB) Elftes Buch (XI) – Soziale Pflegeversicherung.....</i>	102
9.3.6	<i>Zakon o starostnem zavarovanju kmetov (Gesetz über die Altersicherung der Landwirte (ALG)).....</i>	102
10.	STATUSNOPRAVNA UREDITEV KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V ITALIJI... 106	
10.1.	SPLOŠNI PREGLED KMETIJSKE DEJAVNOSTI V ITALIJI.....	106
10.2.	STATUSNO-PRAVNE OBLIKE KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V ITALIJI .	106

10.2.1	<i>Pravi viri.....</i>	106
10.2.2	<i>Statusno pravne oblike opravljanja kmetijske dejavnosti v Italiji in posebnosti italijanskega sistema na področju kmetijstva</i>	107
10.2.3	<i>Neposredni obdelovalec kmetije in profesionalni kmetijski podjetnik.....</i>	108
10.2.4	<i>Družinsko podjetje</i>	110
10.3.	ZAKLJUČEK.....	111
11.	PRIMERJAVA IZVAJANJA SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE, DAVČNE ZAKONODAJE TER DELOVNOPRAVNE, SOCIALNE IN POKOJNINSKE ZAKONODAJE.....	112
11.1.	UVOD	112
11.2.	ODGOVORI NA VPRAŠANJA.....	112
11.2.1	<i>Kdo je na kmetiji upravičen do plačil iz naslova ukrepov kmetijske politike? ..</i>	<i>112</i>
11.2.2	<i>Kakšne so možnosti za prenos kmetije na novega nosilca kmetije in kakšne so ugodnosti/bremena, ki nastanejo kmetu prenosniku in kmetu prevzemniku?.....</i>	<i>113</i>
11.2.3	<i>Ali mora biti kmetija organizirana v posebni statusno-pravni obliki in vpisana v kakšen javno dostopen register; je vpis obvezen za vse kmetije ali je odvisen od kakšnih pogojev?.....</i>	<i>117</i>
11.2.4	<i>Na kakšen način se člani kmetije vključijo v obvezno zavarovanje in kakšna je višina prispevkov za socialno varnost?</i>	<i>118</i>
11.2.5	<i>Kakšne pravice imajo člani kmetije iz naslova socialnega zavarovanja?</i>	<i>123</i>
11.2.6	<i>Kako je urejeno opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji?</i>	<i>126</i>
11.2.7	<i>Ali imata žena in sin, ki delata na kmetiji in sta vključena v obvezna socialna zavarovanja, možnost soodločanja?.....</i>	<i>129</i>
11.2.8	<i>Kako lahko kmetija najema strojne storitve? Kdo sklene pogodbo z izvajalcem in kdo odgovarja za obveznosti iz te pogodbe ter s katerim premoženjem?.....</i>	<i>130</i>
11.2.9	<i>Pod kakšnimi pogoji lahko kmet nudi storitve s kmetijsko mehanizacijo in kakšne dajatve mora plačati državi?.....</i>	<i>131</i>
11.2.10	<i>Koliko dohodnine plača vsak član kmetije, kakšna je osnova za odmero dohodnine, ali kmetija plača davek od dobička in koliko le-ta znaša?</i>	<i>134</i>
11.2.11	<i>Ali mora kmetija za tuja zemljišča, ki jih ima v uporabi, skleniti zakupno pogodbo?</i>	<i>136</i>
12.	PRIPOROČILA GLEDE SPREMEMB ZAKONODAJE S PODROČJA KMETIJSTVA.....	137
12.1.	UVOD	137
12.2.	STATISTIČNI PODATKI O STATUSNO-PRAVNIH OBLIKAH KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	139
12.3.	PREDLOG STATUSNO-PRAVNEGA PREOBLIKOVANJA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	141

12.4.	OPREDELITEV KMETA ZA PODROČJE SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE .	144
12.5.	RAZMERJE MED NOSILCEM KMETIJE IN DRUGIMI ČLANI KMETIJE TER LASTNIKOM KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ	144
12.6.	DELOVNO-PRAVNI VIDIK.....	147
12.7.	DAVČNI VIDIK	148
12.7.1	<i>Zakon o dohodnini (ZDoh-2)</i>	148
12.7.2	<i>Predlogi sprememb Zakona o dohodnini (ZDoh-2)</i>	152
12.7.3	<i>Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1)</i>	155
12.8.	SOCIALNO-VARSTVENI VIDIK.....	156
12.8.1	<i>Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)</i>	156
12.8.2	<i>Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ)</i>	157
12.8.3	<i>Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1)</i>	157
12.8.4	<i>Zakon o urejanju trga dela (ZUTD)</i>	158
12.9.	SKLEPNE UGOTOVITVE	158
13.	PREDLOGI ZA DOPOLNITEV NA PODLAGI SESTANKA Z IZVAJALCI PROJEKTA	159
13.1.	VPRAŠANJE	159
13.2.	ODGOVOR	159
13.2.1	<i>Področje skupne kmetijske politike</i>	159
13.2.2	<i>Davčno področje</i>	161
13.2.3	<i>Pravica do uporabe oz. imeti na voljo</i>	163
13.3.	VPRAŠANJE	164
13.4.	ODGOVOR	165
14.	LITERATURA, PRAVNI VIRI IN DRUGI VIRI	168
14.1.	LITERATURA	168
14.2.	PRAVNI VIRI	168
14.2.1	<i>Evropska unija</i>	168
14.2.2	<i>Slovenija</i>	170
14.2.3	<i>Avstrija</i>	172
14.2.4	<i>Nemčija</i>	174
14.2.5	<i>Italija</i>	175
14.3.	DRUGI VIRI	176
14.3.1	<i>Slovenija</i>	176
14.3.2	<i>Avstrija</i>	177
14.3.3	<i>Nemčija</i>	178

14.3.4	<i>Italija</i>	178
--------	----------------------	-----

1. UVOD

1.1 IZHODIŠČA

Zakon o kmetijstvu (v nadaljevanju: ZKme-1)¹ določa, da je kmetijsko gospodarstvo organizacijsko in poslovno zaokrožena gospodarska celota, ki obsega eno ali več proizvodnih enot, se ukvarja s kmetijsko ali kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo, ima enotno vodstvo, naslov ali sedež, ime ali firmo in je organizirano kot:

- pravna oseba,
- samostojna podjetnica posameznica ali samostojni podjetnik posameznik,
- fizična oseba, ki nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji in je vpisana v centralni register prebivalstva,
- kmetija, ki ni pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, pri čemer se za kmetijo šteje tudi čebelarica ali čebelar, ki ni samostojni podjetnik posameznik,
- agrarna skupnost,
- pašna skupnost.

V skladu s podatki Statističnega urada RS je bilo v letu 2016 v Sloveniji 69.902 kmetijskih gospodarstev, od tega je bilo 69.671 družinskih kmetij. Velika večina slovenskih kmetijskih gospodarstev torej deluje v obliki družinske kmetije, ki pa s statusno-pravnega vidika ni urejena. Iz »Primerjalne analize delovno- in socialno-pravnega položaja kmetov v Republiki Sloveniji«² izhaja, da iz neurejene statusno-pravne oblike kmetije izhajajo številni problemi na delovnem in socialnem področju, področju izvajanja skupne kmetijske politike, davčnem področju, področju prometa s kmetijskimi zemljišči idr.

1.2 OPREDELITEV PROBLEMA

Veljavna slovenska zakonodaja ne vsebuje enotne definicije kmeta in kmetije. Obstoječi predpisi opredeljujejo kmeta in kmetijo različno glede na področje, ki ga urejajo. ZKme-1 kot temeljni zakon s področja kmetijstva določa, da je kmetija oblika kmetijskega gospodarstva, kjer se nosilec in člani kmetije ter zaposleni ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo. ZKme-1 ne vsebuje definicije nosilca kmetije in ne določa, kako neka oseba postane nosilec kmetije. Prav tako ni jasno, ali lahko kmetijo zastopajo vsi člani kmetije skupaj ali je morebiti nosilec kmetije edini zakoniti zastopnik kmetije. Posledično ni urejeno, kdo v imenu in za račun kmetije sklepa delovno- in obligacijsko-pravne pogodbe. Zaradi statusno-pravne neurejenosti kmetije lahko nosilec kmetije in člani kmetije sklepajo posle le v svojem imenu in za svoj račun, ne pa v imenu in za račun kmetije. Za obveznosti iz sklenjenih pogodb tako odgovarjajo z vsem svojim premoženjem, ki je lahko precejšnje (v primeru, da je pogodbenik lastnik kmetijskih zemljišč, strojev in opreme) ali zelo majhno (v primeru, da pogodbo sklene član kmetije, ki nima premoženja, ni zaposlen in nima prihodkov). Kmetija po ZKme-1 ni pravna oseba, iz ZKme-1 pa tudi ne izhaja, ali kmetija opravlja dejavnost pridobitno ali nepridobitno.

¹ Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. [45/08](#), [57/12](#), [90/12](#) – ZdZPVHVR, [26/14](#), [32/15](#), [27/17](#) in [22/18](#)).

² V. Franca, K. Krapež, R. Bohinc, D. Senčur Peček, E. Zirnstein, M. Nahtigal, 2012. Primerjalna analiza delovno- in socialno-pravnega položaja kmetov v RS, Univerza na Primorskem, Fakulteta za management, in Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta.

Specifičnim pogojem opravljanja kmetijske dejavnosti na družinskih kmetijah je prilagojena tudi davčna zakonodaja. Zakon o dohodnini (v nadaljevanju: ZDoh-2)³ za potrebe obračuna dohodnine vzpostavlja pojem »kmečko gospodinjstvo«. Dohodnina se odmeri od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, med katere se štejejo potencialni tržni dohodki od pridelave na zemljiščih oziroma v panjih in drugi dohodki, ki so plačila iz naslova ukrepov kmetijske politike in druga plačila iz naslova državnih pomoči, prejeta v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti. Davčna osnova od potencialnih tržnih dohodkov za pridelavo na zemljiščih je katastrski dohodek, ki se ugotavlja po predpisih o ugotavljanju katastrskega dohodka. Katastrski dohodek se posameznemu zavezancu, članu kmečkega gospodinjstva, pripiše za zemljišča, ki jih ima pravico uporabljati. Podatek o uporabniku zemljišča se načeloma pridobi iz zemljiške knjige ali zemljiškega katastra. V skladu s Zakonom o kmetijskih zemljiščih (v nadaljevanju: ZKZ)⁴ je treba namreč vsako zakupno razmerje vknjižiti v zemljiški knjigi in v zemljiškem katastru. Vendar se navedena obveznost pogosto ne izvaja, zato osmi odstavek 69. člena ZDoh-2 dopušča, da se lahko za namene ZDoh-2 pravica uporabe zemljišča pripiše dejanskemu uporabniku zemljišča na podlagi vloge neposredno pri davčnem organu. Skladno z drugim odstavkom 4. člena ZKme-1 ima nosilec kmetijskega gospodarstva pravico do uporabe zemljišč, če je lastnik ali zakupnik zemljišč oziroma ima za uporabo zemljišč pridobljeno soglasje lastnika zemljišč ali drugo pravno podlago, iz katere izhaja pravica do uporabe zemljišč. Kmetijska zemljišča, ki jih ima posamezno kmetijsko gospodarstvo v uporabi, so evidentirana v registru kmetijskih zemljišč. Za odpravo nepotrebne administriranja bi bilo de lege ferenda potrebno razmisliti o poenotenju definicije »kmetije« in »kmečkega gospodinjstva« ter »članov kmetije« in »članov kmečkega gospodinjstva« v obeh zakonih. Poenotenje definicij bi bilo podlaga tudi za to, da bi davčni organ kot podlago za odmero dohodnine lahko uporabljal evidenco o uporabi kmetijskih zemljišč iz registra kmetijskih zemljišč (RKG). Tako bi odmera dohodnine temeljila na realnih podatkih o uporabi kmetijskih zemljišč.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (v nadaljevanju: ZPIZ-2)⁵ in Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (v nadaljevanju: ZZZVZ)⁶ vsebujeta definicijo »kmeta« in »kmetije«, posebej oblikovano za potrebe vključitve v socialna zavarovanja in za izračun višine prispevkov. Po ZPIZ-2 je kmet oseba, ki opravlja kmetijsko ali kmetijsko in gozdarsko dejavnost ali dopolnilno dejavnost na kmetiji kot je določena z ZKme-1 in je nosilec ali član kmetije. Kmet se mora vključiti v obvezno zavarovanje, če dohodek kmetije iz kmetijske dejavnosti na zavarovanega člana dosega najmanj znesek, ki je primerljiv z zneskom 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji. Kot dohodek iz kmetijske dejavnosti se šteje dohodek, ugotovljen po ZDoh-2 in sicer kot seštevek dohodka osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodka druge kmetijske dejavnosti in dohodka dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Po ZZZVZ so zavarovanci lahko kmetje, člani njihovih gospodarstev in druge osebe, ki v Republiki Sloveniji opravljajo kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic, ustvarjajo s to dejavnostjo dohodek in so na tej podlagi vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali so se v to zavarovanje vključile prostovoljno. Zavarujejo pa se lahko tudi kmetje, člani kmečkih gospodarstev in druge osebe, ki v Republiki Sloveniji opravljajo kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic in niso pokojninsko in

³ Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. [13/11](#) – uradno prečiščeno besedilo in nasl.).

⁴ Zakon o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. [71/11](#) – uradno prečiščeno besedilo in nasl.).

⁵ Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. [96/12](#) in nasl.).

⁶ Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. [72/06](#) – uradno prečiščeno besedilo in nasl.).

invalidsko zavarovani, če kmečko gospodarstvo dosega na člana gospodarstva, ki opravlja kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic, mesečno najmanj tolikšen dohodek kmečkega gospodarstva, ki ustreza znesku 25% minimalne plače. Tudi po ZPIZ-2 in ZZVZZ se prispevki obračunajo od katastrskega dohodka kmetijskih in gozdnih zemljišč, zato bi bilo smiselno, da se opredeli definicija »kmeta« in »kmetije«, ki bi bila enotna za vso davčno in socialno-varstveno zakonodajo.

Pri ukrepih 1. in 2. stebra SKP se zastavlja vprašanje, koga pri kmetiji šteti za kmeta za namen Uredbe (EU) št. 1307/2013⁷ za neposredna plačila (in tudi za razvoj podeželja), po kateri je »kmet fizična ali pravna oseba oziroma združenje fizičnih ali pravnih oseb, ne glede na pravni status, ki je takemu združenju in njegovim članom dodeljen z nacionalno zakonodajo, katerih kmetijsko gospodarstvo je na ozemlju uporabe Pogodb [...] in ki opravlja kmetijsko dejavnost«. Zastavlja se vprašanje, ali je upravičenec le nosilec kmetije ali so upravičenci vsi člani kmetije. Ni jasno pod katerimi pogoji tako združenje postane novo združenje oziroma preneha obstajati. Prav tako definicija kmetijskega gospodarstva v ZKme-1, ki se vodi pod KMG-MID številko in pri katerem je možna menjava nosilcev, ni usklajena z definicijo kmetijskega gospodarstva iz Uredbe (EU) št. 1307/2013, kjer je definirano le kot »vse enote, ki se uporabljajo za kmetijske dejavnosti in s katerimi upravlja kmet ter se nahajajo na ozemlju iste države članice«.

Organizacijske oblike kmetijskih gospodarstev, ki jih v 3. členu določa ZKme-1 se med seboj zelo razlikujejo. Kmetijsko gospodarstvo, ki opravlja kmetijsko dejavnost v obliki gospodarske družbe, samostojnega podjetnika posameznika ali zadruga, jo opravlja na trgu kot pridobitno dejavnost. Kmetijsko gospodarstvo je lahko organizirano tudi v obliki zavoda, društva, zbornice – v tem primeru kmetijsko dejavnost opravlja nepridobitno, saj cilj teh pravnih oseb ni pridobivanje dobička. ZKme-1 ne določa obveznega vpisa kmetije v poslovni register RS. Kmetijska gospodarstva, ki izpolnjujejo določene pogoje (so imetniki živine, čebelarji, vinogradniki, uveljavljajo finančne podpore po ZKme-1 ali kakršnekoli druge ukrepe kmetijske politike, imajo v uporabi najmanj en hektar zemljišč idr.) se sicer morajo obvezno vpisati v register kmetijskih gospodarstev, ki ga vodijo upravne enote, vendar le-ta ni javen. Vse navedeno vpliva na pravno varnost oseb, ki sklepajo posle z nosilci kmetij.

1.3 CILJI RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

V raziskovalnem projektu smo analizirali obstoječe definicije kmetije in posledice za izvajanje različnih ukrepov (SKP podpore ter davčna, delovnopravna, socialna in pokojninska zakonodaja), s čimer smo nadgradili rezultate CRP projekta »Primerjalna analiza delovno- in socialno-pravnega položaja kmetov v Republiki Sloveniji« ter pripravili usmeritve za sistemsko ureditev statusa kmetije za enotno podlago za izvajanje vseh vrst ukrepov (SKP podpore ter davčna, delovnopravna, socialna in pokojninska ter morda tudi zemljiška zakonodaja).

1.4 METODE DELA

Projekt smo razdelili na štiri vsebinske sklope:

⁷ Uredba (EU) št. 1307/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. december 2013 o pravilih za neposredna plačila kmetom na podlagi shem podpore v okviru skupne kmetijske politike ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 637/2008 in Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009 (UL L št. 347 z dne 20. 12. 2013, str. 608).

1. Celovita in sistematična analiza obstoječih definicij kmetije in posledice teh definicij za izvajanje različnih ukrepov (SKP podpore ter davčna, delovnoppravna, socialna in pokojninska zakonodaja);
2. Primerjalni pregled statusno-pravne ureditve kmetijskih gospodarstev s poudarkom na statusno-pravni ureditvi družinske kmetije v Avstriji in Nemčiji (in manj poglobljeno v Italiji);
3. Učinkovitost izvajanja skupne kmetijske politike, davčne zakonodaje ter delovnoppravne, socialne in pokojninske zakonodaje v Avstriji, Nemčiji;
4. Statusno-pravna oblika kmetije.

V prvem sklopu smo izvedli celovito in sistematično analizo obstoječih definicij kmetije in posledic teh definicij za izvajanje različnih ukrepov (SKP podpore ter davčna, delovnoppravna, socialna in pokojninska zakonodaja). Sklop je bil razdeljen na štiri poglavja:

- opredelitev kmetije za potrebe izvajanja skupne kmetijske politike,
- opredelitev kmetije za potrebe izvajanja davčne politike,
- opredelitev kmetije za potrebe izvajanja delovnoppravne zakonodaje,
- opredelitev kmetije za potrebe izvajanja socialne in pokojninske zakonodaje.

V poglavju »opredelitev kmetije za potrebe izvajanja skupne kmetijske politike« smo predstavili sodno prakso sodišča EU v zvezi z opredelitvijo pojmov »kmet«, »kmetijska dejavnost« in »kmetijsko gospodarstvo«. V poglavju »opredelitev kmetije za potrebe izvajanja davčne politike« smo preučili posledice obstoječe ureditve davčne zakonodaje za zavezance, ki opravljajo osnovno kmetijsko in gozdarsko dejavnost in za ostale zavezance, ki te dejavnosti ne opravljajo, so pa zemljiškoknjižni lastniki oziroma zakupniki kmetijskih zemljišč. V poglavju »opredelitev kmetije za potrebe izvajanja delovnoppravne zakonodaje« smo podrobneje preučili položaj kmeta – delodajalca in položaj delavcev, zaposlenih na kmetiji. V poglavju opredelitev kmetije za potrebe izvajanja socialne in pokojninske zakonodaje smo prikazali aktualne probleme, ki se kažejo v praksi pri vključevanju nosilcev kmetij in članov kmetij v obvezna socialna zavarovanja in težave pri uveljavljanju pravic iz socialnih zavarovanj.

V drugem sklopu smo izvedli primerjalni pregled statusno-pravne ureditve kmetijskih gospodarstev s poudarkom na statusno-pravni ureditvi družinske kmetije v Avstriji in Nemčiji (in manj poglobljeno v Italiji).

V tretjem sklopu smo z odgovori na posamezna vprašanja primerjali izvajanje skupne kmetijske politike, davčne zakonodaje ter delovnoppravne, socialne in pokojninske zakonodaje v Avstriji, Nemčiji in Sloveniji.

V četrtem sklopu smo pripravili predlog sprememb ZKme-1 ter preučili možnosti za uskladitev predpisov s področja davčne, delovnoppravne in socialnovarstvene zakonodaje z novo definicijo kmetije.

2. PROBLEMATIKA OPREDELITVE ZAŠČITENE KMETIJE V ZDKG

Dr. Eneja Bogataj, LL.M

2.1 UVOD

Zakon o dedovanju kmetijskih zemljišč in gospodarstev (ZDKG) je bil sprejet leta 1995, za uresničevanje naslednjih ciljev:

- omogočiti prevzemniku (dediču) kmetije obstoj na tej kmetiji,
- preprečiti drobljenje srednje velikih kmetij in s tem zagotoviti gospodarsko utemeljeno kmetovanje,
- zagotoviti poseljenost prostora, obdelanost kmetijskih zemljišč ter izvajanje potrebnih del v gozdu.

Ti cilji so ostali enaki tudi v predlogu novele ZDKG-A.¹ ZDKG uresničuje tudi 67. člen Ustave RS, po katerem je treba način pridobivanja in uživanja lastnine urediti tako, da je zagotovljena njena ekonomska, socialna in ekološka funkcija. Socialna funkcija lastnine se uresničuje s tem, da se dediču omogoči obstoj na kmetiji, ekonomska s tem, da se preprečuje drobitev srednje velikih kmetij, ekološka pa s tem, da dedič ostane na kmetiji, kar mu omogoča opravljati kmetijsko in gozdarsko dejavnost. Poudarja se tudi načelo trajnostnega razvoja kmetijstva, ki je ekonomsko učinkovito, konkurenčno, socialno in družbeno odgovorno, ter okolju prijazno in zdržno.²

Po prvem odstavku 2. člena ZDKG je zaščitena kmetija kmetijska oziroma kmetijsko-gozdarska gospodarska enota, ki je v lasti ene fizične osebe ali lasti, solasti ali skupni lasti zakonskega para ali oseb, ki živita v registrirani istospolni partnerski skupnosti, ali v solasti enega od staršev in otroka ali posvojenca oziroma njegovega potomca in obsega najmanj 5 ha in ne več kot 100 ha primerljive kmetijske površine. Lastnost kmetijskih površin se po drugem odstavku istega člena ugotavlja glede na vpisano dejansko rabo v zemljiškem katastru in ustrezno boniteto. Z novelo ZDKG-A je bila upravnim enotam naložena dolžnost, da v petih letih od uveljavitve novele (13. 4. 2013) po uradni dolžnosti preverijo, ali kmetije izpolnjujejo pogoje za zaščitene kmetije.

Prvi odstavek 3. člena ZDKG pa določa, da obsega zaščitena kmetija vse, kar sestavlja gospodarsko celoto in rabi za redno kmetijsko oziroma gozdarsko proizvodnjo ter z njima povezane dejavnosti.

2.2 OPREDELITEV ZAŠČITENE KMETIJE V UPRAVNI IN UPRAVNO SODNI PRAKSI

- a) Zaščitena kmetija kot skupek za kmetijsko obdelavo primernih zemljišč z objektivnimi zmožnostmi za obdelavo

V zadevi I U 189/2016 z dne 13. 12. 2016 je Upravno sodišče Republike Slovenije presojalo položaj, ko je upravna enota vpisala zaznambo zaščitene kmetije na tožnikovih parcelah. Ugotovila je, da obstaja gospodarska enotnost kmetije kljub medsebojni oddaljenosti posameznih zemljišč, ki so sestavljali kmetijo. Upoštevala je, da je zaradi naravnih danosti okolja, v katerem se zemljišča nahajajo, krajevno običajno, da imajo posamezne kmetijsko-gozdarske gospodarske enote zemljišča na več različnih lokacijah, pri čemer so se v dolini nahajale obdelovalne in pašne površine, na pobočjih pa gozdovi. Lastnik zemljišč je ugovarjal,

¹ Predlog novele ZDKG-A z dne 6. 2. 2013, http://sodisce.iusinfo.si/Priloge/Poro/PORODZ2013M02D07N4_9_1.PDF, str. 3.

² Prav tam.

da kmetije nima, saj nima v lasti niti gospodarskega poslopja, niti orodij ali naprav za obdelovanje. Že pred več desetletji so hlev spremenili v stanovanjske enote. S kmetijstvom so se tedaj ukvarjali njegovi starši, tožnik pa si je izbral povsem drug poklic. Zemljišča imajo izredno slabo rodnost. Toda upravni organ teh ugovorov ni upošteval, temveč je zagovarjal stališče, da ZDKG v 2. členu določa objektivna merila za določitev zaščitene kmetije: gre za kmetijsko-gozdarsko gospodarsko enoto, ki izpolnjuje merilo lastništva in zahtevanih površin z ustrežno iz katastra razvidno dejansko rabo in bonitetno oceno. Zakon pa ne določa meril, po katerih bi se upoštevala obdelanost zemljišč oziroma obstoj gospodarskega poslopja. ZDKG niti ne zavezuje lastnika kmetije, da jo obdeluje sam s fizičnim delom, zato ni treba, da on razpolaga z ustreznim orodjem in pripravami. Čeprav je lastnik kot dober gospodar dolžan obdelovati kmetijska zemljišča in preprečevati njihovo zaraščanje, lahko za to poskrbi na drug način. Zato zaščitena kmetija ni odvisna od trenutne oblike gospodarjenja, ampak je poudarek na objektivnih zmožnostih za kmetijsko in gospodarsko dejavnost.

Upravno sodišče je tožbo zavrnilo. Utemeljilo je, da je „zaščitena kmetija“ v ZDKG pojem *sui generis*, zato te opredelitve ni treba presojeti v luči določb ZKme-1. Pojmi iz ZKme-1 imajo drug pravn, čeprav jezikovno podoben pomen. Zato se pri opredelitvi zaščitene kmetije ne upošteva 4. člen ZKme-1, ki predvideva ukvarjanje s kmetijsko dejavnostjo, niti njegov 143. člen, ki določa, da mora imeti kmetijsko gospodarstvo določen sedež oziroma naslov. Po presoji sodišča je ZKme-1 namenjen varovanju drugih področij kot ZDKG, sicer ciljem kmetijske politike, ukrepom kmetijske politike itn, zato ni razloga za enotno razlago v teh zakonih vsebovanih pojmov. Pri zaščiteni kmetiji pa se upoštevajo samo merila iz 2. člena ZDKG, pri čemer upravo sodna praksa to določbo razlaga tako, da se presoja, ali so nepremičnine, poleg meril obsega in lastništva, tudi prostorsko-ekonomsko povezane. Da se jih šteje za gospodarsko enoto, morajo zemljišča predstavljati zaokroženo gospodarsko enoto in biti v primerni oddaljenosti, ki omogoča obdelovanje. Določba 3. člena ZDKG, iz katere izhaja, kaj še spada v zaščiteno kmetijo poleg kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki tvorijo gospodarsko enoto, ne pomeni dodatnega kriterija, ki bi zapolnjeval pojem gospodarske enote. Na obstoj zaščitene kmetije zato ne vpliva ugotovitev, da lastnik nima gospodarskega poslopja, živine ali orodja.

Pri tem se je sodišče sklicevalo tudi na odločitev v zadevi I U 1999/2014 z dne 25. 8. 2015, da pogoje za določitev zaščitene kmetije določa 2. člen ZDKG in se nanašajo zgolj na lastništvo kmetijskega gospodarstva in obseg njegovih zemljišč (primerljivih kmetijskih površin). Sodišče je v tej sodbi obrazložilo, da je zakon kriterije za zaščito kmetij določil glede na objektivno primernost zemljišč za kmetijsko in gozdarsko dejavnost; zato se o zaščiti kmetije ne odloča na podlagi trenutne oblike gospodarjenja, temveč na podlagi njene objektivne zmožnosti za kmetijsko in gozdno dejavnost. Glede na niso relevantna zatrjevanja, da kmetija trenutno ne služi kmetijski in gozdarski proizvodnji, da je tožnik ne obdeluje, da nima statusa kmeta, da ne razpolaga s kmetijskimi napravami, orodjem in živino, da tožnikova zemljišča niso pomembna za pridelavo hrane, da organ v postopku ni posebej ugotovil pogoja, da kmetija predstavlja gospodarsko celoto, ipd.

Vrhovno sodišče v sodbi I Up 321/2006 z dne 5. 3. 2009 enako odločilo, da v skladu z 2. členom ZDKG izpolnjuje pogoje za zaščito kmetijsko gozdarska gospodarska enota, ki je v lasti ene fizične osebe ali v lasti, solasti ali skupni lasti zakonskega para, ali v solasti enega od staršev in otroka ali posvojenca oziroma njegovega potomca, in obsega najmanj 5 ha in ne več kot 100 ha primerljive kmetijske površine, kot se določa po tem členu. Glede lastništva in obsega zaščitene kmetije se uporabljajo podatki iz zemljiške knjige, glede višine katastrskega dohodka pa podatki iz zemljiškega katastra (drugi odstavek 4. člena). Zakonodajalec je kriterije za zaščito določil glede na objektivno primernost zemljišč za kmetijsko in gozdarsko dejavnost. Zaščita kmetije se ne ocenjuje na podlagi trenutne oblike gospodarjenja, temveč na objektivne zmožnosti za kmetijsko in gozdno dejavnost.

Vrhovno sodišče RS je v sklepu I Up 1092/2003 z dne 7. 12. 2005 pri opredelitvi zaščitene kmetije sicer navedlo tudi prvi odstavek 3. člena, po katerem zaščitena kmetija obsega vse, kar sestavlja gospodarsko celoto in rabi za redno kmetijsko oziroma gozdarsko proizvodnjo ter z njima povezane dejavnosti. V nadaljevanju odločbe pa je presojo omejilo na izpolnjevanje pogojev iz 2. člena ZDKG.

b) Zaščitena kmetija kot enota, primerna za kmetijsko gospodarjenje

Po drugi strani pa je Vrhovno sodišče v sodbi I Up 1755/2006 z dne 9. 4. 2009 pri delujoči kmetiji upoštevalo predvsem 3. in ne 2. člen ZDKG. Utemeljilo je: „V obravnavanem primeru je bilo ugotovljeno, da so vse nepremičnine, ki so predmet zaščite, v solasti A.A. in njene hčerke B.B., da se vse nepremičnine obdelujejo v sklopu iste kmetije, da gre za enovito kmetijo, ki je specializirana za govedorejo, ustrezno strojno opremljena in ima poleg zemljišč, ki so predmet zaščite, v zakupu še več drugih kmetijskih zemljišč. Takšno dejansko stanje tudi po presoji pritožbenega sodišča zadošča za ugotovitev oziroma za presojo, da tvorijo sporna kmetijska zemljišča, ki so predmet zaščite, gospodarsko celoto in so zato izpolnjeni pogoji za njihovo vključitev v zaščiteno kmetijo.“ V sodbi U 176/2008 z dne 1. 2. 2011 je Upravno sodišče RS obrazložilo, da je treba najprej ugotoviti, ali so izpolnjeni pogoji iz 3. člena ZDKG, če stranka ugovarja razdrobljenost ali oddaljenost zemljišč ter njihovo izkoriščanje. Šele nato se ugotavlja izpolnjevanje pogojev iz 2. člena ZDKG. Tudi v sodbi I U 1479/2013 z dne 1. 4. 2014 je Upravno sodišče odločilo, da se vprašanje, ali še obstajajo pogoji za določitev zaščitene kmetije, presoja glede na 3. člen ZDKG. Enako v sodbi I U 569/2015 z dne 7. 7. 2015, kjer je sodišče poudarilo, da je zaščitena kmetija kmetijsko oziroma kmetijsko-gozdarska gospodarska enota, pri čemer vsebina razlage pojma gospodarske enote izhaja iz 2. in 3. člena ZDKG.

2.3 KRITIKA OPREDELITVE KMETIJE V STROKOVNI LITERATURI

V strokovni literaturi se zastopa stališče, da zaščitene kmetije ni mogoče razlagati brez upoštevanja 4. člena ZKme-1, po katerem je kmetija oblika kmetijskega gospodarstva, kjer se nosilec in člani ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo. Zaščitena kmetija tako ne more biti le skupek parcel, ki je v lasti ene fizične osebe in obsega najmanj 5 ha in ne več kot 100 ha primerljive kmetijske površine. Ker ZDKG ne ureja pojma „kmetijska oziroma kmetijsko-gozdarska gospodarska enota“, je pri tem treba nujno uporabiti 1. člen ZDKG in določbe ZKme-1. Če ni kmetije, tudi zaščitene kmetije ne more biti.³

2.4 OPREDELITEV KMETIJE V NEMČIJI IN AVSTRIJI

a) Nemčija

V Nemčiji ureja področje zaščitene kmetij Zakon o ukrepih za izboljšanje kmetijske strukture in za zaščito zemljišč in gozdov kmetijskih gospodarstev (Gesetz ueber Massnahmen zur Verbesserung der Argrarstruktur und zur Sicherung land – und forstwirtschaftlicher Betriebe, 28. julij 1961 z nadaljn. Spremembami) in kmetijske uredbe, ki veljajo v posameznih zveznih deželah. Kot primer lahko navedemo Uredbo o kmetijah (Höfeordnung (HöfeO)), ki velja v deželah Hamburg, Spodnji Saški, Severnem Porenju – Vestfaliji in Šleziji. Velja, da ni (več) kmetije, četudi v zemljiški knjigi obstaja zaznamba kmetije, če dejansko ni več kmetijskega udejstvovanja v smislu uredbe. Ta namreč v 1. členu določa, da je kmetija kmetijsko ali gospodarsko posestvo z za izkoriščanje/upravljanje primernim kmetijskim središčem (Hofstelle).⁴ O kmetijskem posestvu je mogoče govoriti samo, dokler poleg posameznih kmetijskih zemljišč obstaja tudi enoten gospodarski obrat (wirtschaftliche Betriebseinheit),

³ K. Rajgelj, Ali je mogoče zaščititi kmetijo, ki to ni, v: Revija Odvetnik, št. 74, pomlad 2016, str. 24.

⁴ Ein Hof ist eine land- oder forstwirtschaftliche Besitzung mit einer zu ihrer Bewirtschaftung geeigneten Hofstelle.

oziroma se tak obrat lahko ponovno vzpostavi brez posebnega truda. Za njegov obstoj se zahtevajo bivalna in gospodarska poslopja, kmetijski stroji in naprave in ostale kmetijske pritikline, ki predstavljajo organizacijsko enoto. Ni kmetije, če kmetijsko gospodarstvo dejansko ne obstaja več in če ne obstajajo razlogi za domnevo, da bo mogel oziroma želel lastnik to gospodarstvo ponovno vzpostaviti. Pri tem se kot bistvena upošteva volja lastnika kmetije. Kmetija pa ne obstaja niti, če njen lastnik sicer namerava opravljati kmetijsko dejavnost, vendar ga pri tem ovirajo objektivni razlogi. Pomemben indic proti obstoju kmetije je tudi večletna opustitev kmetijskega gospodarjenja, v velikem delu pomanjkanje strojnega inventarja, pomanjkanje orodij za obdelavo zemlje v celoti in delna prepustitev zemljišč v zakup tretjim osebam. Kmetija tako obstaja le, če je ponovna združitev kmetijskega centra s kmetijskimi posestvi in s tem ponovno delovanje kmetije dejansko možno in nameravano. Pri tem se upošteva tudi višina prihodka, ki bi ga imetnik kmetije pridobil s kmetijsko dejavnostjo, v tem oziru pa predvsem, ali bi se s prihodki iz kmetijstva lahko pokrili zagonski kapital za ponovno vzpostavitev kmetije.⁵

Iz nemških zakonodajnih predlogov na področju kmetijstva izhaja, da se s kmetijsko politiko zasleduje cilje izboljšanja konkurenčnosti nemških agrarnih obratov v nacionalnem, eu in svetovnem merilu. Prednost ima torej zaščita velikih kmetij, ki omogočajo tudi zaposlovanje v lokalnem okolju.⁶

b) Avstrija

Avstrijski Zvezni zakon o posebnih predpisih kmetijskega dedovanja (Bundesgesetz vom 21. Mai 1958 über besondere Vorschriften für die bäuerliche Erbteilung (Anerbengesetz) StF: BGBl. Nr. 106/1958) v 1. členu določa, da je dedna kmetija (Erbhof) tem zakonu kmetijska ali gozdarska gospodarska enota s kmetijskim centrom (Hofstelle), ki je v lasti ene fizične osebe ali lasti, solasti ali skupni lasti zakonskega para oziroma starša in otroka, ter zadošča za preživetje vsaj dveh oseb, ne presega pa dvajsetkratnika tega zneska. Po 2. členu tega zakona pa dedna kmetija obsega zemljišča, ki pripadajo lastniku kmetije in ki služijo kmetijskim namenom in predstavljajo gospodarsko enoto, skupaj z stanovanjskimi in gospodarskimi poslopi na njih.

V avstrijski sodni praksi se je, drugače kot v Nemčiji, uveljavilo objektivno pojmovanje dedne kmetije. Namen imetnika kmetije, da kmetuje, je le podrednega pomena. Ne zahteva se, da bi se na kmetiji dejansko opravljala kmetijska delavnost, pomembno je le, da gre objektivno za kmetijsko-gospodarsko enoto, ki ima lahko prihodke v višini, potrebni za preživljanje najmanj dveh oseb. Avstrijsko vrhovno sodišče (Oberster Gerichtshof, OGH) je tako v sodbi 1Ob462/61 z dne 29. 11. 1961 utemeljilo, da je trenuten način obdelovanja odvisen od vsakokratnega lastnika. Ker obstoj dedne kmetije ne more biti odvisen od njegove volje, se ta element ne upošteva pri ugotavljanju njenega obstoja. V sodbi 6Ob24/99v z dne 25. 02. 1999 pa je sodišče pojasnilo, da je bil namen kmetijske reforme v letu 1989 upoštevati spremenjene razmerje v kmetijstvu, predvsem dejstvo, da kmetijo običajno obdeluje zakonski par s stroji, medtem ko se otroci usposobijo za druge poklice. Tudi take „majhne“ kmetije, ki so z vidika svetovnega in evropskega kmetijskega trga povsem nepomembne, je zakonodajalec želel zaščititi pred razdrobitvijo. V sodbi 6Ob2308/96x z dne 05. 12. 1996 pa je sodišče pojasnilo, da se okoliščina, ali se s kmetijo lahko preživita najmanj dve osebi, ugotavlja glede na to, kakšne prihodke bi lahko s takšno kmetijo ustvaril povprečni kmetovalec. Pri tem pa se ne upošteva samo trenutno kmetijsko dejavnost, temveč je treba tudi presoditi, če bi se ti prihodki lahko

⁵ Tako na primer: OLG Koeln, sklep z dne 5. novembra 2012, Az 23 Wlw 7/12, s tam navedeno nadaljnjo sodno prakso.

⁶ http://www.nl-bzar.de/fileadmin/Download_AktuelleThemen/AgrarstrukturgesSachAnh/2015_05_07_ASG_LSA_Beg_r.pdf.

ustvarili s prehodom na bolj dobičkonosno kmetijsko dejavnost, na primer na bio izdelke ali izdelavo sirov (sodba 6Ob2027/96y z dne 14.03.1996). Ali kmetija zadošča za preživetje najmanj dveh oseb, se ugotavlja tudi s pomočjo izvedencev.

V Avstriji - drugače kot v Nemčiji - dajejo poudarek na varstvu majhnih kmetij, pri tem pa se ne upošteva volja imetnika take kmetije za kmetovanje. To je mogoče utemeljiti z naravnimi danostmi Avstrije, kjer se kmetuje večinoma v goratih in hribovitih predelih. Te naravne danosti ne omogočajo oblikovanja velikih, ekonomsko močnih in z vidika evropskega kmetijskega trga konkurenčnih kmetij, kot je to mogoče v nekaterih delih Nemčije. Hkrati pa je avstrijski zakonodajalec varstvo prav teh kmetij in s tem dejansko varstvo avstrijskih kulturnih in geografskih posebnosti določil kot pomemben politični cilj.

2.5 SKLEP

V slovenski sodni praksi še ni dorečeno, kakšna je opredelitev zaščitene kmetije. Lahko bi upoštevali nemško sodno prakso in kot zaščiteno kmetijo šteli samo delujoče zaokrožene kmetijsko gospodarsko enote oziroma tiste, na katerih je mogoče brez nadaljnjih stroškov ponovno vzpostaviti kmetijsko dejavnost. Argument za to bi lahko bil, da se ukrepi na področju kmetijske politike v ključno z dednopravnimi ne smejo spremeniti v prisilne ukrepe, ki bi lastnike kmetijskih zemljišč in gozdov zavezovali k opravljanju kmetijske dejavnosti in k opustitvi svojih siceršnjih poklicev. Po drugi strani pa bi v Sloveniji zaradi njenih naravnih (manj ravnih, več hribovitih in goratih področij) in zgodovinskih (že napredovan proces drobitve kmetij zaradi relativno poznih ukrepov na tem področjih) okoliščin bolj smiselno zaščititi vsako kmetijsko entiteto, na kateri bi bila mogoča vzpostavitev razumne kmetijske dejavnosti s tem, da se omeji njeno dedovanje in razpolaganje z njo. Pomanjkljivost slovenskega sistema pa bi lahko bila, da se zmožnost za pridobivanje prihodka iz kmetije presoja po objektivnih merilih in po podatkih iz katastra, namesto da bi se presojalo glede na vsak primer posebej z upoštevanjem vseh okoliščin. Tudi pri nas ne bi smeli zaščititi kmetijskih enot, ki lastnikom ne omogočajo dostojnega preživljanja. Zato bi bilo smiselno, da bi se pričakovani prihodki iz zaščitene kmetije tudi pri nas ugotavljali s pomočjo izvedenca.

3. OPREDELITEV KMETIJE ZA POTREBE IZVAJANJA SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE

Marijana Kunc, univ. dipl. prav.

3.1. PRAVNA OPREDELITEV POJMOV »KMET«, »KMETIJSKO GOSPODARSTVO« IN »KMETIJSKA DEJAVNOST« V PREDPISIH EU S PODROČJA SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE

Skupno kmetijsko politiko za obdobje 2014 do 2020 na ravni EU urejajo številni zakonodajni, delegirani in izvedbeni akti. Pojmi »kmet«, »kmetijsko gospodarstvo« in »kmetijska dejavnost« so opredeljeni v 4. členu Uredbe (EU) št. 1307/2013¹. Na opredelitev teh pojmov iz Uredbe (EU) št. 1307/2013 se sklicujejo tudi drugi akti s področja SKP.

Opredelitve pojmov so naslednje:

- a) »**kmet**« pomeni fizično ali pravno osebo oziroma združenje fizičnih ali pravnih oseb, ne glede na pravni status, ki je takemu združenju in njegovim članom dodeljen z nacionalno zakonodajo, katerih kmetijsko gospodarstvo je na ozemlju uporabe Pogodb, opredeljenih v členu 52 PEU v povezavi s členoma 349 in 355 PDEU, in ki opravlja kmetijsko dejavnost;
- b) »**kmetijsko gospodarstvo**« pomeni vse enote, ki se uporabljajo za kmetijske dejavnosti in s katerimi upravlja kmet ter se nahajajo na ozemlju iste države članice;
- c) »**kmetijska dejavnost**« pomeni
 - a. proizvodnjo, rejo ali gojenje kmetijskih proizvodov, vključno z žetvijo, molžo, vzrejo živali in kmetijsko rejo živali,
 - b. vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, na podlagi meril, ki jih določijo države članice, v skladu z okvirom, ki ga vzpostavi Komisija, ali
 - c. izvajanje minimalne aktivnosti, ki jo opredeli država članica, na kmetijskih površinah, ki se naravno vzdržujejo v stanju, primernem za pašo ali pridelavo.

Obsežnejše sodne prakse v zvezi s predpisi, na podlagi katerih se izvaja SKP 2014 - 2020, za enkrat še ni. Kljub vsemu je sodna praksa Sodišča EU še vedno aktualna, saj so definicije teh treh pojmov v starejših predpisih skoraj enake kot v trenutno veljavni Uredbi (EU) št. 1307/2013.

3.2. SODBE SODIŠČA EU V ZVEZI S POJMI »KMET«, »KMETIJSKO GOSPODARSTVO« IN »KMETIJSKA DEJAVNOST«

Sodišče EU se je glede opredelitve pojma »**kmet**« najbolj podrobno opredelilo v zadevi C-536/09 (Marija Omejc)². Marija Omejc je v maju 2006 vložila vlogo za pridobitev neposredne podpore v kmetijstvu za leto 2006. Pri nenajavljeni kontroli površin in živine kmetijskega

¹ Uredba št. 1307/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o pravilih za neposredna plačila kmetom na podlagi shem podpore v okviru skupne kmetijske politike ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 637/2008 in Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009, UL L 347/608 z dne 20. 12. 2013.

² Sodba sodišča (EU) v zadevi C-536/09 z dne 16. junija 2011 (Marija Omejc proti Republiki Sloveniji).

gospodarstva v septembru 2006 je bila ugotovljena ena nepravilnost, to je, ena od ovac na tem gospodarstvu ni bila predpisano označena. Da bi kontrolorka plačilne agencije preverila, ali je bila nepravilnost odpravljena, je novembra 2006 želela opraviti drug pregled na kraju samem. Dan pred pregledom je poklicala na fiksno telefonsko številko kmetijskega gospodarstva in o pregledu obvestila očeta Marije Omejc, ki pa pritožnice ni bil zmožen obvestiti o izvedbi pregleda. Kontrolorka brez navzočnosti Marije Omejc ni mogla izvesti ponovnega pregleda. Pritožnica takrat na kmetijskem gospodarstvu ni več živela, v vlogi za pridobitev neposredne podpore pa je navedla mobilno telefonsko številko.

Plačilna agencija je zavrnila vlogo Marije Omejc z obrazložitvijo, da tožeča stranka pooblaščenim osebam agencije ni omogočila opraviti pregleda, s čimer je kršila člen 23 Uredbe št. 796/2004³. V tem členu je bilo določeno, da se zahtevki za pomoč zavrnejo, če kmet ali njegov zastopnik prepreči izvedbo pregleda na kraju samem.

Marija Omejc se je na odločbo plačilne agencije pritožila, kasneje pa je postopek nadaljevala s tožbo pred upravnim sodiščem.

Sodišče EU je v sodbi poudarilo, da se, kar zadeva pojem, ki mu ustreza besedna zveza »prepreči pregled na kraju samem« niti člen 23(2) niti nobena druga določba Uredbe št. 796/2004 ne sklicuje na nobeno nacionalno pravo. Iz ustaljene sodne prakse Sodišča EU pa izhaja, da je potrebno zaradi enotne uporabe prava Unije in zaradi načela enakosti izraze določb prava Unije, ki se za opredelitev svojega smisla in pomena ne sklicujejo posebej na pravo držav članic, običajno razlagati samostojno in enotno v celotni Evropski uniji, in sicer ob upoštevanju okvira, v katerega je določba umeščena, in cilja, ki mu sledi zadevna ureditev⁴. Velja pravilo, da je treba besedne zveze, ki jih vsebujejo zgolj določbe uredb EU, ki se nikjer ne sklicujejo na nacionalno pravo, šteti za samostojen pojem prava Unije, katerega smisel in pomen morata biti enaka v vseh državah članicah. Za enotno razlago teh izrazov in besednih zvez je pristojno Sodišče EU.

Menimo, da je mnenje Sodišča EU v zadevi C-536/09 mogoče uporabiti tudi za razlago pojmov »kmet«, »kmetijsko gospodarstvo« in »kmetijska dejavnost«, ki so opredeljeni v Uredbi (EU) št. 1307/2013. Tudi te izraze je potrebno šteti za samostojen pojem prava Unije, ki ima enak smisel in pomen v vseh državah članicah EU, saj se Uredba (EU) št. 1307/2013 glede njihovega pomena nikjer ne sklicuje na nacionalno pravo. Uredbe se splošno uporabljajo, so v celoti zavezujoče in se neposredno uporabljajo v vseh državah članicah⁵. To pomeni, da mora Republika Slovenija pri uporabi pojmov »kmet«, »kmetijsko gospodarstvo« in »kmetijska dejavnost« za namene izvajanja neposrednih plačil izhajati zgolj in samo iz določb uredb EU in sodne prakse sodišča EU, ki pojasnjuje njihov pomen.

O pomenu pojma »kmet« se je sodišče opredelilo tudi v zadevi C-545/11 z dne 14. marca 2013 (Agrargenossenschaft Neuzelle)⁶. Agrargenossenschaft Neuzelle je kmetijska zadruga

³ Uredba Komisije (ES) št. 796/2004 z dne 21. aprila 2004 o podrobnih pravilih za izvajanje navzkrižne skladnosti, modulacije in integriranega administrativnega in kontrolnega sistema, predvidenih z Uredbo Sveta (ES) št. 1782/2003 z dne 29. septembra 2003 o skupnih pravilih za sheme neposrednih podpor v okviru skupne kmetijske politike ter o uvedbi nekaterih shem podpor za kmete (UL L 141, str. 18).

⁴ Zlasti sodba sodišča EU z dne 18. januarja 1984 v zadevi Ekro, sodba z dne 19. septembra 2000 v zadevi Linster in sodba z dne 21. oktobra 2010 v zadevi Padawan).

⁵ Člen 288 PDEU.

⁶ Sodba sodišča EU v zadevi C-545/11 z dne 14. marca 2013 (Agrargenossenschaft Neuzelle proti Landrat des Landkreises Oder-Spree).

nemškega prava, ki deluje na področju poljedelstva in živinoreje. Ima 119 članov in zaposluje 123 delavcev.

Nemški plačilni organ ji je kot kmetu v smislu člena 2(a) Uredbe št. 73/2009⁷ v okviru sheme enotnega plačila za leto 2009 odobril znesek 1.461.037,51 EUR, zavrnil pa je izplačilo 166.701,26 EUR.

Agrargenossenschaft Neuzelle je zoper odločbo vložila ugovor, nato pa še tožbo, s katero je predlagala odobritev dodatnih 85.564,33 EUR iz naslova sheme enotnega plačila za leto 2009. Zatrjevala je, da določba Uredbe št. 73/2009, ki je znižala zneske neposrednih plačil, ki naj bi se kmetom odobrili v danem koledarskem letu na podlagi Uredbe št. 1782/2003⁸, nasprotuje načelu varstva legitimnih pričakovanj.

Sodišče EU je bilo mnenja, da se kmetje ne morejo sklicevati na kršitev načela varstva legitimnih pričakovanj, saj si je Unija že v sami uvodni izjavi k Uredbi št. 1782/2003 pridržala pravico skupne sheme podpore prilagoditi razvoju. Zato je razumen in preudaren gospodarski subjekt lahko predvidel, da se bodo neposredna plačila iz naslova shem dohodkovne podpore po pregledu glede na razvoj trga in proračunske razmere lahko znižala.

Agrargenossenschaft Neuzelle je zatrjevala tudi, da člen 7(2) Uredbe št. 73/2009 različno obravnava kmete, ki obdelujejo veliko kmetijsko površino, in kmete, ki obdelujejo majhno kmetijsko površino. Zaradi te določbe so v slabšem položaju kmetje, ki svojo kmetijsko dejavnost opravljajo v sodelovanju z drugimi kmeti (znotraj kmetijskih zadrug nemškega prava, ki so »združenja« v smislu člena 2(a) naveden uredbe), v nasprotju s kmeti, ki zunaj struktur z vidika prava družb sodelujejo na podlagi manj intenzivnih sporazumov in so dosegli primerljive podjetniške sinergije. V teh zadrugah naj bi bilo namreč lažje doseči znesek neposrednih plačil iz člena 7(2), od katerega dalje se odstotki znižanij povečujejo.

Sodišče EU je na ta očitek odgovorilo, da mora biti nadzor nad spoštovanjem načela prepovedi diskriminacije omejen na preverjanje, ali je pri zadevnem ukrepu prišlo do očitne napake oziroma do zlorabe pooblastil in ali je zakonodajni organ prekoračil meje svoje diskrecijske pravice⁹. Sodišče EU mora zato preveriti, ali je različno obravnavanje med kmeti glede na velikost izkoriščane površine, ki je določeno v členu 7(2) Uredbe št. 73/2009, mogoče upravičiti z objektivnimi razlogi, ki niso očitno neprimerni. Svet je dodatna znižanja za velike kmete upravičil s trditvijo, da veliki upravičenci ne potrebujejo enake ravni enotne podpore, da bi bil cilj dohodkovne podpore dosežen, in da so se sposobni prilagajati trgu tudi pri nižjih ravneh enotne podpore.

Sodišče EU je v zaključnih stavkih poudarilo, da člen 7(2) Uredbe št. 73/2009 ne razlikuje med pravnimi oblikami, v katerih se izvaja kmetijska dejavnost. Člen 2(a) Uredbe št. 73/2009 se nanaša na »vsako združenje fizičnih ali pravnih oseb ne glede na pravni status, ki je združenju in njegovim članom dodeljen z nacionalno zakonodajo«. Zato je treba kmete, ki svojo dejavnost

⁷ Uredba Sveta (ES) št. 73/2009 z dne 19. januarja 2009 o skupnih pravilih za sheme neposrednih podpor za kmete v okviru skupne kmetijske politike in o uvedbi nekaterih shem podpor za kmete, spremembi Uredb (ES) št. 1290/2005, št. (ES) 247/2006, (ES) 378/2007 in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1782/2003, UL L 30, 30. 1. 2009, str. 16.

⁸ Uredba Sveta (ES) št. 1782/2003 z dne 29. septembra 2003 o skupnih pravilih za sheme neposrednih podpor in o uvedbi nekaterih shem podpor (UL L 270, 21. 10. 2003, str. 1).

⁹ Tako sodba z dne 17. marca 2011 v zadevi ADJ Tuna, C-221/09.

opravljajo v okviru takega združenja (kmetijske zadruge nemškega prava), obravnavati kot enega kmeta v smislu Uredbe št. 73/2009.

O pomenu pojma »**kmet**« je Sodišče EU razsojalo v zadevi C-115/10 z dne 9. junija 2011 (**Bábolna**)¹⁰. Družba Bábolna je 28. maja 2004 madžarskim organom predložila zahtevek za enotno plačilo na površino in dopolnilno nacionalno pomoč, povezano s tem plačilom. Nato se je 1. septembra 2004 začel postopek prostovoljne likvidacije te družbe s ciljem njene reorganizacije in prestrukturiranja zaradi priprave na uspešno privatizacijo. Upravni organ, ki je na prvi stopnji odločal o zahtevkih za neposredna plačila, je zato dne 11. aprila 2006 spremenil prejšnjo odločbo in družbi Bábolna naložil vračilo že izplačane pomoči za orne površine. Skliceval se je na člen 3(1) madžarske vladne uredbe, v kateri je bilo določeno, da lahko pomoč prejmejo le tiste pravne osebe ali gospodarske družbe brez statusa pravne osebe, ki niso v postopku stečaja, prisilne poravnave, dogovarjanja z upniki ali prostovoljne likvidacije. Upoštevni predpisi EU in zlasti Uredba 1782/2003 takšne določbe niso vsebovali, zato je madžarska vlada menila, da lahko za pridobitev pomoči prosto določi pogoje ob upoštevanju dovoljenja Komisije in temeljnih načel prava EU.

Sodišče EU temu ni sledilo. Opozorilo je, da države članice, kadar v določenem sektorju obstaja skupna ureditev trga, načeloma ne morejo več ukrepati z enostranskimi nacionalnimi določbami. Njihova zakonodajna pristojnost je lahko le preostala pristojnost ter je omejena na položaje, ki niso urejeni s predpisi EU in primere, v katerih jim je s temi predpisi izrecno podeljeno pooblastilo za ukrepanje. Poleg tega je sodišče navedlo, da se morajo države članice v primeru obstoja predpisov o skupni ureditvi trga v določenem sektorju vzdržati vsakršnih ukrepov, ki bi lahko tej ureditvi škodovali ali odstopali od nje. Predpisi, ki ovirajo pravilno delovanje skupne ureditve trga, prav tako niso združljivi s tako skupno ureditvijo, tudi če zadevno področje ni bilo izčrpno urejeno s to ureditvijo. Ker predpisi EU o kmetijski pomoči ne vsebujejo nobene določbe, v skladu s katero bi bil kmet na podlagi tega, da namerava prenehati z dejavnostjo, izključen iz upravičenosti do prejemanja pomoči, je kmet, ki je nameraval z dejavnostjo prenehati, preden je prejel pomoč, po mnenju Sodišča EU še vedno upravičen do neposrednih plačil, če je ob vložitvi zahtevka izpolnjeval ustrezne pogoje.

O opredelitvi pojma »**nosilec kmetijskega gospodarstva**« je sodišče EU odločalo v zadevi C-592/11 z dne 25. oktobra 2012 (Anssi Ketelä)¹¹. Razsojalo je o upravičenosti za dodelitev pomoči za zagon dejavnosti mladih kmetov po Uredbi št. 1698/2005¹². Anssi Ketelä je bil od direktor in solastnik gospodarske družbe Louhikon Sikako, ki se je med drugim ukvarjala tudi s prašičerejo. Svoje delnice je nato prodal drugemu delničarju, po nakupu družinskega kmetijskega gospodarstva pa je vložil prošnjo za pridobitev pomoči za zagon dejavnosti za mlade kmete. Upravni organ je izplačilo pomoči prekinil, ker je ugotovil, da je Anssi Ketelä kmetijsko dejavnost začel opravljati že kot delničar družbe Louhikon Sikako in ni mogel več zaprositi za pomoč za zagon dejavnosti.

¹⁰ Sodba sodišča (EU) v zadevi C-115/10 z dne 9. junija 2011 Bábolna Mezőgazdasági Termelő, Fejlesztő és Kereskedelmi Zrt. proti Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Központi Szerve.

¹¹ Sodba sodišča EU v zadevi C-592/11 z dne 25. oktobra 2012 (Anssi Ketelä).

¹² Uredba Sveta (ES) št. 1698/2005 z dne 20. september 2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), UL L 277, 21. 10. 2005, str. 1.

Finsko sodišče je v predhodnem vprašanju, ki ga je zastavilo Sodišču EU, izpostavilo pojem »nosilec kmetijskega gospodarstva« v primeru, da se kmetijska dejavnost opravlja v obliki pravne osebe.

Sodišče EU je najprej opozorilo na sodbo v zadevi C-316/10 (Danske Svineproducenter z dne 21. decembra 2011) iz katere izhaja, da je treba izraze določb prava Unije, ki za opredelitev njenega pomena in obsega ne napotuje posebej na pravo držav članic, navadno razlagati samostojno in enotno v celotni Uniji. Določbe uredb imajo zaradi svoje narave in vloge v sistemu virov prava Unije v nacionalnih pravnih redih praviloma neposredni učinek, ne da bi morali nacionalni organi sprejeti ukrepe za izvajanje. Kljub temu bi morale države članice za izvajanje nekaterih določb navedenih uredb te ukrepe vseeno sprejeti. Države članice sprejmejo ukrepe za izvajanje uredbe, če ti ne ovirajo njene neposredne uporabljivosti, če ne prikrivajo značilnosti akta Skupnosti in če določajo natančno izvajanje diskrecijske pravice, ki jim jo podeljuje ta uredba, vse v mejah teh določb.

Sodišče EU je ugotovilo, da Uredba št. 1974/2006, čeprav določa nekatere pogoje, ki se uporabljajo za pomoč mladim kmetom, ne vsebuje nobenih dodatnih podatkov o vsebini pojma nosilec kmetijskega gospodarstva, niti za njegovo opredelitev ne napotuje na pravo držav članic.

V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba opredelitev pomena in obsega pojmov, ki jih pravo Unije ne opredeljuje, določiti v skladu z njihovim običajnim pomenom v vsakdanjem jeziku, pri čemer je treba upoštevati kontekst, v katerem se uporabljajo, in cilje, ki jim sledi ureditev, katere del so (tako v sodbi z dne 22. decembra 2008 v zadevi Wallentin-Hermann, C-549/07).

Na podlagi zgoraj navedenega je Sodišče EU sklenilo, da ni mogoče šteti, da je imel Anssi Ketellä dejanski in trajni nadzor nad zadevnim kmetijskim gospodarstvom in njegovim upravljanjem. Dodalo je, da države članice lahko določijo konkretne pogoje za dodelitev pomoči nosilcem kmetijskega gospodarstva. Vendar je to dovoljeno le, če ti pogoji ne presegajo okvira, ki se z njimi skuša določiti, in ob spoštovanju ciljev, ki se uresničujejo z Uredbo št. 1698/2005. Sklenilo je, da finski predpis, ki dodelitev pomoči, kadar mladi kmet prevzame kmetijsko gospodarstvo v okviru pravne osebe, med drugim pogojuje s tem, da je ta oseba pristojna za sprejemanje odločitev v tej pravni osebi, kar pomeni, da ima več kot polovico delnic te pravne osebe in da te delnice pomenijo več kot polovico glasov, izpolnjujejo te zahteve.

V zadevi C-498/13 z dne 5. februarja 2015 (Agrooikosystemata EPE)¹³ je sodišče EU presojalo, ali je družba Agrooikosystemata EPE, ki je bila ustanovljena kot družba z omejeno odgovornostjo, katere dejavnosti so med drugim študije, izvedba programov in projektov v zvezi z varovanjem, sanacijo in razvojem naravnega in kmetijskega okolja..., upravičena do pomoči iz programa dolgoročne prave kmetijskih zemljišč (program DPKZ, sprejet na podlagi Uredbe Sveta (EGS) št. 2078/92 z dne 30. junija 1992). Predložitveno sodišče je Sodišču EU zastavilo naslednje predhodno vprašanje:

¹³ Sodba sodišča EU v zadevi C-498/13 z dne 5. februarja 2015 Agrooikosystemata EPE proti Ypourgos Oikonomias kai Oikonomikon, Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimon, Perifereia Thessalias (Perifereaki Enotita Magnisias).

»Ali morajo imeti v skladu s sistematiko Uredbe št. 2078/92¹⁴ in Uredbe št. 746/96¹⁵ upravičenci programa DPKZ status kmeta ali pa zadošča, da nosijo gospodarsko tveganje, vezano na upravljanje upravičenega gospodarstva, za katerega so odgovorni?«

Sodišče EU je ugotovilo, da obstajajo med jezikovnimi različicami člena 2 (1) Uredbe št. 2078/92 nekatere razlike. Grška, francoska, italijanska in nizozemska jezikovna različica pri opredelitvi prejemnikov pomoči uporabljata izraz »nosilec kmetijskega gospodarstva«, ostale jezikovne različice pa termin »kmet«. Glede na sistematiko uredbe je po mnenju sodišča treba šteti, da imata oba izraza enak pomen. Upravičenci do pomoči po programu DPKZ so tako lahko le osebe, ki so »kmetje«, kar je med drugim tudi v skladu s ciljem programa DPKZ, na podlagi katerega je bilo finančno nadomestilo plačano kmetom, ki so se zavezali, da bodo del svojih kmetijskih zemljišč dali v praho iz namenov, vezanih na okolje in varovanje naravnih virov.

Glede pojmov »**kmetijsko gospodarstvo**« in »**kmetijska dejavnost**« je pomembna sodba v zadevi C-61/09 z dne 14. oktobra 2010 (Landkreis Bad Dürkheim)¹⁶. Predlog za sprejem predhodne odločbe je bil Sodišču EU predložen v postopku odločanja o pravicah do plačil za kmetijo A. Niedermair-Schiemann. A. Niedermair-Schiemann je bila ovčerejka, ki je v skladu z upravljavsko pogodbo z zvezno deželo Porenje-Pfalz neodplačno, vendar v zameno za prevzem obveznosti plačila prispevkov v vzajemni zavarovalni sklad približno 5 ha velika zemljišča uporabljala kot travnik in pašnik. Pri uporabi je morala upoštevati določene omejitve.

A. Niedermair-Schiemann pa je imela v upravljanju tudi naravovarstvena območja, velika približno 35 ha, ki jih je morala vzdrževati in upravljati z vidika ohranjanja narave. Za to je prejela letno plačilo v višini 13.870 EUR. Izpolnjevati je morala posebne pogodbene obveznosti in upoštevati navodila organa za ohranjanje narave.

A. Niedermair-Schiemann je zemljišče v okviru vlog za kmetijsko podporo prijavila kot trajni pašnik, ki spada h kmetijskemu gospodarstvu. Z odločbo ji je bila podeljena pravica do plačila za orna zemljišča in pašnike. Ta odločba je bila nato spremenjena tako, da zemljišča, ki jih je A. Niedermair-Schiemann uporabljala na podlagi upravljavskih pogodb, niso bila upravičena do podpore.

V postopku se je sodišču zastavilo vprašanje, ali gre v tem primeru, ko uporaba zemljišča v pretežnem delu sledi ciljem varstva krajine in ohranjanja narave za »kmetijsko zemljišče« v smislu člena 4(2) Uredbe 1782/2003 ali pa je potrebno šteti, da se zemljišče uporablja v nekmetijske namene v smislu člena 44(2) Uredbe št. 1782/2003.

Sodišče je razsodilo, da okoliščina, da uporaba zemljiških parcel v pretežnem delu sledi ciljem varstva krajine in varstva narave, ne ovira tega, da se take parcele opredelijo kot kmetijska zemljišča. Pri tem ni pomembno, ali se cilj uporabe teh zemljišč pretežno nanaša na kmetijstvo ali na varstvo narave. Prav tako ni odločilno, da je kmet dolžan pri uporabi zemljišča upoštevati

¹⁴ Uredba Sveta (EGS) št. 2078/92 z dne 30. junija 1992 o pridelovalnih metodah v kmetijstvu, ki so združljive z zahtevami varstva okolja in ohranjanja podeželja, UL L 215, str. 85.

¹⁵ Uredba (ES) št. 1257/1999 z dne 17. maja 1999 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada (EKUJS) ter o spremembi in razveljavitvi nekaterih uredb (UL L 160, str. 80)

¹⁶ Sodba sodišča EU v zadevi C-61/09 z dne 14. oktobra 2010 Landkreis Bad Dürkheim proti Aufsichts- und Dienstleistungsdirektion.

navodila pristojnega nacionalnega organa v zvezi z naravovarstvenimi cilji. Pomembno je, da kmet ni popolnoma podrejen navodilom pristojnega nacionalnega organa. Kmetijske površine so del kmetijskega gospodarstva kmeta, kadar ta lahko neodvisno od drugih uporablja te površine za opravljanje kmetijske dejavnosti.

Zato, da bi se zemljišče obravnavalo kot del kmetovega kmetijskega gospodarstva, po mnenju Sodišča EU ni treba, da kmet z zemljiščem razpolaga na podlagi zakupne pogodbe ali druge podobne odplačne pogodbe o najemu; kot del kmetijskega gospodarstva se lahko šteje tudi zemljišče, ki je neodplačno dano na razpolago kmetu zgolj v zameno za prevzem obveznosti opraviti določene naloge za račun tretjega, če kmet to zemljišče uporablja tudi za opravljanje kmetijske dejavnosti v svojem imenu in za svoj račun. Ker predpisi EU, ki so bili podlaga za izdajo odločbe o dodelitvi neposrednih plačil, ne vsebujejo natančne opredelitve pomena izrazov „proizvodne enote, s katerimi upravlja kmet“, sodba opozarja tudi na ustaljeno prakso Sodišča EU, da je treba pomen in obseg pojmov, ki jih pravo Unije ne opredeljuje, določiti glede na njihov običajni pomen v vsakdanjem jeziku, pri čemer je treba upoštevati kontekst, v katerem se uporabljajo, in cilje, ki jim sledi ureditev, katere del so.

Sodbo v zadevi Landkreis Bad Dürkheim je sodišče nadgradilo z odločitvijo v zadevi C-422/13 z dne 2. julija 2015 (Uta Wree)¹⁷. Uta Wree se je ukvarjala z ovčerejo in je z upravljavcem zaprtega odlagališča odpadkov sklenila pogodbo o zakupu posameznih površin. Upravni organ je odločil, da prekrivne površine odlagališča niso upravičene površine za neposredna plačila, ker niso vpisane v register kmetijskih površin. Sodišče EU je ponovno odločilo, da je za upravičenost površin do neposrednih plačil bistvenega pomena, da se površine dejansko uporabljajo za izvajanje kmetijske dejavnosti. Če se površine uporabljajo tudi za nekmetijske dejavnosti, je zanje mogoče pridobiti pomoč na podlagi člena 34(2) Uredbe št. 73/2009, če se pretežno uporabljajo za kmetijske dejavnosti. Pri tem je potrebno upoštevati, da člen 9(1) Uredbe št. 1120/2009¹⁸ določa, da se površina uporablja pretežno za kmetijske dejavnosti, če se kmetijska dejavnost lahko izvaja, ne da bi bila znatno ovirana z intenzivnostjo, naravo, trajanjem in periodičnostjo nekmetijske dejavnosti (enako določa sedaj veljavni člen 32(3)(a) Uredbe (EU) št. 1307/2013). Uta Wree je svojo čredo pasla na površinah, ki so sestavljale zeleno prekrivno površino odlagališča. Ta dejavnost, ker zajema rejo in posest živali za kmetijske namene, je »**kmetijska dejavnost**« v smislu Uredbe št. 73/2009. Predložitveno sodišče mora tako preveriti, ali se je na spornih površinah opravljala tudi nekmetijska dejavnost in po potrebi pogoje, pod katerimi se je ta opravljala, pri čemer le zakonska ali pogodbeno možnost, da se na zadevnih površinah lahko opravlja nekmetijska dejavnost, ne zadostuje za to, da se šteje, da so bile te dejansko predmet uporabe za take dejavnosti.

Podobno je sodišče odločilo tudi v sodbi v zadevi C-684/13 z dne 2. julija 2015 (Johannes Demmer)¹⁹. Johannes Demmer je imel z letališčem Aalborg in letalsko bazo Skrydstrup sklenjeno pogodbo o najemu varnih območij okoli vzletno-pristajalnih stez, voznihih stez ter poti ustavljanja na teh letališčih. Zemljišča je uporabljal za pridelavo trave za proizvodnjo krmnih

¹⁷ Sodba sodišča EU v zadevi C-422/13 z dne 2. julija 2015 Landesamt für Landwirtschaft, Umwelt und ländliche Räume des Landes Schleswig-Holstein proti Uti Wree.

¹⁸ Uredba Komisije (ES) št. 1120/2009 z dne 29. oktobra 2009 o podrobnih pravilih za izvajanje sheme enotnega plačila iz naslova III Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009 o skupnih pravilih za sheme neposrednih podpor za kmete v okviru skupne kmetijske politike in o uvedbi nekaterih shem podpor za kmete, UL L 316, 2. 12. 2009, str. 1.

¹⁹ Sodba sodišča EU v zadevi C-684/13 z dne 2. julija 2015 Johannes Demmer proti Fødevareministeriets Klagecenter.

peletov. Travo je bil dolžan kositi trikrat do štirikrat na leto. Pogodbe o najemu pa so vsebovale tudi številna določila o vzdrževanju zadevnih zemljišč. Med določbami so bili pogoji glede tega, kdaj in kako je treba kositi travo, pogoji glede uporabe gnojila in v pogodbi z letalsko bazo Skrydstrup tudi prepoved uporabe pesticidov. Dela na letališču je moral Johannes Demmer opravljati tako, da ni oviral letalskih operacij in v skladu z navodili in prepovedmi, ki bi jih izdala kontrola zračnega prometa ali uprava letalske baze Skrydstrup. Danska Agencija za prehrano je menila, da varnih območij na letališčih ni mogoče šteti za kmetijske površine, ki so upravičene do pomoči.

Člen 44(2) Uredbe št. 1782/2003 je določal, da je »upravičen hektar« vsaka kmetijska površina kmetijskega gospodarstva, ki se uporablja kot orno zemljišče in trajni travnik, razen površin, ki se uporabljajo za trajne nasade, gozdove ali nekmetijske dejavnosti.

Skladno s členom 34(2)(a) Uredbe št. 73/2009 pa se je štelo, da se kmetijsko zemljišče gospodarstva, ki se uporablja tudi za nekmetijske dejavnosti, uporablja pretežno za kmetijske dejavnosti, če se kmetijska dejavnost lahko izvaja, ne da bi bila znatno ovirana z intenzivnostjo, naravo, trajanjem in periodičnostjo nekmetijske dejavnosti.

Sodišče EU je razsodilo, da je člen 44(2) Uredbe št. 1782/2003 treba razlagati tako, da je kmetijska površina, ki jo predstavlja varno območje na letališču okoli vzletno-pristajalnih stez, vozni stez ter poti ustavljanja in za katero veljajo posebna pravila in omejitve, površina, ki je upravičena do zadevne pomoči, če je kmet, ki obdeluje to površino, dovolj samostojen pri njeni uporabi in če mu je omogočeno, da to dejavnost izvaja na navedeni površini kljub omejitvam, ki izhajajo iz izvajanja nekmetijske dejavnosti na tej površini. Pri presoji je pomembno upoštevati vse dejanske okoliščine v zvezi z različnimi uporabami površin, ki so sporne v postopku v glavni stvari. Treba je ugotoviti, ali obstaja znatno oviranje kmetijske dejavnosti na navedenih površinah, če kmet pri njenem izvajanju naleti na dejanske – in ne neznatne – težave ali prepreke, ki nastanejo zaradi vzporednega opravljanja drugačne dejavnosti.

Sodišče EU je še dodalo, da je z vidika člena 3c Uredbe št. 795/2004 pomembno, da kmet lahko izvaja kmetijsko dejavnost na zadevnih površinah kljub omejitvam, ki izhajajo iz izvajanja nekmetijske dejavnosti na istih površinah.

Glede opredelitve pojma »**kmetijska dejavnost**« je Sodišče EU nazadnje odločalo dne 9. junija 2016 v združenih zadevah št. C-333/15 in C-334/15 (Maria del Pilar Planes Bresco)²⁰. Sodišče je v tem postopku presojalo skladnost španske zakonodaje z uredbami Evropske unije, ki so določale pravico do neposrednega plačila za trajni travnik.

Uredba (ES) št. 1782/2003 je pojem »kmetijsko zemljišče« opredeljevala kot »celotno zemljišče, ki zajema orna zemljišča, trajne travnike in trajne nasade«. Pojem »trajni travnik« je bil definiran v členu 2(2) Uredbe (ES) št. 796/2004 kot »zemljišče, ki se uporablja za gojenje trav ali druge naravne zelnate krme (samoposejane) ali gojene (posejane) in ki ni vključeno v kolobarjenje kmetijskega gospodarstva pet let ali več«.

Španska zakonodaja je določala, da so »trajni travniki upravičeni do pomoči le za tista kmetijska gospodarstva, v zvezi s katerimi je bila krmna površina upoštevana za dodelitev pravic do enotnega plačila, njihova maksimalna površina pa ni presegala povprečne krmne

²⁰ Sodba sodišča EU z dne 9. junija 2016 v združenih zadevah št. C-333/15 in C-334/15 María del Pilar Planes Bresco proti Comunidad Autónoma de Aragón.

površine, ki se upošteva za dodelitev pravic do enotnega plačila. Trajni travniki, ki so prijavljeni zunaj okvira, določenega v tem odstavku, niso upravičeni, ker se šteje, da je upravičenec umetno ustvaril razmere za dodelitev plačila v smislu določb iz člena 29 Uredbe (ES) št. 1782/2003«.

Španski plačilni organ je na podlagi te določbe Marii del Pilar Planes Bresco najprej zmanjšal upravičeno površino z 48,47 hektara na 28,70 hektara, nato pa s 63,48 hektara na 29,01 hektara. Površine je izključil zato, ker so »trajni travniki presegali krmno površino« in so se tako šteli za »neuporabljene«.

Maria del Pilar Planes Bresco je v postopku navajala predvsem, da Uredba (ES) št. 1782/2003 in Uredba (ES) št. 796/2004 nista vsebovali nobene omejitve za upravičene hektarje. Iz kategorije trajnih travnikov sta izključevali samo površine, ki se uporabljajo za trajne nasade, gozdove ali nekmetijske dejavnosti.

Sodišče EU je ponovno navedlo, da so kmetijske površine del kmetijskega gospodarstva kmeta, kadar ta lahko upravlja te površine za opravljanje kmetijske dejavnosti, to pomeni, kadar je ta glede teh površin dovolj neodvisen za opravljanje svoje kmetijske dejavnosti²¹. Poudarilo je, da Uredba št. 1782/2003 ne pogojuje upravičenosti površin trajnih travnikov kmetijskega gospodarstva do pomoči s površino s tem, da ustrezajo krmnim površinam, ki so bile prvotno upoštevane za izračun pravic do plačila za to kmetijsko gospodarstvo. Nasprotno, eden izmed ciljev kmetijske dejavnosti, kot ga opredeljuje Uredba št. 1782/2003, je tudi ohranjanje zemljišča po dobrih kmetijskih in okoljskih pogojih. Med dobre kmetijske prakse pa sodi tudi ohranjanje trajnih travnikov, saj Uredba št. 796/2004 določa, da mora država članica zagotoviti, da se razmerje med površino trajnih travnikov in skupno kmetijsko površino ne zmanjšuje v škodo trajnih travnikov. Iz tega izhaja, da so površine trajnih travnikov kmetijskega gospodarstva upravičene do pomoči na površino, kadar spadajo v kmetijsko površino tega gospodarstva, in da njihovo ohranjanje v skladu z dobrimi kmetijskimi in okoljskimi pogoji že samo šteje za kmetijsko dejavnost. Okoliščina, da se trave ali druge naravne zelnate krme, za pridelavo katerih morajo biti te površine namenjene, ne uporabljajo neposredno za potrebe živinoreje na kmetijskem gospodarstvu, v zvezi s tem nima vpliva. Poleg tega je cilj Uredbe št. 1782/2003, kot je razviden iz njene uvodne izjave 24, nadomestitev sistema neposrednih pomoči za proizvodnjo, ki je veljal do sedaj, s sistemom neposrednih pomoči kmetijskim gospodarstvom, ki niso vezana na proizvodnjo in se plačajo neposredno kmetom kot dohodkovna podpora. Uredbo št. 1782/2003 je zato potrebno razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi kot je navedena zgoraj.

3.3. SKLEP

Iz sodb sodišča EU v zvezi s pojmi »kmet«, »kmetijsko gospodarstvo« in »kmetijska dejavnost«, ki smo jih predstavili v tem sestavku izhaja, da je te izraze potrebno šteti za samostojen pojem prava Unije, ki ima enak smisel in pomen v vseh državah članicah EU, saj se Uredba (EU) št. 1307/2013 glede njihovega pomena nikjer ne sklicuje na nacionalno pravo. Iz ustaljene sodne prakse Sodišča EU izhaja, da je potrebno zaradi enotne uporabe prava Unije in zaradi načela enakosti izraze določb prava Unije, ki se za opredelitev svojega smisla in pomena ne sklicujejo posebej na pravo držav članic, običajno razlagati samostojno in enotno v celotni Evropski uniji, in sicer ob upoštevanju okvira, v katerega je določba umeščena, in

²¹ Glej sodbe z dne 14. oktobra 2010, Landkreis Bad Dürkheim, C-61/09 in z dne 2. julija 2015, Wree, C-422/13 ter Demmer, C-684/13).

cilja, ki mu sledi zadevna ureditev. Za enotno razlago teh izrazov in besednih zvez je pristojno Sodišče EU. Kot je sodišče EU poudarilo v zadevi C-115/10 (Babolna), države članice, kadar v določenem sektorju obstaja skupna ureditev trga, načeloma ne morejo več ukrepati z enostranskimi nacionalnimi določbami. Njihova zakonodajna pristojnost je lahko le preostala pristojnost ter je omejena na položaje, ki niso urejeni s predpisi EU in primere, v katerih jim je s temi predpisi izrecno podeljeno pooblastilo za ukrepanje.

Republika Slovenija mora torej pri uporabi pojmov »kmet«, »kmetijsko gospodarstvo« in »kmetijska dejavnost« za namene izvajanja neposrednih plačil izhajati iz določb uredb EU in sodne prakse sodišča EU, ki pojasnjuje njihov pomen. Za potrebe izvajanja skupne kmetijske politike je potrebno torej upoštevati definicijo pojmov »kmet« in »kmetijsko gospodarstvo« kot sta opredeljeni v pravnih in sodni praksi sodišča EU.

4. OPREDELITEV KMETIJE ZA POTREBE IZVAJANJA DAVČNE POLITIKE

dr. Boštjan Aver, Marijana Kunc, dr. Alenka Temeljotov Salaj

4.1. UVOD

Področje kmetijstva in gozdarstva je v pravni stroki pogosto spregledano, čeprav gre za eno najpomembnejših gospodarskih panog, ki poleg oskrbe prebivalstva s hrano skrbi tudi za urejenost kulturne krajine ter za poseljenost in razvoj podeželja. Davčna zakonodaja s področja kmetijstva je zelo zapletena, zanjo so značilne številne specifične rešitve, ki odstopajo od splošnih pravil. Ker je kmetijstvo povezano z rabo kmetijskih zemljišč, se davčna zakonodaja, ki velja za področje kmetijstva in gozdarstva, navezuje na podatke v zemljiški knjigi in zemljiškem katastru. Kmetijskim gospodarstvom praviloma ni potrebno voditi poslovnih knjig, ampak so največkrat obdavčena pavšalno - na podlagi katastrskega dohodka. Katastrski dohodek izračuna Geodetska uprava RS za vsako zemljiško parcelo in je odvisen od površine, dejanske rabe in bonitete zemljiške parcele. V Zakonu o dohodnini (v nadaljnjem besedilu: ZDoh-2)¹ je med vrstami dohodka posebej opredeljen dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, ki se ugotavlja na ravni kmečkega gospodinjstva. Kmečko gospodinjstvo je opredeljeno kot skupnost ene ali več fizičnih oseb, ki so stalno ali začasno prijavljene na istem naslovu ter se vsaj za enega ali več članov kmečkega gospodinjstva šteje, da opravljajo osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost in njihov skupni dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti znaša najmanj 200 evrov. Institut kmečkega gospodinjstva odstopa od splošnega pravila, da se dohodek ugotavlja za vsakega davčnega zavezanca posebej.

V prispevku želimo predstaviti davčne predpise, ki urejajo področje kmetijske in gozdarske dejavnosti. Osredotočili smo se na posebnosti, ki jih davčna zakonodaja predvideva za zavezance, ki se ukvarjajo s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo, in na primeru izbranih kmetij preučili posledice obstoječe ureditve za davčne zavezance. Preučili smo tudi možnosti za uvedbo ugotavljanja katastrskega dohodka na podlagi grafičnih enot rabe kmetijskega gospodarstva (GERK).

4.2. ZAKON O DOHODNINI

Dohodnina je davek od dohodkov fizičnih oseb. ZDoh-2 določa dva načina obdavčitve dohodkov fizičnih oseb in sicer t. i. sintetično obdavčitev in t. i. cedularno obdavčitev. Dohodek fizične osebe, ki je obdavčen cedularno, se ne všteva v letno davčno osnovo, temveč se vsaka posamezna vrsta dohodka obdavči samostojno z enotno davčno stopnjo. Dohodki fizične osebe, ki so obdavčeni sintetično, se na letni ravni seštevajo, za določitev letne davčne osnove pa se uporabi progresivna davčna lestvica.

Dohodki, ki se ne vštevajo v letno davčno osnovo (so obdavčeni cedularno), so:

- dohodek iz dejavnosti, kadar se ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov,
- dohodek iz oddajanja premoženja v najem in
- dohodek iz kapitala.

Dohodki, ki se vštevajo v letno davčno osnovo (so obdavčeni sintetično), so:

- dohodek iz zaposlitve,

¹ Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 in nasl.).

- dohodek iz dejavnosti, kadar se ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov,
- dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti,
- drugi dohodki.

Zavezanci, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, lahko v Republiki Sloveniji ugotavljajo davčno osnovo za dohodnino na dva načina:

- od dohodka iz dejavnosti (III.3. poglavje ZDoh-2) ali
- od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti (III.4. poglavje ZDoh-2).

4.2.1. Ugotavljanje davčne osnove za dohodnino od dohodka iz dejavnosti

Dohodek iz dejavnosti je v drugem odstavku 46. člena ZDoh-2 opredeljen kot dohodek, dosežen z neodvisnim samostojnim opravljanjem dejavnosti, ne glede na namen in rezultat opravljanja dejavnosti. Opravljanje dejavnosti pomeni opravljanje vsake podjetniške, kmetijske ali gozdarske dejavnosti, poklicne dejavnosti ali druge neodvisne dejavnosti, vključno z izkoriščanjem premoženja in premoženjskih pravic. Skladno s prvim odstavkom 48. člena ZDoh-2 je davčna osnova od dohodka iz dejavnosti dobiček, ki se ugotovi kot razlika med prihodki in odhodki, doseženimi v zvezi z opravljanjem dejavnosti. Ugotavljanje davčne osnove od dohodka iz dejavnosti je skladno z Zakonom o davku od dohodkov pravnih oseb² mogoče:

- z upoštevanjem dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov ali
- z upoštevanjem dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov.

Kadar kmetijsko gospodarstvo opravlja kmetijsko dejavnost v statusno-pravni obliki pravne osebe (gospodarske družbe, zadruge, zavodi, društva idr.) ali samostojnega podjetnika posameznika se kot davčna osnova za dohodnino upošteva dohodek iz dejavnosti v skladu z poglavjem III.3. ZDoh-2³. Ugotavljanje osnove od dohodka iz dejavnosti je mogoče, če zavezanec vodi poslovne knjige v skladu z določbami Zakona o gospodarskih družbah (v nadaljnjem besedilu: ZGD-1) oziroma Slovenskimi računovodskimi standardi (2016)⁴. V drugem odstavku 9. člena ZGD-1 je določeno, da se za osebe, ki kot posamezniki ali skupno opravljajo kmetijsko ali gozdarsko dejavnost, ZGD-1 uporablja le, če se prostovoljno vpišejo v sodni ali poslovni register. Iz tega izhaja, da se posameznikom, ki opravljajo osnovno kmetijsko in gozdarsko dejavnost, ni potrebno vpisati v sodni oziroma poslovni register, niti jih ne zavezujejo določbe glede računovodstva in knjigovodstva. Primerjalno gledano to ni posebnost, saj so tudi v Avstriji in Nemčiji kmetijska gospodarstva izvzeta iz obveznosti vodenja računovodstva. Za vodenje računovodstva in knjigovodstva velja na kmetijskih gospodarstvih v Avstriji posebna pravna ureditev.⁵

V Sloveniji takšne posebne ureditve trenutno nimamo. V letu 2012 je bil sicer sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini⁶, po katerem so bila kmetijska gospodarstva zavezana k ugotavljanju davčne osnove na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov oziroma dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov, če so v povprečju dveh koledarskih let presegla

² Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/06 in nasl.).

³ Pri čemer zavezanec, ki je zavod, društvo, ustanova, verska skupnost, politična stranka, zbornica, reprezentativni sindikat skladno s prvim odstavkom 9. člena ZDDPO ne plača davka od dohodka pravnih oseb, če je v skladu s posebnim zakonom ustanovljen za opravljanje nepridobitne dejavnosti, in dejansko posluje skladno z namenom ustanovitve in delovanja.

⁴ Slovenski računovodski standardi (2016) (Uradni list RS, št. 95/15 in nasl.).

⁵ Peter Brauner v: Peter Brauner, Hermann Peyerl, Wolfgang Pum, Christian Urban, Rechtsformwahl in der Land- und Forstwirtschaft, Gestaltung und Besteuerung, 2015, str. 6.

⁶ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 94/12).

7.500 evrov dohodkov iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, a je bila ta obveznost s 1. 1. 2016 ukinjena. Kljub temu se lahko člani kmečkega gospodinjstva še vedno prostovoljno odločijo, da bodo ugotavljali davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov oziroma na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov. Skladno s 47. členom ZDoh-2 morajo enega od članov kmečkega gospodinjstva, za katerega se šteje, da opravlja osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost, določiti kot zavezanca za celotno kmetijsko in gozdarsko dejavnost v okviru kmečkega gospodinjstva (kot nosilca te dejavnosti). Če se v okviru kmečkega gospodinjstva opravlja tudi druga kmetijska ali dopolnilna dejavnost na kmetiji, postane nosilec dejavnosti zavezanec za celotno kmetijsko in dopolnilno dejavnost v okviru kmečkega gospodinjstva. Tak način ugotavljanja davčne osnove morajo priglasiti davčnemu organu in se zavezati, da bodo davčno osnovo na tak način ugotavljali najmanj pet davčnih let.

Zavezanci za plačilo dohodnine od dohodka iz dejavnosti so tudi vsi nosilci in člani kmetij, ki opravljajo dopolnilno dejavnost na kmetiji. Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji je lahko nosilec kmetije ali član kmetije, ki ima za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji soglasje nosilca kmetije. Skladno s 3. členom Uredbe o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji⁷ pa lahko dopolnilno dejavnost na kmetiji registrirajo celo zaposleni na kmetiji, ki so vpisani v register kmetijskih gospodarstev in druge osebe, ki opravljajo delo na kmetiji, pod pogojem, da to delo ni opredeljeno kot zaposlovanje na črno v skladu z Zakonom o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (podjemna, avtorska, mandatna pogodba, upokojenci, ki so sklenili pogodbo o opravljanju začasnega in občasnega dela, študenti, ki opravljajo delo v skladu s predpisi, ki urejajo občasno ali začasno delo študentov in dijakov). Nosilec dopolnilno dejavnost registrira pri upravni enoti in se vpiše v poslovni register. Po registraciji mora davčnemu organu predložiti tudi odločitev glede ugotavljanja davčne osnove. Davčna osnova se lahko ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov ali pa na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov. Letni dohodek iz dopolnilnih dejavnosti na kmetiji skladno z drugim odstavkom 99. člena ZKme-1 ne sme presegati treh povprečnih letnih plač na zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu, na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost pa ne sme presegati petih povprečnih letnih plač na zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu.

Izpolnjevanje pogojev glede višine letnega dohodka iz dopolnilnih dejavnosti na kmetiji vsako leto do 30. junija preverja upravna enota, ki je izdala dovoljenje za opravljanje dopolnilne dejavnosti. Nosilec dopolnilne dejavnosti mora zato upravni enoti najkasneje do tega roka sporočiti podatke o doseženem letnem dohodku.

4.2.2. Ugotavljanje davčne osnove na podlagi dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti

V praksi velika večina kmetij plačuje dohodnino od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti (III.4. ZDoh-2). Za dohodek iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti se skladno s 70. členom ZDoh-2 štejejo potencialni tržni dohodki od pridelave na zemljiščih oziroma v panjih in drugi dohodki, ki so plačila iz naslova ukrepov kmetijske politike in druga plačila iz naslova državnih pomoči, prejeta v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti.

⁷ Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Uradni list RS, št. 57/15).

Preglednica 1: Vrste dohodkov iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti in davčne osnove

Potencialni tržni dohodki od pridelave na kmetijskih in gozdnih zemljiščih	Katastrski dohodek
Potencialni tržni dohodki od pridelave v čebeljih panjih	70 % pavšalne ocene dohodka na panj
Drugi dohodki (plačila iz naslova ukrepov kmetijske politike, državne pomoči, ki se vštevajo v osnovo za dohodnino)	Vsak posamezen dohodek

Skladno s 70. členom ZDoh-2 je davčna osnova od potencialnih tržnih dohodkov za pridelavo na kmetijskih zemljiščih katastrski dohodek, kot je ugotovljen po Zakonu o ugotavljanju katastrskega dohodka (v nadaljnjem besedilu: ZUKD-2) na dan 30. junija leta, za katero se dohodek ugotavlja. Davčna osnova od potencialnih tržnih dohodkov za pridelavo v panjih je 70 % pavšalne ocene dohodka na panj kot je ugotovljena po ZUKD-2. Davčna osnova od drugih dohodkov je vsak posamezni dohodek, ki se všteta v osnovo za dohodnino.

ZDoh-2 za namen obračuna dohodnine od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti določa pojem »kmečko gospodinjstvo«. Kmečko gospodinjstvo je skupnost ene ali več fizičnih oseb, članov enega ali več gospodinjstev, evidentiranih na istem naslovu, ki so na dan 30. junija v davčnem letu po predpisih o prijavi prebivališča stalno ali začasno prijavljene na tem naslovu, niso najeta delovna sila, ter se vsaj za enega ali več članov kmečkega gospodinjstva šteje, da opravljajo osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost in njihov skupni dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti znaša najmanj 200 evrov⁸.

Člani kmečkega gospodinjstva niso nujno vpisani v register kmetijskih gospodarstev kot člani kmetije (v nadaljnjem besedilu: RKG). Kot člani kmetije se v RKG vpišejo vse fizične osebe, starejše od 15 let, ki imajo stalno prebivališče na istem naslovu kot nosilec kmetije. Te osebe se v RKG vpišejo po uradni dolžnosti na podlagi podatkov centralnega registra prebivalstva (CRP). Ker lahko prebivališče obsega tudi več stanovanjskih enot, se v RKG kot člani kmetije po uradni dolžnosti vpišejo le tiste osebe, ki so prijavljene v isti stanovanjski enoti kot nosilec kmetije. Kot člani kmetije pa se lahko v RKG vpišejo tudi sorodniki nosilca kmetije, ki delajo na kmetiji, vendar imajo stalno prebivališče na drugem naslovu kot nosilec kmetije. Za vpis takega člana kmetije mora nosilec kmetije pridobiti njegovo soglasje.

Davčni organ pri odmeri dohodnine vključi v kmečko gospodinjstvo vse osebe, ki so stalno ali začasno prijavljene na istem naslovu in se zanje hkrati šteje, da opravljajo osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost.

Šteje se, da oseba opravlja osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost, če je zemljiškoknjižna lastnica kmetijskega ali gozdnega zemljišča ali je v zemljiškem katastru vpisana kot zakupnik ali imetnik pravice uporabe kmetijskih ali gozdnih zemljišč. Poleg tega se šteje, da osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost opravlja tudi oseba, ki je v registru čebelnjakov evidentirana kot lastnik ali uporabnik čebelnjakov ter oseba, kateri so bili

⁸ Člen 69 ZDoh-2.

izplačani drugi dohodki (plačila iz naslova ukrepov kmetijske politike, državne pomoči, ki se všttevajo v osnovo za dohodnino).

V praksi je pogosta situacija, da zemljišča sploh ne uporablja oseba, ki je kot lastnik, zakupnik ali imetnik pravice uporabe evidentirana v zemljiški knjigi ali zemljiškem katastru, temveč zemljišče uporablja povsem druga oseba, ki po določbah ZDoh-2 spada v drugo kmečko gospodinjstvo. Eden izmed razlogov za takšno stanje je posebna ureditev zakupa kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki jo vsebuje Zakon o kmetijskih zemljiščih⁹. Lastnik kmetijskega ali gozdnega zemljišča ne more skleniti zakupne pogodbe z osebo, ki jo sam izbere, temveč je sklenitev zakupne pogodbe mogoča le po predhodni javni objavi ponudbe za zakup na e-oglasni deski upravne enote. Krog sprejemnikov ponudbe za sklenitev zakupa pogodbe je tako zelo širok, ker se glede na status sprejemnikov ponudb šele v upravnem postopku izdaje odobritve sklenjene zakupne pogodbe ugotavlja, kateri od sprejemnikov ponudbe za zakup ima najmočnejšo pravico do zakupa. Zato prihaja do situacije, ko dejanski uporabniki uporabo kmetijskih zemljišč evidentirajo v RKG, ne da bi sklenili zakupno pogodbo z lastnikom zemljišča. V letu 2003, ko je bil prvič vzpostavljen register kmetijskih gospodarstev in evidentiranja dejanske rabe (GERK)¹⁰, je ARSKTRP pogojevala evidentiranje GERK-ov s predhodno sklenitvijo zakupnih pogodb. Ker v praksi do sklepanja le-teh skorajda ni prihajalo, je kasneje za evidentiranje GERK-a zadoščala zgolj izjava dejanskega uporabnika, ki jo je podal na zapisnik pri upravnem organu. Na tak način se GERK-i evidentirajo še danes. Predvsem iz tega razloga je bila uvedena tudi možnost, da dejanski uporabnik lahko pri davčnem organu prijavi dejansko uporabo zemljišča. Prijavi mora priložiti dokazila, ki nedvoumno dokazujejo uporabo zemljišča (npr. izjavo o uporabi, ki jo podpišeta zemljiškoknjžni lastnik in uporabnik zemljišča). Skladno s 316.c členom Zakona o davčnem postopku¹¹ pa lahko davčni organ v primeru, če ugotovi, da se zemljišče dejansko uporablja v okviru kmečkega gospodinjstva, katerega člani niso lastniki tega zemljišča, kot dejanskega uporabnika določi člana kmečkega gospodinjstva z izkazanim najvišjim dohodkom iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti.

Če je na nekem naslovu prijavljenih več oseb, za katere se šteje, da opravljajo osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost, se šteje, da je v kmečkem gospodinjstvu več zavezancev za dohodnino iz naslova osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti. Dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti se razdeli mednje v skladu z določbami ZDoh-2. Na odločbi o odmeri dohodnine se vsakemu zavezancu navede tudi število članov njegovega kmečkega gospodinjstva, za katere se šteje, da opravljajo osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost.

Ker se za izvajanje skupne kmetijske politike in za davčne namene uporabljajo različne evidence (RKG in GERK za ukrepe iz naslova skupne kmetijske politike ter zemljiški kataster, zemljiška knjiga in evidenca pri Finančni upravi Republike Slovenije za davčne namene), so v praksi pogoste spodaj navedene situacije.

⁹ Zakon o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 in nasl.).

¹⁰ GERK (grafična enota rabe zemljišča kmetijskega gospodarstva) je strnjena površina kmetijskega zemljišča z enako dejansko rabo, ki je v uporabi enega kmetijskega gospodarstva.

¹¹ Zakon o davčnem postopku (Uradni list, št. 13/1 in nasl.).

4.2.3. Prikaz primerov

1. primer:

V kmečkem gospodinjstvu na naslovu, kjer je sedež kmetije, prebivata oče in mati. Sin, ki je nosilec kmetije, z družino prebiva na drugem naslovu. Oče je lastnik kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki spadajo v kmetijsko gospodarstvo. Sin je kot nosilec kmetije upravičen do neposrednih plačil, ki se mu tudi izplačujejo na njegov transakcijski račun.

Ker lastnik kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki spadajo v kmetijsko gospodarstvo, in njegov sin ne prebivata na istem naslovu, spadata v dve različni kmečki gospodinjstvi. Katastrski dohodek se skladno s prvim odstavkom 72. člena ZDoh-2 pripiše očetu kot zemljiškoknjižnemu lastniku kmetijskih in gozdnih zemljišč, drugi dohodki (plačila iz naslova ukrepov kmetijske politike) pa se skladno s četrnim odstavkom 72. člena ZDoh-2 pripišejo sinu. Očetu se v osnovo za dohodnino všteva katastrski dohodek, sinu pa prejeta plačila iz naslova ukrepov skupne kmetijske politike in to kljub temu, da je sin v RKG evidentiran kot dejanski uporabnik zemljišč.

Sin se sicer lahko prijavi pri davčnem organu kot dejanski uporabnik kmetijskih ali gozdnih zemljišč. V tem primeru se mu pripiše tudi katastrski dohodek.

2. primer:

Kmetijo sestavlja dvajset zemljiških parcel, od katerih jih je devetnajst v lasti nosilca kmetije, ena zemljiška parcela pa je v lasti njegove žene. Nosilec kmetije za zemljiško parcelo, ki je v lasti njegove žene, uveljavlja neposredna plačila iz naslova skupne kmetijske politike. Na istem naslovu živita še starša nosilca kmetije ter dva mladoletna otroka. V registru kmetijskih gospodarstev so kot člani kmetijskega gospodarstva vpisani žena in starša nosilca kmetije.

Katastrski dohodek se skladno s prvim odstavkom 72. člena ZDoh-2 po uradni dolžnosti pripiše nosilcu kmetije le za parcele, ki jih ima v lasti. Za parcele, ki so v lasti njegove žene, se katastrski dohodek pripiše ženi. Ženi se skladno s četrnim odstavkom 72. člena ZDoh-2 pripiše tudi polovica vseh neposrednih plačil, ki jih je prejelo kmetijsko gospodarstvo iz naslova ukrepov skupne kmetijske politike. Žena lahko na moža kot nosilca kmetije »prenese« katastrski dohodek tako, da ga pri davčnem organu prijavi kot dejanskega uporabnika kmetijskih ali gozdnih zemljišč. V tem primeru se možu všteva v osnovo za dohodnino tudi sorazmerni del neposrednih plačil, ki bi se sicer všteli v osnovo za dohodnino njegovi ženi.

3. primer:

Kmet se odloči, da bo prenehal kmetovati. Kmetijska zemljišča odda v uporabo drugemu kmetu, sam pa še vedno vlaga vloge in prejema plačila iz naslova skupne kmetijske politike za ta zemljišča. Tudi davčnemu organu ne prijavi spremembe dejanskega uporabnika kmetijskega zemljišča.

Prvi kmet še vedno prejema plačila iz naslova skupne kmetijske politike. V davčno osnovo od dohodka iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti se mu skladno s prvim odstavkom 72. člena ZDoh-2 všteva katastrski dohodek od vseh zemljišč, ki jih ima v lasti, in skladno s četrnim odstavkom 72. člena ZDoh-2 tudi prejeta plačila iz naslova skupne kmetijske politike. Če v kmečkem gospodinjstvu prebiva še kakšna oseba, za katero se skladno z ZDoh-2 šteje, da opravlja osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost (zavezanec), se mu prejeta plačila iz naslova skupne kmetijske politike pripišejo v sorazmernem deležu glede na skupno število zavezancev v kmečkem gospodinjstvu.

4. primer:

Kmet se odloči, da bo prenehal kmetovati. Zemljišča odda v uporabo drugemu kmetu in nanj prenese tudi plačilne pravice. Drug kmet, ki zemljišče dejansko uporablja, uporabo prijavi v RKG in pri pristojni upravni enoti evidentira GERK-e. Pred davčnim organom pa prijavi dejanskega uporabnika zemljišč. Plačila iz naslova skupne kmetijske politike sedaj prejema drug kmet, kateremu se le-ta skladno s četrtem odstavkom ZDoh-2 vštevajo tudi v osnovo za dohodnino. Katastrski dohodek se skladno s prvim odstavkom 72. člena ZDoh-2 odmeri in všteva v osnovo za dohodnino prvemu kmetu.

5. primer:

Kmet se odloči, da bo prenehal kmetovati. Zemljišča odda v uporabo drugemu kmetu, kljub temu pa še vedno sam vlaga vloge in prejema plačila iz naslova skupne kmetijske politike za ta zemljišča, saj so zemljišča ustrezno obdelana in izpolnjuje pogoje za pridobitev teh plačil. Ne želi pa več plačevati katastrskega dohodka, zato z uporabnikom zemljišč podpišeta izjavo o uporabi kmetijskih zemljišč in jo predložita davčnemu organu. Ker RKG in evidenca pri davčnem organu nista povezani, se kmetu odslej katastrski dohodek ne všteva več v osnovo za dohodnino, še vedno pa prejema druge dohodke (plačila iz naslova ukrepov skupne kmetijske politike) in ta se mu vštevajo v osnovo za dohodnino (prvi odstavek 72. člena ZDoh-2).

4.3. ZAKON O UGOTAVLJANJU KATASTRSKEGA DOHODKA

Trenutno veljavni Zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka (ZUKD-2)¹² je začel veljati 8. 10. 2016. ZUKD-2 ureja sistem ugotavljanja katastrskega dohodka in pavšalne ocene dohodka na čebelji panj za davčne namene in druge javne namene. Katastrski dohodek je pavšalna ocena tržnega dohodka od dejavnosti kmetijstva in gozdarstva, ki bi ga bilo mogoče doseči s povprečno ravnijo pridelave kmetijskih in gozdarskih pridelkov na kmetijskih in gozdnih zemljiščih v Republiki Sloveniji glede na njihovo proizvodno sposobnost. Pavšalna ocena dohodka na čebelji panj pa je pavšalna ocena tržnega dohodka od dejavnosti čebelarstva, ki bi ga bilo mogoče doseči s povprečno ravnijo reje čebel v Republiki Sloveniji. Katastrski dohodek se izračuna kot razlika med tržno vrednostjo možne pridelave (tržni prihodek) in stroški. Za kmetijska zemljišča znašajo stroški 90 % tržnega prihodka, za gozdna zemljišča in čebelje panje pa 80 % tržnega prihodka.

Na podlagi ZUKD-2 katastrski dohodek in pavšalno oceno dohodka na panj vsaka tri leta ugotavlja Ministrstvo za finance za celotno slovensko gospodarstvo. Pri tem upošteva podatke iz ekonomskih izračunov za kmetijstvo in gozdarstvo za zadnjih pet let, podatke iz zemljiškega katastra in registra čebelnjakov. Katastrski dohodek za celotno slovensko gospodarstvo se deli s skupnim številom hektarjev posamezne vrste rabe zemljišč in znesek korigira glede na boniteto (kmetijska zemljišča) oziroma glede na boniteto in rastiščni koeficient (gozdna zemljišča). Pavšalna ocena dohodka na čebelji panj se izračuna tako, da se skupna ocena pavšalnega dohodka na čebelji panj deli s številom čebeljih panjev, evidentiranih v registru čebelnjakov.

Ministrstvo za finance vsaka tri leta v soglasju z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pripravi predlog lestvic katastrskega dohodka, predlog odstotkov zmanjšanja

¹² Zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka (Uradni list RS, št. 63/16).

katastrskega dohodka po vrstah rabe zemljišč in vrstah območij posebnih režimov za kmetovanje in gospodarjenje z gozdovi ter predlog pavšalne ocene dohodka na čebelji panj. Vlada na podlagi predloga določi lestvice katastrskega dohodka, odstotke zmanjšanja katastrskega dohodka po vrstah dejanske rabe zemljišč in vrstah območij posebnih režimov za kmetovanje in gospodarjenje z gozdovi in pavšalno oceno dohodka na čebelji panj. Katastrski dohodek in pavšalna ocena dohodka na čebelji panj se začneta pripisovati kmetijskim in gozdnim zemljiščem oziroma čebeljim panjem s 1. januarjem leta po objavi lestvic katastrskega dohodka in pavšalne ocene dohodka na čebelji panj¹³.

S 1. 1. 2017 je pričela veljati nova lestvica katastrskega dohodka in pavšalne ocene dohodka na čebelji panj. V primerjavi s preteklimi leti se bo katastrski dohodek povečal, zato je v ZUKD-2 predvideno prehodno obdobje, v katerem se bo novo izračunani katastrski dohodek postopoma všteval v davčno osnovo (40 % v letu 2017, 55 % v letu 2018, 75 % v letu 2019, 100 % v letu 2020). Postopnost vštevanja katastrskega dohodka v davčno osnovo velja tudi za dodaten katastrski dohodek posebnih kultur in dodaten katastrski dohodek pridelave vina.

Glede na to, da je katastrski dohodek definiran kot pavšalna ocena tržnega dohodka od dejavnosti kmetijstva in gozdarstva, smo v naši analizi primerov skušali ugotoviti, kakšne bi bile posledice za slovenske kmetije, če bi se katastrski dohodek pripisal kmečkemu gospodinjstvu za vsa zemljišča, ki jih ima v uporabi. Analizirali smo dve kmetiji, ki se ukvarjata s prirajo mleka in eno kmetijo, ki ne opravlja kmetijske dejavnosti in vsa kmetijska zemljišča oddaja v najem. Zaradi varovanja osebnih podatkov članov kmečkih gospodinjstev smo posamezne podatke v tabeli ustrezno spremenili.

4.3.1. Izračun katastrskega dohodka in dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti za kmetijo A

KMETIJA A ima sedež v okolici Vrhnike in se ukvarja s prirajo mleka. Na kmetiji so na dan 31. 1. 2017 redili 32,75 GVŽ. Upravičene površine kmetijskega gospodarstva se nahajajo na območju s posebnimi omejitvami (Ljubljansko barje). V lasti nosilca kmetije je 11 parcel, pri katerih je v zemljiškem katastru vpisana dejanska raba kmetijsko zemljišče, in 13 parcel, pri katerih je v zemljiškem katastru vpisana dejanska raba gozdno zemljišče. Poleg teh ima kmetija še nekaj drugih zemljišč, ki po dejanski rabi ne sodijo med kmetijska oziroma gozdna zemljišča, zato jih pri izračunu katastrskega dohodka nismo upoštevali. Iz zemljiškega katastra smo pridobili podatek o vrsti dejanske rabe in površini posameznih parcel v lasti kmetijskega gospodarstva. Ugotovili smo, da skupna površina zemljišč v lasti kmetijskega gospodarstva znaša 28,68 ha, razporejenih po postavkah v preglednici 2.

Preglednica 2: Prikaz površin zemljišč v lasti kmetijskega gospodarstva Kmetije A

Gozdna zemljišča (ha)	22,48
-----------------------	-------

¹³ Člen 12 ZUKD-2.

Kmetijska zemljišča (ha)	5,91
Vodna zemljišča (ha)	0,02
Pozidana zemljišča (ha)	0,27
Skupna površina vseh zemljišč (ha)	28,68

Za potrebe izračuna katastrskega dohodka smo v zemljiškem katastru pridobili podatke o boniteti kmetijskih in gozdnih zemljišč ter o rastiščnem koeficientu. Pri izračunu katastrskega dohodka smo upoštevali, da nekatere parcele sodijo v območja v posebnih režimov za kmetovanje in gospodarjenje z gozdovi (G_VAR_MP varovalni gozdovi, za katere je v gozdnogospodarskih načrtih določen možni posek).

V preglednici 3 je prikazan izračun katastrskega dohodka za vsa kmetijska in gozdna zemljišča v lasti kmetijskega gospodarstva znaša

Preglednica 3: Izračun katastrskega dohodka v lasti kmetijskega gospodarstva Kmetije A

Katastrski dohodek od gozdnih zemljišč (EUR)	828,68
Katastrski dohodek od kmetijskih zemljišč (EUR)	466,14
Katastrski dohodek skupaj (EUR)	1.294,82

Katastrski dohodek kmetijskega gospodarstva, ki se bo všteval v osnovo za dohodnino, je prikazan v preglednici 4.

Preglednica 4: Izračun katastrskega dohodka kmetijskega gospodarstva Kmetije A, ki se všteva v osnovo za dohodnino

Koledarsko leto	%	EUR
2017	40	517,93
2018	55	712,15
2019	75	971,12
2020	100	1.294,82

Nato smo v evidenci dejanske rabe v registru kmetijskih gospodarstev pridobili podatke o vseh GERK-ih v uporabi kmetijskega gospodarstva. Iz evidence dejanske rabe smo izpisali vse parcele, ki sestavljajo posamezen GERK ter njihovo površino. V zemljiškem katastru smo pridobili podatek o boniteti, rastiščnem koeficientu in posebnih režimih na parceli. Ugotovili smo, da ima kmetijsko gospodarstvo v uporabi 28,05 ha kmetijskih zemljišč. Od tega je lastnih zemljišč le za 4,21 ha, kar je posledica tega, da se pri vrisu GERK-a izločijo površine, ki po evidenci dejanske rabe spadajo v vrsto dejanske rabe 3000 - pozidano in sorodno zemljišče in 2000 – gozd ter površine, na katerih se ne izvaja kmetijska dejavnost kot npr. zelenice okoli stavb, nezatravljene ograde, v katerih se nahajajo živali, izpusti za živali idr. Poleg tega se GERK-i ne pokrivajo v celoti z zemljiškimi parcelami (en GERK praviloma sestavlja več parcel, ena parcela pa se lahko nahaja tudi v več GERK-ih). V preglednici 5 je prikazan izračun katastrskega dohodka za vsa zemljišča v uporabi kmetijskega gospodarstva.

Preglednica 5: Izračun katastrskega dohodka za vsa zemljišča v uporabi kmetijskega gospodarstva Kmetije A

Katastrski dohodek vseh kmetijskih zemljišč v uporabi (EUR)	1.837,90
Katastrski dohodek gozdnih zemljišč (EUR)	828,68
Skupaj katastrski dohodek za vsa zemljišča v uporabi (EUR)	2.666,58

Glede na to, da je v ZUKD-2 določeno prehodno obdobje, bi katastrski dohodek za vse površine v uporabi kmetijskega gospodarstva znašal po prikazu v preglednici 6.

Preglednica 6: Prikaz skupnega katastrskega dohodka po letih

Koledarsko leto	%	EUR
2017	40	1.066,63
2018	55	1.466,62
2019	75	1999,94
2020	100	2.666,58

4.3.2. Izračun katastrskega dohodka in dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti za kmetijo B

KMETIJA B se nahaja v okolici Logatca. Lastnica je žena nosilca kmetije A. Ker je kmetija B preveč oddaljena od kmetije A, je lastnica kmetijska zemljišča oddala v zakup kmetiji C. Lastnica kmetije B za svoja kmetijska zemljišča ne vlaga zahtevkov iz naslova skupne kmetijske politike, temveč se njena kmetijska zemljišča nahajajo v GERK-ih kmetije C. Skupna površina zemljišč v lasti kmetijskega gospodarstva znaša 0,99 ha (Preglednica 7).

Preglednica 7: Prikaz površin zemljišč v lasti kmetijskega gospodarstva kmetije B

Gozdna zemljišča (ha)	0,61
Kmetijska zemljišča (ha)	0,30
Vodna zemljišča (ha)	0,00
Pozidana zemljišča (ha)	0,08
Skupna površina vseh zemljišč (ha)	0,99

Katastrski dohodek za vsa kmetijska in gozdna zemljišča so prikazane v preglednici 8.

Preglednica 8: Izračun katastrskega dohodka v lasti kmetijskega gospodarstva kmetije B

Katastrski dohodek od gozdnih zemljišč (EUR)	17,65
Katastrski dohodek od kmetijskih zemljišč (EUR)	24,46
Katastrski dohodek skupaj (EUR)	42,10

Katastrski dohodek kmetije, ki se bo lastnici všteval v osnovo za dohodnino, je prikazan v preglednici 9.

Preglednica 9: Izračun katastrskega dohodka kmetijskega gospodarstva kmetije B, ki se upošteva za osnovo za dohodnino

Koledarsko leto	%	EUR
2017	40	16,84
2018	55	23,16
2019	75	31,58
2020	100	42,10

Za kmečko gospodinjstvo na kmetiji A in B smo izračunali tudi osnovo za dohodnino za leto 2016. Ker lastnica kmetije B živi na istem naslovu kot nosilec kmetije A, skladno z ZDoh-2 oba spadata v isto kmečko gospodinjstvo (ne glede na to, da se zemljišča kmetije B nahajajo v GERK-ih kmetije C). Na istem naslovu so sicer prijavljene štiri osebe, vendar sta v kmečkem gospodinjstvu le dva zavezanca za plačilo dohodnine od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, ker sta le dva lastnika oziroma uporabnika kmetijskih in gozdnih zemljišč. Katastrski dohodek se odmeri članoma kmečkega gospodinjstva od vseh zemljišč, ki jih imata v lasti oziroma je nanju prenesena pravica uporabe.

Kmetija A je v letu 2016 prejela 9.134,80 EUR obdavčljivih kmetijskih subvencij. Ker sta v kmečkem gospodinjstvu dva člana, se v osnovo za dohodnino vsakemu članu kmečkega gospodinjstva všteje polovica subvencij (sorazmerno s številom članov kmečkega gospodinjstva), kljub temu, da je subvencije prejel nosilec kmetije A za zemljišča, ki jih ima v uporabi kmetija A in mu je bil tudi denar nakazan na njegov transakcijski račun.

Preglednica 10: Izračun višine dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti za nosilca in članico kmetije A

	Nosilec kmetije (EUR)	Članica kmetije (EUR)
Katastrski dohodek	517,93	16,84
Drugi dohodki	4.567,4	4.567,4
Skupaj dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti	5.085,33	4.584,24

4.3.3. Izračun katastrskega dohodka in dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti za kmetijo C

KMETIJA C se nahaja v okolici Logatca in se ukvarja s prirajo mleka. Na kmetiji so na dan 31. 1. 2017 redili 25,45 GVŽ. Vse upravičene površine kmetijskega gospodarstva se nahajajo na območju s posebnimi omejitvami (višinsko območje). V lasti nosilca kmetije je 17 parcel, pri katerih je v zemljiškem katastru vpisana dejanska raba kmetijsko zemljišče, in 16 parcel, pri katerih je v zemljiškem katastru vpisana dejanska raba gozdno zemljišče. Poleg teh ima kmetija še 10 zemljišč, ki po dejanski rabi delno ali v celoti sodijo med pozidana zemljišča, zato jih pri izračunu katastrskega dohodka nismo upoštevali.

Iz zemljiškega katastra smo pridobili podatek o vrsti dejanske rabe in površini posameznih parcel v lasti kmetijskega gospodarstva. V preglednici 12 je podana površina zemljišč v lasti kmetijskega gospodarstva, ki v skupnem seštevku znaša 45,78 ha.

Preglednica 12: Prikaz površin zemljišč v lasti kmetijskega gospodarstva kmetije C

Gozdna zemljišča (ha)	28,18
Kmetijska zemljišča (ha)	16,68
Vodna zemljišča (ha)	0,00
Pozidana zemljišča (ha)	0,92
Skupna površina vseh zemljišč (ha)	45,78

Za potrebe izračuna katastrskega dohodka smo v zemljiškem katastru pridobili podatke o boniteti kmetijskih in gozdnih zemljišč ter o rastiščnem koeficientu. Nobena od parcel ne sodi v območje posebnih režimov za kmetovanje in gospodarjenje z gozdovi.

V preglednici 13 je prikazan izračun katastrskega dohodka za vsa kmetijska in gozdna zemljišča v lasti kmetijskega gospodarstva.

Preglednica 13: Izračun katastrskega dohodka v lasti kmetijskega gospodarstva kmetije C

Katastrski dohodek od gozdnih zemljišč (EUR)	1.044,00
Katastrski dohodek od kmetijskih zemljišč (EUR)	1.447,83
Katastrski dohodek skupaj (EUR)	2.491,84

Katastrski dohodek kmetijskega gospodarstva, ki se bo všteval v osnovo za dohodnino, je podan v preglednici 14.

Preglednica 14: Izračun katastrskega dohodka kmetijskega gospodarstva kmetije C, ki se upošteva za osnovo za dohodnino

Koledarsko leto	%	EUR
2017	40	996,73
2018	55	1.370,51
2019	75	1.868,88
2020	100	2.491,84

Nato smo v evidenci dejanske rabe v registru kmetijskih gospodarstev pridobili podatke o vseh GERK-ih v uporabi kmetijskega gospodarstva. Ugotovili smo, da ima kmetijsko gospodarstvo v uporabi 19,55 ha kmetijskih zemljišč. Od tega je lastnih zemljišč za 15,79 ha (pri vrisu GERK-a se izločijo nezatravljene površine, gozd, ceste). Katastrski dohodek za vsa zemljišča v uporabi kmetijskega gospodarstva je podan v preglednici 15.

Preglednica 15: Izračun katastrskega dohodka za vsa zemljišča v uporabi kmetijskega gospodarstva kmetije C

Katastrski dohodek vseh kmetijskih zemljišč v uporabi (EUR)	1.699,14
Katastrski dohodek gozdnih zemljišč (EUR)	1.044,00

Skupaj katastrski dohodek za vsa zemljišča v uporabi (EUR)	2.743,14
--	----------

Glede na to, da je v ZUKD-2 določeno prehodno obdobje, je podan izračun katastrskega dohodka za vse površine v uporabi kmetijskega gospodarstva (Preglednica 16).

Preglednica 16: Izračun katastrskega dohodka kmetijskega gospodarstva Kmetije C, ki se upošteva za osnovo za dohodnino

Koledarsko leto	%	EUR
2017	40	1.097,26
2018	55	1.508,73
2019	75	2.057,36
2020	100	2.743,14

Za kmetijo C smo izračunali tudi osnovo za dohodnino za leto 2017. Na kmetiji C je le en član kmečkega gospodinjstva zavezan za plačilo dohodnine od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti. Na naslovu, na katerem živi nosilec kmetije, prebivajo namreč štiri osebe, od katerih je le nosilec kmetije lastnik oziroma uporabnik zemljišč in edini prejema druge dohodke iz naslova osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti (plačila iz naslova ukrepov kmetijske politike). Zavezanec je v letu 2016 prejemal pokojnino iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (dohodek iz zaposlitve – poglavje III.2 ZDoh-2) in dohodek iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti (poglavje III.4 ZDoh-2). Drugih obdavčljivih dohodkov zavezanec v letu 2016 ni prejel.

4.4. ZAKON O DAVKU NA DODANO VREDNOST

Davek na dodano vrednost (v nadaljnjem besedilu: DDV) je ena izmed oblik davka na promet, med katere spadajo tudi davek na promet motornih vozil in davek na promet z nepremičninami. Zakon o davku na dodano vrednost (v nadaljnjem besedilu: ZDDV-1)¹⁴ v tretjem členu določa, da so predmet obdavčitve z DDV dobave blaga, ki jih davčni zavezanec opravi v okviru opravljanja svoje ekonomske dejavnosti na območju Republike Slovenije za plačilo, pridobitve blaga znotraj Unije, opravljanje storitev, ki jih davčni zavezanec opravi v okviru opravljanja svoje ekonomske dejavnosti na ozemlju Slovenije za plačilo in uvoz blaga.

Skladno s 5. členom ZDDV-1 je davčni zavezanec vsaka oseba, ki kjerkoli neodvisno opravlja katerokoli ekonomsko dejavnost, ne glede na namen ali rezultat opravljanja dejavnosti. Ekonomska dejavnost obsega vsako proizvodno, predelovalno, trgovsko in storitveno dejavnost, vključno z rudarsko, kmetijsko in poklicno dejavnostjo. Ekonomska dejavnost obsega tudi izkoriščanje premoženja in premoženjskih pravic, če je namenjeno trajnemu doseganju dohodka. Davčni zavezanci se skladno z ZDDV-1 delijo na davčne zavezance, identificirane za namene DDV, in male davčne zavezance.

4.4.1. Mali davčni zavezanci

¹⁴ Zakon o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 13/11 in nasl.).

Mali davčni zavezanec je predstavnik kmečkega gospodinjstva pri katerem dohodek iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti ne presega 7.500 EUR za zadnje koledarsko leto. Za male davčne zavezance velja skladno z ZDDV-1 posebna ureditev – pavšalno nadomestilo. Mali davčni zavezanec ima ob dobavi kmetijskih in gozdarskih pridelkov ter kmetijskih in gozdarskih storitev, ki so rezultat osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, pravico do pavšalnega nadomestila DDV. Davčni zavezanci – kupci blaga oziroma naročniki storitev, so dolžni plačilu za opravljeno dobavo prišteti znesek pavšalnega nadomestila v višini 8% od odkupne vrednosti. Mali davčni zavezanec tako ob prodaji doseže višjo ceno. Pavšalno nadomestilo pa je mogoče uveljaviti le za dobavo kmetijskih in gozdarskih pridelkov ter kmetijskih storitev in storitev za gozdarstvo, ki so navedene v Prilogi XII k Pravilniku o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost in pod pogoji, določenimi s tem pravilnikom. Kot pogoj za izdajo dovoljenja je npr. določeno, da morajo člani kmečkega gospodinjstva imeti v uporabi vsaj 1 ha kmetijskega zemljišča, 10 čebeljih panjev ali 0,3 ha vinogradov ipd. Za pridobitev pravice do uveljavljanja pavšalnega nadomestila mora mali davčni zavezanec pridobiti dovoljenje davčnega organa. Dovoljenje velja do poteka koledarskega leta, za katero je bilo izstavljeno. Imetnik dovoljenja mora po poteku koledarskega leta sestaviti obračun pavšalnega nadomestila za obdobje veljavnosti dovoljenja v posameznem letu in ga predložiti davčnemu organu v elektronski obliki do 31. januarja naslednjega leta. Če imetnik dovoljenja izpolnjuje vse pogoje, mu davčni organ po uradni dolžnosti podaljša veljavnost dovoljenja še za eno leto.

4.4.2. Davčni zavezanci, identificirani za namen DDV

Član kmečkega gospodinjstva, ki dobavlja blago in storitve v okviru osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, vstopi v sistem DDV, če katastrski dohodek vseh članov kmečkega gospodinjstva za zadnje koledarsko leto presega 7.500 EUR. Čeprav ZDDV-1 govori o katastrskem dohodku, je Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost¹⁵ določil, da se kot katastrski dohodek štejejo vsi dohodki v zvezi z osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnostjo na kmečkem gospodinjstvu, kot jih določa zakon, ki ureja dohodnino¹⁶.

Davčni organ po uradni dolžnosti izda identifikacijsko številko za DDV tistemu davčnemu zavezancu v okviru kmečkega gospodinjstva, ki ima med člani kmečkega gospodinjstva najvišji katastrski dohodek¹⁷. Predstavnik kmečkega gospodinjstva bo identificiran za DDV za vse dejavnosti, katerih nosilec je (torej tudi za dopolnilno dejavnost na kmetiji ter drugo kmetijsko ali nekmetijsko dejavnost, katere nosilec je¹⁸). Polnoletni člani kmečkega gospodinjstva se lahko tudi drugače dogovorijo in za identifikacijo DDV določijo drugega člana kmečkega gospodinjstva. Tu se postavi vprašanje, koga šteti za člana kmečkega gospodinjstva, saj drugi odstavek 69. člena ZDoh-2 določa, da so člani kmečkega gospodinjstva vse fizične osebe, člani enega ali več gospodinjstev, ki so evidentirane na istem naslovu. V primeru večstanovanjskih stavb ta definicija lahko zajame zelo širok krog oseb.

¹⁵ Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 141/06 in nasl.).

¹⁶ Člen 160 Pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 141/06 in naslednji).

¹⁷ Vprašanje je, ali je tu mišljen katastrski dohodek ali dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti.

¹⁸ Vprašanje je, ali tu gre za vse dejavnosti, za katere je član kmečkega gospodinjstva registriran v AJPES (npr. samostojni podjetnik, dopolnilna dejavnost na kmetiji, osebno dopolnilno delo, samostojni raziskovalec, sobodajalec, samozaposleni v kulturi, odvetnik, notar, idr.).

Davčni zavezanec se lahko tudi prostovoljno vključi v sistem DDV. V tem primeru mora v sistemu DDV ostati najmanj 60 mesecev. Ker dohodek iz dopolnilne dejavnosti na kmetiji oziroma druge kmetijske ali nekmetijske dejavnosti skladno ZDoh-2 ne sodi med dohodke iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, se predstavnik kmečkega gospodinjstva lahko identificira za DDV tudi samo v okviru dopolnilne dejavnosti na kmetiji oziroma druge kmetijske ali nekmetijske dejavnosti, kmečko gospodinjstvo pa še naprej uveljavlja pravico do pavšalnega nadomestila, če dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti v okviru kmečkega gospodinjstva ne presega 7.500 EUR.

Kmečka gospodinjstva, ki so v letu 2015 dosegla 7.500 EUR skupnega dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti so konec leta 2016 prejela obvestilo, da se morajo vključiti v sistem DDV. Za namene DDV je tako obvezno identificiranih 1.279 kmetij, od tega se jih je moralo konec leta 2016 na novo vključiti 789¹⁹.

Poziv za vstop v sistem DDV je konec leta 2016 prejela tudi **kmetija A**. Vstop v sistem DDV za člane kmečkega gospodinjstva predstavlja predvsem administrativno obremenitev, saj bodo odslej dolžni voditi knjigo prejetih in izdanih računov. Kmetija A ne bo več upravičena do pavšalnega nadomestila DDV, temveč bo lahko zahtevala vračilo DDV na podlagi obračuna DDV. Glede tega bo kmetija A odslej v slabšem položaju, saj ima veliko površin v zakupu. Zakupnine so na podlagi 44. člena ZDDV-1 oproščene plačila DDV, kar pomeni, da kmetija A za plačane zakupnine ne bo mogla uveljavljati odbitka DDV in se ji bo iz tega naslova povečalo davčno breme.

Kmetija C je že več let identificirana za namene DDV. V sistem DDV je kmetija C prostovoljno vstopila v letu 2008. Za namen DDV je identificiran nosilec kmetijskega gospodarstva. Sistem DDV kmetijo spodbuja k investiranju in vlaganju v kmetijske stroje, opremo in stavbe, obenem pa članom kmečkega gospodinjstva omogoča tudi pregled nad finančnim stanjem kmetije.

4.4.3. Izdajanje računov

Davčni zavezanci, identificirani za namen DDV, so dolžni izdajati račune za vse dobave blaga ali storitev. Račun lahko v njihovem imenu ob predpisanih pogojih izda tudi kupec blaga ali naročnik storitev ali tretja oseba. Skladno z ZDDV-1 lahko izdajo poenostavljeni račun za opravljeno dobavo ali storitev na ozemlju Slovenije, če:

- so jo opravili drugemu davčnemu zavezancu ali pravni osebi, ki ni davčni zavezanec, ter za predplačila, prejeta od katere izmed teh oseb in znesek na računu, brez DDV, ni višji od 100 EUR,
- so jo opravili končnemu potrošniku ali
- izdajo dokument oziroma sporočilo, ki spreminja prvoten račun in se nanj nedvoumno nanaša.

Če davčni zavezanci, identificirani za DDV, poslujejo z gotovino, so dolžni spoštovati tudi določila Zakona o davčnem potrjevanju računov²⁰.

¹⁹ KGZS, 2016. Številne rešitve v davčni in socialni zakonodaji za KGZS nesprejemljive. [Spletna stran]. Dostopno na: <http://www.kgzs.si/GV/Aktualno/V-srediscu/Novica/ArticleId/3349/Stevilne-resitve-v-davcni-in-socialni-zakonodaji-za-KGZS-nesprejemljive.aspx> [11. 1. 2018].

²⁰ Zakon o davčnem potrjevanju računov (Uradni list RS, št. 57/15).

Mali davčni zavezanci so prav tako načeloma dolžni izdajati račune, vendar jim ni treba predložiti obračuna DDV davčnemu organu. Mali davčni zavezanci so oproščeni obveznosti izdajanja računov, kadar opravljajo dobavo kmetijskih in gozdarskih pridelkov in storitev v okviru osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti končnemu potrošniku (npr. neposredna prodaja na domu, prodaja od vrat do vrat, neposredna prodaja na premičnih stojnicah, na tržnicah) ali za lastno rabo v okviru kmečkega gospodinjstva davčnega gospodinjstva. Račune so dolžni izdajati tudi nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetiji ne glede na to, ali so identificirani za DDV ali ne.

4.5. SKLEPNE UGOTOVITVE

Primerjalni izračun katastrskega dohodka je pokazal, da bi odmera katastrskega dohodka na podlagi evidence dejanske rabe (GERK) imela za posledico povečanje katastrskega dohodka pri tistih kmetijah, ki imajo v uporabi tuje površine. To so praviloma ravno tiste kmetije, ki so gonilo razvoja v kmetijstvu in jim kmetijska dejavnost predstavlja osnovo za preživetje. Po drugi strani pa bi se osebam, ki ne opravljajo kmetijske in gozdarske dejavnosti in svoja kmetijska zemljišča oddajajo v uporabo drugim osebam, katastrski dohodek znižal. Ocenjujemo, da bi se zmanjšalo število kmečkih gospodinjstev, ki bi preseгла prag 200 evrov dohodka iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, povečala pa bi se obremenitev večjih kmetij, ki se dejansko ukvarjajo s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo. Ker te kmetije praviloma vlagajo v razvoj, bi si z investicijskimi olajšavami lahko bolj znižale osnovo za dohodnino kot manjše kmetije, ki sedaj plačujejo katastrski dohodek od zemljišč v lasti, ne ukvarjajo pa se s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo, kar pomeni, da bi se priliv sredstev v proračun RS najverjetneje nekoliko zmanjšal. Odmera katastrskega dohodka na podlagi evidence dejanske rabe je problematična, saj se pri izrisu GERK-a izločijo površine, na katerih se ne izvaja kmetijska dejavnost.

Odmera katastrskega dohodka na podlagi evidence dejanske rabe po našem mnenju ni ustrezna rešitev tudi zato, ker se pri izrisu GERK-a izločijo površine, na katerih se ne izvaja kmetijska dejavnost. Odprto je vprašanje, komu bi se odmeril katastrski dohodek za tiste dele zemljiških parcel, na katerih se ne opravlja kmetijska dejavnost in so izločene iz GERK-a. Takšen način odmere katastrskega dohodka bi sicer bolj odražal dejansko stanje (v Sloveniji se le še zelo majhen delež prebivalstva dejansko ukvarja s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo in s tem ustvarja dohodek), prednost obstoječega načina odmere katastrskega dohodka pa je preprostost izračuna, ki zavezancem omogoča, da brez večjih težav preverijo pravilnost njegove odmere.

Trenutna zakonska rešitev, ki lastnikom kmetijskih in gozdnih zemljišč omogoča, da v dogovoru z zakupnikom in prijavo pri davčnem organu prenesejo katastrski dohodek na dejanskega uporabnika, je po našem mnenju ustrezna, saj lastnikom, zakupnikom in uporabnikom kmetijskih in gozdnih zemljišč daje več možnosti. Ni pa ustrezna zakonska rešitev glede drugih dohodkov (plačil iz naslova skupne kmetijske politike in drugih plačil iz naslova državnih pomoči), ki se všttevajo v davčno osnovo dohodka iz osnovne kmetijske dejavnosti zavezancem sorazmerno glede na število članov kmečkega gospodinjstva. Bolj enostavno bi bilo, da bi se drugi dohodki všttevili v davčno osnovo za dohodnino tistemu članu kmečkega gospodinjstva, ki je njihov dejanski prejemnik.

Ker se za izvajanje skupne kmetijske politike in za davčne namene uporabljata dve različni evidenci (RKG za ukrepe iz naslova skupne kmetijske politike in zemljiški kataster ter zemljiška

knjiga za davčne namene), so v praksi pogosto iste osebe v enakih ali primerljivih dejanskih okoliščinah povsem različno obravnavane. Oseba, ki je v RKG vpisana kot član kmetije se namreč ne šteje vedno za člana kmečkega gospodinjstva. Po drugi strani pa se fizična oseba, ki ima na določenem naslovu prijavljeno stalno ali začasno prebivališče, po uradni dolžnosti šteje med člane kmečkega gospodinjstva, čeprav z nosilcem kmetije in njegovimi družinskimi člani ni sorodstveno ali kako drugače povezana. Tej osebi davčni organ v osnovo za dohodnino po uradni dolžnosti všteje sorazmerni del drugih dohodkov, ki so jih prejeli člani kmečkega gospodinjstva že na podlagi dejstva, da je npr. lastnik ali zakupnik enega samega kmetijskega ali gozdnega zemljišča.

De lege ferenda bi bilo potrebno poenotiti evidence tako, da se bodo kot člani kmečkega gospodinjstva obravnavale le osebe, ki so vpisane v RKG kot člani kmetije. Druga možnost je, da se institut kmečkega gospodinjstva ukine in dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ugotavlja za vsakega davčnega zavezanca posebej.

5. OPREDELITEV KMETIJE ZA POTREBE IZVAJANJA POKOJNINSKE IN SOCIALNE ZAKONODAJE

Uršula Habe, LL.M

5.1. UVOD

Zakon o kmetijstvu¹ v 4. členu kmetijo opredeljuje kot eno od oblik kmetijskega gospodarstva, kjer se nosilec in člani kmetije ter zaposleni ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo², pri čemer ta ni organizirana kot pravna oseba oziroma samostojni podjetnik posameznik. V pojem kmetije ZKme-1 uvršča tudi čebelarja, pod pogojem, da ta ni organiziran kot samostojni podjetnik posameznik.

Kmetijsko gospodarstvo³ je sicer poleg kmetije lahko organizirano tudi kot pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik, kmetijsko gospodarstvo – skupni pašnik ali kmetijsko gospodarstvo – planina, vendar je kmetija v Sloveniji prevladujoča oblika za opravljanje kmetijske dejavnosti. Tudi strateški cilji razvojne politike na področju kmetijstva so usmerjeni v nadaljnji obstoj (družinskih) kmetij, razvoj le teh pa podpira tudi Program razvoja podeželja Republike Slovenije 2014-2020 (PRP 2014-2020), ki je skupni programski dokument naše države in Evropske komisije in predstavlja programsko osnovo za črpanje finančnih sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.⁴

V tem prispevku se zato želimo osredotočiti predvsem na problematiko ureditve socialne varnosti oseb, ki se poklicno ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo v okviru kmetij (v nadaljevanju: kmetje). V ta namen bomo predstavili ureditev na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zdravstvenega zavarovanja, pravic iz naslova starševskega varstva in problematiko brezposelnih oseb v kmetijstvu. Poudarili bomo značilnosti sistema socialnih zavarovanj v Sloveniji, ki se nanašajo na kmete, in izpostavili probleme, s katerimi se le ti soočajo pri uveljavljanju svojih pravic iz sistema socialnih zavarovanj. Nenazadnje bomo preverili, ali je trenutna ureditev socialne varnosti za kmete, ki delujejo v okviru (družinske) kmetije, ustrezna in mestoma predlagali ustrezne izboljšave.

5.2. POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

Socialni položaj kmeta in oseb, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, z vidika upokojitve in stanja invalidnosti ureja Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju⁵. Iz prehodnih

¹ Zakon o kmetijstvu (ZKme-1; Uradni list RS, št. 45/08 in nadaljnji).

² Kmetijska dejavnost je gospodarska panoga, ki obsega pridelovanje kmetijskih rastlin in živinorejo ter storitve za rastlinsko pridelavo oziroma živinorejo, razen veterinarskih storitev, in dejavnosti, ki so v predpisih o standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD) navedene pod »01.1 Pridelovanje netrajnih rastlin«, »01.2 Gojenje trajnih nasadov«, »01.3 Razmnoževanje rastlin«, »01.4 Živinoreja«, »01.5 Mešano kmetijstvo« in »01.6 Storitve za kmetijsko proizvodnjo in priprava pridelkov« (1. točka 3. člena ZKmet-1).

³ Kmetijsko gospodarstvo je organizacijsko in poslovno zaokrožena gospodarska celota, ki obsega eno ali več proizvodnih enot, se ukvarja s kmetijsko ali kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo, ima enotno vodstvo, naslov ali sedež ter ime ali firmo (2. točka 3. člena ZKmet-1).

⁴ Več o tem na <https://www.program-podezelja.si/sl/> 30. 5. 2017.

⁵ Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2; Uradni list RS, št. 96/12 in nadaljnji).

določb ZPIZ-2 izhajajo, da se v posameznih primerih za kmete še vedno uporablja ZPIZ-1⁶, ki je kmetom omogočal možnost izbire zavarovanja za ožji ali širši obseg pravic.

Ugotovimo lahko, da je pojem kmeta v ZPIZ-2 določen skladno z ZKme-1, za razliko od ZPIZ-1, ki je pojem kmeta vezal na davčno zakonodajo. V 14. točki 7. člena ZPIZ-2 je določeno, da je kmet oseba, ki opravlja kmetijsko ali kmetijsko in gozdarsko dejavnost ali dopolnilno dejavnost na kmetiji, kot je določena s predpisi, ki urejajo kmetijstvo in je nosilec ali član kmetije.

Z obveznim pokojninskim in invalidskim zavarovanjem se kmetu kot zavarovancu zagotavljajo pravica do pokojnine, pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti, pravica do letnega dodatka in pravica do dodatka za pomoč in postrežbo (26. člen ZPIZ-2). Kmetje se zavarujejo za polni zavarovalni čas (4. odstavek 17. člena ZPIZ-2), za krajši delovni čas pa se lahko zavarujejo v kombinaciji z delovnim razmerjem, sklenjenim za krajši delovni čas, ali v kombinaciji s pravico do dela s krajšim delovnim časom po predpisih o starševskem varstvu. ZPIZ-2 ureja tako obvezno kot tudi prostovoljno vključitev kmetov v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

5.2.1 Obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje kmetov

V 17. členu ZPIZ-2 je določeno, da se kmetje obvezno zavarujejo v primeru, da imajo zdravstveno sposobnost za opravljanje kmetijske dejavnosti, če se ne šolajo in niso uživalci predčasne, starostne, vdovske ali invalidske pokojnine in če ob vložitvi prijave v zavarovanje dohodek kmetije iz kmetijske dejavnosti na zavarovanega člana dosega najmanj znesek, ki je primerljiv z zneskom 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, in ga določi minister za kmetijstvo. Na enak način se obvezno zavarujejo osebe, ki so vpisane v evidenco ribičev - fizičnih oseb in opravljajo dejavnost gospodarskega ribolova, pri čemer se za dohodek iz kmetijske dejavnosti v tem primeru šteje dohodek, dosežen z gospodarskim ribolovom.

Kot dohodek kmetije iz kmetijske dejavnosti se šteje dohodek, ugotovljen po predpisih, ki urejajo dohodnino⁷, kar predstavlja seštevek dohodka osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodka druge kmetijske dejavnosti in dohodka dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Za dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti na kmečkem gospodinjstvu⁸ se štejejo potencialni tržni dohodki od pridelave na zemljiščih oziroma v panjih in drugi dohodki, ki predstavljajo plačila iz naslova ukrepov kmetijske politike in druga plačila iz naslova državnih pomoči, prejeta v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti⁹. Za dohodek druge kmetijske dejavnosti se štejejo vsi dohodki, ki po 69. členu ZDoh-2 ne sodijo v osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost in po Uredbi o

⁶ Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1; Uradni list RS, št. 99 in nadaljnji; prenehal veljati 1.1.2013, se pa še vedno uporablja).

⁷ Zakon o dohodnini (ZDoh-2; Uradni list RS, št. 13/11 in nadaljnji).

⁸ Kmečko gospodinjstvo po ZDoh-2 je skupnost ene ali več fizičnih oseb, članov enega ali več gospodinjstev, evidentiranih na istem naslovu, ki so na dan 30. junija v davčnem letu po predpisih o prijavi prebivališča stalno ali začasno prijavljene na tem naslovu, niso najeta delovna sila, ter se vsaj za enega ali več članov kmečkega gospodinjstva šteje, da opravljajo osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost po določbah ZDoh-2 in njihov skupni dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti znaša najmanj 200 eurov (2. odstavek 69. člena ZDoh-2).

⁹ 70. člen ZDoh-2.

dopolnilnih dejavnostih na kmetiji¹⁰ ne sodijo v dopolnilno dejavnost na kmetiji, po SKD pa sodijo v kmetijsko in gozdarsko dejavnost. Za dohodek iz dopolnilne dejavnosti na kmetiji pa se štejejo vsi dohodki iz dejavnosti, ki se opravlja na kmetiji in omogoča kmetiji boljšo izrabo njenih proizvodnih zmogljivosti ter delovne sile družinskih članov.

Davčna osnova od potencialnih tržnih dohodkov je za pridelavo na zemljiščih katastrski dohodek, kot je ugotovljen po Zakonu o ugotavljanju katastrskega dohodka¹¹ na dan 30. junija leta, za katero se dohodek ugotavlja. Davčna osnova od potencialnih tržnih dohodkov za pridelavo v panjih je 70 % pavšalne ocene dohodka na panj kot je ugotovljena po ZUKD-2, medtem ko je davčna osnova od drugih dohodkov vsak posamezni dohodek.¹²

Obvezno zavarovanje kmetov nastopi z dnem izpolnitve pogojev po ZPIZ-2 in lahko preneha z dnem prenehanja pogojev, z uveljavitvijo pravice do pokojnine ali z dopolnitvijo starosti 63 let, ko lahko dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti presega zakonsko določen dohodkovni pogoj, če zavarovanec nima drugih dohodkov iz kmetijske dejavnosti ali dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Ne glede na to določbo lahko zavarovanci ostanejo v zavarovanju, če med zavarovanjem prenehajo izpolnjevati zakonsko določen pogoj dohodka (4. in 5. odstavek 22. člena ZPIZ-2).

5.2.2 Prostovoljna vključitev kmetov v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje

V skladu s 5. in 6. odstavkom 25. člena ZPIZ-2 lahko kmetje vstopajo v sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja tudi prostovoljno. Gre za primere, ko izpolnjujejo vse kriterije za zavarovanje, ne dosegajo pa minimalnega dohodka iz naslova opravljanja osnovne kmetijske oziroma osnovne gozdarske dejavnosti, druge kmetijske dejavnosti oziroma dopolnilne dejavnosti na kmetiji, ter primere, ko prenosnik kmetije za prenos prejema rento iz naslova ukrepov kmetijske politike, ni pa uživalec pokojnine. Slednji ukrep zgodnjega upokojevanja kmetov se je izvajal v Programu razvoja podeželja Republike Slovenije 2007 – 2013 (PRP 2007 – 2013).¹³ PRP 2014 – 2020 tega ukrepa ne pozna več; ker pa so bili prenosniki kmetijskih gospodarstev v naveden ukrep vključeni najdlje za dobo 10 let, je nekaj takih primerov še vedno v izvajanju.

Preglednica 1: Povprečno število zavarovancev (kmetov) pokojninskega in invalidskega zavarovanja po letih

Leto	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število zavarovancev	9848	9279	8731	8129	7371	6760	6231	5942

¹⁰ Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji Uradni list RS, št. 58/14 in 57/15).

¹¹ Zakon o ugotavljanju katastrskega dogodka (ZUKD-2; Uradni list RS, št. 63/16).

¹² 71. člen ZDoh-2.

¹³ Več na <https://www.program-podezelja.si/sl/prp-2007-2013/o-programu-razvoja-podezelja-2007-2013> 30.5.2017.

Preglednica 2: Statistični podatki o gibanju števila zavarovancev (kmetov) v letu 2016 – pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Vrsta zavarovancev	Število v decembru 2016	Struktura v decembru 2016
Zaposleni pri pravnih osebah	687.555	77,4%
Zaposleni pri zasebnikih	49.822	5,6%
Zasebniki	69.388	7,8%
Kmetje	5.231	0,6%
Prostovoljni zavarovanci	9.238	1,0%
Brezposelni	19.645	2,2%
Starši	22.131	2,5%
Ostale kategorije in druga pravna razmerja	25.636	2,9%
Skupaj	888.646	100,0%

Vrsta zavarovancev	Število v obdobju od 1-12/2016	Struktura v obdobju od 1-12/2016
Zaposleni pri pravnih osebah	680.214	76,3
Zaposleni pri zasebnikih	50.312	5,6%
Zasebniki	68.654	7,7%
Kmetje	5.387	0,6%
Prostovoljni zavarovanci	10.043	1,1%
Brezposelni	19.942	2,2%
Starši	22.232	2,5%
Ostale kategorije	34.218	3,8%
Skupaj	891.002	100,0%

Vir: ZPIZ, Statistični pregled, leto 2016.¹⁴

Podatki Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje o gibanju števila zavarovancev – kmetov kažejo, da se je število zavarovancev – kmetov, ki so obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani, v desetih letih skoraj prepolovilo. Tudi sicer je viden upad števila zavarovancev – kmetov, ki so obvezno vključeni v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, saj ima najmanj enega člana kmetije, ki je vključen v obvezno zavarovanje, le še približno 7,5 % kmetij v Sloveniji.¹⁵ Če je potencialnih zavarovancev na kmetiji več, so se namreč ti dolžni obvezno invalidsko in pokojninsko zavarovati le v primeru, če je dosežen dohodek iz naslova opravljanja osnovne kmetijske ali osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, druge kmetijske dejavnosti oziroma dopolnilne dejavnosti na kmetiji tolikšen, da na vsakega od zavarovancev odpade najmanj 60% povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji.

¹⁴ <http://www.zpiz.si/cms/?id=2&inf=536> 28.5.2017.

¹⁵ V letu 2013 je bil zadnji popis kmetijskih gospodarstev in po podatkih Statističnega urada RS je bilo v tem letu v Sloveniji 72.176 družinskih kmetij (<http://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/11> 28.5.2017 28.5.2017).

Število kmetov, ki so obvezno vključeni v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, se stalno zmanjšuje zagotovo tudi iz razloga, ker se zavarovalna osnova postopoma (z leti) zvišuje. Pričakovati je, da se bo upad še nadaljeval, saj se bo katastrski dohodek na podlagi veljavnega ZUKD-2 povečeval še vse do leta 2020. V tem smislu bo predvideno povečanje katastrskega dohodka negativno vplivalo na možnost obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja kmetov, zlasti v primerih, ko je potencialnih zavarovancev na kmetiji več. V teh primerih bodo lahko osebe, ki opravljajo kmetijsko ali gozdarsko dejavnost, v pokojninsko in invalidsko zavarovanje vstopile kvečjemu prostovoljno.

Iz letnega poročila Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za leto 2016¹⁶ je razvidno, da je Republika Slovenija finančna sredstva prispevka za delodajalca v letu 2015 zagotovila za 13.017 kmetov, ki so obvezno oziroma prostovoljno zavarovani po ZPIZ-2. Ker je bilo v letu 2015 obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanih 5.633 kmetov, sklepamo, da razliko v višini 7.384 predstavljajo kmetje, ki so se v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje vključili prostovoljno.

Dodati je treba, da je bil leta 1972 sprejet Zakon o starostnem zavarovanju kmetov.¹⁷ Na njegovi podlagi je minimalni krog kmetov - upravičencev pridobil pravico do minimalne starostne pokojnine. Starostno zavarovanje kmetov je bilo organizirano in se je izvajalo po načelu samoupravljanja kmetov - zavarovancev v Samoupravni interesni skupnosti starostnega zavarovanja kmetov v SR Sloveniji v sodelovanju s Skupnostjo pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji. V letu 2017 višina starostne pokojnine teh kmetov znaša 239,79 EUR¹⁸, pri čemer je v letu 2016 starostno pokojnino kmetov po Zakonu o starostnem zavarovanju kmetov prejemale le še 317 upravičencev.¹⁹

Oseba, ki opravlja kmetijsko ali gozdarsko dejavnost, in ni pokojninsko in invalidsko zavarovana, se lahko zavaruje tudi zgolj za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri opravljanju kmetijske ali gozdarske dejavnosti (posebni primeri zavarovanja). Odločitev o vključitvi v to zavarovanje sporoči pristojnemu finančnemu uradu. Na tej podlagi plačuje mesečni pavšalni prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki ga enkrat letno določi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Mesečni znesek prispevka znaša 33,01 EUR.²⁰

5.2.3 Zavezanci za prijavo v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Zavezanci za prijavo v zavarovanje so v skladu z 2. točko 1. odstavka 31. člena Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja²¹ tudi kmetje. 33. člen ZMEPIZ-1 določa, da prijavo v zavarovanje, prijavo

¹⁶ Letno poročilo ZPIZ za leto 2016, Ljubljana, februar 2017, str. 20.

¹⁷ Zakon o starostnem zavarovanju kmetov (Uradni list SRS, št. 13/72, prenehal veljati dne 31.12.1983, a se še vedno uporablja).

¹⁸ Ugotovitveni sklep o uskladitvi pokojnin in drugih prejemkov od 1. januarja 2017 (Uradni list RS, št. 2/17).

¹⁹ Glej opombo 16.

²⁰ 2. odstavek ZPIZ-2 in Sklep o določitvi prispevkov za posebne primere zavarovanja (Uradni list RS, št. 14/2017).

²¹ Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZMEPIZ-1; Uradni list RS, št. 111/13 in nadaljnji).

sprememb med zavarovanjem in odjavo zavarovanja zase in za člane kmetije vlagajo nosilci kmetije, medtem ko 35. člen navedenega zakona predpisuje, da osebe, ki so v obvezno zavarovanje vključene prostovoljno, vloge v zvezi z zavarovanjem vlagajo same. Posledično je za plačilo prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje tako zase kot za člane kmetije, ki jih je prijavil v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zavezan nosilec kmetije. Če pa se član kmetije v zavarovanje vključi prostovoljno, si prispevke plačuje sam.

Kmetija ima lahko poleg nosilca in članov, ki jih vežejo sorodstvene vezi oziroma isto stalno prebivališče²², zaposlene tudi delavce. Delavca mora v pokojninsko in invalidsko zavarovanje prijaviti delodajalec, to oseba, s katero ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi. Pogodbo o zaposlitvi na kmetiji oziroma širše gledano na kmetijskem gospodarstvu lahko z delavcem sklene tako nosilec kot tudi član kmetije oziroma kmetijskega gospodarstva. V slednjem primeru član kmetije nastopa kot delodajalec in zavezanec za prijavo v vsa obvezna zavarovanja in za plačilo prispevkov delodajalca, zagotavljati pa mora tudi vse druge obveznosti iz delovnega razmerja.

Enako velja tudi v primeru, ko je družinski član na kmetiji zaposlen. V tem primeru se glede pokojninskega in invalidskega zavarovanja uporabi pravilo 2. odstavka 13. člena ZPIZ-2, ki določa, da se v primeru, ko oseba hkrati izpolnjuje pogoje za vključitev v obvezno zavarovanje po več podlagah, določenih v zakonu, obvezno zavaruje na podlagi, ki je v ZPIZ-2 navedena pred drugimi (delovno razmerje, samozaposleni, družbeniki). Nosilec kmetije ima v takšnem primeru le dolžnost, da v skladu s 4. členom Pravilnika o registru kmetijskih gospodarstev²³ v register kmetijskih gospodarstev izvede vse prijave, torej prijavi tudi vse tiste člane kmetije, ki so na kmetiji zaposleni.

Zavezanci za vlaganje prijav načeloma vlagajo prijave, odjave in spremembe prijav zavarovanja za vsa obvezna socialna zavarovanja (torej tudi za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje) v elektronski obliki prek državnega portala za podjetja in podjetnike (e-VEM). Izjema so fizične osebe, ki niso poslovni subjekti, torej tudi kmetje, ki lahko vlagajo prijave, odjave in spremembe prijav zavarovanja za vsa obvezna socialna zavarovanja v pisni obliki na predpisanih obrazcih. Skladno z ZMEPIZ-1 prijave in odjave iz zavarovanja ter prijave spremembe podatkov med zavarovanjem za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje sprejema prijavno-odjavno služba ZZZS.

5.2.4 Plačevanje prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Iz 145. člena ZPIZ-2 izhaja, da je osnova, od katere kmetje plačujejo prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zavarovalna osnova. Ta se določi glede na dosežen dobiček kmeta v predhodnem letu, v katerega se ne všttevajo obračunani prispevki za obvezno socialno zavarovanje ter znižanje in povečanje davčne osnove. Od 1. 1. 2014 dalje je torej zavarovalna osnova za vsakega kmeta določena individualno, glede na njegov dosežen dobiček, ugotovljen skladno z ZDoh-2.

Če dobiček kmeta ne preseže 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, znaša zavarovalna osnova 60 % povprečne letne plače zaposlenih v RS, preračunane na

²² 3. odstavek 5. člena ZKme-1.

²³ Pravilnik o registru kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. 83/16).

mesec. Za takšne kmete, ki ne izpolnjujejo pogoja dohodka in so prostovoljno vključeni v zavarovanje, velja prehodno obdobje za najnižjo osnovo, in sicer za leto 2016 56%, za leto 2017 58% in za leto 2018 60% povprečne plače. V letu 2017 prispevki zavarovanca kmeta od najnižje osnove znašajo 142,46 EUR.²⁴

Natančni kriteriji določanja zavarovalne osnove so sicer določeni s Pravilnikom o določanju zavarovalne osnove.²⁵ Iz 5. člena Pravilnika izhaja, da se dobiček zavarovanca določi na podlagi podatkov za preteklo leto iz obvestila Finančne uprave Republike Slovenije o višini dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, obračuna akontacije dohodnine ali dohodnine od dohodka iz dejavnosti ter na podlagi podatka o znesku obveznih prispevkov za obvezno socialno zavarovanje, ki jih plača Republika Slovenija; če tega obvestila ni, se ta določi na podlagi podatkov iz odločbe o odmeri dohodnine.

Povečanje zavarovalne osnove lahko kmet uveljavlja z obvestilom davčnemu organu, vendar do največ 3,5-kratnika najnižje zavarovalne osnove (8. člen Pravilnika). Prav tako lahko uveljavlja znižanje zavarovalne osnove, če meni, da zavarovalna osnova, ki jo je določil FURS, ne ustreza pričakovanemu dobičku v tekočem letu. Zavarovalno osnovo lahko zmanjša največ za 20%, vendar le do minimalnega zneska zavarovalne osnove, ki velja v posameznem obdobju (11. člen Pravilnika).

Stopnjo prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje določa 8. člen Zakona o prispevkih za socialno varnost²⁶. Kmetje kot zavarovanci plačujejo 15,50% od osnove, medtem ko se prispevek delodajalca po stopnji 8,85% financira iz proračuna Republike Slovenije. Po podatkih iz letnega poročila ZPIZ za leto 2016 je Republika Slovenija v letu 2015 prispevek delodajalca v skupni višini 7.639.520,00 EUR plačala za 13.017 zavarovancev kmetov in članov kmečkih gospodarstev.

Dodati je treba, da so zavarovanci - kmetje, ki so bili 31.12.2012 vključeni v pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi ukrepov kmetijske politike kot prenosniki kmetijskega gospodarstva, od uveljavitve ZPIZ-2 zavarovani po 6. odstavku 25. člena ZPIZ-2 in plačujejo prispevke od osnove, od katere jim je bil obračunan prispevek za zadnji mesec pred uveljavitvijo ZPIZ-2 (december 2012), pri čemer se ta osnova usklajuje s stopnjami rasti minimalne plače (1. in 2. odstavek 407. člena ZPIZ-2). V letu 2017 znesek prispevka zavarovanca za ožji obseg pravic znaša najmanj 38,87 EUR, za širši obseg pravic pa 74,36 EUR. Zavarovanci, ki so bili 31.12.2012 vključeni v zavarovanje na podlagi 6. alineje 1. odstavka 34. člena ZPIZ-1, pa so lahko ostali vključeni v zavarovanje pod enakimi pogoji tudi po uveljavitvi ZPIZ-2, tako da sedaj plačujejo prispevke od osnove, od katere jim je bil obračunan prispevek zadnji mesec pred uveljavitvijo ZPIZ-2 (december 2012), pri čemer se osnova usklajuje s stopnjami rasti minimalne plače (3. in 4. odstavek 407. člena ZPIZ-2). V

²⁴ Najnižja osnova za prenosnike kmetije, ki prejema rento in niso uživalci pokojnine, pa je 60% povprečne plače. V letu 2017 prispevki zavarovanca od najnižje osnove znašajo 147,37 EUR. Zavezanec za plačilo prispevkov zavarovanca je zavarovanec, zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca pa RS (<https://www.zpiz.si/cms/?id=2&inf=97> 31.5.2017).

²⁵ Pravilnik o določanju zavarovalne osnove (Pravilnik; Uradni list RS, št. 89/2013 in nadaljnji).

²⁶ Zakon o prispevkih za socialno varnost (ZPSV; Uradni list RS, št. 5/96 in nadaljnji).

letu 2017 tako znesek prispevka zavarovanca za ožji obseg pravic znaša najmanj 38,87 EUR, za širši obseg pravic pa najmanj 74,36 EUR.²⁷

5.3. ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju²⁸ v 12. členu določa, da je zdravstveno zavarovanje obvezno in prostovoljno. Medtem ko je nosilec obveznega zdravstvenega zavarovanja Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, prostovoljno zdravstveno zavarovanje izvajajo zavarovalnice kot pravne osebe zasebnega prava.

V 13. členu ZZVZZ so opredeljene pravice, ki se zagotavljajo na podlagi obveznega zdravstvenega zavarovanja za primer bolezni in poškodbe izven dela in za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni:

- plačilo zdravstvenih storitev;
- nadomestilo plače med začasno zadržanostjo od dela;
- povračilo potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev.

Pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in način njihovega uveljavljanja natančneje določajo Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja.²⁹

V 14. členu ZZVZZ je določeno, da so zavarovane osebe zavarovanci in njihovi družinski člani. V primeru kmetov so zavarovanci opredeljeni kot kmetje, člani njihovih gospodarstev³⁰ in druge osebe, ki v Republiki Sloveniji opravljajo kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic, ter bodisi i) s to dejavnostjo ustvarjajo dohodek in so na tej podlagi vključene v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali so se v to zavarovanje vključile prostovoljno, bodisi ii) niso pokojninsko in invalidsko zavarovane, če kmečko gospodarstvo dosega na člana gospodarstva, ki opravlja kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic, mesečno najmanj tolikšen dohodek kmečkega gospodarstva, ki ustreza znesku 25% minimalne plače (7. točka 1. odstavek 15. člena v zvezi s 4. odstavkom 15. člena ZZVZZ).

Ugotovimo lahko, da je takšna opredelitev nekoliko zastarela in neprimerna, saj – v nasprotju z ZPIZ-2 - ne sledi povsem določbam ZKme-1, kjer je natančno opredeljen pojem kmetijskega (ne pa kmečkega) gospodarstva in njegovih možnih organizacijskih oblik opravljanja kmetijske dejavnosti (i.a. tudi kmetije). Bolj primerna in jasna opredelitev zavarovancev v 7. točki 1. odstavek 15. člena ZZVZZ bi tako bila v smislu oseb, ki opravljajo kmetijsko dejavnost na kmetiji in so nosilci ter člani kmetije.

Po veljavni ureditvi tako ločimo tri kategorije kmetov, ki se vključujejo v obvezno zdravstveno zavarovanje:

- kmete, ki so obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani;

²⁷ FURS, Osnove za plačilo ter zneski prispevkov za socialno varnost, Prostovoljni zavarovanci (KD**) (http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/prispevki_za_socialno_varnost/osnove_za_placilo_ter_zneski_prispevkov_za_socialno_varnost/ 31.5.2017).

²⁸ Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ; Uradni list RS, št. 9/1992 in nadaljnji).

²⁹ Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. 79/94 in nadaljnji).

³⁰ Kot kmečko gospodarstvo se po ZZVZZ šteje življenjska skupnost, skupna proizvodnja in poraba prihodkov vseh članov kmečkega gospodarstva, ne glede na sorodstvene vezi, pod pogojem, da najmanj en član gospodarstva opravlja kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic. Kot dohodek kmečkega gospodarstva se šteje vsota vseh dohodkov, ki jih v zvezi z opravljanjem kmetijske, gozdarske in dopolnilne dejavnosti na kmetiji dosežejo člani kmečkega gospodarstva.

- kmete, ki so prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovani in imajo možnost izbire ožjega obsega pravic v obveznem zdravstvenem zavarovanju (t. j. kot kmetje, ki so le obvezno zdravstveno zavarovani);
- kmete, ki so le obvezno zdravstveno zavarovani, pri čemer to zavarovanje ne vključuje zavarovanja za pravico do nadomestila plače.

V 2. odstavku 16. člena ZZVZZ je določeno, da sta prvi dve kategoriji kmetov zavarovani za poškodbo pri delu in poklicno bolezen, medtem ko tretja kategorija kmetov pridobi v primeru poškodbe pri delu ali poklicne bolezni zgolj pravice v obsegu, določenem za primer bolezni ali poškodbe izven dela.

Na tem mestu velja opozoriti, da je v pripravi predlog novega Zakona o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu, ki določa izenačitev položaja vseh treh kategorij kmetov tako glede pogojev za vstop v zavarovanje, obsega pravic kot tudi obveznosti plačila prispevkov. V obvezno zdravstveno zavarovanje naj bi se po novem vključili le tisti kmetje, ki so hkrati pokojninsko in invalidsko zavarovani (obvezno ali prostovoljno) in sicer za vse pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja (vključno s pravico do nadomestila plače).³¹

20. člen ZZVZZ določa, katere osebe se štejejo kot družinski člani kmeta – zavarovanca (ožji in širši družinski člani) in so ob pogojih, ki jih določa ta zakon, zdravstveno zavarovani brez dodatnega plačevanja prispevkov po nosilcu zdravstvenega zavarovanja. V tem delu zakon kmete povsem izenačuje z drugimi zavarovanci in njihovimi družinskimi člani.

Nova ureditev predvideva skrčenje možnosti nabora glede zdravstvenega zavarovanja družinskih članov po nosilcu zavarovanja. Po veljavni ureditvi se kot družinski član lahko obvezno zavarujejo otroci, zakonci, zunajzakonski partnerji in starši. Po novem bo možnost zavarovanja zakonca oziroma partnerja po nosilcu močno omejena, medtem ko bo možnost zavarovanja staršev kot družinskih članov celo povsem ukinjena.³²

Tako predvidena sprememba zakonodaje bo (v primeru sprejetja zakona) močno posegla prav na področje zdravstvenih zavarovanj na kmetijah, saj je v praksi na kmetijah veliko primerov medgeneracijskega sožitja v smislu skupnega bivanja starih staršev in otrok z družino. Starši in v večini primerov tudi zakonci bodo primorani vsak zase plačevati prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje, na ta način pa se bo povečala finančna obremenitev celotne kmetije.

Preglednica 3: Število zavarovancev (kmetov) v letih 2015 in 2016 – zdravstveno zavarovanje

Skupina zavarovancev	Zavarovanci		Družinski člani		Skupaj	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Delavci	731.503	755.940	412.831	412.832	1.144.334	1.168.77
Osebe, ki samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dejavnost	70.989	73.024	31.741	31.749	102.730	104.773

³¹http://www.mz.gov.si/si/delovna_podrocja_in_prioritete/zdravstveno_varstvo/predlog_zakona_o_zdravstvenem_varstvu_in_zdravstvenem_zavarovanju/ 27.5.2017.

³² Ut sup.

Kmetje	12.511	12.153	6.967	6.619	19.478	18.772
Upokojenci	547.308	546.669	33.65	31.679	580.967	578.348
upravičenci iz proračuna	26.348	26.385	12.081	11.582	38.429	37.967
Brezposelni	20.502	19.019	6.196	5.268	26.698	24.287
občani brez prihodkov	53.592	50.683	12.603	11.962	66.195	62.645
Ostali	85.506	76.108	16.396	14.546	101.90	90.654
Skupaj	1.548.259	1.559.98	532.474	526.237	2.080.73	2.086.218

Vir: Poslovno poročilo ZZZS za leto 2016, tabela 5, str. 24.³³

Po stanju na dan 31.12.2016 je bilo zdravstveno zavarovanih zgolj 12.153 kmetov ter 6.619 njihovih družinskih članov, skupno torej 18.772 oseb, kar predstavlja 0,9% vseh zavarovanih oseb. Število zavarovanih oseb iz tega naslova se je v primerjavi s preteklim letom nekoliko zmanjšalo (za 4%), pri čemer so kmetje in njihovi družinski člani v strukturi celotne populacije zavarovancev daleč najmanjša skupina zavarovancev.

5.3.1 Plačevanje prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje

Veljavni sistem urejanja zavarovanja za kmete je izredno zapleten, saj so pogoji za zavarovanje za posamezne kategorije kmetov različni, prav tako pa tudi obseg pravic ter posledično tudi stopnje in osnove za plačilo prispevkov. Za kmete, ki so pokojninsko in invalidsko zavarovani (prvi dve kategoriji), so pogoji za zavarovanje in osnove za plačilo prispevkov določene v ZPIZ-2 (bruto osnova za pokojninsko in invalidsko zavarovanje), za kmete, ki so le zdravstveno zavarovani (tretja kategorija), pa v 52. členu ZZVZZ (katastrski dohodek kmetijskih in gozdnih zemljišč). Posebnost kmetov kot aktivne kategorije zavarovancev je, da v veljavni ureditvi plačujejo le prispevek zavarovanca, ne pa tudi prispevka delodajalca.

Kmetje, ki so vključeni v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, plačujejo naslednje prispevke od zavarovalne osnove:

- za zdravstvene storitve in povračila potnih stroškov: 5,21%;
- za nadomestila: 1,15%;
- za poškodbe pri delu in poklicne bolezni: 0,53%.³⁴

Kmetje, ki so obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani, plačujejo vse tri vrste prispevkov, medtem ko kmetje, ki so se v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje vključili prostovoljno, plačujejo bodisi vse tri vrste prispevkov (širši obseg) ali pa zgolj prispevke za zdravstvene storitve in povračila potnih stroškov - kot kmetje, ki so vključeni le v obvezno zdravstveno zavarovanje. Slednji plačujejo prispevke po stopnji 18,78 % od katastrskega dohodka kmetijskih in gozdnih zemljišč.

³³

<http://www.zzs.si/ZZS/info/egradiva.nsf/o/7868D258EE297A14C12580D5003E95B3?OpenDocument> 31.5.2017.

³⁴ FURS, Prispevki za socialno varnost, Brošura o plačevanju prispevkov za socialno varnost, Podrobnejši opis, 5. izdaja, december 2016, str. 11 in 12; 11. in 12. člen ZPSV.

Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev³⁵ v 9. točki 1. odstavka 6. člena predvideva tudi pravico do plačila prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje za osebe, ki niso obvezno zdravstveno zavarovane po ZZVZZ. O navedeni pravici odločajo centri za socialno delo. To pravico bi lahko uveljavljali kmetje z nizkimi dohodki, pri čemer pa ne razpolagamo s podatkom, če in v kolikšni meri je ta določba v praksi zaživel.

Za kmete bi se po predvideni novi ureditvi enako kot za ostale kategorije zavarovancev določila enotna prispevna stopnja, to je prispevek zavarovanca v višini 6.36%, prispevek za poškodbo pri delu in poklicno bolezen 0,53% in nov prispevek delodajalca 6,56%, ki bi ga plačevala država. Na ta način naj bi se spodbujalo kmete, da se vključijo v obvezno oziroma prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovanje in si s tem omogočijo ekonomsko neodvisnost tudi v primeru starosti/invalidnosti.³⁶ Navedena sprememba pa bo (če bo uveljavljena) prinesla dodatno oziroma večjo finančno obveznost za tiste kmete, ki niso in ne želijo biti obvezno oziroma prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovani.

5.4. STARŠEVSKO VARSTVO

Pravice iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo ureja Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih.³⁷ Zavarovanci za starševsko varstvo so v skladu z 8. točko 8. člena ZSDP-1 tudi osebe, ki so vključene v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti. Pri uveljavljanju pravic iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo so kmetje izenačeni z vsemi ostalimi zavarovanci.

Pravice iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo so navedene v 14. členu ZSDP-1:

- dopust;
- nadomestilo;
- pravica do krajšega delovnega časa in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi starševstva;
- pravica do plačila prispevkov za socialno varnost v primeru štirih ali več otrok;
- nadomestilo v času odmora za dojenje in pravica do plačila prispevkov za socialno varnost v času odmora za dojenje.

Zavezanci za plačilo prispevkov zavarovanca in delodajalca so zavarovanci – kmetje sami, razen v primerih prejemanja nadomestil, ko prispevke za delodajalca za starševsko varstvo plačuje izplačevalec nadomestil. Osnova za plačilo prispevkov je enaka osnovi za plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (10. člen ZSDP-1). Višina prispevka za starševsko varstvo je 0,20 % od osnove.³⁸

Menimo, da je uveljavljanje pravic iz naslova starševskega varstva za kmete ena izmed večjih pridobitev v zadnjem obdobju. Z uveljavitvijo starševskega varstva se je na kmetijah izboljšal zlasti socialnovarstveni položaj žensk in otrok.

³⁵ Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS; Uradni list RS, št. 62/10 in nadaljnji).

³⁶ Glej opombo 31.

³⁷ Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1; Uradni list RS, št. 26/14 in nadaljnji).

³⁸ Glej opombo 34.

5.5. ZAVAROVANJE ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI

5.5.1 *Kmet kot brezposelna oseba*

Pravice brezposelnih oseb so urejene v Zakonu o urejanju trga dela.³⁹ V skladu z 8. točko 5. člena ZUTD je kmet definiran kot oseba, ki opravlja kmetijsko dejavnost in je obvezno ali prostovoljno vključena v pokojninsko in invalidsko zavarovanje po predpisih, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje. 4. alineja 1. odstavka 8. člena ZUTD izrecno določa, da kmet ne more imeti statusa brezposelne osebe. Tudi 54. člen ZUTD kmeta izvzema iz kroga oseb, ki so se dolžne obvezno zavarovati za primer brezposelnosti, pri čemer 57. člen ZUTD kmeta tudi ne prišteva med osebe, ki se lahko v zavarovanje za primer brezposelnosti vključijo prostovoljno. Kmet torej v nobenem primeru ne more pridobiti statusa brezposelne osebe in potemtakem tudi ni upravičen do pravic in ugodnosti iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti kot so denarno nadomestilo za primer brezposelnosti in plačilo prispevkov za nekatera druga socialna zavarovanja (58. člen ZUTD).

So pa za primer brezposelnosti zavarovani delavci, zaposleni na kmetiji, ali osebe, ki imajo status, za katerega obstaja obveznost zavarovanja po 54. členu ZUTD oziroma na osnovi katerega se je posameznik prostovoljno vključil v zavarovanje za primer brezposelnosti na podlagi 57. člena ZUTD (npr. polkmeti, ki so v delovnem razmerju pri drugem delodajalcu ali so zavarovani kot samozaposleni).

5.5.2 *Storitve države na področju svetovanja kmetom o možnostih zaposlovanja oziroma ohranjanja zaposlitve na področju kmetijske dejavnosti*

V skladu s 15. in 16. členom ZUTD država na področju trga dela zagotavlja več vrst ukrepov, med drugim vseživljenjsko karierno orientacijo in posredovanje zaposlitve, ter vodi aktivno politiko zaposlovanja. Ti ukrepi so v ZUTD urejeni splošno in načeloma veljajo tudi za osebe, ki niso vpisane v evidenco brezposelnih oseb, posledično tudi za kmete in osebe, ki so (začasno) prenehale opravljati kmetijsko dejavnost, bodisi zato, ker jim je bila odpovedana oziroma jim je potekla pogodba o zaposlitvi za (ne)določen čas, bodisi zato, ker so opustile kmetijsko dejavnost ipd.

Glede na trenutno situacijo bi bilo treba oceniti, ali bi bilo tudi za kmete primerno oziroma potrebno uvesti zakonsko možnost oziroma dolžnost njihove vključitve v sistem zavarovanja za primer brezposelnosti; v vsakem primeru pa bi bilo koristno razmisliti o uvedbi dodatnih aktivnosti za kmete v okviru ukrepov države na področju trga dela, usmerjenih zlasti v ohranitev in prilagoditev kmetije trenutnim razmeram in situaciji na trgu dela (npr. morebitno prestrukturiranje kmetije, uvedba dopolnilnih dejavnosti ipd.).

5.6. ZAKLJUČEK

Po pregledu veljavne ureditve na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zdravstvenega zavarovanja, zavarovanja za starševsko varstvo in problematike varstva

³⁹ Zakon o urejanju trga dela (ZUTD; Uradni list RS, št. 80/2010 in nadaljnji).

brezposelnih oseb je v splošnem zaznati izboljšanje socialno pravnega položaja kmetov na kmetijah.

Ne glede na to pa nedosledna uporaba pravnih opredelitev kmeta in kmetije v različnih predpisih na področju kmetijstva in obveznih socialnih zavarovanj še vedno povzroča težave pri razumevanju in razlagi pravnih norm. Pri tem je treba zlasti izpostaviti uporabo pojma kmečkega gospodarstva v ZZVZZ in vezanost definicije kmeta po ZUTD na vključenost te osebe v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Pravne definicije posameznih pojmov kot so kmet, kmetija, nosilec in kmetijsko gospodarstvo bi bilo treba povsem poenotiti in dosledno uporabiti v vseh predpisih, ki se dotikajo kmetov in kmetije. V tem smislu bi bilo smiselno kmetu in kmetiji dati tudi neko statusno pravno organizacijsko obliko oziroma položaj, podobno kot ga uživata samostojni podjetnik posameznik in pravna oseba.

Ker podatki o statističnih gibanjih števila zavarovancev kažejo na velik upad števila zavarovancev – kmetov, pričakovati pa je, da se bo število kmetij v prihodnosti še naprej zmanjševalo (staranje prebivalstva, opuščanje kmetijske dejavnosti, zaostreni pogoji poslovanja kmetij), je bistvenega pomena ugotovitev, da imamo na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja ustrezen sistem, ki tudi upokojujencem kmetom po enakih pogojih kot vsem drugim zavarovancem zagotavlja prejemanje minimalne pokojnine. Nasprotno pa kmetje, ki zaradi določenega razloga opustijo kmetijsko dejavnost in še ne izpolnjujejo pogojev za prejemanje nadomestil po ZPIZ, po trenutno veljavni ureditvi nimajo statusa brezposelne osebe. Smiselno bi bilo torej razmisliti o uvedbi obveznega ali/in prostovoljnega zavarovanja za primer brezposelnosti tudi za kmete, pri čemer bi morala biti merila in pogoji zavarovanja vsaj deloma prilagojeni posebnostim te skupine brezposelnih oseb.

Posledica trenda opuščanja kmetijske dejavnosti pa je na drugi strani povečevanje in profesionalizacija drugih (družinskih) kmetij. Ker na kmetijah objektivno obstajajo nekatera večja tveganja in posledično lahko pride do hujših poškodb pri delu, je pomembno, da veljavna zakonodaja kmetom omogoča, da so v vsakem primeru (tudi, če niso obvezno oziroma prostovoljno vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje) vključeni v obvezno zdravstveno zavarovanje. Z uveljavitvijo starševskega zavarovanja za kmete pod enakimi pogoji kot za druge zavarovance pa je bil storjen odločilen korak k izboljšanju socialno varstvenega položaja žensk in otrok na kmetijah, kar vse skupaj prispeva k spodbujanju razvoja in ohranitvi družinskih kmetij.

Zaključimo lahko, da se je v zadnjem obdobju socialno varstveni položaj kmetov precej izboljšal. Kljub temu lahko upravičeno pričakujemo, da bodo na kmetijah zaradi hitrega prestrukturiranja nastajali novi problemi, ki jih bo treba pravočasno prepoznati in sistem zagotavljanja pravic iz socialne varnosti ustrezno dograjevati. V tem okviru je/bo treba tudi gibanja dohodkovnih zmožnosti in sistem določanja osnov za plačevanje prispevkov za socialno varnost pazljivo spremljati in analizirati ter ga urejati na način, da bodo naše kmetije in kmetje v danih pogojih lahko uveljavljali pravice iz naslova socialne varnosti po primerljivih kriterijih kot drugi zavarovanci.

6. OPREDELITEV KMETA IN KMETIJE ZA POTREBE IZVAJANJA DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE

Marijana Kunc, univ. dipl. prav.

6.1. UVOD

Za delo v kmetijstvu so značilne specifične delovne razmere. Delo se praviloma opravlja vse dni v letu, nanj pa močno vplivajo vremenske razmere. Značilne so sezonske konice, ko je dela na kmetiji preveč, da bi ga lahko opravili člani kmetije sami (košnja, žetev, trgategv). Večina kmetij se vsaj občasno poslužuje brezplačne pomoči sosedov in sorodnikov, ki je prav zato določena kot izjema, ki ne šteje za delo ali zaposlovanje na črno.

V tem prispevku želimo predstaviti predvsem problematiko sklepanja delovnih razmerij na kmetijskih gospodarstvih. V ta namen bomo predstavili pravne vire, ki zavezuje delavce in delodajalce, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, ter problematiko sklepanja delovnih razmerij v kmetijstvu. V nadaljevanju bomo predstavili definicijo kmeta, ki jo vsebuje Zakon o izvršbi in zavarovanju (v nadaljevanju: ZIZ)¹, in predstaviti posebnosti izvršbe proti dolžniku - kmetu.

6.2. SKLEPANJE DELOVNIH RAZMERIJ NA KMETIJSKIH GOSPODARSTVIH

Sklepanje delovnih razmerij na kmetijskih gospodarstvih ni pogosto, saj so kmetijska gospodarstva v Sloveniji sorazmerno majhna in lahko delo večinoma opravijo člani kmetije sami. Izjemoma se kmetje v intenzivnejših kmetijskih dejavnostih poslužujejo sezonskega dela tujcev, ki se lahko opravlja tudi na podlagi pogodbe civilnega prava. Pogoji za izdajo soglasja za sezonsko delo je, da je naročnik dela vpisan v register kmetijskih gospodarstev kot nosilec kmetijskega gospodarstva ali kot član kmetije². Tujec lahko sezonsko delo, ki ne presega 90 dni v koledarskem letu, opravlja na podlagi dovoljenja za sezonsko delo, sezonsko delo, daljše od 90 dni v koledarskem letu, pa lahko opravlja na podlagi enotnega dovoljenja, izdanega na podlagi soglasja za sezonsko delo³.

Za delovna razmerja v kmetijstvu, tako kot za ostali zasebni sektor, velja Zakon o delovnih razmerjih⁴, ki pa glede sklepanja pogodb o zaposlitvi v kmetijstvu ne vsebuje posebnih določb. Delovna razmerja v kmetijstvu urejata Kolektivna pogodba za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije⁵ in Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije⁶. Kolektivna pogodba za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije velja za vse delodajalce, ki kot glavno dejavnost opravljajo eno izmed dejavnosti s področja kmetijstva in ribištva, proizvodnje živil, pijač in tobačnih izdelkov, ter za vse pri njih zaposlene delavce. Stvarna veljavnost kolektivne pogodbe je določena s

¹ Zakon o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15 in 76/15 – odl. US, v nadaljevanju: ZIZ).

² Prvi odstavek 29. člena Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 47/15).

³ Drugi odstavek 28. člena Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev.

⁴ Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13, 47/15, 33/16 in 52/16).

⁵ Kolektivna pogodba za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije (Uradni list RS, št. 67/16, v nadaljevanju: kolektivna pogodba).

⁶ Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije (Uradni list RS, št. 16/05, 37/06, 43/06 – ZKoiP, 19/08, 99/08, 30/09, 46/10 in 44/15).

šiframi iz standardne klasifikacije dejavnosti (SKD 2008). Kolektivna pogodba velja za vse dejavnosti, ki so v 3. členu Zakona o kmetijstvu opredeljene kot kmetijske dejavnosti⁷.

Veliko kmetijskih gospodarstev v Sloveniji se poleg kmetijske dejavnosti ukvarja tudi z gozdarsko dejavnostjo. V primeru, da se kmetijsko gospodarstvo pretežno ukvarja z gozdarsko dejavnostjo, se za delavce, zaposlene na teh kmetijskih gospodarstvih, uporablja Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije, ki pa zavezuje le delodajalce, ki so člani GZS – Združenja za gozdarstvo Slovenije. Tako lahko ugotovimo, da za delavce, zaposlene na kmetijskih gospodarstvih, ki kot glavno dejavnost opravljajo gozdarsko dejavnost in niso člani GZS – Združenja za gozdarstvo Slovenije, ne velja nobena kolektivna pogodba na ravni dejavnosti.

Pri kmetijskih gospodarstvih, ki so organizirana kot pravne osebe ali samostojni podjetniki⁸ glede sklepanja pogodb o zaposlitvi ni težav. Pri pravnih osebah pogodbe o zaposlitvi v imenu delodajalca sklepa zastopnik, določen z zakonom ali aktom o ustanovitvi, ali od njega pisno pooblaščen oseba⁹. Samostojni podjetnik posameznik je sam stranka delovnega razmerja in pogodbe o zaposlitvi podpisuje v svojem imenu in za svoj račun.

Manj jasna so pravila v zvezi s sklepanjem pogodb o zaposlitvi pri kmetijskih gospodarstvih, ki so organizirana kot kmetija, kmetijsko gospodarstvo – skupni pašnik in kmetijsko gospodarstvo – planina.

Ker ZKme-1 ne vsebuje določb o vodenju poslov kmetije in zastopanju kmetije v pravnem prometu, ni jasno, kdo v imenu kmetijskega gospodarstva, ki je organizirano kot kmetija, sklepa pogodbe o zaposlitvi in druge pravne posle. Pravilno bi bilo, da bi kot delodajalec v imenu kmetije nastopal nosilec kmetije. Trenutno pa velja, da lahko pogodbo o zaposlitvi kot delodajalec skleneta tako nosilec kmetije kot tudi član kmetije. Pogodb o zaposlitvi pa ne sklepata v imenu in za račun kmetije, temveč kot fizična oseba v svojem imenu in za svoj račun. Za obveznosti iz sklenjenih pogodb o zaposlitvi nosilec kmetije in član kmetije odgovarjata s svojim lastnim premoženjem, saj premoženje kmetije ni ločeno od premoženja članov kmetije.

V praksi sicer to ne povzroča večjih težav, saj v zbirki sodne prakse Vrhovnega sodišča RS nismo zasledili nobene sodbe s področja delovnih razmerij v kmetijstvu.

Ker premoženje kmetije ni ločeno od premoženja članov kmetije, ni vedno jasno, na katero premoženje se lahko poseže v primeru izvršbe. Težava se pojavi predvsem v primeru izvršbe na premoženje, saj ni nujno, da so stroji in oprema v lasti nosilca kmetije. Člani kmetije namreč skupaj prispevajo sredstva za obratovanje kmetije in nemalokrat s sredstvi, pridobljenimi z opravljanjem drugih dejavnosti (so)financirajo nakupe kmetijskih strojev in opreme.

V ZIZ sta za takšne primere predvidena instituta ugovora tretjega zoper sklep o izvršbi in tožba na nedopustnost izvršbe.

⁷ To so dejavnosti, navedene pod »01.1 Pridelovanje netrajnih rastlin«, »01.2 Gojenje trajnih nasadov«, »01.3 Razmnoževanje rastlin«, »01.4 Živinoreja«, »01.5 Mešano kmetijstvo« in »01.6 Storitve za kmetijsko proizvodnjo in priprava pridelkov«.

⁸ Teh je bilo v letu 2013 po podatkih Statističnega urada RS 201.

⁹ 22. člen ZDR-1.

6.3. OPREDELITEV KMETA V ZAKONU O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU

ZIZ vsebuje posebno definicijo kmeta. Izraz »kmet« v ZIZ označuje osebo, ki ji je kmetijska proizvodnja pretežen vir prihodkov¹⁰. Ker zakon uporablja izraz »oseba«, je na prvi pogled mogoče sklepati, da izjeme, ki jih ZIZ določa za kmete, veljajo tako za kmetijska gospodarstva, ki so organizirana v obliki pravne osebe, kot tudi za kmete, ki kmetijsko dejavnost opravljajo kot samostojni podjetniki oziroma v okviru družinske kmetije. Podrobnejša analiza določb ZIZ pa pokaže, da je imel zakonodajalec v mislih predvsem osebe, ki kmetijsko dejavnost opravljajo v obliki družinske kmetije.

ZIZ določa, da so iz izvršbe proti dolžniku - kmetu izvzeti delovna in plemenska živina, kmetijski stroji in druge delovne priprave, ki jih kmet nujno potrebuje za kmetijsko dejavnost, ter seme za uporabo na njegovem gospodarstvu in krma za živino za štiri mesece¹¹. Izjemoma ti predmeti niso izvzeti iz izvršbe, če se vodi izvršba zaradi poplačila terjatve iz naslova posojila, s katerim je bil predmet kupljen, oziroma posojila, danega za razvoj dejavnosti, za katero je bil predmet kupljen, ter v primeru, kadar se vodi izvršba zaradi poplačila terjatve, ki je bila zavarovana s pogodbeno zastavno pravico na tem predmetu¹². Podobne omejitve glede predmeta izvršbe sicer veljajo tudi za ostale pravne osebe in samostojne podjetnike¹³.

Glede zgoraj navedene izjeme se je Višje sodišče v Ljubljani opredelilo v sklepu opr. št. I Ip 1578/2009 z dne 19. 8. 2009. V obravnavanem primeru je sodišče dovolilo izvršbo na podlagi sporazuma strank o zavarovanju denarne terjatve in vknjižbi zastavne pravice v zemljiško knjigo. Sodišče je kot neutemeljene štelo ugovorne navedbe dolžnika, da določba 79. člena ZIZ smiselno velja tudi za denarne prejemke, ki nastanejo s prodajo plemenske živine. Po mnenju sodišča je namen omenjene določbe v tem, da se z morebitno prodajo delovne in plemenske živine, kmetijskih strojev in drugih delovnih priprav dolžniku – kmetu ne bi onemogočilo nadaljnje opravljanje kmetijske dejavnosti. Navedene določbe pa ni mogoče razlagati tako široko, da bi omejitev izvršbe veljala tudi za denarna sredstva, pridobljena s prodajo predmetov, ki so izvzeti iz izvršbe. To pomeni, da ko dolžnik – kmet živino proda, oprostitev izvršbe iz 3. točke 1. odstavka 79. člena ZIZ ne pride več v poštev oziroma ne velja več, pa čeprav dolžnik - kmet denarna sredstva, dobljena s prodajo, nujno potrebuje za opravljanje kmetijske dejavnosti oziroma vzrejo živine.

V postopku proti dolžniku – kmetu so iz izvršbe izvzeta tudi sredstva, pridobljena za odpravo posledic naravnih nesreč ali škode na področju kmetijstva, gozdarstva, ribištva, veterine ali fitosanitarnem področju na podlagi predpisov, ki urejajo nesreče ali škode¹⁴. Iz izvršbe so izvzeta tudi nepovratna denarna sredstva in denarna sredstva, pridobljena na podlagi ugodnih posojil ali poslov z jamstvi, ki se štejejo kot oblike državnih pomoči po zakonu, ki ureja pomoč družbam v težavah¹⁵. Vendar pa ZIZ izrecno določa, da je z izvršbo mogoče seči na nepovratna sredstva in druga plačila iz naslova državnih pomoči, ki jih dolžnik prejme v zvezi z opravljanjem dejavnosti, kakor je določena v 46. členu Zakona o dohodnini, in osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, kakor je določena v 69. členu Zakona o dohodnini

¹⁰ 9. točka 16. člena ZIZ.

¹¹ 3. točka prvega odstavka 79. člena ZIZ.

¹² Tretji odstavek 79. člena ZIZ.

¹³ 80. člen ZIZ.

¹⁴ 11. točka 101. člena ZIZ.

¹⁵ 12. točka 101. člena ZIZ.

(v nadaljevanju: ZDoh-2). Ta določba je bila v zakon vnesena z novelo ZIZ-J¹⁶ in omogoča upnikom, da se poplačajo tudi iz sredstev, ki jih je dolžnik pridobil iz naslova ukrepov skupne kmetijske politike. Sodišča so sicer že pred novelo ZIZ-J dovoljevala izvršbo na sredstva, pridobljena z ukrepi kmetijske politike. Sodišče je s sklepom opr. št. I lp 1578/2009 z dne 19. 8. 2009 namreč zavrnilo zahtevo dolžnika - kmeta, da se iz izvršbe izvzame denarna sredstva, ki jih je prejel od Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja. Svojo odločitev je oprlo na dejstvo, da v času odločanja niti ZIZ niti drug zakon ni določal, da so sredstva, prejeta iz naslova ukrepov kmetijske politike, izvzeta iz izvršbe.

Predmet izvršbe prav tako ne morejo biti kmetijska zemljišča in gospodarska poslopja kmeta, kolikor jih potrebuje za lastno preživljanje in za preživljanje članov svoje ožje družine ter drugih oseb, ki jih je po zakonu dolžan preživljati. Vendar je v postopku izvršbe mogoče poseči tudi na te nepremičnine, če teče postopek izvršbe za uveljavitev denarnih terjatev, zavarovanih s pogodbeno zastavno pravico na (hipoteko) oziroma za poplačilo zemljiškega dolga¹⁷. Na omenjeno izjemo se lahko dolžnik – kmet sklicuje v ugovoru zoper sklep o izvršbi. Vendar samo sklicevanje na izjemo ni dovolj - dolžnik mora v ugovoru navesti konkretna dejstva, ki izkazujejo, da mu je dohodek iz kmetijskih zemljišč, ki so predmet izvršbe, potreben vir sredstev za lastno preživljanje in preživljanje članov njegove družine ter oseb, ki jih je po zakonu dolžan preživljati. Dejstva mora podpreti tudi z ustreznimi dokazi¹⁸. O tem, kdaj ugovor dolžnika zadošča standardu obrazloženega ugovora, se je Višje sodišče v Ljubljani opredelilo v sklepu opr. št. III lp 3520/2015 z dne 25. 11. 2015. Dolžnik – kmet mora v ugovoru določno opredeliti kmetijska zemljišča, ki so mu potrebna za preživljanje in kaj na njih prideluje oziroma zakaj so mu potrebna, konkretizirati mora prihodek, ki ga pridobiva iz kmetijske dejavnosti, kot tudi število članov družine, katere preživlja, in druge lastne prihodke ter prihodke družinskih članov, vse te trditve pa tudi dokazno podpreti¹⁹. Ugovor mora biti torej skrbno pripravljen, zato ne preseneča ugotovitev, da dolžniki z ugovorom, v katerem se sklicujejo na zgoraj navedene izjeme, do sedaj praviloma niso uspeli.

6.4. SKLEPNE UGOTOVITVE

Trenutna opredelitev kmetije v ZKme-1 ne daje jasnega odgovora na vprašanje, kdo v imenu kmetije sklepa pogodbo o zaposlitvi. Običajno pogodbo o zaposlitvi kot delodajalec sklepa nosilec kmetije ali član kmetije v svojem imenu in za svoj račun. Navedeno sicer v praksi ne povzroča večjih težav, saj praviloma kmetje razpolagajo s premoženjem, na katerega je v primeru neplačila mogoče poseči z izvršbo. Čeprav ZIZ vsebuje določene omejitve izvršbe proti kmetu pa je mogoče ugotoviti, da sodna praksa te izjeme razlaga zelo restriktivno, zato dolžniki z ugovori, temelječimi na teh izjemah, v sodnih postopkih praviloma ne uspejo.

¹⁶ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju – ZIZ-J (Uradni list RS, št. 53/2014).

¹⁷ 177. člen ZIZ.

¹⁸ Tako Višje sodišče v Mariboru v sklepu opr. št. I lp 996/2011 in I lp 582/2014.

¹⁹ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani opr. št. III lp 3520/2015 z dne 25. 11. 2015.

7. STATUSNOPRAVNA UREDITEV KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V AVSTRIJI

Marijana Kunc, univ. dipl. prav.

7.1. UVOD

Število statusno-pravnih oblik, v katerih so lahko organizirana kmetijska gospodarstva, v Avstriji ni omejeno. V praksi so najpogostejše statusno-pravne oblike kmetijskih gospodarstev¹:

- samostojni podjetniki (nem. Einzelunternehmen),
- osebne družbe (nem. Personengesellschaften),
- kapitalske družbe (nem. Kapitalgesellschaften),
- ustanove (nem. Privatstiftungen).

Podatki popisa kmetijskih gospodarstev iz leta 2013 kažejo, da je bilo v letu 2013 v Avstriji skupno 166.317 kmetijskih gospodarstev od tega:

- 153.515 fizičnih oseb (nem. Einzelunternehmen),
- 5.436 skupnosti oseb (nem. Personengemeinschaften) in
- 7.366 pravnih oseb (nem. Juristische Personen).

V primerjavi z letom 2010 se je število kmetijskih gospodarstev zmanjšalo za 4 %, od leta 1995, ko je Avstrija zaradi vstopa v EU pričela s statističnimi popisi kmetijskih gospodarstev, pa se je število kmetijskih gospodarstev zmanjšalo za 30,4 %.

Statistični uradi EU pri popisu kmetijskih gospodarstev upoštevajo definicije iz Uredbe (EU) št. 1200/2009², ki v točki I.02 Priloge II določa kriterije za opredelitev pravne osebnosti kmetijskega gospodarstva. Pravna osebnost kmetijskega gospodarstva je odvisna od statusa gospodarja. Kmetijsko gospodarstvo se razvršča med fizične osebe, če pravno in ekonomsko odgovornost za kmetijsko gospodarstvo prevzame fizična oseba, ki je edini gospodar. Če je kmetijsko gospodarstvo skupinsko in pravno in ekonomsko odgovornost za kmetijsko gospodarstvo prevzame fizična oseba ali skupina oseb, se to kmetijsko gospodarstvo uvršča med skupnosti oseb. Pogoj za razvrstitev med skupnosti oseb je obstoj pisnega sporazuma o sodelovanju ali zakonska podlaga za obstoj skupnost. Če pravno ali ekonomsko odgovornost za kmetijsko gospodarstvo prevzame pravna oseba, se kmetijsko gospodarstvo razvršča med pravne osebe.

Iz popisa kmetijskih gospodarstev izhaja, da je daleč največ (92,3 %) kmetijskih gospodarstev organiziranih v obliki fizičnih oseb (nem. Einzelunternehmen), to je v obliki družinskega podjetja. Za 61.955 družinskih podjetij (37,3 %) je bila kmetijska oziroma gozdarska dejavnost glavna dejavnost (nem. Haupterwerbsbetrieb), za 91.560 družinskih podjetij (55,1 %) pa stranska dejavnost (nem. Nebenerwerbsbetrieb). Družinska podjetja so imela v letu 2013 v uporabi več kot polovico kmetijskih in gozdnih zemljišč (59,9 %). Podjetja, ki so kmetijsko in

¹ Peter Brauner, Herman Peyerl, Wolfgang Pum, Christian Urban, Rechtsformwahl in der Land- und Forstwirtschaft, 2015, Verlag Österreich GmbH, Wien, str. 1 – 25).

² Uredba komisije (ES) št. 1200/2009 z dne 30. novembra 2009 o izvajanju Uredbe (ES) št. 1166/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o raziskovanjih strukture kmetijskih gospodarstev in raziskovanju metod kmetijske proizvodnje v zvezi s koeficienti glav živine ter opredelitvami značilnosti (Uradni list EU št. 329/4 z dne 15. 2. 2009).

gozdarsko dejavnost opravljala kot glavno dejavnost, so imela v povprečju v uporabi 45 ha, podjetja, ki so kmetijsko dejavnost opravlja kot stransko dejavnost, pa 17,6 ha kmetijskih in gozdnih zemljišč. Ta statistična oblika kmetijskega gospodarstva (družinsko podjetje) ustreza statusno-pravni obliki samostojnega podjetnika, v to skupino pa sodi tu večina kmetijskih gospodarstev, ki poslujejo v statusno-pravni obliki družbe civilnega prava. Družbe civilnega prava so namreč najpogostejše med družinskimi člani.

Skupnosti oseb je bilo 5.436 (3,3 %). Med skupnosti oseb spadajo vse osebne družbe. To so družbe civilnega prava, ki temeljijo na pisnem sporazumu, družbe z neomejeno odgovornostjo ter komanditne družbe. Skupnosti oseb so imele v letu 2013 v uporabi 4,7 % površin, povprečna velikost kmetijskega gospodarstva je bila 63 ha.

V kategorijo pravnih oseb spadajo kmetijska gospodarstva, ki so organizirana v statusno-pravni obliki kapitalske družbe ali ustanove. V letu 2013 je bilo takšnih kmetijskih gospodarstev 7.366 (4,4 %), v uporabi pa so imela v povprečju 35,5 % površin. Povprečna velikost kmetijskega gospodarstva, organiziranega v obliki pravne osebe je bila 354,5 ha.³

7.2. SAMOSTOJNI PODJETNIKI (NEM. EINZELUNTERNEHMEN)

Statusno-pravna ureditev samostojnega podjetnika in gospodarskih družb je v Avstriji celovito urejena v Zakonu o podjetjih (Unternehmensgesetzbuch – v nadaljevanju: UGB⁴). Poleg statusno-pravnih določb UGB vsebuje tudi temeljna pravila o računovodenju (nem. Rechnungslegung).

UGB vsebuje kar nekaj posebnosti za podjetja, ki se ukvarjajo s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo.

Tretji odstavek 4. člena UGB določa, da se prva knjiga (Allgemeine Bestimmungen) ne uporablja za osebe, ki opravljajo kmetijsko ali gozdarsko dejavnost. To pomeni, da se za kmetijska gospodarstva ne uporabljajo določbe glede samostojnega podjetnika, firme, vpisa v trgovinski register (nem. Firmenbuch), prenosa podjetja in prokure. Kljub temu se lahko osebe, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, s svojim podjetjem ali dopolnilno dejavnostjo prostovoljno vpišejo v trgovinski register in svoje delovanje podredijo pravilom UGB⁵.

Samostojni podjetniki, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, tako praviloma niso vpisani v trgovinski register in zanje veljajo posebne določbe glede vodenja poslovnih knjig. Zato jih ni mogoče enačiti s samostojnimi podjetniki, ki opravljajo druge gospodarske dejavnosti.

³ Statistik Austria, Betriebe und Betriebsstruktur. [Spletna stran]. Dostopno na:

https://www.statistik.at/web_de/statistiken/wirtschaft/land_und_forstwirtschaft/agrarstruktur_flaechen_ertraege/betriebsstruktur/index.html [10. 3. 2017].

⁴ Bundesgesetz über besondere zivilrechtliche Vorschriften für Unternehmen (Unternehmensgesetzbuch – UGB) StF: dRGBI. S 219/1897, zadnjič spremenjen z BGBl. I št. 58/2018 (NR: GP XXVI RV 195 AB 221 str. 34. BR: AB 10018 str. 882.)

⁵ Podobno določbo vsebuje tudi slovenski Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) v drugem odstavku 9. člena.

Skladno s četrtem odstavkom 189. člena UGB so vsa kmetijska gospodarstva (razen kapitalskih družb) izvzeta tudi iz obveznosti vodenja računovodstva⁶. V zvezi z vodenjem računovodstva in knjigovodstva velja na podlagi 125. člena BAO za kmetijska in gozdna gospodarstva posebna ureditev.

7.3. OSEBNE DRUŽBE

7.3.1. Družba civilnega prava (nem. *Gesellschaft bürgerlichen rechts - GesbR*)

Družba civilnega prava je v Avstriji urejena v civilnem zakoniku (ABGB) in nima lastne pravne osebnosti. ABGB ureja družbo civilnega prava v delu, ki ureja pogodbe in sicer med pogodbami o skupnosti premoženja (Von dem Verträge über eine Gemeinschaft der Güter) v členih 1175. do 1216. Ker družba civilnega prava ni pravna oseba, družbeniki sami prevzemajo pravice in obveznosti iz poslov s tretjimi osebami. Ta oblika kmetijskega gospodarstva je v Avstriji pogosta, zlasti med zakonskimi pari.

Družba civilnega prava se ustanovi s sklenitvijo pogodbe, za katero se ne zahteva posebna oblika. Za veljavno sklenitev pogodbe morajo biti izpolnjene vse klasične predpostavke o sklenitvi pogodbe. Kljub temu je zaradi morebitnih sporov priporočljivo, da se pogodba sklene v pisni obliki. To je smiselno tudi zato, ker je večina določb, ki urejajo razmerja v družbi civilnega prava, dispozitivnih in se je s pogodbo mogoče dogovoriti drugače. Ker družba civilnega prava ni pravna oseba, se ne vpiše v trgovinski register. Če letni promet preseže vrednosti iz 189. člena UGB⁷, se mora družba civilnega prava preoblikovati v družbo z neomejeno odgovornostjo (nem. *Offene Gesellschaft - OG*) ali komanditno družbo (nem. *Komanditgesellschaft*) in se vpisati v trgovinski register. Ta obveznost pa ne velja za kmetijska in gozdarska podjetja, ki imajo možnost to obliko kljub preseganju zgornjih mej iz UGB obdržati⁸.

Za družbo civilnega prava sta značilna skupni namen in skupni prispevki za doseg tega namena. Skupni namen mora biti dopusten, kar pomeni, da ne sme biti v nasprotju s pravnim redom ali moralo. Skupni prispevki so lahko različni npr. denar, stroji, naprave, premoženjske pravice idr.

V skladu s 1182. in 1183. členom ABGB avstrijska ureditev omogoča več načinov prispevka. Avstrijska ureditev razlikuje med *quoad dominium*, kjer družbenik prepusti stvari v lastnino družbe, *quoad usum*, kjer prepusti stvar le v uporabo, in med *quoad sortem*, ko prepusti le stvar po vrednosti in ostane lastnik stvari, kot izhaja iz 1183. člena ABGB. Pri prenosu stvari *quoad dominium* se spremeni lastnik stvari. Na ta način se lahko prenesejo tudi druge stvarne pravice. Če družbenik prispevek da kot *quoad usum*, ima družba pravico do uporabe stvari. Družbenik lahko da poslovne prostore, premičnine, npr. uporabo določenega stroja,

⁶ Četrti odstavek 189. člena UGB določa: »Das Dritte Buch ist nicht anzuwenden auf Angehörige der freien Berufe, Land- und Forstwirte sowie Unternehmer, deren Einkünfte im Sinne des § 2 Abs. 4 Z 2 EStG 1988 im Überschuss der Einnahmen über die Werbungskosten liegen, auch wenn ihre Tätigkeit im Rahmen einer eingetragenen Personengesellschaft ausgeübt wird, es sei denn, dass es sich um eine Personengesellschaft im Sinn des Abs. 1 Z 2 handelt.«

⁷ Skladno s 189. členom UGB znaša meja 700.000 EUR prometa v dveh zaporednih poslovnih letih; v tem primeru je dolžno podjetje pričeti voditi računovodstvo po preteku drugega naslednjega leta po prekoračitvi. Če pa promet v enem letu preseže 1.000.000 EUR, se je podjetje dolžno vključiti v vodenje računovodstva že drugo naslednje leto po prekoračitvi.

⁸ Tretji odstavek 4. člena UGB v povezavi z tretjim odstavkom 8. člena UGB.

avtomobila ipd. V primeru prenehanja družbe praviloma take stvari pripadejo družbeniku. Če pa se stvar da quoad sortem, je ta stvar obravnavana v notranjih razmerjih kot lastnina družbe, vendar pa družbenik še vedno lahko razpolaga z njo, prav tako tudi družba. Stvar po vrednosti pripada vsem družbenikom, nosijo pa tudi stroške in morebitno odgovornost. V primeru prenehanja družbe taka stvar praviloma pripade likvidacijski masi. Način prenosa je zelo pomemben in koristno je, če je določen že v pogodbi. To družbenikom olajša reševanje sporov, pa tudi - ob morebitnem sporu - odločanje na sodišču⁹.

Avstrijska pravna teorija navaja, da za obveznosti družbe odgovarja celotno premoženje družbe, potem pa še vsi družbeniki v skladu s svojimi deleži. Zato je treba ločiti tudi premoženje družbe in zasebno premoženje družbenikov. Obligacijsko-pravno je torej premoženje vezano z družbeno pogodbo, kar pa nasproti tretjim ne učinkuje in ne velja za stvarnopravno razpolaganje. Seveda pa stvarnopravno razpolaganje lahko pomeni kršitev pogodbenega razmerja¹⁰.

Družbo civilnega prava vodijo in predstavljajo vsi družbeniki, razen če je z družbeno pogodbo drugače dogovorjeno. Od 1. januarja 2015 v Avstriji velja, da lahko vsak družbenik brez sodelovanja drugih družbenikov sklepa posle, ki sodijo v običajno poslovanje družbe, vsak družbenik pa ima pravico do ugovora. Za posle, ki presegajo običajne posle, je potrebno soglasje vseh družbenikov.

Glede delitve dobička in izgube se družbeniki dogovarjajo prosto. Če ni s pogodbo drugače dogovorjeno, se dobiček in izguba delita med družbenike sorazmerno z njihovimi deleži.

ABGB v 1205. členu določa, da družba civilnega prava preneha v naslednjih primerih:

- ko je dosežen namen, zaradi katerega je bila družba ustanovljena, ali zaradi nemožnosti doseči ta namen,
- izguba premoženja,
- potek časa, če je bila družba ustanovljena za določen čas,
- smrt, izstop ali izključitev družbenika,
- če tako sklenejo družbeniki,
- nastop enega izmed v pogodbi navedenih razlogov za prenehanje.

Po prenehanju se premoženje družbe razdeli med člane. Če pa je bila dogovorjena uporaba premoženja (quoad usum) se stvari vrnejo družbenikom, ki so njihovi lastniki.

Družba civilnega prava ni samostojen subjekt davčnega prava. Davčni zavezanci so družbeniki, vendar lahko družba civilnega prava s prijavo pri davčnem uradu pridobi svojo davčno številko. Družba civilnega prava se lahko vključi tudi v sistem DDV. Prihodki iz pogodb o zaposlitvi, podjemnih pogodb, ter posojilnih in posodbenih pogodb med družbeniki in družbo civilnega prava se družbenikom ne všttevajo v osnovo za odmero dohodnine¹¹.

⁹ Verica Trstenjak, Pravne osebe, 1. natis, Ljubljana, GV založba 2003, str. 202 -203. Podobno tudi Peter Brauner, Herman Peyerl, Wolfgang Pum, Christian Urban, Rechtsformwahl in der Land- und Forstwirtschaft, 2015, Verlag Österreich GmbH Wien, str. 8.

¹⁰ Verica Trstenjak, Pravne osebe, 1. natis, Ljubljana, GV založba 2003, str. 202.

¹¹ Wirtschaftskammer Österreich (WKO), Gesellschaft bürgerlichen Rechts – Überblick. [Spletna stran]. (datum posodobitve: 30. 3. 2017). Dostopno na: <https://www.wko.at/Content.Node/Service/Wirtschaftsrecht-und->

7.3.2. Družba z neomejeno odgovornostjo (*Offene Gesellschaft – OG*)

Družba z neomejeno odgovornostjo je urejena v UGB. V tej statusno-pravni obliki je mogoče izvajati vsako gospodarsko dejavnost, tudi kmetijsko in gozdarsko dejavnost¹². Družba z neomejeno odgovornostjo po avstrijskem pravu ni pravna oseba, ker družbeniki za obveznosti družbe odgovarjajo s svojim lastnim premoženjem.

Družba z neomejeno odgovornostjo se ustanovi s sklenitvijo družbene pogodbe in vpisom v trgovinski register. Vpis v trgovinski register je konstitutivnega pomena. Tako kot pri družbi civilnega prava se tudi za to pogodbo ne zahteva nobena posebna oblika. Kljub temu se priporoča sestava pisne pogodbe. Določbe UGB so v večji meri dispozitivne, kar omogoča družbenikom, da razmerja v družbi uredijo po svojih željah.

Družbo z neomejeno odgovornostjo je potrebno ustanoviti, kadar celotni promet družbe civilnega prava preseže prag iz 189. člena UGB. Kmetijska in gozdna gospodarstva lahko kljub temu, da presegajo prag iz 189. člena UGB, ohranijo poslovanje v okviru družbe civilnega prava (GesbR).

Za ustanovitev družbe z neomejeno odgovornostjo ni potreben osnovni kapital. Enako kot pri družbi civilnega prava so mogoči vložki v obliki denarja, stvari ali dela, v zameno za katere družbenikom pripada kapitalski delež v družbi.

Družbeniki za obveznosti družbe do tretjih oseb odgovarjajo z vsem svojim premoženjem. Ta določba je kogentna kar pomeni, da se družbeniki ne morejo dogovoriti drugače¹³. V notranjem razmerju med sabo pa se lahko družbeniki dogovorijo tudi drugače. Družbeniki za obveznosti družbe odgovarjajo osebno, neomejeno, solidarno in takoj, kar pomeni, da upniku ni potrebno najprej vlagati tožbe proti družbi.

Družbenik, ki kasneje vstopi v družbo, odgovarja tretjim osebam tudi za obveznosti iz poslov, ki so bili sklenjeni pred njegovim vstopom. Družbenik, ki izstopi iz družbe, pa odgovarja za obveznosti družbe iz poslov, sklenjenih pred njegovim izstopom, vendar še 5 let po izstopu.

Vsak družbenik je upravičen samostojno voditi posle družbe, če ni z družbeno pogodbo določeno drugače. Pri poslih, ki ne spadajo med običajne posle družbe, pa je potrebno soglasje vseh družbenikov¹⁴.

Dobiček in izgubo si družbeniki delijo, če ni drugače dogovorjeno v družbeni pogodbi, v sorazmerju s kapitalskimi deleži. Družbenikom, ki nimajo kapitalskega deleža, se za njihovo delo v družbi dodeli razumno nadomestilo¹⁵.

7.3.3. Komanditna družba (*Komanditgesellschaft*)

Komanditna družba se od družbe z neomejeno odgovornostjo loči po tem, da pri njej najmanj en družbenik odgovarja za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem (komplementar), medtem ko najmanj en družbenik ne odgovarja za obveznosti družbe (komanditist). Če ni

[Gewerberecht/Gesellschaftsrecht/Unternehmensrecht/Gesellschaftsformen/Gesellschaft_nach_buerg_erlichem_Recht_-_GesbnR.html](#) [10. 4. 2017].

¹² 105. člen UGB.

¹³ 128. člen UGB.

¹⁴ Drugi odstavek 116. člena UGB.

¹⁵ 121. člen UGB.

drugače določeno, se tudi za komanditno družbo uporabljajo določbe, ki urejajo družbo z neomejeno odgovornostjo.

Komanditist ima po UGB funkcijo zagotavljanja sredstev in ima omejene pravice vodenja in nadzora. Komanditna družba se ustanovi z vpisom v trgovinski register. V trgovinski register se obvezno vpiše znesek, do katerega komanditist odgovarja za obveznosti družbe. V pogodbi o ustanovitvi mora biti obvezno določeno, kdo je komanditist in do katerega zneska odgovarja za obveznosti družbe. Tako kot komplementar mora tudi komanditist vplačati določen znesek, ki pa ni nujno enak znesku, do katerega odgovarja za obveznosti družbe.

Vloga komplementarja je podobna kot vloga družbenika v družbi z neomejeno odgovornostjo. Za obveznosti komanditne družbe odgovarja osebno, neomejeno, solidarno in takoj. Komanditist za obveznosti družbe odgovarja osebno, solidarno in takoj, vendar je njegova odgovornost omejena do višine, določene v pogodbi.

Za komanditno družbo je značilno, da le komplementar vodi posle in zastopa družbo. Komanditist je izločen iz odločanja, kljub temu pa mu je mogoče podeliti prokuro.

Ta statusno-pravna oblika je primerna za družbe, pri katerih je en partner močnejši od ostalih. Vodilnemu partnerju (komplementarju) omogoča, da samostojno vodi posle družbe, med tem ko so drugi družbeniki udeleženi le pri dobičku ali izgubi in imajo majhne možnosti soodločanja. V primeru insolventnosti so zato le omejeno odgovorni za dolgove, medtem ko glavni partner odgovarja za dolgove z vsem svojim premoženjem.

7.4. KAPITALSKE DRUŽBE (KAPITALGESELLSCHAFTEN)

7.4.1. Družba z omejeno odgovornostjo (GmbH)

Družba z omejeno odgovornostjo je v Avstriji urejena v Zakonu o družbi z omejeno odgovornostjo¹⁶. Družba z omejeno odgovornostjo je pravna oseba in kot taka polno poslovno sposobna. Lahko je tudi lastnica premoženja. Ustanovi se v vpisom trgovinski register. Vpis je konstitutiven. Družbeniki so lahko tako fizične kot tudi pravne osebe, družbo z omejeno odgovornostjo lahko ustanovi tudi le ena oseba.

Družbena pogodba mora biti sestavljena v obliki notarskega zapisa. Osnovni kapital mora znašati vsaj 35.000 EUR, od tega mora biti najmanj 5.000 EUR v denarni obliki. Vsak osnovni vložek mora znašati najmanj 70 EUR. Denarni znesek morajo družbeniki vplačati na transakcijski račun družbe¹⁷.

Odgovornost družbenika je omejena, kar pomeni, da družbeniki ne odgovarjajo za obveznosti družbe s svojim lastnim premoženjem. V praksi pa kreditne institucije običajno zahtevajo, da za obveznosti iz kreditov odgovarja družbenik tudi z lastnim premoženjem, zato je omejitev odgovornosti relativna.

¹⁶ Gesellschaften mit beschränkter Haftung Gesetz (GmbH-Gesetz - GmbHG) StF: [RGBl. Nr. 58/1906](#)).

¹⁷ 6. člen GmbHG.

Družba ima obvezna dva organa (poslovodjo in skupščino), lahko pa ima tudi nadzorni svet. Vsaka družba mora imeti najmanj enega poslovodjo, za katerega se zahteva, da družbo vodi s skrbnostjo dobrega poslovneža¹⁸. Skupščino sestavljajo družbeniki in služi sprejemanju temeljnih odločitev (nem. Willensbildung). Praviloma skupščina odloča z navadno večino, za pomembnejše odločitve pa je predpisana tričetrtinska večina ali kvalificirana večina. Družbeniki lahko pravico do zastopanja podelijo tudi prokuristu.

Družbeniki imajo pravico do deleža na bilančnem dobičku, ne morejo pa zahtevati vračila prispevkov, ki so jih vložili v družbo.

Če družbeniki želijo, da družba z omejeno odgovornostjo preneha, morajo izvesti postopek likvidacije.

7.4.2. Mešana oblika (GmbH & Co KG)

GmbH & Co KG je družba, sestavljena iz družbe z omejeno odgovornostjo in komanditne družbe. Po svojem bistvu je to osebna družba, čeprav je v njej udeležena kapitalska družba (GmbH). Komplementar odgovarja za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem. V primeru, da je komplementar kapitalska družba, govorimo o GmbH & Co KG v ožjem smislu. Takšna družba ne spada več med osebne družbe, zato se zanjo ne veljajo izjeme v zvezi z vodenjem računovodstva.

7.5. USTANOVE (PRIVATSTIFTUNG)

Ustanove so v Avstriji urejene Zakonom o ustanovah¹⁹. Ustanova je pravna oseba, ki z uporabo, upravljanjem in izkoriščanjem premoženja, ki jih je zaupano, izpolnjuje pravno dopusten namen, ki ga določi ustanovitelj (Stifter). Po avstrijskem pravu ustanova ne sme:

- opravljati gospodarske dejavnosti kot svoje glavne dejavnosti,
- prevzeti upravljanja gospodarske družbe,
- biti družbenik osebne družbe, ki za obveznosti družbe odgovarja z vsem svojim premoženjem²⁰.

Ustanovitelj je lahko vsaka pravna ali fizična oseba, ki sprejme izjavo o ustanovitvi ustanove (Stiftserklärung). Izjava mora biti v obliki notarskega zapisa. Ustanova velja za ustanovljeno z vpisom v trgovinski register. Ustanovno premoženje mora znašati najmanj 70.000 EUR, lahko pa se zagotovi v denarni obliki ali v stvarih. Na ustanovo je mogoče prenesti tudi kmetijsko in gozdno premoženje (nem. Land- und Forstwirtschafts Vermögen). V izjavi o ustanovitvi mora biti obvezno navedeno, kdo lahko prejema donacije (upravičenci) ali mora biti določen način izbire upravičencev²¹.

Ustanovo lahko vodi pravna oseba ali pa jo vodijo lastni organi. Obvezna organa sta uprava (nem. Vorstand) in nadzorni organ (nem. Stiftungsprüfer).

¹⁸ Sorgfalt eines ordentlichen Geschäftsmannes (25. člen GmbHG).

¹⁹ Privatstiftungsgesetz BGBl 1993/694 idgF StF: BGBl. Nr. 694/1993 (NR: GP XVIII RV 1132 AB 1203 S. 131. BR: 4636 AB 4627 S. 574.).

²⁰ Prvi člen PSG.

²¹ 6. - do 8. člen PSG.

7.6. AGRARNE SKUPNOSTI

Avstrija pozna tudi agrarne skupnosti (nem. Agrargemeinschaften), ki so se ohranile še iz preteklosti in predstavljajo posebnost v sedanjem pravnem sistemu. Agrarne skupnosti imajo velik pomen zlasti na Koroškem, Štajerskem, Tirolskem in v Vorarlbergu. Na Tirolskem obstaja med 1.800 in 2000 agrarnih skupnosti, ki obdelujejo skoraj petino ozemlja te zvezne dežele, v Vorarlbergu pa predstavlja agrarna lastnina celo polovico ozemlja. Po statističnih podatkih obstaja v Avstriji 4.106 agrarnih skupnosti, ki so organizirane kot pravne osebe. Te obdelujejo skupaj 963.753 ha, kar je približno 13 % vseh kmetijskih in gozdnih površin v Avstriji²².

Na zvezni ravni agrarne skupnosti ureja Flurverfassungs-Grundsatzgesetz 1951, podrobneje pa so razmerja v agrarnih skupnostih urejena z deželnimi zakoni. Koroški Flurverfassungs-Landesgesetz 1979²³ priznava agrarnim skupnostim pravno subjektiviteto²⁴. Agrarna skupnost je skupnost vsakokratnih lastnikov nepremičnin, ki jim pripadajo lastniški deleži na zemljiških parcelah, ki sestavljajo agrarne skupnosti (nem. Agrargemeinschaftliche Grundstücke), kot tudi vseh oseb, ki jim pripadajo druge pravice na tem premoženju.

Nekatere dežele agrarne skupnosti uvrščajo med korporacije javnega prava (Körperschaften des öffentlichen Rechts), druge pa med zasebne korporacije (Körperschaften des privaten Rechts)²⁵ ali družbe civilnega prava (Gesellschaften nach bürgerlichem Rechts).

Nekateri deželni zakoni določajo, da so agrarne skupnosti pravne osebe in lahko samostojno nastopajo v pravnem prometu. Dobiček agrarnih skupnosti, ki so pravne osebe, je obdavčen z davkom od dobička pravnih oseb (nem. Körperschaftsteuer)²⁶. V primeru, da agrarna skupnost ni pravna oseba, se agrarna skupnost šteje za družbo civilnega prava.

7.7. ZAKON O VREDNOTENJU PREMOŽENJA (BEWERTUNGSGESETZ 1955)

Osnova za odmero večine davkov v Avstriji so denarni prejemki (npr. dohodek pri odmeri dohodnine - Einkommensteuer, dobiček pri odmeri davka od dohodka pravnih oseb - Umsatzsteuer). Pri davkih na premoženje pa je potrebno ovrednotiti vrednost premoženja in jo izraziti v denarju. Vrednost premoženja se ugotavlja skladno z določbami Zakona o vrednotenju premoženja (Bewertungsgesetz, v nadaljevanju: BewG)²⁷, nekatere določbe glede vrednotenja premoženja pa vsebujejo že sami zakoni, ki urejajo odmero davka (npr. Einkommensteuergesetz, Umsatzsteuergesetz). Te določbe imajo prednost pred določbami Zakona o vrednotenju premoženja. Zakon o vrednotenju premoženja velja neposredno le za davke, predpisane z zveznimi predpisi.

Prvi del BewG (2. do 17. člen) se uporablja za vse dajatve (nem. Abgaben) in prispevke za socialno varnost (nem. Beiträge), predpisane z zveznimi predpisi, drugi del (18. do 79. člen) pa je podlaga za odmero davka od premoženja (nem. Vermögensteuer), sodnih in upravnih

²² D. Aigner, G. Kofler, H. Kofler, M. Tumpel, 2013. Die Besteuerung der Agrargemeinschaften. [e-revizija] Dostopno na:

[//www.jku.at/fileadmin/gruppen/150/Team/Georg_Kofler/Aufsaeetze_in_Fachzeitschriften/Die_Besteuerung_der_Agrargemeinschaften_SPRW_2013_150.pdf](http://www.jku.at/fileadmin/gruppen/150/Team/Georg_Kofler/Aufsaeetze_in_Fachzeitschriften/Die_Besteuerung_der_Agrargemeinschaften_SPRW_2013_150.pdf). [10. 3. 2017].

²³ Flurverfassungs-Landesgesetz 1979 - K-FLG, LGBl. Nr. 64/1979, idF LGBl. Nr. 10/2007

²⁴ 48. člen Flurverfassungs-Landesgesetz 1979.

²⁵ O korporacijah glej prof. dr. Verica Trstenjak, Pravne osebe, GV Založba, Ljubljana 2003.

²⁶ KStR 2013, Körperschaftsteuerrichtlinien 2013, Rz 52.

²⁷ Bewertungsgesetz 1955 StF: [BGBl. Nr. 148/1955](#) idF [BGBl. Nr. 231/1955](#) (DFB) (NR: GP VII [RV 579 AB 590 S. 74](#). BR: [S. 107](#).).

taks (nem. Stempel- und Rechtsgebühren), davka na promet z nepremičninami (nem. Grundsteuer), davka na dobiček (nem. Gewerbesteuer), davka na dediščine in darila (nem. Erbschafts- und Schenkungsteuer) itd²⁸. Določbe drugega dela BewG so specialnejše in imajo prednost pred določbami prvega dela²⁹.

Med oblike premoženja, ki se vrednotijo po BewG sodijo:

- kmetijsko in gozdno premoženje,
- nepremično premoženje,
- podjetniško premoženje in
- drugo premoženje³⁰.

Vrednost posamezne oblike premoženja, ki je v lasti določene fizične osebe, se ugotovi z odločbo o vrednosti enote (nem. Einheitswert Bescheid) in se izrazi v EUR. Če je vrednost kmetijskega ali gozdnega premoženja v lasti posamezne fizične osebe nižja od 150 EUR oziroma vrednost nepremičnega premoženja nižja od 400 EUR, se odločba ne izda³¹.

Med oblike kmetijskega in gozdnega premoženja sodijo kmetijsko premoženje, gozdno premoženje, vinogradi, površine, namenjene vrtninam, in druge oblike kot npr. čebelji panji, ribniki ipd.³²

7.7.1. Kmetijsko premoženje

H kmetijskemu premoženju sodijo vsi deli kmetijskega podjetja (nem. landwirtschaftlicher Betrieb), zlasti zemljišča, stavbe, premična in nepremična osnovna sredstva, dopolnilne dejavnosti ter posebne kulture in sadovnjaki, ki pripadajo kmetijskemu gospodarstvu in so namenjeni izvajanju kmetijske in gozdarske dejavnosti. H kmetijskemu premoženju sodijo tudi površine, na katerih je pridelava omejena s predpisi s področja ohranjanja narave³³. Kot del kmetijskega podjetja se ne štejejo denar, vrednostni papirji, denarne podpore z izjemo prihodkov iz naslova skupne kmetijske politike (1. steber), dolgovi, stavbe in deli stavb, ki so namenjeni drugi gospodarski dejavnosti (obrti, trgovinski ipd.) ali služijo stanovanjskemu namenu, del ocene vrednosti stanovanja, ki presega določeno primerljivo vrednost, zaloge, ki presegajo normalno stanje ter deleži v agrarnih skupnostih in pravice do nekmetijske rabe zemljišč³⁴.

Osnova za ocenitev vrednosti kmetijskega in gozdnega premoženja je izračun donosa (nem. Ertragswert). Za vsako podjetje se izračuna t.i. Betriebszahl (ocena podjetja), ki izraža sposobnost doseganja donosa. Pri Betriebszahl se upoštevajo običajne razmere, v katerih dela podjetje. Predpostavlja se, da je podjetje brez dolgov in da je opremljeno tako, da lahko trajno izvaja kmetijsko dejavnost v skladu s predpisi. Upoštevajo se naravni pogoji za doseg donosa in gospodarske okoliščine³⁵.

²⁸ 1. člen BewG.

²⁹ Abgaben und steuern, Bewertungsgesetz, WKÖ, marec 2016, str. 3.
https://www.wko.at/Content.Node/Service/Steuern/Weitere-Steuern-und-Abgaben/Sonstige-Abgaben/weitere_Bewertungsgesetz_Broschuere.pdf [11. 3. 2017].

³⁰ 18. člen BewG.

³¹ 25. člen BewG.

³² 29. člen BewG.

³³ Prvi odstavek 30. člena BewG.

³⁴ Drugi odstavek 30. člena BewG.

³⁵ 32. člen BewG.

Za vsa kmetijska zemljišča v Avstriji je bila skladno z Zakonom o zaščiti tal (nem. Bodeschatzungsgesetz³⁶) izvedena analiza prsti. Na ta način je bila ugotovljena kakovost prsti in določena ocena donosa (nem. Ertragsmesszahl), ki vključuje tudi druge okoliščine kot so nagnjenost terena, klimatske razmere in vodne razmere. Ocena donosa je za vsa kmetijska zemljišča (z izjemo zemljišč, ki se nahajajo na območju Alp) na voljo v zemljiškem katastru. Na posamezni zemljiški parceli so lahko tudi deli, ki imajo različne vrednosti Ertragsmesszahl. Ertragsmesszahl ima lahko vrednosti med 0 in 100 (podobno kot boniteta zemljišča v Sloveniji).

Ker posamezno kmetijo praviloma sestavlja več zemljiških parcel, se za celotno podjetje izračuna vrednost Bodenklimazahl. Tudi vrednosti Bodenklimazahl so med 0 in 100. Bodenklimazahl se lahko poveča ali zmanjša glede na gospodarske okoliščine (regionalne gospodarske razmere, oddaljenost kmetijskih površin od kmetije, velikost parcel in nagnjenost pobočij, velikost kmetijskega gospodarstva).

Vrednost Bodenklimazahl s pribitki in odbitki se imenuje Betriebszahl. Tudi vrednost Betriebszahl je med 0 in 100.

Predpisan hektarski donos (nem. Hektarsatz) za kmetijo z Betriebszahl 100 (kmetijo, ki ima idealne naravne in gospodarske danosti) znaša 2.400 EUR³⁷. Dejansko pa imajo kmetije slabše gospodarske in/ali naravne danosti, ki se upoštevajo kot okoliščine, na podlagi katerih se določi nižja vrednost hektarskega donosa. Kmetije zato dosegajo v povprečju bistveno nižje vrednosti hektarskega donosa od najvišjega predpisanega.

Če se kmetijsko gospodarstvo ukvarja z gojenjem oziroma rejo živali, praviloma ne sme preseči spodnjih vrednosti GVŽ na ha obdelovalnih površin (redizierte landwirtschaftliche Nutzflächen - RLN):

na prvih 10 ha	ne več kot 8 GVŽ
na naslednjih 10 ha	ne več kot 6 GVŽ
na naslednjih 10 ha	ne več kot 4 GVŽ
na naslednjih 10 ha	ne več kot 3 GVŽ
na naslednjih 10 ha	ne več kot 2 GVŽ
na ostalih površinah	ne več kot 1,5 GVŽ na ha

Če so zgoraj navedene vrednosti trajno presežene, se vrednost kmetijskega premoženja poveča za 280 EUR na vsako GVŽ nad mejno vrednostjo. Na ta način država zagotavlja spoštovanje določil Nitratne direktive³⁸. Pri izračunu obdelovalnih površin (RLN) se upošteva vse površine v uporabi kmetijskega gospodarstva. Ne upoštevajo se gozdne površine, vinogradi ter površine, namenjene pridelavi vrtnin. Všteti je potrebno tudi površine v prahi in opuščene površine. Če kmetijskemu gospodarstvu pripadajo tudi planine in pašniki, se

³⁶ Bundesgesetz vom 9. Juli 1970 über die Schätzung des landwirtschaftlichen Kulturbodens (Bodenschätzungsgesetz 1970 - BoSchätzG 1970) StF: [BGBl. Nr. 233/1970](#) (NR: GP XII [RV 75 AB 103 S. 11](#), BR: [S. 293](#).)

³⁷ 38. člen BewG.

³⁸ Direktiva Sveta 91/676/EEC z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

upošteva ena tretjina teh površin, pri Alpah ali gorskih senožetih pa ena petina³⁹. Pri staležu živine se upošteva povprečno število GVŽ v koledarskem letu.

H vrednosti kmetijskega premoženja se prišteva tudi 33 % neposrednih plačil, izplačanih na podlagi a) točke prvega člena Uredbe (EU) št. 1307/2013⁴⁰.

7.7.2. Gozdno premoženje

Za oceno gozdnega premoženja se uporabljajo iste določbe kot za oceno kmetijskega premoženja. Skupna vrednost gozdnega premoženja na kmetijskem gospodarstvu (nem. Ertragswert) se izračuna na podlagi hektarskega donosa (nem. Hektarsatz) normalnega (povprečnega) gozdnega sestava, ki se nahaja v povprečnih gospodarskih okoliščinah. Tudi pri izračunu hektarskega donosa gozdnega premoženja se upoštevajo posebne okoliščine kot so velikost podjetja, vrsta lesa, lokacija in poškodovanost gozda. Navedene okoliščine se upoštevajo kot pribitki (nem. Zuschläge) in odbitki (nem. Abschläge). Pravna podlaga za določitev vrednosti hektarskega donosa gozdnih zemljišč je Odredba zveznega ministra za finance o ocenjevanju vrednosti gozdnega premoženja⁴¹. Skladno s to odredbo se kmetijska podjetja glede na skupno površino gozda delijo na:

- Kleinstwald (skupna površina gozda znaša ≤ 10 ha),
- Kleinwald (skupna površina gozda znaša med 10 in 100 ha),
- Großwald (skupna površina gozda znaša ≥ 100 ha).

7.7.3. Vinogradi (nem. Weinbauvermögen) in vrtnarije (nem. Gärtnerisches Vermögen)

Tudi vrednost vinogradov se izračuna enako kot vrednost kmetijskih površin ob upoštevanju posebnosti, ki jih določa BewG za vinograde.

Zvezni minister za finance določi hektarski donos za Betriebszahl 100. Pri določanju vrednosti Betriebszahl se upoštevajo tudi naravne razmere (skladno z določbami Bodenschätzungsgesetz), lokacija kmetije z upoštevanjem možnosti za trženje pridelkov, dejanske tržne razmere, v katerih posluje podjetje, velikost in nagnjenost površin in velikost podjetja⁴². Pravna podlaga za vrednotenje vinogradov je Odredba zveznega ministra za finance o vrednotenju vinogradov z dne 1. 1. 2014⁴³.

Za vrtnarije se določi enotna vrednost premoženja (nem. Einzelertragswert), ki je enaka za vse kmetije. Zvezni minister za finance pa lahko določi različno vrednotenje za posamezne kulture

³⁹ Šesti odstavek 30. člena BewG.

⁴⁰ Uredba (EU) št. 1307/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o pravilih za neposredna plačila kmetom na podlagi shem podpore v okviru skupne kmetijske politike ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 637/2008 in Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009 (UL L 347, 20. 12. 2013, str. 608).

⁴¹ 46. člen BewG: https://www.bmf.gv.at/steuern/immobilien-grundstuecke/einheitsbewertung/Forst_endg_und_berichtigt_2.pdf?5te3fv [9. 3. 2017].

⁴² 48. člen BewG.

⁴³ Kundmachung des Bundesministers für Finanzen über die Bewertungsgrundlagen für das Weinbauvermögen zum 1. Jänner 2014 (Feststellung der Weinbaubetriebszahlen für die Weinbauvergleichsbetriebe) Dostopno na: https://www.bmf.gv.at/steuern/immobilien-grundstuecke/einheitsbewertung/Kundmachung_Weinbauvergleichsbetriebe_endg.pdf?5te3hi [9. 3. 2017].

skladno z 32. členom BewG⁴⁴. Pravna podlaga za vrednotenje površin za pridelavo vrtnin je Odredba ministra za finance o vrednotenju vrtnarskega premoženja⁴⁵.

7.7.4. Ostalo premoženje

Med kmetijsko in gozdno premoženje sodijo tudi druge oblike premoženja kot npr. Alpe in skupni pašniki, ribniki, čebelji panji, sadovnjaki, posebne kulture idr. Avstrijski zvezni minister za finance je tudi za vrednotenje teh oblik premoženja sprejel posebne odredbe, ki so bile objavljene v uradnem listu (Amtsblatt zur Wiener Zeitung) in so javno dostopne tudi preko spletne strani Zveznega ministrstva za finance⁴⁶.

7.8. ZAKON O DOHODNINI (EINKOMMENSTEUERGESETZ 1988)

Zakon o dohodnini (Einkommensteuergesetz 1988 - EStG 1988)⁴⁷ ureja obdavčitev dohodkov fizičnih oseb. Zakon o dohodnini opredeljuje sedemnajst vrst prihodkov, ki se fizičnim osebam všttevajo v osnovo za dohodnino. Za kmetijska gospodarstva praviloma pridejo v poštev tri vrste dohodkov:

- dohodek iz kmetijske in gozdarske dejavnosti (Land- und Forstwirtschaft, 21. člen EstG 1988),
- dohodek iz obrtne oziroma storitvene dejavnosti (Gewerbebetrieb, 23. člen EstG 1988),
- dohodek od oddaje v najem (Vermietung und Verpachtung, 28.člen EstG 1988).

Fizične osebe, ki opravljajo kmetijsko ali gozdarsko dejavnost, večinoma plačujejo dohodnino od dohodkov iz kmetijske in gozdarske dejavnosti. Posamezne dejavnosti na kmetiji pa avstrijska zakonodaja šteje med obrtne oziroma storitvene dejavnosti (nem. Gewerbebetrieb) in določa obvezno registracijo in vpis v trgovinski register. Prihodki od oddaje v najem pridejo v poštev v primeru oddaje kmetijskega podjetja ali dela kmetijskega podjetja v zakup.

7.8.1. Dohodki iz kmetijske in gozdarske dejavnosti

Med dohodke iz kmetijske in gozdarske dejavnosti v Avstriji sodijo:

- dohodki iz kmetijske in gozdarske dejavnosti, vinogradništva, vrtnarstva, sadjarstva, pridelave zelenjave in dohodki vseh podjetij, ki gojijo rastline ali dele rastlin s pomočjo naravnih sil (nem. mit Hilfe der Naturkräfte),
- dohodki iz dejavnosti reje ali gojenja živali skladno s tretjim do sedmim odstavkom 30. člena BewG,
- dohodki iz dejavnosti sladkovodnega ribištva, gojenja rib ali čebelarstva,
- dohodki iz lova, če se izvaja v povezavi s kmetijskim in gozdnim podjetjem.

K dohodkom iz prve alineje spadajo tudi dohodki iz opravljanja stranskih podjetij (nem. Nebenbetrieben). Kot stranska dejavnost se šteje dejavnost, ki služi glavni kmetijski oziroma

⁴⁴ 49. člen BewG.

⁴⁵ Kundmachung des Bundesministers für Finanzen über die Bewertung des Gärtnerisches Vermögens – Gemüse-, Blumen-, Zierpflanzenbau und Baumschulbetriebe. Dostopno na: https://www.bmf.gv.at/steuern/immobilien-grundstuecke/einheitsbewertung/Gartenbau_endg_und_berichtigt_3.pdf?5te3fu [9. 3. 2017].

⁴⁶ Bundesministerium für Finanzen, Hauptfeststellung der Einheitswerte für die Land- und Forstwirtschaft 2014. Dostopno na: <https://www.bmf.gv.at/steuern/immobilien-grundstuecke/einheitsbewertung/Hauptfeststellung-LuF-2014.html> [9. 3. 2017].

⁴⁷ Einkommensteuergesetz 1988 - EStG 1988 StF: [BGBl. Nr. 400/1988](#) (NR: GP XVII [RV 621 AB 673 S. 70](#). BR: [3534 AB 3547 S. 505](#)).

gozdarski dejavnosti. Med dohodke iz kmetijske in gozdarske dejavnosti sodijo tudi deleži na dobičku skupnih podjetij (nem. Mitunternehmerschaften) in prihodki od prodaje (delov) kmetije, osnovnih sredstev ali zaradi prenehanja opravljanja kmetijske ali gozdarske dejavnosti (nem. Veräuserungsgewinne).

Če se v okviru kmetijskega gospodarstva izvaja tudi prodaja kupljenih izdelkov, se šteje, da gre za kmetijsko gospodarstvo, če nakupna cena vseh kupljenih izdelkov ne presega 25 % celotnega prometa tega podjetja. Pri podjetjih, ki se ukvarjajo z vinogradništvom, kupljena količina ne sme presegati 2.000 kg svežega grozdja na ha ali skupaj 1.500 litrov vina iz svežega grozdja kot tudi grozdnega mošta na ha obdelovalne površine (RLN)⁴⁸. Če kmetijsko gospodarstvo preseže to mejo, se šteje za storitveno podjetje (nem. Gewerbebetrieb)⁴⁹. Pri reji oziroma gojenju živali mora biti skladno najmanj 50 % krme pridelane na kmetijskem gospodarstvu⁵⁰. Kljub temu se za kmetijsko gospodarstvo šteje tudi gospodarstvo, ki kupi več kot 50 % krme, če obtežitev z živino ne presega v meja, določenih v petem do sedmem odstavku 30. člena BewG. Če kmetijsko gospodarstvo ne izpolnjuje zgoraj navedenih pogojev, se šteje za obrtno oziroma storitveno podjetje in se osnova za dohodnino odmeri po pravilih za dohodke iz obrtne oziroma storitvene dejavnosti.

7.8.2. Stranska podjetja (nem. Nebenbetrieb)

K dohodkom iz kmetijske in gozdarske dejavnosti sodijo tudi dohodki iz stranskih podjetij (nem. Nebenbetrieb). Stransko podjetje je tisto podjetje, ki služi glavni kmetijski in gozdarski dejavnosti⁵¹. Biti mora gospodarsko podrejeno glavni dejavnosti in povezano z njo, saj se sicer šteje za obrtno oziroma storitveno dejavnost (nem. Gewerbebetrieb) in dohodki spadajo med dohodke iz storitvene in obrtne dejavnosti (ne med dohodke iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti).

Podrejenost se kaže v tem, da lahko kmetijsko gospodarstvo izkaže dohodke iz stranskega podjetja le, če pridobiva dohodke od glavne dejavnosti⁵². Stransko podjetje se sicer lahko nahaja tudi na drugi lokaciji kot kmetijsko gospodarstvo, bistveno pa je, da se pri stranskem podjetju uporabljajo isti produkcijski faktorji kot pri glavni dejavnosti (isti stroji, naprave, delavci...). Med stranska podjetja lahko štejemo bioplinarne, fotovoltaike, prodajo naravnih virov (peska, kamna, proda, gline, vode) ter predelovalne obrate, v katerih se predelujejo primarni kmetijski proizvodi (nem. Urprodukte)⁵³. Kot primarni kmetijski proizvodi se štejejo:

- ribe in meso živali, vzrejenih na kmetijskem gospodarstvu, ali meso divjadi,
- mleko in mlečni izdelki,
- žitarice, seno, slama, silaža,
- sadje in zelenjava,
- vino, mošt, žganje, sokovi, sirupi,
- jajca, med, perje, volna idr⁵⁴.

Pri predelavi primarnih kmetijskih pridelkov se šteje, da je izpolnjen pogoj gospodarske podrejenosti, če prihodki od predelave ne presežejo 33.000 EUR (z DDV). Če se stransko

⁴⁸ Deveti odstavek 30. člena BewG.

⁴⁹ Deseti odstavek 30. člena BewG.

⁵⁰ Tretji odstavek 30. člena BewG.

⁵¹ Osmi odstavek 30. člena BewG.

⁵² Eden izmed otrok (bodoči prevzemnik kmetije) tako ne more biti nosilec dopolnilne dejavnosti.

⁵³ EStR 2000, Rz 4221 – 4222.

⁵⁴ BGBl II Nr 410/2008.

podjetje vodi skupaj z dopolnilno dejavnostjo (Nebentätigkeit), se šteje, da je pogoj gospodarske podrejenosti izpolnjen, če prihodki iz stranske in dopolnilne dejavnosti skupaj ne presežejo 33.000 EUR (z DDV) in skupna površina kmetijskih in gozdnih površin kmetijskega gospodarstva obsega najmanj 5 ha ali 1 ha vinogradov oziroma površin, namenjenih za pridelavo vrtnin. To pa ne velja za prihodke iz oddaje sob in prihodke od medsosedske pomoči, ki se lahko štejejo za stransko podjetje tudi v primeru, da prihodki presegajo 33.000 EUR, če tako odloči davčni organ⁵⁵.

Kmetijsko podjetje mora za stransko podjetje voditi enostavno knjigovodstvo (nem. Einnahmen-Ausgaben-Rechnung). Meja 33.000 EUR (z DDV) prihodkov tako velja le za kmetijska gospodarstva, ki so pavšalno obdavčena⁵⁶. Pri kmetijskih gospodarstvih, pri katerih se dobiček ugotavlja na podlagi dvostavnega knjigovodstva (nem. doppelte Buchführung) ali enostavnega knjigovodstva (Einnahmen - Ausgaben Rechnung), se dohodek iz stranske dejavnosti šteje med dohodke iz kmetijske in gozdarske dejavnosti.

7.8.3. Dopolnilne dejavnosti (nem. Nebetätigkeiten)

K dohodkom iz kmetijske in gozdarske dejavnosti spadajo tudi dohodki iz dopolnilnih dejavnosti (Nebentätigkeiten). Pojem dopolnilna dejavnost (Nebentätigkeit) se sicer v EStG in v LuF-PauschVO 2015⁵⁷ ne uporablja, temveč ga opredeljuje podzakonski predpis. Kot dopolnilne dejavnosti se štejejo po naravi storitvene dejavnosti, ki se opravljajo na kmetijskem gospodarstvu poleg glavne dejavnosti. Tudi za dopolnilno dejavnost je značilna gospodarska podrejenost glavni dejavnosti⁵⁸. Iz avstrijske sodne prakse izhaja, da je za dopolnilno dejavnost značilno, da izvajanje dopolnilne dejavnosti ne zahteva nobene posebne organizacije, saj se uporabljajo osnovna sredstva, ki so bila kupljena za izvajanje glavne dejavnosti (kmetijske in gozdarske dejavnosti).

V 7. členu LuF-PauschVO 2015 so primeroma naštetе dopolnilne dejavnosti, pri katerih se dohodki štejejo za dohodke iz kmetijske in gozdarske dejavnosti:

- storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo (sosedska pomoč, posojanje kmetijskih in gozdarskih strojev ipd.),
- storitve brez mehanizacije (delo fizičnih oseb za druga kmetijska podjetja kot voznik traktorja ali drugega stroja, delavec v hlevu...),
- oddajanje sob (največ do deset postelj, s pomočjo družinskih članov, brez posebnih storitev kot so dnevno čiščenje in aktivnosti, ki so značilne za t.i. Urlaub am Bauernhof),
- kmetijski in gozdni delavci (samostojni plačani delavci, ki opravljajo delo na podlagi podjemne pogodbe),
- prevozi za druga kmetijska in gozdna gospodarstva (prevoz mleka, odpadkov...),
- urejanje in čiščenje okolice (košnja trave, urejanje športnih igrišč, odvoz odpadkov z javnih površin),
- zimska služba (pluženje snega, odvoz snega, odstranjevanje snega s prometnih površin),
- predelava organskih odpadkov (zbiranje in kompostiranje tujih organskih odpadkov in uporaba komposta na površinah lastnega kmetijskega gospodarstva)⁵⁹.

⁵⁵ Četrty odstavek 7. člena LuF PauschVO v povezavi z EStR 2000, Rz 4203.

⁵⁶ EStR 2000, Rz 4216.

⁵⁷ LuFPauschVO 2015 v 7. členu uporablja izraz Nebenerwerb.

⁵⁸ EStR 2000, Rz 5150 v povezavi z Rz 4201.

⁵⁹ EStR 2000, Rz 4204.

Pri kmetijskih gospodarstvih, ki so pavšalno obdavčena, se skladno s 7. členom LuF-PauschVO 2015 šteje, da je podana gospodarska podrejenost dopolnilne dejavnosti, če skupna površina kmetijskih in gozdnih površin znaša najmanj 5 ha ali pri vinogradih in vrtnarijah najmanj 1 ha in celotni prihodki iz naslova dopolnilne dejavnosti ne presegajo 33.000 EUR (z DDV). V to vrednost pa se na podlagi spregleda davčnega organa ne všttevajo prihodki iz naslova oddaje sob (največ do deset postelj) in sosedske pomoči (bauerlicher Nachbarschaftshilfe zu Maschinenselbstkosten). Če se na kmetijskem gospodarstvu poleg dopolnilne dejavnosti izvaja tudi stranska dejavnost, se v znesek 33.000 EUR (z DDV) všttevajo prihodki iz obeh vrst dejavnosti.

Če prihodki presežejo zgoraj omenjeno vrednost, se dejavnost ne šteje več za dopolnilno dejavnost, ampak postane samostojna storitvena dejavnost, prihodki pa se všttevajo v dohodke iz storitvene dejavnosti (nem. Gewerbebetrieb) ali v dohodke iz samostojne dejavnosti (nem. Selbstständige Arbeit).

7.8.4. Oddaja celotnega ali dela kmetijskega gospodarstva v zakup (nem. *Verpachtung von Betrieben und Betriebsteilen*)

Pri oddaji celotnega ali dela kmetijskega gospodarstva v zakup lahko prihodki od zakupnin še naprej sodijo med dohodke iz kmetijske in gozdarske dejavnosti (nem. Einkünften aus Land- und Forstwirtschaft), lahko pa se obravnavajo kot dohodek iz oddaje v najem (nem. Einkünften aus Vermietung und Verpachtung).

Prihodki od oddaje celotne kmetije v zakup se obravnavajo kot dohodek iz oddaje v najem (nem. Einkünften aus Vermietung und Verpachtung), če je bila zakupna pogodba sklenjena zaradi opustitve kmetijske dejavnosti. Zakupodajalec je dolžan o opustitvi kmetijske dejavnosti obvestiti davčni organ⁶⁰. Pri določitvi dohodka iz oddaje v najem se lahko določeni stroški odštejejo (npr. davek na nepremičnine, stroški amortizacije stavb, strojev in naprav⁶¹) in se zniža osnova za dohodnino.

Posledica opustitve kmetovanja je lahko tudi dobiček od prenosa kmetije (nem. Veräußerungsgewinn), ki pa se vštteva med dohodke iz kmetijske in gozdarske dejavnosti. Če se celotno kmetijsko gospodarstvo ali del kmetijskega gospodarstva odda v zakup in zakupnik nima namena trajno opustiti kmetijske dejavnosti, se to šteje kot prekinitev (nem. Betriebsunterbrechung)⁶². V tem primeru se prihodki od zakupnin všttevajo med dohodke iz kmetijske in gozdarske dejavnosti⁶³, vendar se pri kmetijskih gospodarstvih, ki so pavšalno obdavčena, ne všttevajo v pavšal⁶⁴. Ne glede na to se prihodki od oddaje posameznih zemljišč všttevajo v pavšal, če je oddaja v zakup povezana z kmetijskim gospodarstvom zakupnika – predvsem v smislu oddaje v zakup iz proizvodno-tehničnih razlogov (npr. kmet odda v zakup zemljišče zaradi ovir pri obdelovanju)⁶⁵. Če zemljišče, ki je bilo oddano v zakup, ne služi

⁶⁰ Drugi odstavek 120. člena BAO.

⁶¹ T. i. AfA – Absetzung für Abnutzung

⁶² EStR 2000 Rz 5647.

⁶³ EStR 2000, Rz 4192.

⁶⁴ EStR 2000, Rz 4192 f.

⁶⁵ EStR 2000, Rz 5070.

izvajanju kmetijske ali gozdarske dejavnosti, se prihodki od zakupnine štejejo za dohodek iz oddaje v najem (nem. Einkünften aus Vermietung und Verpachtung)⁶⁶.

7.9. IZRAČUN DOBIČKA PRI POSAMEZNIKI IN OSEBNIH DRUŽBAH

Dobiček kmetijsko gospodarstvo izračuna na štiri različne načine. Obveznost uporabe posameznega načina je odvisna od vrednosti enote (nem. Einheitswert), ki jo dosega kmetijsko gospodarstvo, in skupnega prometa kmetijskega gospodarstva ter nekaterih drugih okoliščin:

7.9.1. Pavšal (Pauschalierung)

Zakon o dohodnini v 17. členu določa pogoje za izračun dobička na podlagi povprečja (nem. Durchschnittsätze). Če posameznik, ki opravlja dejavnost, izpolnjuje pogoje, navedene v tem členu, mu ni potrebno voditi računovodstva oziroma knjigovodstva, temveč se osnova za dohodnino (dobiček) ugotavlja na podlagi izračuna vrednosti enote. Natančnejše določbe glede pavšalne obdavčitve v kmetijstvu vsebuje Land- und Forstwirtschaft Pauschalierungsverordnung 2015 (v nadaljevanju: LuF-PauschVO 2015)⁶⁷, ki velja od 1. 1. 2015.

Ugotavljanje dobička na podlagi povprečja je dovoljeno samo za tista kmetijska in gozdarska podjetja, pri katerih vrednost enote ne presega 130.000 EUR in celotni promet kmetijskega gospodarstva v dveh zaporednih koledarskih letih ne preseže 400.000 EUR. LuF-PauschVO 2015 loči med polnim pavšalom (nem. Vollpauschalierung) in delnim pavšalom (nem. Teilpauschalierung).

a) Polni pavšal (Vollpauschalierung) je dovoljen, kadar:

- vrednost enote ne presega 75.000 EUR⁶⁸,
- obdelovalne površine na kmetijskem gospodarstvu (reduzierte landwirtschaftliche Nutzfläche - RLN) ne presegajo 60 ha,
- na kmetijskem gospodarstvu trajno ne gojijo oziroma redijo več kot 120 GVŽ (nem. Vieheinheiten - VE).

V vinogradništvu je polni pavšal dovoljen le, če površine vinogradov, ki so v obdelavi kmetijskega gospodarstva, ne presegajo 60 arov. Ne glede na to pa je potrebno voditi enostavno knjigovodstvo za prihodke od točilnic pijač (nem. Buschenschank)⁶⁹ in prodaje butelj (nem. Buteillenverkauf)⁷⁰.

V sadjarstvu je polni pavšal dovoljen, če te kulture⁷¹ skupaj ne presegajo 10 ha površin v obdelavi (RLN). Osnova za dohodnino se določi v višini 42 % vrednosti enote⁷². Če ima kmetijsko gospodarstvo v obdelavi tudi zemljišča v Alpah⁷³, se osnova za dohodnino odmeri v višini 70 % zgoraj navedene osnove za dohodnino⁷⁴.

⁶⁶ EStR 2000, Rz 5072.

⁶⁷ Land- und Forstwirtschaft Pauschalierungsverordnung 2015, StF: [BGBl. II Nr. 125/2013](#).

⁶⁸ LuFPauschVO 2011 je določal le mejo 100.000 EUR, ne pa tudi drugih dveh pogojev (površine in GVŽ).

⁶⁹ Prodaja domačih pijač na stojnicah.

⁷⁰ Prodaja vina v steklenicah do 0,75 l ali manj.

⁷¹ EStR 2000 Rz 4220 določa, katere kulture se štejejo za sadjarstvo.

⁷² LuFPauschVO 2011 je določal, da je osnova za dohodnino 39 % vrednosti Einheitswert.

⁷³ Drugi odstavek v povezavi s prvim odstavkom 39. člena BewG.

⁷⁴ Drugi odstavek 2. člena LuFPauschVO 2015 (70 % x 42 % = 29,40 %).

V gozdarskih podjetjih se osnova za dohodnino odmeri v višini 42 % samo, če del vrednosti enote, ki odpade na gozdna zemljišča, ne presega 11.000 EUR⁷⁵. Če vrednost enote, ki izhaja iz gozdnega premoženja, presega 11.000 EUR, je kmetijsko gospodarstvo dolžno voditi enostavno knjigovodstvo.

b) Delni pavšal (Teilpauschalierung) pride v poštev pri kmetijskih podjetjih, pri katerih:

- vrednost enote presega 75.000 EUR, vendar ne znaša več kot 130.000 EUR,
- obdelovalne površine na kmetijskem gospodarstvu (RLN) presegajo 60 ha ali
- na kmetijskem gospodarstvu trajno gojijo oziroma redijo več kot 120 GVŽ⁷⁶.

Podjetja, ki sicer izpolnjujejo pogoje za polni pavšal, lahko prostovoljno vstopijo v delni pavšal⁷⁷. Delni pavšal je poenostavljeno knjigovodstvo, pri katerem morajo kmetijska gospodarstva voditi evidenco dejanskih prihodkov⁷⁸. Osnova za dohodnino se določi tako, da se od dejanskih prihodkov z vključenim DDV odšteje 70 % normiranih stroškov. Pri živinoreji (prašičereji, govedoreji, ovčereji, kozjereji in perutninarstvu) znašajo normirani stroški 80 %.

Če skupna površina vinogradov presega 60 arov, mora kmetijsko gospodarstvo vstopiti v delni pavšal⁷⁹. Pri vinogradništvu znašajo normirani stroški 70 % prihodkov, vendar najmanj 5.000 EUR na ha vinogradov. Če se na kmetijskem gospodarstvu opravlja več dejavnosti, se tisti del vrednosti enote, ki se nanaša na vinograde, ne upošteva pri izračunu osnove za dohodnino.

Pri vrtnarstvu in sadjarstvu znašajo normirani stroški 70 % dejanskih prihodkov (z DDV)⁸⁰. Pri stranskih podjetjih (nem. Bearbeitung in/ali Verarbeitung), dopolnilnih dejavnostih (nem. Nebenerwerb) in prodaji kmetijskih pridelkov in izdelkov (nem. Almausschank) je vedno potrebno voditi enostavno knjigovodstvo (Einnahmen-Ausgaben Rechnung). Normirani stroški znašajo 70 % dejanskih prihodkov (z DDV). Pri oddaji sob (do 10 postelj) znašajo normirani stroški 50 % dejanskih prihodkov (z DDV). Če se pri dopolnilni dejavnosti prihodki večinoma vlagajo v prevozna sredstva, stroje ali druge naprave, ki se ne uporabljajo za kmetijsko dejavnostjo, se normirani stroški določijo v višini 50 %⁸¹.

Prihodki se v davčno osnovo vštevajo takrat, ko so izplačani (nem. Zuflussprinzip)⁸². Med prihodke se štejejo tudi:

- prejete zakupnine (vključno z zakupninami za lovne površine),
- prihodki od odstrela divjadi,
- prihodki od občasnih dejavnosti,
- prihodki od odtujitve gozdnih površin,
- prihodki od naložb in deležev v agrarnih skupnostih,

⁷⁵ Prvi odstavek 3. člena LuFPauschVO 2015.

⁷⁶ Prvi odstavek 9. člena PauschVO 2015; po LuFPauschVO 2011 je bil delni pavšal dovoljen za kmetijska gospodarstva, pri katerih je bila vrednost Einheitswert med 100.000 EUR in 150.000 EUR.

⁷⁷ Tretji odstavek 2. člena LuFPauschVO 2015.

⁷⁸ J. Mayer, Buchführung für Landwirte. [PP prezentacija]. Dostopno na: http://www.ooe-landwirtschaftsschulen.at/Mediendateien/Otterbach%20Dokumente/Foliensatz_Buchfuehrung.pdf str. 6. [2. 3. 2017].

⁷⁹ 4. člen LuFPauschVO 2015.

⁸⁰ 5. in 6. člen LuFPauschVO 2015.

⁸¹ 7. člen LuFPauschVO 2015.

⁸² 19. člen EStG.

- prihodki od prodaje lesa⁸³.

Dejanski odhodki se pri polnem in delnem pavšalu ne upoštevajo. Tako ni možno uveljavljati stroškov nakupa ali vzdrževanja strojev, stroškov socialnih zavarovanj, stroškov zakupnin, stroškov odplačila dolgov, idr. Pri kmetijskih gospodarstvih, ki imajo veliko stroškov, je delni pavšal pogosto za kmetijo bolj ugoden.

7.9.2. Enostavno knjigovodstvo (nem. Einnahmen-Ausgaben Rechnung)

LuF PauschalVO 2011 je določal, da morajo vsa kmetijska gospodarstva, ki so presegala mejne vrednosti, določene v 125. členu BAO, voditi poslovne knjige (nem. Buchführung). Kmetijska gospodarstva, ki niso presegala te meje, so se na podlagi tretjega odstavka 4. člena Zakona o dohodnini lahko prostovoljno vključila v sistem enostavnega knjigovodstva (nem. Einnahmen-Ausgaben Rechnung). V kolikor se je kmetijsko gospodarstvo vključilo v vodenje enostavnega knjigovodstva, je moralo ostati v tem sistemu najmanj pet let. LuF PauschalVO 2015 je to spremenil tako, da je vodenje enostavnega knjigovodstva določil kot obvezno za vsa kmetijska gospodarstva, pri katerih vrednost enote znaša med 130.000 EUR in 150.000 EUR. Enako velja tudi za kmetijska gospodarstva, ki imajo letni promet več kot 400.000 EUR. Če letni promet kmetijskega gospodarstva znaša med 400.000 in 550.000 EUR, se je dolžno drugo naslednje leto po letu, v katerem je preseglo omenjeno zgornjo mejo, vključiti v sistem enostavnega knjigovodstva.

Kmetijska gospodarstva morajo voditi evidenco prihodkov in odhodkov ter obračun amortizacije⁸⁴. Enostavno knjigovodstvo temelji na principu prilivov in odlivov (nem. Zufluß – Abfluß Prinzip). To pomeni, da zajem prihodkov in odhodkov ne poteka po principu obdobja (nem. Periodenprinzip) tako kot pri dvostavnem knjigovodstvu, temveč se upošteva trenutek plačila.

Za razliko od dvostavnega knjigovodstva pri enostavnem knjigovodstvu niso zajete spremembe premoženja. Spremembe premoženja se kažejo samo skozi prilive in odlive denarnih sredstev. Izjema od principa prilivov in odlivov je zmanjšanje vrednosti osnovnih sredstev, ki se tako kot pri dvostavnem knjigovodstvu vrši kot odpis vrednosti.

Kot osnova za dohodnino se upošteva razlika med prihodki in odhodki. Praviloma se vzame vrednost prihodkov in odhodkov z DDV, saj so kmetijska gospodarstva, ki presegajo letni promet 400.000 EUR dolžna vstopiti tudi v sistem DDV⁸⁵. Drugače je pri kmetijskih gospodarstvih, ki so se prostovoljno vključila v enostavno knjigovodstvo, niso pa identificirana za namen DDV.

7.9.3. Dvostavno knjigovodstvo (nem. Doppelte Buchführung)

Skladno z določbami UGB so dvostavno knjigovodstvo (računovodstvo) dolžna voditi podjetja, ki so organizirana kot:

- kapitalske družbe (ne glede na velikost),

⁸³ Prvi odstavek 15. člena LuFPauschalVO 2015.

⁸⁴ J. Mayer, Buchführung für Landwirte. [PP prezentacija]. Dostopno na: http://www.oee-landwirtschaftsschulen.at/Mediendateien/Otterbach%20Dokumente/Foliensatz_Buchfuehrung.pdf str. 6. [2. 3. 2017].

⁸⁵ Skladno z prvim odstavkom 22. člena Umstazsteuergesetz ima kmetijsko gospodarstvo pravico do pavšalnega DDV, če letni promet ne preseže 400.000 EUR.

- osebne družbe, pri katerih nobena fizična oseba ne odgovarja za obveznosti z vsem svojim premoženjem,
- vsi drugi podjetniki, pri katerih promet v poslovnem letu presega vrednost 700.000 EUR.

Osebne družbe in samostojni podjetniki so dolžni pričeti z vodenjem računovodstva, če presežejo mejo 700.000 EUR prometa v dveh zaporednih poslovnih letih. V tem primeru je dolžno podjetje pričeti z vodenjem dvostavnega knjigovodstva po preteku drugega naslednjega leta po prekoračitvi. Če pa promet v enem letu preseže 1.000.000 EUR, se je podjetje dolžno vključiti v vodenje dvostavnega knjigovodstva že drugo naslednje leto po prekoračitvi.

Ta obveznost pa ne velja za kmetijska in gozdna gospodarstva, ki opravljajo dejavnost v statusno-pravni obliki samostojnega podjetnika ali osebne družbe, pri kateri vsaj ena fizična oseba odgovarja z vsem svojim premoženjem, saj zanje skladno s 125. členom BAO velja posebna ureditev.

Zgoraj navedena kmetijska in gozdna gospodarstva so dolžna vzpostaviti dvostavno knjigovodstvo, če presežejo meje, določene v 125. členu BAO:

- promet v dveh zaporednih letih presega 550.000 EUR ali
- vrednost enote na 1. januar leta presega 150.000 EUR.

Če kmetijsko ali gozdno gospodarstvo v dveh zaporednih koledarskih letih preseže mejno vrednost, mora pričeti z vodenjem dvostavnega knjigovodstva z začetkom drugega naslednjega leta po prekoračitvi⁸⁶. Kmetijska in gozdna gospodarstva lahko tudi prostovoljno ugotavljajo dobiček z vodenjem dvostavnega knjigovodstva. V tem primeru so za obdobje petih let izključena iz pavšala.

7.10. ZAKON O DAVKU NA DODANO VREDNOST (UMSATZSTEUERGESETZ)

Skladno z avstrijskim Zakonom o dohodnini so davčni zavezanci vsa podjetja (Unternehmer), ki samostojno opravljajo gospodarsko ali obrtno dejavnost⁸⁷.

Malim davčnim zavezancem (nem. Kleinunternehmer) ni potrebno izdajati računov z DDV, vendar tudi ne morejo uveljavljati odbitka DDV. Mali davčni zavezanci so podjetniki, ki imajo sedež ali prebivališče na območju Avstrije in v enem koledarskem letu ne presežejo prometa 30.000 EUR⁸⁸. Podjetnik lahko mejno vrednost preseže za 15 % v obdobju petih koledarskih let⁸⁹. Mali davčni zavezanci se lahko prostovoljno vključijo v sistem DDV. V tem primeru so dolžni ostati v sistemu DDV pet let⁹⁰.

Običajna stopnja DDV v Avstriji je 20 %, nižja stopnja pa je 10 %⁹¹. Nižja stopnja velja za hrano, živali, rastline, les in oddajo stavb v najem za stanovanjski namen.

⁸⁶ Drugi odstavek 125. člena BAO.

⁸⁷ 2. člen Umsatz Steuer Gesetz (StF: [BGBl. Nr. 663/1994](#) idF [BGBl. Nr. 819/1994](#) (DFB) (NR: GP XVIII RV 1715 AB 1823 S. 172. BR: [AB 4861 S. 589.](#)).

⁸⁸ Prvi odstavek 6. člena v povezavi z 27. členom UStG.

⁸⁹ 27. točka prvega odstavka 6. člena UStG.

⁹⁰ Tretji odstavek 6. člena UStG.

⁹¹ 10. člen UStG.

Zgoraj naveden določbe pa ne pridejo v poštev za kmetijska gospodarstva, saj avstrijski zakon o davku na dodano vrednost omogoča pavšalno obdavčitev (nem. Umsatzsteuerpauschalierung) za kmetijska in gozdna podjetja, pri katerih letni promet ne presega 400.000 EUR. Ta vrednost sovпада z obveznostjo vodenja enostavnega knjigovodstva (nem. Einnahmen-Ausgaben Rechnung). V sistem DDV so se dolžne vključiti tudi osebne družbe, ki presežejo prag 400.000 EUR prihodka.

Kmetijsko oziroma gozdno gospodarstvo se je dolžno vključiti v sistem DDV drugo naslednje koledarsko leto potem, ko v dveh zaporednih letih promet preseže vrednost 400.000 EUR.

Kmetijska in gozdna gospodarstva, ki imajo letni promet manjši od 400.000 EUR (meja za enostavno knjigovodstvo), imajo pravico do pavšalnega nadomestila DDV. Pavšalni DDV znaša 10 % pri prodaji končnemu potrošniku in 12 % pri prodaji drugemu kmetijskemu ali gozdarskemu podjetju. Pravna oblika kmetijskega in gozdnega podjetja za vključitev v DDV ni pomembna. Kot kmetijsko in gozdno podjetje šteje vsako podjetje, ki kot glavno dejavnost opravlja kmetijsko ali gozdarsko dejavnost. Sem spadajo poljedelstvo, vrtnarstvo, pridelava zelenjave, sadjarstvo, vinogradništvo, gospodarjenje s travniki in pašniki, ribogojstvo, čebelarstvo in reja oziroma gojenje živali. V kmetijsko in gozdno gospodarstvo za namen DDV sodijo tudi stranske in dopolnilne dejavnosti⁹².

7.11. SKLEPNE UGOTOVITVE

V sestavku smo predstavili najpogostejše statusno-pravne oblike kmetijskih gospodarstev v Avstriji. Statistično v Avstriji močno prevladujejo kmetijska gospodarstva, ki jih vodi ena fizična oseba (Einzelunternehmer – samostojni podjetniki). Kljub enakemu poimenovanju imajo posamezniki, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost v Avstriji povsem drugačen status kot samostojni podjetniki v drugih dejavnostih. Zanje namreč ne veljajo določbe UGB, ki urejajo status samostojnega podjetnika. Posameznikom, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, se v Avstriji ni potrebno vpisati v trgovinski register, prav tako jim v pravnem prometu ni potrebno uporabljati firme in oznake eU (Einzelunternehmer/in). Za kmetijska gospodarstva, ki so organizirana v obliki samostojnega podjetnika ali osebne družbe, se ne uporabljajo določbe UGB glede vodenja računovodstva. Za ta kmetijska gospodarstva na podlagi 125. člena BAO velja posebna pavšalna obdavčitev, ki kmetijskim gospodarstvom omogoča, da lahko poslujejo brez vodenja knjigovodstva oziroma računovodstva.

Med statusno-pravnimi oblikami kmetijskih gospodarstev v Avstriji je pogosta tudi družba civilnega prava (GesbR). Urejena je v avstrijskem civilnem zakoniku (ABGB) in spada med pogodbe o skupnosti premoženja. Družba civilnega prava ni pravna oseba in se ne vpiše v trgovinski register. Družba civilnega prava tudi ni samostojen subjekt davčnega prava. Davčni zavezanci so družbeniki, vendar lahko družba civilnega prava s prijavo pri davčnem uradu pridobi svojo davčno številko. Družba civilnega prava se lahko vključi tudi v sistem DDV.

Družbo civilnega prava lahko predstavljajo razmerja med zakoncema in drugimi družinskimi člani, med samostojnimi podjetniki, ki se ukvarjajo s kmetijsko ali gozdarsko dejavnostjo itd. Pogoj za obstoj družbe civilnega prava je izpolnjevanje klasičnih predpostavk za sklenitev pogodbe kot so soglasje volj, dopustna podlaga, neobstoj napak volje idr. Ker se družbo civilnega prava ne zahteva nobena posebna oblika, pogosto navzven ni razpoznavna. Družba

⁹² 22. člen UStG.

civilnega prava lahko obstaja med zakoncema ali med starši in otroci, ki skupaj vodijo eno ali več kmetijskih podjetij. Pogoj za obstoj družbe civilnega prava je, da družinski člani nedvoumno izrazijo svojo voljo, da vstopijo v skupno podjetje in prevzamejo riziko skupnega gospodarjenja.

Družbo civilnega prava pozna tudi slovenski Obligacijski zakonik, ureja jo v členih od 990 do 1002. Ostale statusno-pravne oblike kmetijskih gospodarstev, ki smo jih predstavili v sestavku, so manj pogoste, poznamo pa jih tudi v slovenski zakonodaji (OG – d. n. o., KG – k. d., GmbH – d. o. o., AG – d. d., Stiftung - ustanova).

Na kratko smo predstavili tudi predpise, ki urejajo obdavčitev kmetijskih gospodarstev v Avstriji. Osnova za odmero večine davkov na premoženje je vrednost premoženja (Einheitswert). Vrednost premoženja se ugotavlja skladno z določbami Zakona o vrednotenju premoženja (Bewertungsgesetz). Bewertungsgesetz je mogoče primerjati s slovenskim Zakonom o ugotavljanju katastrskega dohodka. Obema ureditvama je skupno, da določata najnižjo vrednost, ki jo davčni organ še upošteva pri odmeri davka (150 EUR oziroma 400 EUR v Avstriji, v Sloveniji 200 EUR). V Avstriji je obvezna prijava zakupne pogodbe davčnemu organu. Posameznikom, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, se po uradni dolžnosti odmeri dohodnina tudi od površin, ki jih ima kmetija v zakupu. V Sloveniji se katastrski dohodek praviloma pripiše lastniku zemljišča. Ugotoviti je mogoče, da so vrednosti enote (nem. Einheitswert) višje od vrednosti katastrskega dohodka.

Avstrijski zakon o dohodnini loči sedemnajst vrst dohodkov, ki se zavezancem všttevajo v osnovo za dohodnino. Za posameznike, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, večinoma pridejo v poštev trije izmed teh dohodkov in sicer dohodek iz kmetijske in gozdarske dejavnosti, dohodek iz obrtne oziroma storitvene dejavnosti in dohodek iz oddaje premoženja v najem. Vse te oblike dohodkov pozna tudi slovenski zakon o dohodnini. Tako kot v Avstriji se tudi v Sloveniji med dohodke iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti všttevajo katastrski dohodek in drugi dohodki iz opravljanja kmetijske in gozdarske dejavnosti kot so prejeta plačila iz skupne kmetijske politike in državne pomoči. Med obema sistemoma pa obstajajo številne razlike. Ena izmed bistvenih razlik je, da se v Avstriji med dohodke iz kmetijske in gozdarske dejavnosti všttevajo tudi dohodki iz opravljanja dopolnilnih in stranskih dejavnosti na kmetiji, ki v Sloveniji sodijo med dohodke iz dejavnosti. Med dohodke iz kmetijske in gozdarske dejavnosti pod določenimi pogoji sodijo tudi dohodki iz naslova prejetih zakupnin za kmetijska in gozdna zemljišča, dohodek iz kmetijske in gozdarske dejavnosti pa zmanjšujejo plačane zakupnine, dolgovi in socialni prispevki. Če prihodki od stranskih podjetij in dopolnilnih dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu v enem letu presežejo 33.000 EUR (z DDV), se ne všttevajo več med dohodke iz kmetijske in gozdarske dejavnosti, temveč sodijo med dohodke iz storitvene in obrtne dejavnosti.

V Avstriji je v veljavi dokaj enostaven sistem ugotavljanja dobička iz opravljanja kmetijske in gozdarske dejavnosti. Dobiček se za kmetijska gospodarstva, pri katerih vrednost enote (nem. Einheitswert) ne presega 130.000 EUR, ugotavlja pavšalno - na podlagi povprečja. Vodenje enostavnega knjigovodstva (evidence prihodkov in odhodkov ter obračun amortizacije) je obvezno za kmetije, pri katerih letni promet presega 400.000 EUR, večje kmetije, pri katerih letni promet presega 550.000 EUR, pa so dolžne voditi dvostavno knjigovodstvo. Ugotoviti je mogoče, da so to za slovenske razmere že zelo velika kmetijska gospodarstva. Z določbami Zakona o dohodnini je usklajen tudi avstrijski Zakon o davku na dodano vrednost, ki določa, da so se v sistem DDV dolžna vključiti kmetijska gospodarstva, pri katerih promet na letni ravni

preseže 400.000 EUR. Manjša kmetijska gospodarstva se lahko v sistem DDV vključijo prostovoljno.

Avstrijski davčni sistem sestavljajo še številni drugi predpisi. Na splošno je mogoče ugotoviti, da je avstrijska zakonodaja s področja kmetijstva izjemno obsežna in natančna. Čeprav se nekatere temeljne usmeritve slovenskega davčnem sistemu razlikujejo od avstrijskih, menimo, da bi bilo mogoče posamezne rešitve, ki jih pozna avstrijsko pravo, prenesti tudi v slovensko kmetijsko zakonodajo.

8. SKUPNA KMETIJSKA POLITIKA V AVSTRIJI

Marijana Kunc, univ. dipl. prav.

8.1. PRAVNE PODLAGE ZA IZVAJANJE SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE

Pristojnost za izdajanje, spreminjanje in ukinjanje predpisov s področja izvajanja skupne kmetijske politike je v Avstriji z ustavo dodeljena zvezni vladi. Področje neposrednih plačil v Avstriji urejajo naslednji zvezni predpisi:

- Marktordnungsgesetz 2007¹
- Marktordnungs-Überleitungsgesetz²,
- AMA-Gesetz 1992³,
- Landwirtschaftsgesetz 1992 – LWG⁴,
- Horizontale GAP-Verordnung, BGBl. II Nr. 100/2015⁵ in
- Direktzahlungs-Verordnung 2015⁶.

Poleg zgoraj navedenih predpisov je najpomembnejši akt skupne kmetijske politike Program razvoja podeželja za obdobje 2014 – 2020, ki ga je Evropska komisija potrdila 12. decembra 2014. Prva sprememba programa je bila potrjena 4. maja 2016.

Marktordnungsgesetz 2007 je bil sprejet za izvajanje skupne kmetijske politike v obdobju 2007 – 2013. Od svoje uveljavitve v letu 2007 je bil večkrat spremenjen, nazadnje v letu 2014 in 2015, ko so bile sprejete podlage za izvajanje skupne kmetijske politike v obdobju 2014 – 2015. Marktordnungsgesetz 2007 vsebuje pravila za implementacijo in delovanje skupnega kmetijskega trga EU in izvajanje Uredb EU, ki urejajo financiranje, vodenje in kontrolo nad izvajanjem skupne kmetijske politike. V Marktordnungsgesetz 2007 so opredeljene temeljne nacionalne usmeritve glede:

- vzpostavitve sheme osnovnega plačila (8. člen),
- nacionalne rezerve (8.a člen),
- prenosa plačilnih pravic (8b. člen),
- plačila za kmetijske prakse, ki ugodno vplivajo na podnebje in okolje (8c. člen),
- plačila za mlade kmete (8d. člen),
- prostovoljne vezane podpore (8e. člen),
- sheme za male kmete (8f. člen),
- zmanjšanja plačilnih pravic v letu 2014 (8g. člen),
- neposrednih plačil na upravičenih površinah na planinah in skupnih pašnikih (8i. člen),
- intervencij (9. člen),

¹ Bundesgesetz über die Durchführung der gemeinsamen Marktorganisationen, StF: [BGBl. I Nr. 55/2007](#) (NR: GP XXIII [RV 37 AB 195 S. 28](#). BR: [AB 7757 S. 747.](#)) in spremembe.

² Bundesgesetz, mit dem auf Grund des Abschnitts F des Marktordnungsgesetzes 1985 erlassene Verordnungen in Gesetzesrang gehoben werden, StF: [BGBl. I Nr. 55/2007](#) (NR: GP XXIII [RV 37 AB 195 S. 28](#). BR: [AB 7757 S. 747.](#)) in spremembe.

³ Bundesgesetz über die Errichtung der Marktordnungsstelle „Agrarmarkt Austria“ StF: BGBl. Nr. 376/1992 (NR: GP XVIII RV 482 AB 590 S. 73. BR: AB 4279 S. 555.) in spremembe.

⁴ Bundesgesetz, mit dem Maßnahmen zur Sicherung der Ernährung sowie zur Erhaltung einer flächendeckenden, leistungsfähigen, bäuerlichen Landwirtschaft getroffen werden. StF: BGBl. Nr. 375/1992 (NR: GP XVIII RV 481 AB 589 S. 73. BR: AB 4283 S. 555.) in spremembe.

⁵ Verordnung des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft mit horizontalen Regeln für den Bereich der Gemeinsamen Agrarpolitik (Horizontale GAP-Verordnung), StF: [BGBl. II Nr. 100/2015](#).

⁶ Verordnung des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft über Direktzahlungen im Rahmen der gemeinsamen Agrarpolitik. StF: [BGBl. II Nr. 368/2014](#)

- kvotnega sistema (10. člen),
- ukrepov regulacije trga (11. člen),
- navzkrižne skladnosti (12. člen),
- licenc, odločb in dovoljenj za uvoz in izvoz (15. člen), idr.

Marktordnungsgesetz 2007 pooblašča Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in vodno gospodarstvo za sprejem uredb, s katerimi se podrobneje ureja področje neposrednih plačil.

Marktordnungs-Überleitungsgesetz je bil sprejet v letu 2007 z namenom, da podaljša veljavnost nekaterih predpisov, ki so bili sprejeti na podlagi Marktordnungsgesetz 1985. V veljavi ostaja tudi v programskem obdobju 2014 – 2020.

AMA-Gesetz 1992 je ustanovni akt gospodarske družbe Agrarmarkt Austria, ki je zadolžena za spremljanje kmetijskega trga in poročanje o cenah kmetijskih proizvodov na domačih in tujih trgih, določanje meril za izboljšanje kakovosti kmetijskih proizvodov, predvsem s pripravo navodil in programov, ter za obravnavo in izplačevanje podpor iz naslova skupne kmetijske politike⁷. Agrarmarkt Austria je skrbnik sistema e-AMA, preko katerega lahko kmetje na daljavo dostopajo do registrov s področja kmetijstva (RinderNET - centralni register govedi, Stallregister, GIS). Portal omogoča elektronsko pregledovanje stanja v registrih, elektronsko sporočanje sprememb ter elektronsko vlaganje vlog v upravnih postopkih s področja kmetijstva⁸.

Landwirtschaftsgesetz 1992 – LWG določa cilje kmetijske politike, financiranje podpor in pristojnosti države in zveznih dežel v zvezi z izvajanjem skupne kmetijske politike. Predstavlja tudi pravno podlago za Grünen Bericht (Zeleno poročilo), ki ga vsako leto objavi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in vodno gospodarstvo in z njim zagotavlja javnosti informacije o razvoju in gospodarskem položaju kmetijstva v Avstriji v preteklem koledarskem letu.

Horizontale GAP-Verordnung, BGBl. II Nr. 100/2015 določa postopek, vlaganje vlog in izvajanje ukrepov skupne kmetijske politike. Uredba je bolj tehnične narave in je podlaga za vzpostavitev integriranega administrativnega in kontrolnega sistema (INVEKOS - Integrierten Verwaltungs- und Kontrollsystem). V Avstriji elektronsko identifikacijo kmetijskih parcel izvaja Agrarmarkt Austria.

Direktzahlungs-Verordnung 2015, BGBl. II Nr. 368/2014 vsebuje določbe o izvajanju sheme osnovnega plačila, zeleni komponenti, plačilu za mlade kmete, prostovoljno vezanih podporah in shemi za male kmete. Uredba je razmeroma kratka in vsebuje le najpomembnejše materialnopravne podlage za uveljavitev sistema neposrednih plačil.

Podrobnejše materialnopravne podlage za izvajanje neposrednih plačil vsebujejo posebne smernice (Sonderrichtlinien), ki jih sprejema zvezni minister, pristojen za kmetijstvo. Najpomembnejše posebne smernice, ki veljajo za celotno področje države, so naslednje:

- Posebne smernice za spodbujanje okolju prijaznega, ekstenzivnega kmetijstva, ki varuje naravne habitate (SRL ÖPUL)⁹,

⁷ 3. člen AMA-Gesetz 1992.

⁸ Agrarmarkt Austria, 2017. eAMA - Das Internetserviceportal der Agrarmarkt Austria. [Spletna stran]. Dostopno na: <https://services.ama.at/servlet/about> [14. 5. 2017].

⁹ Sonderrichtlinie des BMLFUW zur Förderung einer umweltgerechten, extensiven und den natürlichen Lebensraum schützenden Landwirtschaft (SRL ÖPUL). [Spletna stran] Dostopno na:

- Posebne smernice za odobritev plačil območjem z naravnimi in drugimi posebnimi omejitvami – izravnalna plačila (SRL Ausgleichzulage - AZ)¹⁰,
- Posebne smernice za izvajanje projektnih aktivnosti v okviru avstrijskega programa razvoja podeželja 2014- 2020 (SRL LE-Projektförderungen)¹¹.

Poleg posebnih smernic se pri dodelitvi podpor uporabljajo tudi Allgemeinerahmenrichtlinie¹², ki določajo pravila glede izplačil iz zveznega proračuna, in zvezni predpisi, ki veljajo področje, za katero se podeljujejo podpore; npr. za področje projektov poleg posebne smernice velja še Forstgesetz 1975¹³ in Wasserbautenförderungsgesetz¹⁴. Vsi predpisi, ki pridejo v poštev pri odobritvi podpor, so naštetih v uvodnih določbah posebnih smernic.

Tudi zvezne dežele in drugi pristojni organi sprejemajo smernice, ki podrobneje določajo pogoje za dodelitev podpor, ki spadajo v njihovo pristojnost.

Kriteriji za izbiro in postopek izbire projektov so določeni v posebnih dokumentih, ki so priloga posebnih smernic.

8.2. OPREDELITEV POJMA »KMET« IZ TOČKE 1(A) 4. ČLENA UREDBE (EU) ŠT. 1307/2013 ZA POTREBE IZVAJANJA SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE

V nemški različici Uredbe (EU) št. 1307/2013 se pojem »kmet« prevaja s pojmom »Betriebsinhaber«. Ta pojem se uporablja tudi v zgoraj naštetih zakonih in uredbah, vendar ni nikjer posebej pojasnjen. Glede na to, da so Uredbe EU splošno veljavne in se v državah članicah neposredno uporabljajo, menimo, da je pomen tega izraza v avstrijski zakonodaji enak kot v Uredbi (EU) št. 1307/2013. V posebnih smernicah sicer izraza »Betriebsinhaber« ni zaslediti, temveč se uporablja izraz »Förderungswerber« (prosilec), saj posebne smernice opredeljujejo krog subjektov, ki lahko zaprosijo za podporo. Ti subjekti so opredeljeni v uvodnih določbah posebnih smernic, v posebnem delu pa je opredeljen ožji krog oseb, ki pride v poštev za pridobitev posamezne podpore.

8.2.1. Posebne smernice za spodbujanje okolju prijaznega, ekstenzivnega kmetijstva, ki varuje naravne habitate (SRL ÖPUL)

Točka 1.4. SRL ÖPUL

»1.4.1. Kot prosilec pridejo v poštev:

https://www.bmlfuw.gv.at/land/laendl_entwicklung/foerderinfo/sonderrichtlinien_auswahlkriterien/srl_oe_pul.html [23. 5. 2017].

¹⁰ Sonderrichtlinie des BMLFUW zur Gewährung von Zahlungen für aus naturbedingten oder anderen spezifischen Gründen benachteiligte Gebiete (SRL Ausgleichzulage - AZ). [Spletna stran] https://www.bmlfuw.gv.at/land/laendl_entwicklung/foerderinfo/sonderrichtlinien_auswahlkriterien/srl_az.html [23. 5. 2017].

¹¹ Sonderrichtlinie des BMLFUW zur Umsetzung von Projektmaßnahmen im Rahmen des österreichischen Programms für ländliche Entwicklung 2014 – 2020 (SRL LE-Projektförderungen). [Spletna stran] https://www.bmlfuw.gv.at/land/laendl_entwicklung/foerderinfo/sonderrichtlinien_auswahlkriterien/srl_le_2014-2020.html [23. 5. 2017]

¹² Verordnung des Bundesministers für Finanzen über Allgemeine Rahmenrichtlinien für die Gewährung von Förderungen aus Bundesmitteln (ARR 2014) StF: BGBl. II Nr. 208/2014.

¹³ Bundesgesetz vom 3. Juli 1975, mit dem das Forstwesen geregelt wird (Forstgesetz 1975) StF: BGBl. Nr. 440/1975 (NR: GP XIII RV 1266 AB 1677 S. 150. BR: 1392 AB 1425 S. 344.)

¹⁴ Bundesgesetz über die Förderung des Wasserbaues aus Bundesmitteln (Wasserbautenförderungsgesetz 1985 - WBFVG) StF: BGBl. Nr. 148/1985 (WV) in spremembe.

- fizične osebe,
- v trgovinski register vpisane osebne družbe (nem. Personengesellschaften), v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %,
- pravne osebe, v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %, in
- njihova združenja (nem. Personenvereinigungen), v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %,

ki kmetijsko ali gozdno gospodarstvo vodijo v svojem imenu in za svoj račun in ki dosegajo najnižje standarde iz 2. člena Direktzahlungs Verordnung 2015 za obdelavo kmetijskih površin kot tudi določbe člena 9 Uredbe (EU) št. 1307/2013 v povezavi s prvim odstavkom 8. člena MOG 2007 in 4. členom Direktzahlungs Verordnung 2015 (»aktivni kmet«).

Osebe javnega prava (država, zvezne dežele, občine) in njihovi organi, kot tudi subjekti, v katerih imajo osebe javnega prava pomemben vpliv, ne pridejo v poštev kot prosilci. Šteje se, da ima oseba javnega prava pomemben vpliv, če ima sama ali skupaj z drugimi osebami javnega prava več kot 25 % delež v osnovnem kapitalu, ali če ima sama ali skupaj z drugimi osebami finančni ali drug gospodarski ali organizacijski vpliv. Izključeni so tudi vsi subjekti, s katerimi so navedeni subjekti povezani. «

8.2.2. Posebne smernice za odobritev plačil območjem z naravnimi in drugimi posebnimi omejitvami – izravnalna plačila (SRL Ausgleichzulage - AZ)

Točka 1.4. SRL Ausgleichzulage – AZ:

»1.4.1. Kot prosilec pridejo v poštev:

- fizične osebe,
- v trgovinski register vpisane osebne družbe (nem. Personengesellschaften), v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %,
- pravne osebe, v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %, in
- njihova združenja (nem. Personenvereinigungen), v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %,

ki kmetijsko ali gozdno gospodarstvo vodijo v svojem imenu in za svoj račun (razen kmetijska gospodarstva – planine¹⁵) in ki dosegajo najnižje standarde iz 2. člena Direktzahlungs Verordnung 2015 za obdelavo kmetijskih površin kot tudi določbe člena 9 Uredbe (EU) št. 1307/2013 v povezavi s prvim odstavkom 8. člena MOG 2007 in 4. členom Direktzahlungs Verordnung 2015 (»aktivni kmet«).

Osebe javnega prava (država, zvezne dežele, občine) in njihovi organi, kot tudi subjekti, v katerih imajo osebe javnega prava pomemben vpliv, ne pridejo v poštev kot prosilci. Šteje se, da ima oseba javnega prava pomemben vpliv, če ima sama ali skupaj z drugimi osebami javnega prava več kot 25 % delež v osnovnem kapitalu, ali če ima sama ali skupaj z drugimi osebami finančni ali drug gospodarski ali organizacijski vpliv. Izključeni so tudi vsi subjekti, s katerimi so navedeni subjekti povezani. «

8.2.3. Posebne smernice za izvajanje projektnih aktivnosti v okviru avstrijskega programa razvoja podeželja 2014- 2020 (SRL LE-Projektförderungen)

Krog subjektov, ki lahko pridejo v poštev za dodelitev podpore, je opredeljen v uvodnih določbah, ki se glasijo:

»Kot prosilci pridejo načeloma v poštev:

¹⁵ Reine Almbetriebe.

1.5.1. Upravljavci (nem. Bewirtschafter) kmetijskih in gozdnih gospodarstev:

- fizične osebe,
- v trgovinski register vpisane osebne družbe, v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %,
- pravne osebe, v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %, in
- njihova združenja, v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %¹⁶,

s sedežem v Avstriji, ki kmetijsko ali gozdno gospodarstvo vodijo v svojem imenu in za svoj račun v skladu s cilji te posebne smernice (glej točko 1.3. kot tudi v vsakem projektu opredeljene posebne cilje).

Kot kmetijsko in gozdno gospodarstvo se šteje vsaka krajevno in organizacijsko-tehnično samostojna enota, ki s pridobitnim namenom izvaja pridelavo rastlin, gozdarstvo ali živinorejo, in se obdelava površin ali reja živali izvaja v povezavi z infrastrukturo, pri reji živali pa se obdelujejo površine, s katerimi razpolaga to kmetijsko gospodarstvo.

V primeru, da gre za podporo, ki obsega samo gozdarstvo, kmetijskemu gospodarstvu ni potrebno razpolagati s kmetijskimi površinami.«

1.5.2. Ostali prosilci:

- fizične osebe,
- v trgovinski register vpisane osebne družbe, v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %,
- pravne osebe, v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %, in
- njihova združenja, v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %¹⁷,

s sedežem v Avstriji, ki kmetijsko ali gozdno gospodarstvo vodijo v svojem imenu in za svoj račun v skladu s cilji te posebne smernice (glej točko 1.3. kot tudi v vsakem projektu opredeljene posebne cilje).

1.5.3. Osebe javnega prava (država, zvezne dežele, občine) in njihovi organi, kot tudi subjekti, v katerih imajo osebe javnega prava pomemben vpliv, ne pridejo v poštev kot prosilci, razen če je v določenem delu te posebne smernice drugače določeno. Šteje se, da ima oseba javnega prava pomemben vpliv, če ima sama ali skupaj z drugimi osebami javnega prava več kot 25 % delež v osnovnem kapitalu, ali če ima sama ali skupaj z drugimi osebami finančni ali drug gospodarski ali organizacijski vpliv.

Zgoraj navedeni delež osebe javnega prava ali njenega organa v osebni družbi, ki je vpisana v trgovinski register, pravni osebi ali združenju oseb je potrebno upoštevati pri dodelitvi podpore. Kot prosilec so izključeni tudi vsi drugi subjekti, pri katerih so podane okoliščine iz prejšnjega odstavka. Odstavek tri se za te subjekte ne uporablja.«

V posebnem delu posebne smernice so opredeljeni subjekti, ki pridejo v poštev za dodelitev posamezne podpore:

Točka 2.3. SRL LE-Projektförderungen: Podpore za usposabljanje, izobraževanje in izboljšanje poklicnih kvalifikacij v kmetijstvu in gozdarstvu:

¹⁶ Pri skupnosti oseb, ki nima lastne pravne subjektivitete, se štejejo udeležene osebe kot pogodbeni partnerji. Kot upravičenec v skladu s členom 111 Uredbe 1306/2013 se objavi združenje oseb.

¹⁷ Pri skupnosti oseb, ki nima lastne pravne subjektivitete, se štejejo udeležene osebe kot pogodbeni partnerji. Kot upravičenec v skladu s členom 111 Uredbe 1306/2013 se objavi združenje oseb.

»V trgovinski register vpisane osebne družbe, pravne osebe in združenja oseb, kot tudi javne izobraževalne ustanove, ki nudijo poklicno ali nadaljnje izobraževanje in so priznane s strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in vodno gospodarstvo skladno s točko 2.4.3. Ne glede na točko 1.5.3. lahko podporo pridobijo tudi osebne družbe, pravne osebe in združenja oseb, v katerih so udeležene osebe javnega prava.«

9. STATUSNO-PRAVNE OBLIKE KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V NEMČIJI

Marijana Kunc, univ. dipl. prav.

9.1. UVOD

Po podatkih nemškega statističnega urada (Deutsches statistisches Bundesamt - Destatis) je bilo v letu 2016 v Nemčiji skupno 275.392 kmetijskih gospodarstev, ki so imela v uporabi 16.658.927 ha kmetijskih zemljišč. Povprečna površina kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo je bila 60,49 ha.

Tabela št. 1: Statusno-pravne oblike kmetijskih gospodarstev v Nemčiji (Vir: Deutsches statistisches Bundesamt - Destatis)¹

		Število		ha	
A	Samostojni podjetniki	244.212	88 %	10.682.386	64,12 %
B	Skupnosti oseb	25.703	9,33 %	3.091.264	18,56 %
B.1	Družbe civilnega prava	21.274	7,72 %	2.402.685	14,42 %
B.2	Družbe z neomejeno odgovornostjo	93	0,03 %	13.515	0,08 %
B.3	Komanditne družbe	2.078	0,75 %	239.189	1,44 %
B.4.	Mešane družbe	1.585	0,58 %	419.196	2,52 %
B.5	Društva, ki niso vpisana v register društev	82	0,03 %	3.047	0,02 %
B.6	Druga združenja oseb	591	0,21 %	13.632	0,08 %
C	Pravne osebe	5.477	1,99 %	2.885.277	17,32 %
C.1	V register društev vpisana društva	548	0,20 %	25.754	0,15 %
C.2	V register zadrug vpisane zadruge	1.027	0,37 %	1.281.888	7,69 %
C.3	Družbe z neomejeno odgovornostjo	3.287	1,19 %	1.427.078	8,57 %
C.4	Družbe z omejeno odgovornostjo	107	0,04 %	93.093	0,56 %
C.5	Delniške družbe	77	0,03 %	17.321	0,1 %
C.6	Druge pravne osebe zasebnega prava	35	0,01 %	1.742	0,01 %
C.7	Pravne osebe javnega prava	396	0,14 %	38.401	0,23 %
	SKUPAJ (A+B+C)	275.392	100,00 %	16.658.927	100,00 %

Kmetijska gospodarstva so v Nemčiji organizirana v enakih statusno-pravnih oblikah kot ostalo gospodarstvo. Veliko večino kmetijskih gospodarstev (88,68 %) so v letu 2016 vodili samostojni podjetniki (nem. Einzelunternehmen). Kmetijskih gospodarstev, ki so jih vodile skupnosti oseb (nem. Personengemeinschaften oz. Personengesellschaften) je bilo 9,33 %.

¹ Deutsches Statistisches Bundesamt, 2017. Publikationen im Bereich Landwirtschaftlicher Betriebe [Spletna stran]. Dostopno na: <https://www.destatis.de/DE/Publikationen/Thematisch/LandForstwirtschaft/Betriebe/Sozialoekonomisc heVerhaeltnisse.html> [10. 8. 2017].

Kmetijskih gospodarstev, organiziranih v obliki pravne osebe, je bilo 1,99 %. V primerjavi z letom 2013 se je število kmetijskih gospodarstev zmanjšalo za približno 9.600 (3,4 %).

Samostojni podjetniki so imeli v letu 2016 v uporabi več kot polovico kmetijskih zemljišč (64,12 %). Skupnosti oseb so imele v uporabi 18,56 % vseh zemljišč, pravne osebe pa so obdelovale 17,32 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi.

Povprečna velikost kmetijskega gospodarstva v upravljanju samostojnih podjetnikov je bila 43,47 ha, medtem ko so združenja oseb v povprečju obdelovala 120,27 ha. Daleč največja so bila kmetijska gospodarstva, organizirana v obliki pravnih oseb - njihova povprečna velikost je bila 526,80 ha. Več kot polovica kmetijskih gospodarstev, ki delujejo v obliki pravne osebe, se nahaja v t. i. novih zveznih deželah, kar je posledica prestrukturiranja nekdanjih državnih podjetij.

9.2. STATUSNO-PRAVNE OBLIKE KMETIJSKIH GOSPODARSTEV (RAZEN PRAVNIH OSEB)

9.2.1 Samostojni podjetnik (nem. Einzelunternehmen)

Samostojni podjetnik je najpogostejša statusno-pravna oblika v Nemčiji. Pri samostojnem podjetniku gospodarsko dejavnost izvaja le ena fizična oseba, ki za obveznosti, ki jih prevzame v zvezi s svojo dejavnostjo, odgovarja z vsem svojim premoženjem. Pojem samostojni podjetnik v širšem pomenu označuje vsakega posameznika, ki se ukvarja z gospodarsko dejavnostjo (kmeta, obrtnika, trgovca, osebe v svobodnih poklicih). V ožjem smislu pa pojem označuje trgovca (Kaufmann), to je posameznika, ki opravlja trgovinsko dejavnost (Handelsgewerbe). Trgovinsko dejavnost izvaja vsako trgovsko podjetje, razen če se po vrsti ali obsegu dejavnost podjetja ne šteje za trgovinsko dejavnost (1. člen HGB)².

Podjetniku, katerega dejavnost ni trgovinska dejavnost, se ni potrebno vpisati v trgovinski register (Handelsregister). Kljub temu se lahko prostovoljno vpiše in v tem primeru se šteje za trgovca. Iz trgovinskega registra se lahko na njegovo zahtevo kadar koli izbriše, vendar le, če njegova dejavnost ni trgovinska (2. člen HGB).

V trgovinski register se ni potrebno vpisovati t. i. svobodnim poklicem (Freiberufler) kot so zdravniki, odvetniki, davčni svetovalci, zasebni učitelji ipd. Toda tudi ti poklici se morajo v določenih okoliščinah vpisati v trgovinski register, zato se ta obveznost presoja od primera do primera. Mali podjetniki (t. i. Kleingewerbebetreibende) se pogosto vpisujejo v trgovinski register zato, da dobijo videz trdnejšega podjetja. Vendar z vpisom v trgovinski register prevzamejo tudi vse pravice in obveznosti trgovinskega podjetja, med drugim vodenje poslovnih knjig (nem. Buchführungspflicht) in prikaz premoženja v skladu z računovodskimi standardi (nem. Bilanzierungspflicht).

Za podjetja s področja kmetijstva in gozdarstva določbe 1. člena HGB ne veljajo. To pomeni, da za ta podjetja ne obstaja obveznost vpisa v trgovinski register. Toda tudi ta podjetja se lahko prostovoljno vpišejo v trgovinski register in prevzamejo vse pravice in obveznosti

² Handelsgesetzbuch (objavljen dne 10. maja 1897 (RGBl. S 219), zadnja sprememba člen 11 G z dne 18. julija 2017 (BGBl. I. S. 2745, 2754).

trgovca. Če je s podjetjem, ki opravlja kmetijsko ali gozdarsko dejavnost, povezano drugo podjetje, ki predstavlja dopolnilno dejavnost, tudi za to podjetje ne velja obveznost vpisa v trgovinski register (tretji odstavek 3. člena HGB). To pomeni, da dopolnilne dejavnosti ni potrebno vpisati v trgovinski register.

9.2.2 Družba civilnega prava (*Gesellschaft bürgerlichen Rechts* - GBR)

Družba civilnega prava (v nadaljnjem besedilu: GBR) spada med osebne družbe. Zakonske osnove za GBR so podane v nemškem civilnem zakoniku (*Bürgerliches Gesetzbuch*, v nadaljnjem besedilu: BGB). Z družbeno pogodbo se družbeniki medsebojno zavežejo doseči skupni namen na način, določen s pogodbo, zlasti z dogovorjenimi prispevki (705. člen BGB). Družba civilnega prava se lahko sklene le v primeru, da udeleženci ne nameravajo opravljati nobene trgovinske dejavnosti v smislu drugega odstavka 1. člena HGB. Če nameravajo družbeniki ustanoviti podjetje, ki se bo ukvarjalo s trgovinsko dejavnostjo, morajo ustanoviti družbo z neomejeno odgovornostjo (nem. *Offene Handelsgesellschaft* – OHG) ali komanditno družbo (nem. *Komanditgesellschaft* – KD). Mali podjetniki se ne štejejo za trgovinsko podjetje, zato lahko poslujejo v statusno-pravni obliki GBR. GBR je pogosta med zdravniki in odvetniki ter pri kooperacijah podjetij, ki sodelujejo pri skupnih projektih (npr. v gradbeništvu – ARGE).

GBR lahko ustanovi vsakdo. Ustanovitev ni vezana na nobeno obliko, vendar je zaradi izogibanja nesporazumom in konfliktom priporočljivo, da so vsaj glavni dogovori sklenjeni v pisni obliki. Ne glede na to, da se načeloma za nastanek GBR ne zahteva nobena formalna oblika, pa mora biti pogodba, s katero posameznik na GBR prenese svoje zemljišče, sklenjena v pisni obliki (311. člen BGB). Za ustanovitev GBR ni potreben osnovni kapital.

GBR ni pravna oseba. Pri vprašanju ali je GBR lahko nosilka pravic in obveznosti, je potrebno ločiti med notranjo družbo (nem. *Innengesellschaft*) in zunanjo družbo (nem. *Außengesellschaft*).

Za notranjo družbo gre v primeru, da se družbeniki povežejo za doseg skupnega namena, vendar za to potrebne pravne posle sklenejo v svojem imenu. Notranja družba ne nastopa v pravnem prometu nasproti tretjim osebam, nemško pravo ji ne priznava pravne sposobnosti. Zato družbe civilnega prava ni mogoče tožiti, temveč je potrebno ustrezno tožbo vložiti zoper posamezne družbenike. Tudi notranja družba sama ne more tožiti, temveč morajo tožbo prevzeti družbeniki.

Za zunanjo družbo gre pri GBR takrat, ko postane razpoznavna navzven. To je npr. takrat ko račune izstavlja ali plačuje družba in ne posamezni družbenik ali kadar družba sama sklepa pogodbe. GBR kot zunanji družbi do sedaj ni bila priznana polna pravna sposobnost. S sodbo Vrhovnega sodišča z dne 29. 11. 2001 (BGH. II ZR 331/00) pa je bila zunanji družbi priznana delna pravna sposobnost. Zunanja družba tako lahko toži in je tožena.

Skladno z določbami 709. do 715. člena BGB vodenje poslov (nem. *Geschäftsführung*) in zastopanje (nem. *Vertretung*) GBR izvajajo vsi družbeniki skupaj. Zato je za sklenitev določenega posla potrebno soglasje vseh družbenikov, kar ima za posledico izjemno veliko možnost medsebojnega nadzora družbenikov. Slabost je, da je poslovna sposobnost družbe zelo omejena. Družbeniki lahko z družbeno pogodbo določijo tudi drugačna, bolj fleksibilna pravila glede vodenja poslov in zastopanja družbe. Pooblastilo za vodenje poslov in za zastopanje lahko družbeniki s pogodbo prenesejo na enega ali več družbenikov. V tem primeru

družbenikom, ki nimajo pooblastila za vodenje poslov in zastopanje družbe, pripada obsežna pravica nadzora in informacij (§ 716 BGB). Ne glede na določila v družbeni pogodbi velja, da je za zelo pomembne posle družbe (npr. spremembo družbene pogodbe) potrebno soglasje vseh družbenikov.

Ker je zunanja družba lahko tožena, odgovarja za obveznosti, ki so bile sklenjene v njenem imenu, z vsem svojim premoženjem. Poleg GBR po zakonu odgovarjajo za te obveznosti tudi vsi družbeniki osebno in neomejeno z vsem svojim premoženjem. Vsak upnik lahko toži katerega koli družbenika po svoji izbiri. Družbenik lahko nato v notranjem razmerju zahteva sorazmerno povračilo od ostalih družbenikov. Zaradi tega nosijo družbeniki tveganje, da interna izravnava ne bo mogoča zaradi slabe finančne situacije drugega družbenika. Družbeniki odgovarjajo drug drugemu po enakih deležih. Z družbeno pogodbo pa se lahko določijo tudi drugačni deleži. Ti interni dogovori pa ne veljajo v razmerju do tretjih oseb. Omejitev odgovornosti do tretjih oseb je pravno mogoča npr. na premoženje družbe. Omejitev odgovornosti je po sodni praksi veljavna le, če je individualno dogovorjena s pogodbenim partnerjem³. Pisna oblika ni predpisana, vendar je zaradi pravne varnosti in dokazljivosti priporočljiva.

GBR je pogosta tudi v kmetijstvu. Iz uvodoma predstavljenih statističnih podatkov izhaja, da bilo je v letu 2016 v Nemčiji 21.274 (7,73 %) kmetijskih gospodarstev organiziranih v tej statusno-pravni obliki. Gre za t. i. zunanjo družbo, ki je razpoznavna navzven. Zunanjo družbo lahko ustanovita zakonska partnerja, mogoča pa je tudi z drugimi družinskimi člani in osebami izven družine.

Zakonca, ki skupaj vodita kmetijsko gospodarstvo, sta se dolžna vključiti v obvezno starostno zavarovanje kmetov. Zakonca sta v treh mesecih po prevzemu kmetijskega gospodarstva ali v treh mesecih po sklenitvi zakonske zveze dolžna prijaviti, kateri zakonec je kmet skladno z drugim odstavkom 1. člena Zakona o starostnem zavarovanju kmetov (v nadaljnjem besedilu: ALG)⁴. V tem obdobju lahko tudi prijavita, da oba skupaj vodita kmetijsko gospodarstvo. Če prijave ne vložita v roku, kmetijski pokojninski sklad sam določi, kateri zakonec je kmet. Če pride do bistvene spremembe okoliščin, lahko zakonca v treh mesecih po spremembi ponovno javita, kateri zakonec vodi kmetijsko gospodarstvo oziroma da ga vodita skupaj. Kadar oba skupaj vodita kmetijsko gospodarstvo, se oba štejeta za kmeta⁵.

Pri zunanji družbi se torej v obvezno zavarovanje kmetov vključita oba zakonca. Pri notranji družbi pa se v obvezno zavarovanje kmetov kot kmet skladno z drugim odstavkom 1. člena ALG vključi tisti zakonec, ki vodi kmetijsko gospodarstvo (nem. Landwirt), drugi zakonec pa se vključi v obvezno starostno zavarovanje kot zakonec (nem. Ehegatte).

Na podlagi drugega odstavka 1356. člena BGB obstaja obveznost zakoncev, da sta zaposlena in prispevata k vodenju skupnega gospodinjstva ter kritju skupnih stroškov. Pri izbiri in izvajanju zaposlitve morata upoštevati interese drugega zakonca in družine⁶.

³ Tako sodba Vrhovnega sodišča Nemčije z dne 24. novembra 2004 (XII ZR 113/01).

⁴ Gesetz über die Alterssicherung der Landwirte z dne 29. julija 1994 (BGBl. I S. 1890, 1891), zadnjič spremenjen z zakonom z dne 17. julija 2017 (BGBl. I str. 2575).

⁵ Drugi odstavek 1. člena ALG.

⁶ Drugi odstavek 1356. člena BGB.

Zakonsko sicer ne obstaja nobena izrecna obveznost zakonca, da dela v kmetijskem gospodarstvu ali podjetju zakonskega partnerja. Vendarle pa je lahko izjemoma podana obveznost sodelovanja zaradi posebnih okoliščin. To izjemo je skladno s sodno prakso nemškega vrhovnega sodišča potrebno razlagati restriktivno. V nujnih primerih ima lahko v 1353. členu BGB določena obveznost medsebojne pomoči za posledico obveznost sodelovanja pri delu. Takšne nujne situacij so na primer bolezni, stiska in začasno pomanjkanje delavcev. Obveznost sodelovanja pri delu je seveda podana v razumnih okvirih. Poleg tega lahko obveznost sodelovanja pri delu izhaja tudi iz obveznosti skrbi za družino. To je takrat, ko zakonski partner potrebuje pomoč zakonca pri delu ali kadar se zakonca sporazumeta, da bosta skupaj delala v podjetju. Takšni dogovori so še posebej pogosti pri kmetijskih gospodarstvih. Poleg tega je obveznost sodelovanja pri delu podana, če je kmetijsko gospodarstvo glavni vir družinski prihodkov in je njegov obstoj brez skupnega dela obeh zakoncev ogrožen oziroma kmetijsko gospodarstvo brez pomoči zakonca ni dovolj donosno.⁷ Zakonca lahko z izrecnim dogovorom ustanovita družbo civilnega prava. Namen družbe je lahko v zaslužku, nadaljnjem vodenju skupnega kmetijskega gospodarstva ali skupnem nakupu kmetijskega gospodarstva. V primeru prenehanja zakonske zveze se izravna izvede skladno z določbami v družbeni pogodbi⁸.

Pogosto zakonca ne skleneta nobenega dogovora. Toda sodna praksa priznava tudi tiho ustanovitev notranje družbe. Notranja družba predstavlja najpogostejšo podlago za medsebojne zahteve iz naslova skupnega dela v času trajanja zakonske zveze poleg stvarnega prava. Za notranjo družbo med zakonci je značilno, da ni razpoznavna navzven in ne spada med skupno premoženje zakoncev. V zakonski zvezi se donos deli v sorazmerju z deleži v podjetju. Za priznanje tihe ustanovitve notranje družbe mora biti iz okoliščin razvidno, da sta zakonca želela ustanoviti družbo, na kar kažejo prepoznavni interesi kot so trajanje in skupno ustvarjanje premoženja. Poleg tega morata zakonca zasledovati pravno dopusten namen. Zakonca morata biti enakopravna. Razmerje nad- ali podrejenosti ali pravica dajati zavezujoča navodila enega izmed partnerjev izključuje domnevo obstoja notranje družbe.⁹

Po davčnem pravu je skupnost oseb (nem. Mitunternehmerschaft) podana takrat, ko družbeniki v osebni družbi skupaj prevzamejo poslovno tveganje in podjetniško iniciativo¹⁰. O skupnosti oseb med zakoncema je v kmetijstvu mogoče govoriti, če zakonca skupaj obdelujeta kmetijska ali gozdna zemljišča, ki so lahko v izključni lasti enega izmed zakoncev ali v skupni lasti. Tudi v davčnem smislu za domnevo obstoja skupnosti oseb ni nujno potrebna sklenitev izrecne družbene pogodbe ali podobnega dogovora. Najpogosteje izhaja skupnost oseb med zakoncema iz tiho (konkludentno) sklenjene družbene pogodbe. Pri tem ni odločilen način skupnega dela, niti obstoj medsebojne izmenjave storitev (nem. Leistungaustausch), ki presega samo običajno družinsko podporo, temveč mora biti podano skupno prizadevanje za doseg skupnega poslovnega namena. Domneva obstoja družbene pogodbe ni podana samo zato, ker je zakonec s sklenitvijo pogodbe o prenosu rabe (nem. Nutzungsüberlassungsvertrag) predal drugemu zakoncu v uporabo svoje kmetijsko zemljišče¹¹.

⁷ Povzeto po Düsing, Martinez, Agrarrecht, C.H. Beck, 2016, str. 187, točka 4.

⁸ Prav tam, točka 7.

⁹ Prav tam, točka 8.

¹⁰ Prvi odstavek 15. člena Zakona o dohodnini (Einkommensteuergesetz).

¹¹ Povzeto po Düsing, Martinez, Agrarrecht, C.H. Beck, 2016, str. 188-189, točka 9.

Tudi na zemljiščih v zakupu je mogoče ustanoviti skupnost oseb. Na podlagi zakupnikove pravice do plodov (956. člen BGB) drugačna presoja zemljišč v zakupu v primerjavi z zemljišči v lasti ni upravičena. Za obstoj skupnosti oseb je odločilno, da ima vsak izmed zakoncev na razpolago pomemben del kmetijskih in gozdnih površin, ki so v uporabi kmetijskega gospodarstva. Pri tem ni pomembno ali sta zakonca izključna lastnika, solastnika ali zakupnika.¹²

Kot nepomemben del se šteje, če eden izmed zakoncev obdeluje manj kot 10 % skupnih kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki so v uporabi kmetijskega gospodarstva. Če zakonec preda drugemu zakoncu v upravljanje (obdelavo) zemljišča, ki so v njegovi izključni lasti, drugi zakonec pa prinese delo (nem. Arbeitskraft) in kapital (nem. Kapitalbeiträge), se to ne šteje za skupnost oseb.¹³

V primeru prenehanja družbe, to je pri razpadu zakonske zveze, se delitev premoženja družbe izvede skladno z določbami 730. do 735. člena BGB. Zakonec, ki je skupaj delal v družbi, ima obligacijski zahtevek za plačilo dela dobroimetja družbe. Pri tem ima pravico do denarne odškodnine, ne pa do spremembe v lastninsko pravico na premoženju, ki je v lasti drugega zakonca. Potrebno je biti pozoren na to, da zakonec skladno z 72. in 739. členom BGB ni udeležen le na dobičku, temveč mora nositi tudi del izgube. V kakšnem deležu je zakonec upravičen do donosa, je odvisno od razlage pogodbene volje. Če ni mogoče dokazati, za kakšen delež na dobičku sta se zakonca dogovorila, se dobiček deli na polovico.¹⁴

Tako samostojni podjetniki kot tudi GBR lahko nastopajo v obliki tihe družbe (nem. Stille Gesellschaft), ki je urejena v 230. do 236. člen HGB. Tihi družbenik je oseba, ki sodeluje pri gospodarskem poslovanju druge osebe z vložkom kapitala, ki ga prenese v premoženje družbe. Pri tipični tihi družbi lastnik odgovarja z vsem svojim premoženjem, odgovornost tihega družbenika pa je omejena z njegovim vložkom. Tiha družba je notranja družba, saj navzven praviloma ni razpoznavna.

Tihe družbe so lahko primerne za vlaganje kmeta prenosnika v podjetje prevzemnika¹⁵.

9.2.3 Družba z neomejeno odgovornostjo (nem. Offene Handelsgesellschaft – OHG)

Družba z neomejeno odgovornostjo (v nadaljnjem besedilu: OHG) je družba, pri kateri vsi družbeniki odgovarjajo za obveznosti z vsem svojim premoženjem. OHG se ustanovi z namenom opravljanja trgovinske dejavnosti. Pravne podlage za ustanovitev so podane v 105. do 158. členu HGB, dopolnjujejo pa jih pravila BGB o GBR. OHG lahko ustanovita najmanj dva družbenika s sklenitvijo družbene pogodbe. Za ustanovitev ni predpisana nobena formalna oblika. Družbeniki so lahko fizične ali pravne osebe. OHG se mora vpisati v trgovinski register, če se ukvarja z trgovinsko dejavnostjo. Nastane lahko z preoblikovanjem iz GBR; druga možnost je, da v podjetje samostojnega podjetnika vstopi eden ali več družbenikov, ki odgovarjajo za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem. Pred vpisom v trgovinski

¹² Prav tam, točka 10.

¹³ Povzeto po Düsing, Martinez, Agrarrecht, C.H. Beck, 2016, str. 189, točka 11.

¹⁴ Prav tam, točka 12.

¹⁵ C. Roeckl, F. Thomas, C. Vieth, Höfe gründen und bewahren, Ein Leitfaden für außerfamiliäre Hofübergaben und existenzgründungen in der Landwirtschaft, Zukunftstiftung Landwirtschaft (Hrsg), Kassel Universität, 2008, str. 39.

register OHG učinkuje le v notranjem razmerju med družbeniki. Zunanji učinek pridobi šele z vpisom v trgovinski register in od takrat dalje se zanjo uporablja trgovinsko pravo. Družbeniki so solidarno odgovorni za obveznosti OHG in odgovarjajo z vsem svojim premoženjem. To velja ne glede na to, ali so družbeniki udeleženi pri vodenju poslov ali ne. Odgovornost ne sme biti omejena pri nobenem družbeniku – sicer gre za komanditno družbo. Če družbenik zapusti podjetje, je odgovoren za obveznosti podjetja, ki so nastale do njegovega odhoda. Odgovornost zastara v petih letih (160. člen HGB).

Kot kažejo statistični podatki se OHG v kmetijstvu pojavlja zelo redko. V letu 2016 je bilo v Nemčiji komaj 93 kmetijskih gospodarstev organiziranih kot OHG, kar je približno 0,3 %.

9.2.4 Komanditna družba (nem. Komanditgesellschaft - KG)

Komanditna družba je osebna družba, ki je podobna OHG, vendar pri njej najmanj en družbenik ne odgovarja za obveznosti z vsem svojim premoženjem. Tudi za komanditno družbo se uporabljajo pravila OHG, če ni drugače urejeno v 161. do 177a. členu HGB. Komplementarji so neomejeno odgovorni za obveznosti družbe. Kar zadeva odgovornosti so podobni družbenikom v OHG. Omejeno odgovorni partnerji se imenujejo komanditisti. Običajno so komplementarji kmetje, ki opravljajo kmetijsko dejavnost, komanditisti pa premožnejše stranke, delavci idr., ki v podjetje vložijo sredstva.

Komanditno družbo je potrebno registrirati v trgovinskem registru, tako kot OHG. Vpis mora vsebovati ime podjetja, družbo, domicilni in domači naslov ter sistem zastopanja družbe in mora biti overjen s strani notarja. Vse spremembe je treba registrirati v trgovskem registru. To velja tudi za razpustitev podjetja (prvi odstavek 162. člena HGB v povezavi s 106. členom HGB). Poleg zgoraj navedenih podatkov se v trgovinski register vpišejo tudi imena komanditistov in znesek njihove odgovornosti (prvi odstavek 162. člena HGB). Vodenje poslov lahko izvaja le komplementar, komanditist je izključen iz upravljanja. Komanditisti tudi ne morejo nasprotovati upravljanju. Samo v primeru izrednih poslovnih odločitev je potrebno njihovo soglasje. V zunanjih odnosih družba zastopa komplementar. Komanditisti nimajo pravice zastopanja. To izhaja iz 170. člena HGB in tega z družbeno pogodbo ni mogoče spremeniti. Vendar pa je mogoče komanditistu podeliti prokuro ali pooblastilo za zastopanje.

Tudi komanditna družba je v kmetijski dejavnosti sorazmerno redka – v letu 2016 jih je bilo v Nemčiji 2078 (manj kot 1 %).

9.2.5 Društvo, ki ni vpisano v register društev (nem. Nicht eingetragene Verein - N. e. V.)

Društvo, ki ni vpisano v register društev, se skladno z 54. členom BGB šteje za družbo civilnega prava. Od registriranega društva se razlikuje po tem, da ni pravna oseba. Člani društva za obveznosti, ki izhajajo iz poslovanja društva, odgovarjajo neomejeno z vsem svojim premoženjem. Ker ni vpisano v register društev, neregistrirano društvo skladno z 21. členom BGB nima pravne sposobnosti. Podobno kot GBR mu je bila s sodbo Vrhovnega sodišča z dne 29. 11. 2001 (BGH. II ZR 331/00) priznana delna pravna sposobnost.

9.3. SOCIALNOVARSTVENA ZAKONODAJA S PODROČJA KMETIJSTVA V NEMČIJI

9.3.1 Na splošno o socialnovarstveni zakonodaji v Nemčiji

Sistem kmetijskega socialnega zavarovanja se v Nemčiji po svoji osnovni strukturi ne loči od splošnega sistema socialnega zavarovanja. Obsega nezgodno zavarovanje (nem. Unfallversicherung), zdravstveno zavarovanje (nem. Krankenversicherung), pokojninsko zavarovanje (nem. Altersicherung) in zavarovanje za nego (nem. Pflegeversicherung).

Pravila za nezgodno zavarovanje in zavarovanje za nego so določena v sedmi knjigi Socialnega zakonika – zakonsko nezgodno zavarovanje (SGB VII) medtem ko je zavarovanje za nego urejeno v enajsti knjigi Socialnega zakonika – socialno zavarovanje za nego (SGB XI). Pokojninsko zavarovanje za kmete ureja Zakon o starostnem zavarovanju kmetov (ALG). V Drugem zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetov (KVLG 1989) so določena pravila za kmetijsko zdravstveno zavarovanje. Zakoni upoštevajo posebnosti, ki izhajajo iz opravljanja kmetijske dejavnosti. Omeniti je potrebno obveznost prenosa kmetijskega gospodarstva kot pogoja za odobritev pokojnine in v različnih zakonih omenjeno pravico do pomoči na kmetiji in v gospodinjstvu v primeru bolezni. Ta pravica zagotavlja, da lahko kmet nadaljuje s kmetijsko dejavnostjo tudi v primeru bolezni in tako ni ogroženo njegovo preživetje.

Vsi zgoraj omenjeni zakoni so po svoji strukturi podobni. Najprej določajo, kdo so lahko zavarovanci, nato sledijo konkretne določbe glede storitev, do katerih so upravičeni zavarovanci. V nadaljevanju zakoni urejajo financiranje zavarovanja, ki večinoma poteka preko prispevkov.

Pojem »kmetijsko socialno zavarovanje« je potrebno široko razlagati. Vsebuje ne le klasično kmetijstvo, temveč tudi gozdarstvo, vrtnarstvo, vinogradništvo, ribogojstvo, čebelarstvo, urejanje parkov in vrtov in drugo.

Organizacija kmetijskega socialnega zavarovanja je urejena z Zakonom o novi ureditvi organizacije kmetijskega socialnega zavarovanja¹⁶. S tem zakonom je bil ustanovljen nosilec zavarovanja Sozialversicherung für Landwirtschaft, Forsten und Gartenbau (SVLFG), ki je samostojna oseba javnega prava in nosilec zakonskega nezgodnega zavarovanja, pokojninskega zavarovanja, zdravstvenega zavarovanja in zavarovanja za nego za kmete.

9.3.2 Socialni zakonik – Četrta knjiga - Skupne določbe za socialno zavarovanje (Sozialgesetzbuch (SGB) - Viertes Buch (IV) - Gemeinsame Vorschriften für die Soziale Versicherung)

SGB IV vsebuje določbe, ki veljajo za vse ali večino vrst zavarovanja. Skladno s 1. členom veljajo predpisi SGB za zakonsko zdravstveno zavarovanje, nezgodno zavarovanje in pokojninsko zavarovanje, vključno s pokojninskim zavarovanjem za kmete, kot tudi za zavarovanje za nego. Čeprav zdravstveno zavarovanje za kmete ni posebej omenjeno, iz zakona izhaja, da veljajo določbe SGB IV tudi zanj.

Določbe glede obveznosti in upravičenosti do vključitve v zavarovanje veljajo za vse osebe, ki so zaposlene ali delajo samostojno na področjih veljavnosti SGB IV oziroma če niso zaposlene ali samozaposlene, za vse osebe, ki imajo prebivališče na območju teritorialne veljavnosti zakona.

¹⁶ Gesetz zur Neuordnung der Organisation der landwirtschaftlichen Sozialversicherung (LSV-Neuordnungsgesetz – LSV – NOG) z dne 12. 4. 2012 (BGBl. I 2012, 579).

9.3.3 Socialni zakonik – Sedma knjiga – Zakonsko nezgodno zavarovanje (Sozialgesetzbuch (SGB) – Siebtes Buch (VII) – Gesetzliche Unfallversicherung (SGB VII)

SGV VII je predpis, ki celostno ureja zakonsko nezgodno zavarovanje na zvezni ravni. Zaradi posebnosti kmetijske dejavnosti za kmetijsko nezgodno zavarovanje vsebuje nekatere specialne določbe.

Drugače kot v splošnem nezgodnem zavarovanju obstaja v kmetijskem zavarovanju posebnost, da se v zavarovanje obvezno vključijo kmetje, njihovi zakonci oziroma življenjski partnerji in družinski člani, ki stalno sodelujejo pri delu. Družinski člani, ki le občasno pomagajo na kmetijskem gospodarstvu, so zavarovani le, če še ne prejemajo pokojnine oziroma še ne izpolnjujejo pogojev za pridobitev pravice do pokojnine. Obvezno se nezgodno zavarujejo tudi zaposleni, vključno s sezonskimi delavci in osebami na usposabljanju.

Če je kmetijsko gospodarstvo organizirano v statusno-pravni obliki kapitalske ali osebne trgovinske družbe, se v obvezno nezgodno zavarovanje vključijo tudi osebno odgovorni družbeniki in poslovodje. Poleg tega se v nezgodno zavarovanje obvezno vključijo tudi druge osebe:

- osebe, ki prostovoljno delajo na kmetijskih gospodarstvih, in se posvečajo varovanju, spremljanju ali spodbujanju razvoja kmetijstva,
- osebe, ki delajo prostovoljno v poklicnih združenjih za kmetijstvo, v samoupravnih organih socialnega zavarovanja za kmetijstvo, gozdarstvo in vrtnarstvo,
- učenci med poklicnim usposabljanjem in izpopolnjevanjem na delavnicah, delavnicah usposabljanja, tečajih usposabljanja in podobnih institucijah kmetijskega značaja,
- prostovoljni učitelji v omenjenih ustanovah,
- osebe, ki prejmejo bolnišnično ali polbolnišnično zdravljenje ali bolnišnične, polbolnišnične ali ambulantne medicinske rehabilitacijske storitve na račun sklada za zdravstveno zavarovanje kmetijstva ali kmetijskega pokojninskega sklada,
- osebe, ki na zahtevo organa za kmetijsko socialno zavarovanje iščejo ta ali druga telesa, da se pripravijo na sodelovanje v poklicnem življenju;
- osebe, ki so udeležene pri preventivnih ukrepih proti poklicnim boleznim na stroške kmetijskega strokovnega združenja.¹⁷

Obveznost vključitve v obvezno nezgodno zavarovanje velja tudi za kmete, ki kmetijsko dejavnost opravljajo kot dopolnilno ali pomožno dejavnost.

Podjetnik in njegov zakonec oziroma življenjski partner se lahko izvzameta iz obveznega nezgodnega zavarovanja, če kmetijsko gospodarstvo ni večje od 0,25 ha.¹⁸

Nosilec kmetijskega nezgodnega zavarovanja je poklicna zadruga (nem. Berufsgenossenschaft), ki je del socialnega zavarovanja za kmetijstvo, gozdarstvo in vrtnarstvo (SVLFG). Med naloge te poklicne zadruge sodi preprečevanje nesreč pri delu in poklicnih boleznih. Če pride do nesreče pri delu ali poklicne bolezni, se iz nezgodnega zavarovanja krijejo stroški zdravljenja ter nadaljnje storitve medicinske in poklicne

¹⁷ 2. člen SGB VII.

¹⁸ 5. člen SGB VII.

rehabilitacije. Zavarovanci in njihovi svojci so upravičeni tudi do rente v primeru zmanjšane pridobitne sposobnosti, plačila nege, rente za vdove in sirote.

Posebnost kmetijskega nezgodnega zavarovanja je, da so zavarovanci – kmetje - v primeru bolezni upravičeni do pomoči pri delu in pomoči v gospodinjstvu.

Pomoč pri delu pripada kmetu v primeru bolnišničnega zdravljenja najdlje tri mesece, če zaradi zdravljenja vodenje kmetijskega gospodarstva ni mogoče in če delavci in družinski člani na kmetijskem gospodarstvu niso popolno zaposleni.

Pomoč pri gospodinjstvu pripada kmetom, njihovim zakoncem ali življenjskim partnerjem med njihovim bolnišničnim zdravljenjem, če med tem zdravljenjem ni mogoče zagotavljati vodenja gospodinjstva.¹⁹

Kmet se je dolžan pri kmetijski poklicni zadrugi registrirati v roku enega tedna po ustanovitvi oziroma prevzemu kmetijskega gospodarstva. V prijavi mora kmetijski poklicni zadrugi posredovati vse potrebne podatke o kmetijskem gospodarstvu, ki so potrebni za obračun prispevkov. Če se ti podatki spremenijo ali se spremeni dejavnost ali statusno-pravna oblika kmetijskega gospodarstva, je potrebno kmetijsko poklicno zadrugo obvestiti v štirih tednih po spremembi.

9.3.4 Drugi zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov (*Zweites Gesetz über die Krankenversicherung der Landwirte (KVLG 1989)*)

Kmetijsko zdravstveno zavarovanje je eden izmed štirih stebrov kmetijskega socialnega zavarovanja. Z zakonom o zdravstvenem zavarovanju kmetov²⁰ je bil vzpostavljen samostojen sistem zdravstvenega zavarovanja za kmete, njihove družinske člane in preužitkarje (nem. Altenteiler). Pokojninska zdravstvena blagajna mora po načelu solidarnosti skrbeti za ohranjanje ali izboljšanje zdravja in rehabilitacijo svojih zavarovancev.

Obvezno se zavarujejo kmetje – kmetijski podjetniki, katerih kmetijska gospodarstva presegajo v Zakonu o starostnem zavarovanju kmetov opredeljeno (s strani pokojninske blagajne določeno) minimalno velikost in njihovi družinski člani, starejši od 15 let, če redno opravljajo delo ali poklicno usposabljanje na kmetijskem gospodarstvu ter upokojenci, ki prejemajo pokojnino po Zakonu o starostnem zavarovanju kmetov. Obvezno se zavarujejo tudi osebe, ki so dopolnile 65. leto starosti in so bile v zadnjih 15 letih pred dopolnitvijo te starosti najmanj 60 mesecev vključene v zavarovanje kot kmet, zakonec ali družinski član kmeta. Kmetijski podjetniki, ki so na drugi podlagi vključeni v katero izmed obveznih zdravstvenih zavarovanj (ker so v delovnem razmerju, prejemajo nadomestilo za brezposelne, opravljajo samostojno dejavnost kot glavni poklic), niso vključeni v kmečko zdravstveno zavarovanje. Prav tako niso vključeni v obvezno zavarovanje družinski člani, če izven kmetije opravljajo samostojno dejavnost kot glavni poklic.

Podjetnik je oseba, ki samostojno izvaja poklicno dejavnost. Med kmetijske podjetnike sodijo vsi neomejeno odgovorni družbeniki osebne trgovinske družbe, osebno odgovorni družbeniki

¹⁹ 54. člen SGB VII.

²⁰ Gesetz über die Krankenversicherung der Landwirte z dne 10. 8. 1972 (BGBl. 1972 I 1433).

osebne trgovinske družbe in člani pravne osebe pa le, če v kmetijskem gospodarstvu opravljajo delo kot svoj glavni poklic in niso zavarovani na drugi podlagi. Če zakonca ali življenjska partnerja skupaj vodita kmetijsko gospodarstvo, se šteje za kmetijskega podjetnika tisti, ki pretežno vodi kmetijsko gospodarstvo. Če ni mogoče ugotoviti, kateri izmed njiju pretežno vodi kmetijsko gospodarstvo, kmetijska zdravstvena blagajna določi, kateri izmed njiju je kmetijski podjetnik.

Pogoj za vključitev v kmetijsko zdravstveno zavarovanje je obdelovanje kmetijskih zemljišč (nem. Bodenbewirtschaftung). Kmetijsko gospodarstvo mora doseči določeno najmanjšo velikost, ki jo določi pokojninska blagajna po Zakonu o starostnem zavarovanju kmetov. Kljub temu se lahko v obvezno zdravstveno zavarovanje vključijo tudi kmetijski podjetniki, katerih podjetja dosegajo le polovico minimalne velikosti, in če podjetnikovi kmetijski prihodki, ki jih doseže izven kmetijstva, ne presežejo določene višine.

Kmetijski zavarovanci so upravičeni do večine storitev, ki so predvidene za zavarovance v tretjem poglavju Pete knjige socialnega zakonika. Izjeme glede odobritve posameznih pravic so določene v zakonu. Poleg ostalih pravic so kmetje v primeru daljše bolezni pomoči na kmetijskem gospodarstvu (nem. Betriebshilfe) in pomoč v gospodinjstvu (nem. Haushaltshilfe).

Tabela št. 2: Višina prispevkov za zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za nego (Vir: Sozialversicherung für Landwirtschaft, Forst und Gartenbau)

Razred	Korigirana vrednost površin (EUR)		Mesečni prispevek (EUR)		
			Zdravstvena blagajna	Blagajna za nego - starši	Blagajna za nego – zavarovanci brez otrok
1	Mali kmetje		101,40	14,50	15,92
2	do	5.400	102,40	14,64	16,08
3	do	10.800	127,65	18,25	20,04
4	do	16.200	152,40	21,79	23,93
5	do	21.600	177,15	25,33	27,81
6	do	27.000	201,90	28,87	31,70
7	do	32.400	226,65	32,41	35,58
8	do	37.800	251,40	35,95	39,47
9	do	43.200	276,15	39,49	43,36
10	do	48.600	300,90	43,03	47,24
11	do	54.000	325,65	46,57	51,13
12	do	59.400	350,40	50,11	55,01
13	do	64.800	375,15	53,65	58,90
14	do	70.200	399,90	57,19	62,78
15	do	75.600	424,65	60,72	66,67
16	do	81.000	449,40	64,26	70,56
17	do	86.400	474,15	67,80	74,44
18	do	91.800	498,90	71,34	78,33
19	do	97.200	523,65	74,88	82,21
20	nad	97.200	614,66	87,90	96,50

9.3.5 Socialni zakonik - Enajsta knjiga - socialno zavarovanje za nego (Sozialgesetzbuch (SGB) Elftes Buch (XI) – Soziale Pflegeversicherung

Kot t. i. »peti steber« socialnega zavarovanja je bilo v letu 1995 uvedeno obvezno socialno zavarovanje za nego (pomoč in postrežbo). Eden izmed najpomembnejših ciljev tega zavarovanja je vzpostaviti hišno nego zavarovancev. V obvezno zavarovanje za nego so vključeni vsi zavarovanci, ki so člani zdravstvenega zavarovanja. Obveznost vključitve v zavarovanje za nego velja tudi za družinske zavarovance, ki so vključeni v zavarovanje brez plačila prispevkov.²¹ Družinski zavarovanci so zakonec oziroma življenjski partner zavarovanca, otroci zavarovancev ter tudi otroci otrok zavarovancev, ki so vključeni v družinsko zavarovanje²².

Zavarovanci, ki so se prostovoljno vključili v zdravstveno zavarovanje, so zavezani plačevati tudi prispevke za nego, če pa se vključijo v ustrezno zasebno zavarovanje, se jih lahko na njihovo vlogo izključi iz zavarovanja za nego. Vlogo morajo vložiti v treh mesecih od nastanka zavarovalne obveznosti.²³

Zavarovanci so upravičeni do storitev iz zavarovanja na vlogo. Da je zavarovanec upravičen do storitev, mora biti v zavarovanje vključen najmanj dve leti v zadnjih desetih letih pred vložitvijo vloge.²⁴

Zavarovancu se prizna pravica do nege takrat, ko zaradi telesne ali duševne bolezni ali invalidnosti trajno oziroma najmanj šest mesecev potrebuje pomoč pri običajnih dnevni opravilih. Na podlagi zdravniškega mnenja se skladno z drugim odstavkom 14. člena SGB XI zavarovanec uvrsti v eno izmed treh kategorij.

Prispevki za nego se obračunavajo kot dodatek k zdravstvenemu zavarovanju. Za zavarovance – kmetijske podjetnike in njihove družinske člane, ki delajo na kmetijskem gospodarstvu, ki so dopolnili 23 let in niso bili rojeni pred letom 1940, ter nimajo otrok, so predpisani višji prispevki.

9.3.6 Zakon o starostnem zavarovanju kmetov (Gesetz über die Alterssicherung der Landwirte (ALG))

Pravila glede starostnega zavarovanja kmetov so določena v Zakonu o starostnem zavarovanju kmetov (Gesetz über die Alterssicherung der Landwirte, v nadaljnjem besedilu: ALG)²⁵, ki velja od 1. 1. 1995. Nosilec pokojninskega zavarovanja kmetov je SVLFG. Po zakonu se morajo v starostno zavarovanje vključiti kmetje (nosilci kmetijskega gospodarstva), njihovi zakonci ali življenjski partnerji in njihovi družinski člani, ki delajo na kmetijskem gospodarstvu.

Kmet je, kdor kot podjetnik vodi kmetijsko gospodarstvo, ki dosega z ALG določeno najmanjšo velikost. Če kmetijsko podjetje skupaj upravlja več oseb (dediči, družbeniki v družbi civilnega prava), je vsaka od teh oseb kmet. Če je kmetijsko gospodarstvo organizirano v obliki

²¹ 20. člen SGB, Enajsta knjiga.

²² 25. člen SGB, Enajsta knjiga.

²³ 20. člen SGB, Enajsta knjiga.

²⁴ 33. člen SGB, Enajsta knjiga.

²⁵ Gesetz über die Alterssicherung der Landwirte (ALG), z dne 29. 7. 1994 (BGBl. I S. 1890, 1891).

trgovinske osebne družbe (npr. d.n.o., k.d.) ali pravne osebe (npr. d.o.o., d.d., registrirana zadruga), velja naslednje:

- kmet je vsak neomejeno odgovorni družbenik osebne trgovinske družbe,
- drugi – omejeno odgovorni – družbeniki osebne trgovinske družbe in člani pravnih oseb so kmetje le, če kmetijsko dejavnost v družbi opravljajo kot glavni poklic in niso zavarovani na drugi podlagi.

Zakonca, ki skupaj vodita kmetijsko gospodarstvo, sta dolžna v treh mesecih po prevzemu kmetijskega gospodarstva ali v treh mesecih po sklenitvi zakonske zveze prijaviti, kateri zakonec je kmet²⁶. V tem obdobju lahko tudi prijavita, da oba skupaj vodita kmetijsko gospodarstvo. Če prijave ne vložita v roku, kmetijski pokojninska blagajna sama določi, kateri zakonec je kmet. Kadar oba skupaj vodita kmetijsko gospodarstvo, se oba štejeta za kmeta²⁷.

Kmetijsko gospodarstvo dosega najmanjšo velikost, če njegova gospodarska vrednost (Wirtschaftswert) dosega enega izmed pragov, ki ga z upoštevanjem krajevnih in regionalnih značilnosti določi pokojninska blagajna. Vrednost donosa (Ertragswert) iz dopolnilne dejavnosti ni pomembna. Gospodarsko vrednost določi finančni urad na podlagi BewG v odločbi o vrednosti gospodarske enote (Einheitswertbescheid). V gospodarsko vrednost so vključena tudi zemljišča, ki jih ima kmetijsko gospodarstvo v zakupu. Če se v zakup odda celotno kmetijsko gospodarstvo, se na zakupnika prenese tudi njegova gospodarska vrednost.²⁸

Kmetje in njihovi družinski člani se lahko na svojo zahtevo izvzamejo iz zavarovanja, če redno prejemajo plačo oziroma dohodek iz zaposlitve oziroma dejavnosti izven kmetijstva, ki letno presega 4.800 EUR ali prejemajo nadomestilo za brezposelnost. Iz zavarovanja se lahko izvzamejo tudi kmetje in njihovi družinski člani, ki so obvezno zavarovani zaradi nege otrok oziroma drugih oseb ter osebe, ki so vključene v zavarovanje med služenjem vojaškega roka.²⁹

Pod določenimi pogoji se lahko v zavarovanje prostovoljno vključijo zakonci nekdanjih kmetov ter osebe, ki so bile nekoč zavarovane kot kmet, sedaj pa niso obvezno zavarovane.³⁰

Storitve, do katerih so zavarovanci upravičeni, so:

- storitve preventive, medicinske rehabilitacije, kasnejše nege in drugo,
- rente (pokojnine).

Kmetje imajo pravico do redne starostne pokojnine, če so dosegli predpisano starost, imajo najmanj 15 let pokojninske dobe in so kmetijsko gospodarstvo predali. Družinski člani, ki delajo na kmetiji, imajo pravico do starostne pokojnine, če so dosegli predpisano starost, imajo najmanj 15 let pokojninske dobe in niso kmetje. Predpisana starost je 67 let.³¹

²⁶ Gesetz über die Alterssicherung der Landwirte z dne 29. julija 1994 (BGBl. I S. 1890, 1891), zadnjič spremenjen z zakonom z dne 17. julija 2017 (BGBl. I S. 2575).

²⁷ Drugi odstavek 1. člena ALG.

²⁸ Peti in šesti odstavek 1. člena ALG.

²⁹ 3. člen ALG.

³⁰ 4. in 5. člen ALG.

³¹ 11. člen ALG.

Kmetje se lahko deset let, preden dosežejo predpisano starostno mejo, predčasno upokojijo. Pogoji za uveljavitev pravice do predčasne pokojnine je, da imajo 15 let pokojninske dobe in so predali kmetijo ter da se redno ali predčasno upokoji tudi zakonec³².

Prenos kmetije je mogoč na naslednje načine:

- s prenosom lastninske pravice na površinah, ki so v uporabi kmetijskega gospodarstva, na tretje osebe,
- z oddajo površin, ki so v uporabi kmetijskega gospodarstva, v zakup,
- z ustanovitvijo pravice užitka na površinah, ki so v uporabi kmetijskega gospodarstva,
- na podoben način za daljši čas onemogoči kmetijska raba površin na lastno odgovornost.

Med podobne načine spadajo prenos rabe, prenehanje obdelovanja kmetijskih zemljišč (nem. Stillelegung), pogozditev površin.

Kmetija lahko obdrži del kmetijskih površin, ki pa ne smejo presegati najmanjše velikosti, ki jo določi pokojninska blagajna.³³

Zakupna pogodba, pogodba o prenosu rabe in pogodba o ustanovitvi pravice užitka morajo biti sklenjene za najmanj 9 let. Če se kmet redno upokoji, začne ta čas teči z dnem upokojitve. Če se upokoji predčasno, začne teči s pretekom leta, v katerem kmet doseže starost, na podlagi katere pridobi pravico do predčasne pokojnine.³⁴

Če je kmetijsko gospodarstvo organizirano v obliki družbe civilnega prava, osebne trgovinske družbe ali pravne osebe, se šteje za preneseno, če se kmet povsem izloči iz upravljanja kmetijskega gospodarstva. To pomeni, da kmet nima več nobene pravice vodenja poslov ali zastopanja kmetijskega gospodarstva.³⁵

Višino prispevkov za socialno varnost določa Zvezno ministrstvo za delo in socialne zadeve. V letu 2017 znaša prispevek za starostno zavarovanje 241 EUR (v novih deželah 216 EUR). Prispevek za kmete in njihove zakonce je enak, za družinske člane, ki delajo na kmetiji, pa je potrebno plačevati polovico. Plačilo vseh prispevkov bremeni kmeta, če sta zavarovana oba zakonca, pa sta solidarno odgovorna.

Pod določenimi pogoji pa so zavarovanci upravičeni do doplačila prispevkov s strani države. Za določitev upravičenosti do subvencij za prispevke je treba ugotoviti letni dohodek kmeta in njegovega zakonca. Letni dohodek se nato razdeli na pol in vsakemu od zakoncev prizna polovica. Za priznanje pravice do doplačila s strani države letni dohodki nobenega izmed zakoncev ne smejo presegati 15.500 EUR, skupni letni dohodek pa ne sme presegati 31.000 EUR. Delež, ki ga doplača država, je odvisen od prihodkovnega razreda, v katerega sodi

³² Smisel te določbe je v spodbujanju predčasnega medgeneracijskega prenosa kmetijskega gospodarstva.

³³ Socialversicherung für Landwirtschaft, Forsten und Gartenbau, 2017. Mindestgröße des landwirtschaftlichen Unternehmens. [Spletna stran]

Dostopno na: <http://www.svifg.de/50-vmb/vmb03/vmb0305/index.html> [8. 9. 2017].

³⁴ Drugi odstavek 21. člena ALG.

³⁵ Osmi odstavek 21. člena ALG.

zavarovanec. Znesek, ki ga doplača država, se mesečno giblje med 10 EUR in 145 EUR ter 9 EUR in 135 EUR v novih deželah.³⁶

³⁶ Socialversicherung für Landwirtschaft, Forsten und Gartenbau, 2017. Höhe des Beitragzuschusses. [Spletna stran]. <http://www.svlfq.de/50-vmb/vmb04/vmb0403/index.html> [8. 9. 2017].

10. STATUSNOPRAVNA UREDITEV KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V ITALIJI

Monika Sirk, univ. dipl. prav.

10.1. SPLOŠNI PREGLED KMETIJSKE DEJAVNOSTI V ITALIJI

Iz zadnjega splošnega poročila Italijanskega državnega statističnega urada (ISTAT) z leta 2017¹, ki povzema statistične podatke za leti 2013 in 2014, je v Italiji v letu 2013 aktivnih nekaj manj kot 1,5 kmetijskih gospodarstev (9,2 odstotka manj kot v letu 2010). Povprečna velikost obdelovalnih površin posamezne kmetije je obsegala 8,4 hektarja. Značaj italijanskih kmetijskih gospodarstev ostaja pretežno družinski: 77,4 odstotka vsega dela v kmetijstvu opravijo nosilec kmetije, njegov partner oziroma zakonec in ostali družinski člani. V kmetijstvu je bilo leta 2014 zaposlenih 882 tisoč oseb in skupen obseg proizvodnje je predstavljal 46,2 milijardi Evrov z dodano vrednostjo 26,3 milijarde Evrov (5,5 odstotka več kot v letu 2013).

V zadnjih desetih letih se je število kmetijskih gospodarstev zmanjšalo za 9,3 odstotka, prav tako se je zmanjšal obseg obdelovalnih površin, vendar le za 3,3 odstotka, kar pomeni, da se je obseg obdelovalnih površin posameznih kmetij povečal, in sicer iz 7,9 hektarja na 8,4 hektarja. Vsako kmetijsko gospodarstvo je v letu 2014 povprečno ustvarilo za 28 tisoč Evrov proizvodov, od tega je bilo 96,8 odstotka namenjenega za prodajo. Kmetijska gospodarstva, katerih proizvod je namenjen izključno samooskrbi predstavljajo 2,5 odstotka.

10.2. STATUSNO-PRAVNE OBLIKE KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V ITALIJI

10.2.1 Pravi viri

Državni pravni viri

- ustava Italijanske Republike in odločbe italijanskega ustavnega sodišča,
- civilni zakonik,
- področna zakonodaja s področja socialne varnosti, davkov, delovnih razmerij,
- pravilniki,
- uzance.

Pravni viri Evropske unije: Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006, Uredba (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o financiranju, upravljanju in spremljanju skupne kmetijske politike in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 352/78, (ES) št. 165/94, (ES) št. 2799/98, (EC) No 814/2000, (ES) št. 1290/2005 in (ES) št. 485/2008.

¹ Spletna stran ISTAT: <http://www.istat.it/it/archivio/207188>.

Deželni pravni viri: pomembno vlogo pri kmetijski politiki imajo v Italiji dežele (ital. *regioni*), ki so pristojne tudi za izvrševanje evropske politike na področju kmetijstva.

10.2.2 Statusno pravne oblike opravljanja kmetijske dejavnosti v Italiji in posebnosti italijanskega sistema na področju kmetijstva

Italijanski civilni zakonik (Codice civile) v drugem poglavju 5. knjige (O delu) vsebuje posebne določbe glede kmetijskega podjetja (*Dell' impresa agricola*). Kmetijski podjetnik je posameznik, ki izvaja eno od naslednjih dejavnosti: poljedelstvo, gozdarstvo, reja živali in s tem povezane dejavnosti. Skladno s 2136. členom civilnega zakonika za kmetijskega podjetnika ne veljajo pravila o registraciji v poslovnem registru, razen če posluje v okviru gospodarske družbe ali zadruga.

Število statusno-pravnih oblik, v katerih so lahko organizirana kmetijska gospodarstva v Italiji ni omejeno. Kmetijska dejavnost se lahko opravlja bodisi v okviru pravne osebe bodisi kot fizična oseba. Na področju statusno-pravnih oblik kmetijskih gospodarstev zaradi številnih reform kmetijske zakonodaje in zaradi neusklajenosti drugih področnih zakonodaj ureditev še vedno nezadovoljiva oziroma nekoliko kaotična. Skupna formalna lastnost vseh kmetijskih podjetnikov, bodisi, da delujejo kot fizične ali pravne osebe je obvezen vpis v poseben del registra podjetij. Skupna formalna zahteva za gospodarske družbe, katerih dejavnost je zgolj in samo kmetijska dejavnost, kot je opredeljena v 2135. členu Civilnega zakonika, je od 07.05.2004 dodatek »società agricola« (kmetijska družba)² v firmi. Kmetijska družba (ital. la società agricola) torej ni posebna organizacijska oblika, pač pa gre za kategorijo gospodarskih družb, ki ima določene ugodnosti (predvsem davčne).

Posebne davčne ugodnosti pa so v italijanski ureditvi predvidene tudi za vsa kmetijska gospodarstva, katerih letni prihodki znašajo 7000 evrov ali manj. Navedena kmetijska gospodarstva niso dolžna prijavljati davčnim organom letnih dohodkov, niso dolžna izdajati računov pri prodaji fizičnim osebam in niso dolžna oddati poročila o DDV. V t.i. sistem oprostitev sodijo kmetje, katerih prihodek posameznega koledarskega leta:

- ne presega 7.000 EUR;
- vsaj 2/3 prodanega blaga predstavljajo izdelki iz dejavnosti kmetijstva ali ribolova..
- oprostitev, ki so jih deležni tisti, ki so vključeni v sistem so:
- ni obveznosti izdajanja računov,
- ni obveznosti vlaganja obračuna DDV.

Z vključitvijo v ta sistem torej za kmeta ni obveznosti vodenja knjigovodskih listin in oddajanja obračuna DDV. Ne glede na to pa je kmet zavezan 10 let hraniti račune dobaviteljev in t.i. »autofatture« oziroma poenostavljen račun za lastne potrebe in morebitne carinske deklaracije. V tem računu³ je naveden DDV, ki pa ga kmet, ker ni zavezanec za DDV, ne plača.

Kmetje morajo letno poročati in izkazati izpolnjevanje pogojev za vključitev v sistem oprostitev finančni upravi (Agenzia dell'entrate), kar pomeni, da morajo posredovati podatke o izdanih računih (»autofattura«) in prejetih računih ter morebitnih carinskih deklaracijah.

² Decreto legislativo 29 marzo 2004, n. 99, 2. člen.

³ prim. računa je v prilogi I.

Pri oblikah opravljanja kmetijske dejavnosti je treba omeniti še določbe 230 bis člena Civilnega zakonika o družinskem podjetju, saj se obdelovanje kmetij v praksi pogosto opravlja v sklopu cele družine. Družinsko podjetje po Civilnem zakoniku ni posebna pravnoorganizacijska oblika, pač pa obveznostno razmerje. Po podatkih italijanskega statističnega urada ISTAT (2012) med kmetijskimi gospodarstvi prevladujejo prav družinska podjetja (skupno 96 % vseh kmetijskih gospodarstev), o katerih bo več navedeno v naslednjem razdelku.

Poglavitni pravni vir za opredelitev pravnih oblik kmetijskih gospodarstev je civilni zakonik.

Fizična oseba lahko opravlja kmetijsko dejavnost kot samostojni podjetnik (ital. impresa individuale). Družinska podjetja, o katerih bo več navedenega v posebnem odstavku doktrina pripisuje lastnosti samostojnega podjetnika. Prav slednja so v Italiji izjemno razširjena.

V Italiji se kmetijska dejavnost lahko opravlja tudi v obliki kapitalske ali osebne družbe ter kmetijske zadruge (ital. cooperativa agricola; urejena v členu 2511 in naslednjih CC). Med osebne družbe sodi t.i. preprosta družba (ital. società semplice), ki je najpogostejša oblika na področju kmetijstva in je urejena v civilnem zakoniku, v členih od 2251 do 2290. Ustanovitev tovrstne družbe je preprosta, ne zahteva se sodelovanje notarja, ampak zgolj registracijo akta o ustanovitvi, za katerega ni predpisana posebna obličnost, pri finančni upravi. Družba pa se vpiše v poseben razdelek registra družb.

Med osebne družbe sodita še società in nome collettivo (družba z neomejeno odgovornostjo) in società in accomandita semplice (komanditna družba).

Kapitalske družbe po italijanskem pravu so società a responsabilità limitata (družba z omejeno odgovornostjo), società a responsabilità limitata semplificata (poenostavljena družba z omejeno odgovornostjo), società per azioni (delniška družba) in società in accomandita per azioni (komanditna delniška družba). Vse družbe so urejene v civilnem zakoniku. Kot je bilo že navedeno, mora firma družb, v kolikor je kmetijska dejavnost njihova izključna dejavnost, vsebovati dodatek »società agricola«.

Relativno pogosta oblika pravne osebe pa je zadruga (ital. cooperativa) in je definirana v 2511. členu civilnega zakonika, pri čemer je za področje kmetijske dejavnosti predvidena posebna zvrst, to je kmetijska zadruga z omejeno ali z neomejeno odgovornostjo (ital. cooperativa a responsabilità limitata, cooperativa a responsabilità illimitata).

10.2.3 Neposredni obdelovalec kmetije in profesionalni kmetijski podjetnik

Italijanska ureditev določa dve kategoriji posameznikov, ki sta za področje kmetijske dejavnosti pomembni za določanje pravic in obveznosti znotraj posameznih področnih zakonodaj, gre za neposrednega obdelovalca kmetije in profesionalnega kmetijskega podjetnika. Pri obeh kategorijah torej ne gre za posebni statusno-pravni obliki, preko katerih se izvaja kmetijska dejavnost, ampak za lastnosti posameznih subjektov, ki so pomembne zlasti na področju davkov, socialnega varstva in delovnega prava.

Neposredni obdelovalci kmetije so osebe, ki so lastniki, najemniki ali užitarji kmetijskih površin in njihovi družinski člani (do četrtega kolena), ki se neposredno ukvarjajo z obdelovanjem

zemlje, vzrejo živine in s tem povezanimi aktivnostmi tako, da je to njihova izključna dejavnost oziroma glavni vir za pridobivanje dohodka. Kmetijska površina, ki jo obdelujejo, mora zahtevati obdelavo najmanj 104 dneve na leto oziroma kmetijske aktivnosti morajo na letni ravni znašati najmanj 104 dneve. V primeru, ko se s kmetijsko dejavnostjo ukvarja družina, kar pomeni, da poleg neposrednega obdelovalca kmetije to dela še kakšen član družine, pa to ne sme biti manjše od tretjine dela, ki je potrebno za opravljanje normalnih podjetniških aktivnosti.

Profesionalni kmetijski podjetniki (IAP – imprenditori agricolo professionale) je poseben status, uveden leta 2004, ki ga lahko imajo so fizične ali pravne osebe, ki imajo ustrezna znanja in strokovne kompetence in ki se posvečajo kmetijskim aktivnostim v smislu 2135. člena Civilnega zakonika neposredno oziroma kot družbeniki podjetij, v obsegu vsaj polovice svojega delovnega časa in ki iz kmetijske dejavnosti dobijo vsaj polovico svojih dohodkov. IAP lahko poleg kmetijske dejavnosti opravlja tudi druge dejavnosti, pod pogojem, da te ne presegajo polovice njegovega delovnega časa. Na davčnem področju uživajo fizične ali pravne osebe, ki so uvrščene med IAP posebne ugodnosti, prav tako lahko te osebe lažje dostopajo do finančnih spodbud. Predpisovanje pogojev za pridobitev statusa t.i. IAP je v pristojnosti posamezne dežele. Izpolnjevanje pogojev pa se dokazuje bodisi z vpisom pri nacionalnem uradu za socialno varstvo (INPS, ital. Istituto nazionale della previdenza sociale) vsaj v trajanju 3 let bodisi z ustrezno izobrazbo (agronom, agrotehnik, veterinar, ipd.) bodisi s potrdilom o obiskovanju predpisanih izobraževanj.

Izpolnjevanje pogojev za priznanje statusa »profesionalnega kmetijskega podjetnika« je v pristojnosti dežel. Posamezna dežela pripravi obrazec, na podlagi katerega posameznik zaprosi za priznanje statusa oziroma s katero izjavi, da izpolnjuje predpisane pogoje in prosi deželo, da to dejstvo potrdi. Gre za neke vrste samoprijavo. Prosilec prošnji ne prilaga dokazil o izpolnjevanju vseh pogojev. Ustreznost deleža prihodka iz naslova kmetijske dejavnosti se ocenjuje na podlagi prijave dohodkov, ki jo morajo za namene odmere davka od dohodka fizičnih oseb (dohodnine) opraviti vsi zavezanci (pri izračunu celotnega dohodka se ne upoštevajo pokojnine, katerekoli vrste, s pokojninami primerljivi prejemki, nadomestila in nagrade za opravljanje javnih funkcij). Ustreznost deleža delovnega časa posameznik navede. V kolikor je posameznik vključen v kmečko pokojninsko blagajno, se ustreznost deleža časa predpostavlja na tej podlagi. Za priznanje statusa mora prosilec poleg določenega deleža delovnega časa in dohodka, izpolnjevati vsaj enega izmed naslednjih kriterijev, ki se nanašajo na izobrazbo oziroma dejavnost:

- a) imeti univerzitetno izobrazbo s področja kmetijstva, gozdarstva, veterine, živiloreje, živilske tehnologije,
- b) imeti srednješolsko izobrazbo, pridobljeno z zaključeno kmetijsko šolo ali drugo primerljivo tehnično smerjo,
- c) imeti potrdilo o obiskovanju tečaja s področja kmetijstva, organiziranega s strani dežele ali države, v trajanju najmanj 150 ur,
- d) izjaviti, da je nepretrgano najmanj v trajanju treh let samostojno, kot družinski član ali kot delavec, zaposlen za nedoločen čas v kmetijskem podjetju, opravljal kmetijsko dejavnost.

Tudi izpolnjevanje navedenih kriterijev posameznik z izpolnitvijo določenih polj na obrazcu potrdi in s podpisom obrazca jamči za resničnost navedenih podatkov. Obvezni prilogi obrazca sta zgolj kopija veljavnega osebnega dokumenta in ustanovitveni akt za družinsko podjetje, v kolikor je prosilec član družinskega podjetja, ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo.

10.2.4 Družinsko podjetje

Družinsko podjetje je poseben institut v italijanskem pravnem sistemu, uveden leta 1975. Ureditev družinskega podjetja je bila posledica potrebe po socialni zaščiti tradicionalno visokega deleža družinskih članov, ki niso bili v nobenem delovnem razmerju, ampak so pomagali pri domači obrtni ali kmetijski dejavnosti. V 230. bis členu civilnega zakonika je družinsko podjetje posebej opredeljeno in sicer kot razmerja, ki nastanejo z nepretrganim delom družinskega člana v družini ali v družinskem podjetju. V tretjem odstavku je določeno, kdo šteje za družinskega člana, in sicer so to zakonec, sorodniki do tretje stopnje⁴ in svaki do druge stopnje⁵.

V doktrini so glede pravne narave družinskega podjetja deljena mnenja, večinoma pa del stroke šteje družinsko podjetje za kolektivno podjetje, drugi del stroke pa za individualno podjetje. Zagovorniki prve teorije zatrjujejo, da vsi družinski člani, ki delajo v okviru družinskega podjetja, skupno prevzamejo odgovornost do tretjih oseb in pridobijo status podjetnika. Po drugi strani pa zagovorniki druge teorije trdijo, da je v družinskem podjetju podjetnik le tisti, ki ima takšen status na podlagi zakona. In samo ta oseba z vsem svojim premoženjem odgovarja za izpolnitev obveznosti podjetja in samo ta oseba bo udeležena v morebitnem postopku zaradi insolventnosti.

Civilni zakonik določa, da ima družinski član, ki redno dela v družinskem podjetju pravico do preživljanja, v skladu s finančnimi zmožnostmi družine, pravico do udeležbe pri dobičku podjetja (ne odgovarja za izgubo) in stvari, kupljenih z doseženim dobičkom, vse sorazmerno s količino in vrsto opravljenega dela. Odločitve o uporabi dobička in o poslih izrednega upravljanja sprejemajo družinski člani z navadno večino glasov, pri čemer imajo vsi člani enakovredne glasove. Razlogi, zaradi katerih posameznemu članu preneha udeležba v družinskem podjetju so smrt, odstop (v primeru neupravičenih razlogov, je član dolžan plačati škodo), prenehanje statusa družinskega člana (npr. razveza), nezmožnost opravljanja dela in izključitev člana, ki jo izglasuje večina. Družinski član ne more prenesti svojega deleža v podjetju na tretje osebe, lahko ga prenese izključno na druge družinske člane, s soglasjem v družinskem podjetju udeleženih članov družine.

Družinsko podjetje se ustanovi z listino, ki mora biti v obliki notarskega zapisa ali notarsko overjeno listino, v kateri morajo biti navedeni:

- dejavnost, ki jo opravlja nosilec,
- osebni podatki družinskih članov in raven sorodstva.

V roku 30 dni od podpisa listine notar poskrbi za vpis družinskega podjetja v register podjetij.

Davčna obravnava dohodkov družinskega podjetja, je ob izpolnjevanju določenih predpostavk naslednja: najmanj 51 odstotkov dohodka se pripiše in ga prijavi nosilec podjetja, preostalih 49 odstotkov pa družinski člani.

⁴ Sorodniki do tretje stopnje so: starši in otroci, bratje in sestre, stari starši ter vnuki, strici/tete in nečaki, pradedki in prababice ter pravnuki.

⁵ Svaki do druge stopnje so: nevesta/zet in tašča/tast, svak in svakinja.

Vprašanje socialnih zavarovanj družinskih članov je urejeno v področni zakonodaji, ki določa, da se morajo za namene socialnih zavarovanj tako nosilec družinskega podjetja kot družinski člani prijaviti kot kategorija samostojnih delavcev. Prispevke plačuje neposredno nosilec podjetja.

10.3. ZAKLJUČEK

V sestavku smo predstavili najpogostejše statusno-pravne oblike kmetijskih gospodarstev v Italiji. Italijanska zakonodaja na področju kmetijstva je zelo razpršena in zaradi številnih posegov neenotna. Ko govorimo o statusnih oblikah, preko katerih je mogoče izvrševati kmetijsko dejavnost, se te delijo na obliko, ki ustreza slovenskemu samostojnemu podjetniku, to je t.i. impresa individuale, pravne osebe, ki so bodisi osebne bodisi kapitalske gospodarske družbe bodisi zadruga.

Posebej smo izpostavili dve kategoriji oziroma statusa, ki sta za področje kmetijstva pomembni, vendar ne pomenita posamezni statusno-pravni obliki, to sta neposredni obdelovalec kmetije in profesionalni kmetijski podjetnik. Gre za kategoriji oziroma statusa, ki sta pomembna za obravnavo kmetov oziroma kmetijskih podjetij na področju davčne, socialnovarstvene in delovnopravne zakonodaje.

11. PRIMERJAVA IZVAJANJA SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE, DAVČNE ZAKONODAJE TER DELOVNOPRAVNE, SOCIALNE IN POKOJNINSKE ZAKONODAJE

dr. Alenka Temeljotov Salaj, mag. Marko Starman, dr. Boštjan Aver, Marijana Kunc, Monika Sirk

11.1. UVOD

Predstavitev statusno pravne ureditve kmetije v Avstriji in Nemčiji zaključujemo z odgovori na vprašanja v okviru poglavja 3. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) nam je skladno z dogovorom posredovalo seznam vzorčnih kmetijskih gospodarstev, ki smo jih upoštevali kot osnovo za primerjalno analizo.

11.2. ODGOVORI NA VPRAŠANJA

11.2.1 Kdo je na kmetiji upravičen do plačil iz naslova ukrepov kmetijske politike?

V Sloveniji so upravičenci za ukrepe kmetijske politike kmetijska gospodarstva, fizične osebe, samostojni podjetniki posamezniki in pravne osebe ter skupine pravnih oziroma fizičnih oseb na ozemlju Republike Slovenije, ki opravljajo kmetijsko, živilsko, trgovinsko ali drugo dejavnost ter izpolnjujejo predpisane pogoje. Pri kmetijah je upravičenec nosilec, razen če je določeno drugače. Upravičenci so tudi občine na ozemlju Republike Slovenije, ki izvajajo dejavnosti na področju kmetijstva oziroma razvoja podeželja (prvi odstavek 17. člena ZKme-1).¹

V Avstriji krog upravičencev, ki lahko zaprosijo za podporo iz naslova skupne kmetijske politike ni opredeljen v zakonu, temveč je določen v podzakonskih predpisih v okviru pogojev za pridobitev posamezne oblike pomoči oziroma podpore.

Primer točke 1.4. SRL ÖPUL

»1.4.1. Kot prosilec pridejo v poštev:

- fizične osebe,
- v trgovinski register vpisane osebne družbe (Personengesellschaften), v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %,
- pravne osebe, v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %, in
- njihova združenja (Personenvereinigungen), v katerih udeležba oseb javnega prava ne presega 25 %,

ki kmetijsko ali gozdno gospodarstvo vodijo v svojem imenu in za svoj račun in ki dosegajo najnižje standarde iz 2. člena Direktzahlungs Verordnung 2015 za obdelavo kmetijskih površin kot tudi določbe člena 9 Uredbe (EU) št. 1307/2013 v povezavi s prvim odstavkom 8. člena MOG 2007 in 4. členom Direktzahlungs Verordnung 2015 (»aktivni kmet«).

Osebe javnega prava (država, zvezne dežele, občine) in njihovi organi, kot tudi subjekti, v katerih imajo osebe javnega prava pomemben vpliv, ne pridejo v poštev kot prosilci. Šteje se, da ima oseba javnega prava pomemben vpliv, če ima sama ali skupaj z drugimi osebami javnega prava več kot 25 % delež v osnovnem kapitalu, ali če ima sama ali skupaj z drugimi

¹ Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. št. [45/08](#), [57/12](#), [90/12](#) – ZdZPVHVVR, [26/14](#), [32/15](#), [27/17](#) in [22/18](#)).

osebami finančni ali drug gospodarski ali organizacijski vpliv. Izključeni so tudi vsi subjekti, s katerimi so navedeni subjekti povezani.«²

11.2.2 Kakšne so možnosti za prenos kmetije na novega nosilca kmetije in kakšne so ugodnosti/bremena, ki nastanejo kmetu prenosniku in kmetu prevzemniku?

Pojem prenos kmetijskega gospodarstva je določen v členu 8 Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 809/20143. Prenos kmetijskega gospodarstva po tem členu pomeni prodajo, zakup ali podobno vrsto posla v zvezi z zadevnimi proizvodnimi enotami.

SLOVENIJA:

V Sloveniji bi kot prenos kmetijskega gospodarstva lahko šteli spremembo nosilca kmetije, ki se izvede na obrazcu iz priloge 9 Pravilnika o registru kmetijskih gospodarstev⁴. Z vpisom v register kmetijskih gospodarstev novi nosilec vstopi v vse pravice, obveznosti in sankcije, ki so nastale do trenutka spremembe nosilca v RKG in se nanašajo na ukrepe kmetijske politike (četrti odstavek 17. člena ZKme-1). Pravica do uporabe zemljišč v GERK-ih se v postopku spremembe nosilca kmetijskega gospodarstva ne preverja.

Pravno bolj reguliran je prenos kmetijskega gospodarstva v primeru mladih kmetov. Po Uredbi o izvajanju podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020⁵ se od prenosnika zahteva, da na prevzemnika prenese lastninsko pravico na zemljiščih, ki sestavljajo njegovo kmetijsko gospodarstvo. Za zemljišča, ki jih ima prenosnik v zakupu ali jih uporablja na kakšni drugi podlagi, pa se ne zahteva, da prevzemnik izkaže pravico do uporabe.

Pravna podlaga za prenos kmetijskega gospodarstva v Sloveniji v primeru vzpostavitve kmetijskega gospodarstva s strani mladega kmeta so pravni posli, pri katerih mladi kmet pridobi lastninsko pravico na zemljiščih, ki sestavljajo kmetijsko gospodarstvo. Kot kmetijsko gospodarstvo štejejo kmetijska zemljišča, ki so v lasti prenosnika. Upravičenec – fizična oseba mora postati lastnik z medgeneracijskim prenosom ali nakupom kmetijskega gospodarstva, kar se dokazuje z eno od naslednjih listin:

- izročilno pogodbo,
- darilno pogodbo,
- pogodbo o preužitku,
- pogodbo o dosmrtnem preživljanju (s smrtovnico oziroma drugim dokumentom, ki izkazuje smrt prenosnika),

² Sonderrichtlinie ÖPUL 2015, Sonderrichtlinie des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (BMLFUW) für das österreichische Programm zur Förderung einer Umweltgerechten, extensiven und den natürlichen Lebensraum schützenden Landwirtschaft, str. 8, dostopno na spletni strani https://www.bmnt.gv.at/land/laendl_entwicklung/foerderinfo/sonderrichtlinien_auswahlkriterien/srl_oep_ul.html.

³ Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 809/2014 z dne 17. julija 2014 o pravilih za uporabo Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z integriranim administrativnim in kontrolnim sistemom, ukrepi za razvoj podeželja in navzkrižno skladnostjo (UL L 227, 31. 7. 2014, str. 69).

⁴ Pravilnik o registru kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. [83/16](#), [23/17](#) in [69/17](#)).

⁵ Uredba o izvajanju podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. [55/15](#), [38/16](#), [84/16](#) in [19/17](#)).

- pravnomočnim sklepom o dedovanju⁶.

Zakup oz. druga pravica do uporabe na zemljišč, ki sestavljajo kmetijsko gospodarstvo, ne zadošča za pridobitev pomoči.

AVSTRIJA:

Prenos kmetijskega gospodarstva (spremembo nosilca kmetijskega gospodarstva) se v Avstriji izvede s posebnim obrazcem (Bewirtschafterwechsel)⁷, ki ga podpišeta dosedanji nosilec kmetijskega gospodarstva (nem. Bewirtschafter – obdelovalec, upravljavec) in novi nosilec kmetijskega gospodarstva. Obrazec Bewirtschafterwechsel bi lahko primerjali z našo vlogo za spremembo nosilca kmetijskega gospodarstva⁸, saj se s podpisom tega obrazca prenese vsa zemljišča (vse »GERK-e«) posameznega kmetijskega gospodarstva. Potrebno pa je poudariti, da se v Avstriji pred spremembo nosilca kmetijskega gospodarstva preveri tudi podatke v ostalih registrih (SVB in finančni upravi)⁹.

Podlaga za prenos kmetijskega gospodarstva so lahko:

- prodajna pogodba, izročilna pogodba (nem. Übergabevertrag), darilna pogodba,
- zakup ali podobna pogodba npr. pogodba o obdelavi (nem. Bewirtschaftungsvertrag) ali pogodba o uporabi (nem. Nutzungsvertrag),
- dedovanje (če je bil dosedanji nosilec kmetijskega gospodarstva lastnik kmetijskega gospodarstva in je umrl in novi nosilec kmetijskega gospodarstva sodi v krog njegovih dedičev),
- drugo (če podlaga ne sodi v nobenega izmed zgoraj naštetih primerov, npr. dražba).¹⁰

Prenosnik mora nemudoma prijaviti prenos kmetijskega gospodarstva, vendar najkasneje do 15. aprila leta, ki sledi prenosu kmetijskega gospodarstva, razen če odložita obvestilo zaradi okoliščin, na katere prenosnik in prevzemnik ne moreta vplivati (4. člen GAP – Verordnung).

Če se po vložitvi vloge za pomoč in pred izpolnitvijo vseh pogojev za odobritev pomoči kmetijsko gospodarstvo v celoti prenese s prevzemom vseh obveznosti z enega kmeta na drugega, se pomoč za preneseno kmetijsko gospodarstvo odobri vlagatelju (prenosniku), pod pogojem, da so tudi po prenosu na kmetijskem gospodarstvu izpolnjeni vsi pogoji za odobritev pomoči (5. člen GAP – Verordnung).

Prenos plačilnih pravic:

⁶ Glej točka 4.2.1. Javnega razpisa za Podukrep 6.1. Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete za leto 2017, dostopno na spletni povezavi http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/Javni_razpisi/2017/Podukrep_6.1/JR_6.1_za_leto_2017.pdf.

⁷ Obrazec je dostopen na spletni povezavi https://www.ama.at/getattachment/ccfcbb2d-8217-4c6e-b4e1-b196874a30b4/BWWFormular_Version16.pdf.

⁸ Priloga 9 Pravidnika o registru kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. 83/16, 23/17 in 69/17).

⁹ Navedeno izhaja iz spletne strani AMA, dostopne na spletni povezavi <https://www.ama.at/Fachliche-Informationen/Bewirtschafter-Betriebsdaten>.

¹⁰ Povzeto po obrazcu Bewirtschafterwechsel, ki je dostopen na spletni povezavi: https://www.ama.at/getattachment/ccfcbb2d-8217-4c6e-b4e1-b196874a30b4/BWWFormular_Version16.pdf.

Prenos plačilnih pravic se izvede s podpisom obrazca »Prenos plačilnih pravic« (Übertragung von Zahlungsansprüchen)¹¹. Plačilne pravice se lahko prenesejo skupaj z zemljišči ali brez zemljišč. Pravni posli, ki so lahko podlaga za prenos plačilne pravice skupaj z zemljišči, so zakup, prenehanje zakupa, dedovanje, planina, prodaja, izročitev in darilo. Če se plačilne pravice prenašajo brez zemljišč, je mogoča le prodaja.

Mladi kmetje:

Posebna oblika prenosa kmetijskega gospodarstva je prevzem kmetijskega gospodarstva s strani mladih kmetov. Pomoč za mlade kmete v Avstriji ureja Posebna smernica Zveznega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, okolje ter upravljanje voda »LE Projektförderung«. Za pomoč za mlade kmete lahko zaprosijo:

- fizične osebe, ki so v trenutku prevzema kmetijskega gospodarstva stare največ 40 let in imajo ustrezne poklicne kvalifikacije (mladi kmetje);
- registrirane osebne družbe (nem. Personengesellschaften), pravne osebe (nem. juristische Personen) ali združenja oseb (nem. Personenvereinigungen), če mladi kmet izvaja trajno in učinkovito kontrolo nad vodenjem kmetijskega gospodarstva¹².

Kot prvi prevzem kmetijskega gospodarstva se šteje vodenje (nem. Bewirtschaftung = upravljanje, obdelava) kmetijskega gospodarstva v svojem imenu in za svoj račun na podlagi:

- pridobitve na podlagi dedovanja, nakupa, zakupa ali drugega podobnega prevzema,
- s prevzemom poslovnega deleža pri kmetijskem gospodarstvu v lasti registriranih osebnih družb ali pravnih oseb,
- z ustanovitvijo novega kmetijskega gospodarstva ali
- z udeležbo na novo vzpostavljeni ali obstoječi kooperaciji.

Kot prva vzpostavitev kmetijskega gospodarstva ne šteje prevzem kmetijskega gospodarstva:

- od zakonca ali zunajzakonskega partnerja, razen če zakonec oziroma zunajzakonski partner, na katerega se kmetijsko gospodarstvo prenaša, kmetijskega gospodarstva še nikoli ni upravljal ali ga je v obdobju enega leta pred prvim prevzemom oddal v zakup prosilcu,
- med brati oziroma sestrami,
- z udeležbo na kooperaciji, ki jo vodita zakonca, zunajzakonska partnerja ali bratje in sestre,
- z zakupom kmetijskih zemljišč brez gospodarskih poslopij.¹³

Tudi v primeru zakupa kmetijskih zemljišč morajo biti izpolnjene predpostavke za kmetijsko gospodarstvo iz točke 1.5.1. Na voljo morajo biti samostojne kmetijske stavbe (v lasti prosilca

¹¹ Obrazec je dostopen na spletni povezavi https://www.ama.at/getattachment/7b606bd3-ff1e-4d8d-a2de-7f3a8f9b3c14/FormularUE2018_ausfuellbar.pdf.

¹² Ni nujno, da je kmetijsko gospodarstvo v izključni lasti prosilca. Izvajanje trajne in učinkovite kontrole nad kmetijskim gospodarstvom je podano, če ima mladi kmet večinski delež v registrirani osebni družbi, pravni osebi ali združenju oseb ali najmanj enak delež kot ostale udeležene osebe. Pri dveh udeleženi osebah mora imeti najmanj 50 % delež. Pri združenju oseb se kot dokaz o izvajanju ustrezne kontrole zahteva ustrezen pogodbeni dogovor.

¹³ Povzeto po Sonderrichtlinie des BMLFUW zur Umsetzung von Projektmaßnahmen im Rahmen des Österreichischen Programms für ländliche Entwicklung 2014 – 2020 – »LE Projektförderung«, točka 16.3. dostopno na spletni povezavi

https://www.aws.at/fileadmin/user_upload/Downloads/Richtlinie/VVE_Projektfoerderungen.pdf.

ali najmanj 5-letnem zakupu), ki niso povezane z nobenim drugim kmetijskim gospodarstvom (npr. imajo lastno parcelno številko, lasten priključek). Samostojnost gospodarskih poslopij je potrebno dokazati še vsaj tri leta po uspešni vzpostavitvi kmetijskega gospodarstva.¹⁴

NEMČIJA:

Običajne pravne podlage za prenos kmetijskega gospodarstva v Nemčiji so:

- zakupna pogodba (nem. Pachtvertrag), pogodba o obdelavi (nem. Bewirtschaftungsvertrag) ali pogodba o uporabi (nem. Nutzungsvertrag),
- prodajna pogodba (nem. Kauf), darilna pogodba (nem. Schenkung), izročilna pogodba (nem. Übergabevertrag),
- dedovanje (nem. Vererbung),
- drugo: pogodba o užitku (Nießbrauchsvertrag) idr.¹⁵

Plačilo za mlade kmete se v Nemčiji skladno s prvim odstavkom 19. člena DirektZahlDurchfG¹⁶ izvaja po členu 50(6)(b) Uredbe (EU) št. 1307/2013 v povezavi s členom 18(2) Uredbe (EU) št. 640/2014. Največja površina, ki pride v poštev pri izračunu pomoči za mlade kmete, skladno z drugim odstavkom 19. člena DirektZahlDurchfG znaša 90 ha. Temu številu hektarov mora ustrezati število plačilnih pravic. Če mladi kmet prijavi površino, večjo kot 90 hektarov, se odobri največ plačilo za 90 hektarov. Plačilo za mlade kmete je v letu 2015 znašalo 49,1 EUR na ha, v naslednjih letih pa se nekoliko znižuje.

Če je mladi kmet fizična oseba, mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- prvič mora vzpostaviti kmetijsko gospodarstvo kot njegov nosilec¹⁷ ali ga vzpostaviti v petih letih pred prvo vložitvijo vloge na podlagi sheme osnovnega plačila ali sheme enotnega plačila na površino,
- v letu predložitve vloge ni starejši od 40 let¹⁸.

Če prosilec za pomoč ni fizična oseba, ampak je pravna oseba ali združenje fizičnih oseb (npr. družba civilnega prava), pa mora mladi kmet kot vodja izvajati učinkovito in dolgoročno kontrolo s sprejemanjem odločitev v povezavi z vodenjem kmetijskega gospodarstva, dobički in finančnimi riziki.¹⁹

¹⁴ Prav tam, točke 16.4.1.1. do 16.4.1.3.

¹⁵ Več o tem v C. Roeckl, F. Thomas, C. Vieth, Höfe gründen und bewahren – ein Leitfadens für außerfamiliäre Hofübergaben und existenzgründung in der landwirtschaft, Zukunftsstiftung Landwirtschaft, Kassel University press GmbH, 2008, str. 21 - 24.

¹⁶ Gesetz zur Durchführung der Direktzahlungen an Inhaber landwirtschaftlicher Betriebe im Rahmen von Stützungsregelungen der Gemeinsamen Agrarpolitik (Direktzahlungen-Durchführungsgesetz) z dne 9. julija 2014 BGBl. I, str. 879, zadnjič spremenjen v členu 1 z dne 21. oktobra 2016, BGBl. I, str. 2370.

¹⁷ V nemški različici Uredbe (EU) št. 1307/2013 se v členu 50(2)(a) uporablja izraz Betriebsleiter, ki dobesedno pomeni vodja kmetijskega gospodarstva.

¹⁸ »Ni starejši od 40 let« po tolmačenju nemškega Ministrstva za kmetijstvo pomeni, da v letu prve predložitve vloge za osnovno plačilo še niso dopolnili 41. leta.

¹⁹ Več o plačilih za mlade kmete v Nemčiji v Umsetzung EU Agrarreform in Deutschland, Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft, 2015, str. 55- 56, dostopno na spletnem naslovu https://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/Broschueren/UmsetzungGAPinD.pdf?__blob=publicationFile. [10. 9. 2018].

11.2.3 Ali mora biti kmetija organizirana v posebni statusno-pravni obliki in vpisana v kakšen javno dostopen register; je vpis obvezen za vse kmetije ali je odvisen od kakšnih pogojev?

SLOVENIJA

V Sloveniji se kmetijska gospodarstva vpisujejo v register kmetijskih gospodarstev (RKG), ki pa ni javni register. Kmetijsko gospodarstvo se v RKG vpiše na podlagi vloge, ki jo nosilec poda pri upravni enoti. V RKG se obvezno vpisujejo kmetijska gospodarstva, ki izpolnjujejo vsaj enega izmed v 141. členu ZKme-1 določenih pogojev:

1. da so v skladu s predpisi zavezanci za vpis v zbirke podatkov z delovnega področja ministrstva;
2. da uveljavljajo finančne podpore po ZKme-1 ali kakršne koli druge ukrepe kmetijske politike;
3. da so za opravljanje kmetijske dejavnosti vpisana v uradne evidence ali registre po drugih predpisih;
4. da imajo v uporabi:
 - najmanj 1 hektar zemljišč, ki po evidenci dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč sodijo med kmetijska zemljišča, ali
 - najmanj 0,1 hektarja oljčnikov ali
 - najmanj 0,2 hektarja intenzivnega sadovnjaka ali 0,1 hektarja jagodičja ali lupinarja ali
 - hmeljišče;
5. tržijo pridelke, ki jih pridelujejo.

Poslovni register Slovenije:

Kmetijska gospodarstva, ki poslujejo kot kmetije, pašne skupnosti ali agrarne skupnosti, se ne vpisujejo v Poslovni register Slovenije. V Poslovni register Slovenije se vpisujejo le samostojni podjetniki posamezniki in kmetijska gospodarstva, ki jih vodijo pravne osebe.

AVSTRIJA:

V Avstriji se kmetijska gospodarstva vpisujejo v register kmetijskih in gozdnih gospodarstev (nem. Land- und forstwirtschaftlichen Register, v nadaljevanju: LFR), ki ga vodi Statistik Austria, in vsebuje informacije o vseh aktivnih kmetijskih in gozdnih gospodarstvih s sedežem v Avstriji ter njihovih nosilcih (nem. Bewirtschafter). Kot kmetijsko oziroma gozdno gospodarstvo se šteje tehnično-ekonomsko samostojna enota z enotnim vodstvom, ki proizvaja kmetijske ali gozdarske proizvode ali ohranja površine v dobrem gospodarskem ali ekološkem stanju. LFR vsebuje poleg osnovnih podatkov o vsakem podjetju (kot na primer LFBIS-številka, naslov in ime) tudi posebne podatke o podjetju (na primer informacije o obdelavi površin in staležu živali). Osnovni namen LFR registra je voditi aktualne podatke o vseh kmetijskih in gozdnih gospodarstvih, tako da so za statistično obdelavo vedno na voljo aktualni podatki. Služi tudi za izbiro raziskav kmetijskih gospodarstev.²⁰

LFR ni javno dostopen register. Vanj se prenašajo podatki iz:

- integriranega administrativno-kontrolnega sistema - INVEKOS (AMA),
- Veterinarskega informacijskega sistema (VIS),

²⁰ Standard Dokumentation Metainformationen (Definitionen, Erläuterungen, Methoden, Qualität) zum Land- und Forstwirtschaftlichen Register, Statistik Austria, 2015, str. 3.

- Ustanove za socialno zavarovanje kmetov (SVB),
- Trgovinskega registra (Firmenbuch),
- Centralnega registra društev,
- Zveze nosilcev socialnih zavarovanj (HV),
- Registra finančne uprave,
- Registra pridelovalcev vina (Weindatenbank),
- Sistema vračila trošarin (MÖST, do leta 2012),
- Registra stavb in stanovanj (GWR).²¹

Trgovinski register:

Samostojnim podjetnikom, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, se ni potrebno vpisati v trgovinski register (nem. Firmenbuch), saj se skladno s tretjim odstavkom 4. člena Zakona o podjetjih (Unternehmensgesetzbuch – UGB)²² zanje prva knjiga tega zakona, ki ureja vodenje trgovinskega registra, ne uporablja. Kljub temu se lahko kmetje prostovoljno odločijo za vpis v trgovinski register. V trgovinski register se tudi ne vpisujejo družbe civilnega prava (GesBR), medtem ko je za kmetijska gospodarstva, ki poslujejo kot družba z neomejeno odgovornostjo (OG) ali komanditna družba (KG) vpis v trgovinski register obvezen. V trgovinski register se vpisujejo tudi vse pravne osebe (kapitalske družbe, ustanove in druge pravne osebe).

NEMČIJA:

Kmetijska gospodarstva so v Nemčiji organizirana v enakih statusno-pravnih oblikah kot ostali gospodarski subjekti. Veliko večino kmetijskih gospodarstev vodijo samostojni podjetniki (nem. Einzelunternehmen), za katere - tako kot v Avstriji – ne velja obveznost vpisa v trgovinski register. Tudi kmetje, ki poslujejo v obliki družbe civilnega prava (GBR), se ne vpisujejo v trgovinski register. Vpis pa je obvezen za družbe z neomejeno odgovornostjo (OHG), komanditne družbe (KG) ter pravne osebe.

11.2.4 Na kakšen način se člani kmetije vključijo v obvezno zavarovanje in kakšna je višina prispevkov za socialno varnost?

SLOVENIJA:

Ureditev socialnih zavarovanj na področju kmetijstva v Sloveniji smo predstavili v poglavju 1.d (Opredelitev kmetije za potrebe socialne in pokojninske zakonodaje).

AVSTRIJA

Avstrijski sistem kmečkega socialnega zavarovanja sloni na štirih stebrih:

- pokojninsko zavarovanje (nem. Pensionversicherung),
- zdravstveno zavarovanje (nem. Krankenversicherung),
- zavarovanje za nego (nem. Pflegeversicherung) in
- nezgodno zavarovanje (nem. Unfallversicherung).

²¹ Prav tam, str. 16.

²² Bundesgesetz über besondere zivilrechtliche Vorschriften für Unternehmen, StF: dRGBI. S 219/1897 (Unternehmensgesetzbuch).

Kmečko socialno zavarovanje ureja Bauern-Sozialversicherungsgesetz (BSVG)²³. Nosilec zavarovanja je Ustanova za socialno zavarovanje kmetov (Sozialversicherungsanstalt der Bauern).

Za določitev zavarovalne osnove se uporabljata dva sistema:

- sistem pavšalne določitve zavarovalne osnove na podlagi vrednosti enote (nem. Einheitswert),
- določitev zavarovalne osnove na podlagi odločbe o dohodnini (t. i. Große Option).

V nadaljevanju bomo podrobneje pojasnili sistem pavšalne določitve zavarovalne osnove na podlagi vrednosti enote, saj je ta najbolj pogosta.

a) Ugotovitev zavarovalne osnove po vrednosti enote

Vrednost enote (nem. Einheitswert) je fiktivna vrednost donosa kmetijskega gospodarstva. Ugotavljajo jo davčni organi za potrebe pobiranja zemljiškega davka od kmetijskih in gozdnih gospodarstev in pri tem upoštevajo le zemljišča, ki jih ima posameznik v lasti. Za namene socialnega zavarovanja pa ni odločilno lastništvo, temveč obdelovanje zemljišč.

Če zavarovanec vodi več ločenih kmetijskih oziroma gozdnih gospodarstev, se pri izračunu osnove za odmero prispevkov za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje vrednosti vseh gospodarstev seštejejo. Prispevek za nezgodno zavarovanje pa se skladno s 30. členom BSVG odmeri od vrednosti vsakega kmetijskega gospodarstva (večkratno zavarovanje).

Če kmetijsko gospodarstvo vodijo solastniki, je pri odmeri prispevkov za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje potrebno upoštevati delež enotne vrednosti, ki odpade na vsakega solastnika. Če gre pri solastnikih za zakonski par, se najprej izračuna »enotna vrednost zakonskega para« in se neodvisno od dejanskega solastniškega deleža za odmero prispevkov za obvezna socialna zavarovanja razdeli na polovico. Pri nezgodnem zavarovanju se prispevek odmeri od skupne enotne vrednosti kmetijskega gospodarstva (večkratno zavarovanje).

Pri zakupu zemljišč je potrebno ločiti dva primera:

- pri zakupu zemljišč, ki so v lasti zakonca ali bližnjega sorodnika, je potrebno pri ugotavljanju osnove za plačilo prispevkov upoštevati celotno enotno vrednost, ki odpade na površine v zakupu; bližnji sorodniki so zakonec, zunajzakonski partner, starši, stari starši, posvojitelji, krušni starši, otroci, posvojenci, pastorki, vnuki, tast in tašča;
- v drugih primerih se v osnovo za prispevke všteta dve tretjini enotne vrednosti, ki odpade na površine v zakupu;
- načeloma se upoštevajo hektarski donosi, ki so določeni v odločbi enotne vrednosti zakupodajalca.

Med kmetijska gospodarstva štejejo tudi podjetja, ki se ukvarjajo z rejo perutnine. Za ta podjetja se ugotavlja enotna vrednost tudi v primeru, da za rejo perutnine pretežno uporabljajo

²³ Bundesgesetz vom 11. Oktober 1978 über die Sozialversicherung der in der Land- und Forstwirtschaft selbständig Erwerbstätigen (Bauern-Sozialversicherungsgesetz – BSVG)
StF: [BGBl. Nr. 559/1978](#) (NR: GP XIV [RV 864 AB 1015 S. 102](#). BR: [AB 1887 S. 379](#)).

proizvode, ki jih ne proizvedejo na kmetijskem gospodarstvu. Poleg tega se enotna vrednost ugotavlja tudi za ribogojnice, ribolov in čebelarstvo.²⁴

Prispevki za zdravstveno, nezgodno in pokojninsko zavarovanje in prispevki za pomoč na kmetijskem gospodarstvu se odmerijo od zavarovalne osnove. Ta znaša en odstotek enotne vrednosti kmetijskega in gozdnega gospodarstva in predstavlja izračun mesečnih dohodkov tega kmetijskega gospodarstva. Pri izračunu prispevkov je potrebno upoštevati tudi vsakokratno najnižjo in najvišjo osnovo za plačilo prispevkov.

Preglednica št. 1: Faktorji dohodka, s katerimi se pomnoži vrednost enote

Vrednost enote od evro	Vrednost enote do evro	Odstotek
0	5.000	17,80401
5.100	8.700	19,78225
8.800	10.900	16,07305
11.000	14.500	11,12755
14.600	21.800	9,02567
21.900	29.000	6,67652
29.100	36.300	4,94557
36.400	43.600	3,70919
Od 34.700		2,84370

Za leto 2018 je faktor dohodka pri vrednostih enotna vrednost do 5.000 EUR fiksna in znaša 17,80401 %. Za nadaljnjih 100 EUR se enotna vrednost pomnoži z zgoraj navedenimi faktorji. Tako dobljena vrednost velja kot mesečni dohodek. Pri podjetjih z enotna vrednost v višini več kot 5.000 EUR se mesečni dohodek (osnova za plačilo prispevkov) ugotavlja z različnimi odstotnimi stopnjami, ki ležijo med različnimi mejami enotna vrednost.

b) Krog obvezno zavarovanih oseb po BSVG

Če enotna vrednost dosega ali presega 1.500 EUR, so se dolžne v **obvezno pokojninsko, zdravstveno in zavarovanje za nego** vključiti osebe znotraj sledečega kroga:

- nosilec kmetijskega gospodarstva,
- zakonec, ki kmetijsko dejavnost na kmetijskem gospodarstvu opravlja kot svoj glavni poklic,
- otroci, vnuki, posvojenci, pastorki, otroci zakonca, ki kmetijsko dejavnost na kmetijskem gospodarstvu opravljajo kot svoj glavni poklic,
- starši, stari starši, krušni starši, starši zakonca, ki kmetijsko dejavnost na kmetijskem gospodarstvu opravljajo kot svoj glavni poklic.
- otroci, vnuki, posvojenci, otroci zakonca in zakonec so lahko tudi obvezno zavarovani, vendar le takrat, če kmetijsko dejavnost na kmetijskem gospodarstvu opravljajo kot svoj glavni poklic. Če je zakonec ali registrirani partner tudi sam nosilec kmetijskega gospodarstva, potem je tudi obvezno pokojninsko in zdravstveno zavarovan, če kmetijsko dejavnost na kmetijskem gospodarstvu opravlja kot svoj glavni poklic.

²⁴ Povzeto po W. Pum v P. Brauner, H. Peyerl, W. Pum, C. Urban, Rechtsformwahl in der Land- und Forstwirtschaft, Gestaltung und Besteuerung, Verlag Österreich, 2015, str. 162 – 178.

Obveznost plačevanja prispevkov za **nezgodno zavarovanje** obstoji, če enotna vrednost kmetijskega gospodarstva dosega ali presega 150 EUR. Nezgodno so zavarovane naslednje osebe, ki delajo na kmetijskem gospodarstvu (nem. sind mittätig):

- zakonec, ki dela na kmetijskem gospodarstvu,
- otroci, vnuki, posvojenci, pastorki, otroci zakonca, ki delajo na kmetijskem gospodarstvu,
- starši, stari starši, posvojitelji, krušni starši, starši zakonca, ki delajo na kmetijskem gospodarstvu,
- bratje in sestre, ki delajo na kmetijskem gospodarstvu.

Obvezno so vključeni v **zdravstveno zavarovanje** tudi:

- prejemnik pokojnine po BSVG,
- prejemnik podpore za prenos kmetijskega gospodarstva iz kmečkega zavarovanja po BSVG,
- prejemnik starševskega nadomestila.

Obveznost vključitve v vse tri stebre zavarovanja (zdravstveno, pokojninsko in nezgodno) nastopi tudi če enotna vrednost ne presega 1500 EUR, vendar nosilec kmetijskega gospodarstva prejema pretežni del svojih dohodkov iz kmetijskega gospodarstva.

Stopnje za plačilo prispevkov v letu 2018:

- pokojninsko zavarovanje: 17 % osnove za plačilo prispevkov,
- zdravstveno zavarovanje: 7,65 osnove za plačilo prispevkov,
- nezgodno zavarovanje: 1,9 % osnove za plačilo prispevkov,
- dodaten prispevek v primeru izbire osnove za plačilo prispevkov: 3,00 % vsote vseh prispevkov.

NEMČIJA

V Nemčiji sistem kmečkega zavarovanja obsega štiri zavarovanja:

- nezgodno zavarovanje (nem. Unfallversicherung),
- zdravstveno zavarovanje (nem. Krankenversicherung),
- zavarovanje za nego (nem. Pflegeversicherung) in
- pokojninsko zavarovanje (nem. Altersversicherung).

Nosilec vseh štirih zavarovanj je Sozialversicherung für Landwirtschaft, Forsten und Gartenbau (SVLFG), ki je samostojna oseba javnega prava.

Kmečko nezgodno zavarovanje je obvezno poklicno zavarovanje, ki ga je po zakonu dolžan skleniti vsakdo, ki izvaja kmetijsko in gozdarsko dejavnost kot tudi izvajalci vrtnarske dejavnosti. S plačilom prispevka za nezgodno zavarovanje delodajalec prenaša odgovornost za poškodbe pri delu in poklicne bolezni na poklicno zadrugo – ta izplača odškodnino za nastalo škodo (npr. pri poškodbah pri delu, na poti na delo in z dela ter poklicnih boleznih). Prispevek kmetijskega gospodarstva se deli na osnovni prispevek (nem. Grundbetrag) in na prispevek na osnovi rizika (nem. Risikoorientierter Betrag). Najnižji osnovni prispevek za leto 2017 je znašal 68,83 EUR, najvišji pa 275,34 EUR. Prispevek na osnovi rizika je odvisen od potrebe po delovni moči na posameznih vrstah kmetijskih gospodarstev in realiziranemu riziku v smislu odhodkov za storitve, povezane z zavarovalnimi primeri.

Nosilci kmetijskega gospodarstva, ki je manjše od 0,25 ha, lahko zahtevajo izključitev iz obveznega nezgodnega zavarovanja.

V **kmečko zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za nego** se obvezno vključijo nosilec kmetijskega gospodarstva, njegov zakonec oziroma življenjski partner, družinski člani, ki stalno sodelujejo pri delu, prejemnik rente po starostnem zavarovanju kmetov in nekatere druge osebe, ki so dopolnile 65. leto starosti. Predpostavka je, da niso vključeni v obvezno zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za nego na drugi podlagi (kot zaposleni, samozaposlen, uradnik...). Nekateri družinski člani (zakonec, otroci, otroci partnerja, posvojenci...) so lahko v obvezno zavarovanje vključeni tudi brez plačila prispevkov (pozavarovanje). Če kmetijsko gospodarstvo ne presega najnižje velikosti, ki jo določi SVLFG (8 ha/PDM pri kmetijski dejavnosti, 75 ha/PDM pri gozdarski dejavnosti, 2 ha/PDM pri vinogradništvu, 2,2 ha/PDM pri posebnih kulturah...)²⁵, za nosilca in njegove družinske člane ne velja obveznost vključitve v kmečko zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za nego. Nosilec kmetijskega gospodarstva, ki dosega 50 % najnižje velikosti, vendar ne dosega 100 % najnižje velikosti, se lahko kljub temu vključi v kmečko zavarovanje, če iz kmetijske dejavnosti prejema pretežni del svojega dohodka.

Preglednica št. 2: Višina socialnih prispevkov za zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za nego nosilca kmetijskega gospodarstva, veljavna na 1. 1. 2018

Razred	Korigirana vrednost površine (EUR)		Mesečni prispevek (EUR)		
			Zdravstveno zavarovanje	Zavarovanje za nego - starši	Zavarovanje za nego – brez otrok
1	Mali kmet		101,40	14,50	15,92
2	do	5.400	102,40	14,64	16,08
3	do	10.800	127,65	18,25	20,04
4	do	16.200	152,40	21,79	23,93
5	do	21.600	177,15	25,33	27,81
6	do	27.000	201,90	28,87	31,70
7	do	32.400	226,65	32,41	35,58
8	do	37.800	251,40	35,95	39,47
9	do	43.200	276,15	39,49	43,36
10	do	48.600	300,90	43,03	47,24
11	do	54.000	325,65	46,57	51,13
12	do	59.400	350,40	50,11	55,01
13	do	64.800	375,15	53,65	58,90
14	do	70.200	399,90	57,19	62,78
15	do	75.600	424,65	60,72	66,67
16	do	81.000	449,40	64,26	70,56
17	do	86.400	474,15	67,80	74,44
18	do	91.800	498,90	71,34	78,33
19	do	97.200	523,65	74,88	82,21
20	nad	97.200	614,66	87,90	96,50

²⁵ Več o najnižji velikosti kmetijskega gospodarstva na spletni povezavi <http://www.svlfg.de/50-vmb/vmb03/vmb0305/index.html>.

Prispevek za zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za nego odrasle družinske člane, ki delajo na kmetijskem gospodarstvu, znaša polovico, za družinske člane, ki še niso dopolnili 18. leta starosti, pa četrtno prispevka nosilca kmetijskega gospodarstva.

V **pokojninsko zavarovanje** se morajo vključiti kmetje (nosilci kmetijskega gospodarstva), njihovi zakonci ali življenjski partnerji in družinski člani, ki opravljajo delo na kmetijskem gospodarstvu kot svoj glavni poklic. Kmetje v smislu pokojninskega zavarovanja so osebe, ki izvajajo kmetijsko ali gozdarsko dejavnost, vključno z vrtnarstvom in vinogradništvom, ribištvom in gojenjem rib, če kmetijsko gospodarstvo dosega določeno najmanjšo velikost (8 ha/PDM pri kmetijski dejavnosti, 75 ha/PDM pri gozdarski dejavnosti, 2 ha/PDM pri vinogradništvu, 2,2 ha/PDM pri posebnih kulturah...)26. Družinski člani so sorodniki v ravni vrsti do 3. kolena in v stranski vrsti do 2. kolena kot tudi rejenci kmeta ali njegovega zakonca. Pod določenimi pogoji se lahko kot družinski člani zavarujejo tudi sorodniki registriranega partnerja kmeta.

Višino prispevka za socialno varnost vsako leto določa zvezni minister za delo, družino in socialo. Prispevek je enak za kmete in njihove zakonce, za njihove družinske člane pa znaša polovico. Prispevke za vse zavarovance na kmetijskem gospodarstvu je dolžan plačevati nosilec kmetijskega gospodarstva.

Preglednica št. 3: Višina mesečnega prispevka za pokojninsko zavarovanje na dan 1. 1. 2018

Področje veljavnosti	Kmetje	Zakonci kmetov	Prostovoljno zavarovani	Družinski člani
Stare zvezne dežele	246,00 evrov	246,00 evrov	246,00 evrov	123,00 evrov
Nove zvezne dežele	219,00 evrov	219,00 evrov	219,00 evrov	109,50 evrov

11.2.5 Kakšne pravice imajo člani kmetije iz naslova socialnega zavarovanja?

SLOVENIJA:

Ureditev socialnih zavarovanj na področju kmetijstva v Sloveniji smo predstavili v poglavju 1.d (Opredelitev kmetije za potrebe socialne in pokojninske zakonodaje).

AVSTRIJA:

V **pokojninskem zavarovanju** je potrebno ločiti med dvema oblikama upokojitve:

- pridobitev pokojnine na podlagi lastnega plačevanja prispevkov (obveznosti, ki izhajajo iz lastnega zavarovalnega razmerja),
- pridobitev pokojnine po drugem (obveznosti, ki izhajajo iz zavarovalnega razmerja po umrljem).

Pravico do pokojnine pridobi zavarovanec ob nastopu zavarovalnega primera. Obstajajo sledeči zavarovalni primeri: invalidnost, starost, smrt, izpolnitev najkrajše zavarovalne dobe in izpolnitev drugih pogojev za pridobitev pokojnine, če so predvideni.

²⁶ Prav tam.

K pokojninam na podlagi lastnega plačevanja prispevkov sodijo starostna pokojnina, predčasna pokojnina, pokojnina zaradi težkega dela, predčasna starostna pokojnina pri daljši zavarovalni dobi, pokojnina zaradi invalidnosti, pokojnina z upoštevanjem zavarovalne dobe umrlega zakonca oz. registriranega partnerja (nem. Fortbetriebspension).

Med pokojnine po drugem sodijo vdovska pokojnina, pokojnina po umrlem registriranem partnerju in družinska pokojnina.

Pri redni starostni upokojitvi (redna upokojitvena starost pri moških znaša 65 let in pri ženskah 60 let) je izvajanje poklicne dejavnosti možno brez omejitev. Če upokojenec poleg prejemanja pokojnine izvaja tudi poklicno dejavnost, ima to za posledico plačevanje enakih prispevkov za socialno varnost kot pri neupokojenih, čeprav je v pokojninskem zavarovanju že všteto plačilo prispevkov za zdravstveno zavarovanje. Pri zdravstvenem zavarovanju je torej mogoče večkratno zavarovanje. Če upokojenec dela, lahko pričakuje, da se mu bo pokojnina povečala. Ta dodatek se lahko obračuna šele po izteku vsakega koledarskega leta.

Invalidsko pokojnino pridobi zavarovanec ne glede na starost, če ima dovolj zavarovalne dobe in zaradi zdravstvenih razlogov zavarovanec ne more več izvajati nobene poklicne dejavnosti. Zavarovalni primer nastopi, če je podana nesposobnost za opravljanje poklicne dejavnosti. To ugotovi SVB na podlagi preiskave zdravstvene službe. Kmetice in kmetje veljajo za nesposobne za poklicno delo, če iz zdravstvenih razlogov ne morejo več opravljati nobene (redne) samostojne ali nesamostojne poklicne dejavnosti.

Izravnalna plačila zagotavljajo vsakemu prejemniku pokojnine s stalnim prebivališčem v Avstriji, upoštevaje njegove družinske in dohodkovne razmere, najnižji dohodek. Zakonsko zagotovljene najnižje pokojnine v Avstriji ni. V določenih primerih država zagotavlja dodatna plačila. Če skupni dohodek (bruto pokojnina, drugi neto dohodki in eventualne druge pravice) upokojencu ne zagotavljajo določenega minimalnega prejemka – tako imenovani Richtsatz – se na podlagi vloge odobri razlika kot izravnalno plačilo.

Zdravstveno zavarovanje v Avstriji temelji na principu solidarnosti in zagotavlja vsakemu zavarovancu in njegovim družinskim članom enake storitve, ne glede na to, ali plačuje nižji ali višji prispevek, ali živi sam ali ima veliko družino. Zdravstveno zavarovanje krije:

- medicinsko oskrbo pri bolezni in drugih fizičnih težavah,
- zobozdravstvene storitve in nadomestne zobe,
- materinstvo,
- zgodnje odkrivanje bolezni in preventivo.

Zavarovanci imajo pravico sami izbrati osebnega zdravnika. V okviru medicinske oskrbe pri bolezni in drugih fizičnih težavah zdravstveno zavarovanje krije stroške:

- ambulantnega zdravljenja,
- bolnišničnega zdravljenja,
- zdravljenja na domu,
- rehabilitacije (medicinske, poklicne in socialne),
- zdravil,
- medicinskih pripomočkov,
- prevozne in transportne stroške,

- zdraviliško zdravljenje in prostočasne aktivnosti.

Posebnost kmečkega zdravstvenega zavarovanja je nudenje pomoči v primeru, da nosilec kmetijskega gospodarstva ali družinski član, ki delo na kmetijskem gospodarstvu opravlja kot svoj glavni poklic, zboli za več kot dva tedna. Če so izpolnjeni vsi pogoji za pomoč na kmetijskem gospodarstvu (nem. Betriebshilfe), SVB prevzame stroške financiranja pomočnika na kmetijskem gospodarstvu. V poštev pridejo le neodložljive storitve, da se nadomesti delavca, in sicer največ 8 ur na dan. Za nudenje pomoči ima SVB sklenjene pogodbe s strojnimi krožki in krožki za nudenje pomoči.

V primeru nenadne bolezni, poškodbe ali prevzema nege svojca lahko zavarovanci zaprosijo za svetovanje sodelavce SVB-ja (Case managerje), ki jim svetujejo v zvezi z bolnišničnim zdravljenjem, socialno pomočjo, rehabilitacijo idr.

Med nosečnostjo in po porodu se iz zdravstvenega zavarovanja krijejo medicinska pomoč in vse preiskave. Poleg medicinskih storitev je mati upravičena tudi do t. i. Wochengelda in pomoči v kmetijskem gospodarstvu. Pomoč v kmetijskem gospodarstvu se odobri na vlogo v času:

- v zadnjih osmih tednih pred porodom,
- v času poroda,
- osem tednov po porodu (tudi v primeru mrtvorojenega), v primeru prezgodnjega poroda, carskega reza dvanajst tednov,
- če je ogroženo življenje ali zdravje matere ali otroka pa tudi pred osmimi tedni pred porodom.

Storitve pomoči v kmetijskem gospodarstvu izvajajo strojni krožki in krožki za pomoč v kmetijskem gospodarstvu. Nadomestni delavci lahko izvajajo le neodložljiva dela na kmetijskem gospodarstvu, ki so zaradi nosečnosti in poroda matere prekinjena. Za izključno gospodinjstva dela, kot so kuhanje, skrb za otroke itd. pomoč ni predvidena.

Če zagotovitev nadomestnega delavca ni mogoča ali če si mati sama zagotovi začasno pomoč, se namesto pomoči v kmetijskem gospodarstvu plača nadomestilo v višini 53,96 EUR na dan (t. i. Wochengeld). Nadomestilo se odobri tudi, če zaradi lokacije kmetijskega gospodarstva pomoči na kmetijskem gospodarstvu ni mogoče nuditi ali sosedska pomoč ni izvedljiva.

Nezgodno zavarovanje je namenjeno:

- preprečevanju poškodb pri delu in poklicnih boleznih,
- nudenju prve pomoči pri poškodbah pri delu in poklicnih boleznih,
- zdravljenju poškodb pri delu,
- rehabilitaciji zavarovanca,
- kritju odškodnin pri poškodbah pri delu in poklicnih boleznih,
- preiskavam po najučinkovitejših metodah,
- oskrba zavarovanca na področju varstva pri delu.²⁷

²⁷ Povzeto po spletni strani Sozialversicherungsanstalt der Bauern:
<https://www.svb.at/cdscontent/?contentid=10007.718054&viewmode=content>.

NEMČIJA:

Pravice iz naslova socialnega zavarovanja za člane kmetij v Nemčiji smo že predstavili v poglavju Statusno-pravna ureditev kmetijskih gospodarstev v Nemčiji (poglavje 2.b).

11.2.6 Kako je urejeno opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji?

SLOVENIJA:

Dopolnilna dejavnost na kmetiji je dejavnost, ki omogoča boljšo rabo proizvodnih zmogljivosti in delovnih moči kmetije ter pridobivanje dodatnega dohodka na kmetiji (99. člen ZKme-1). Na kmetiji se lahko opravljajo naslednje skupine dopolnilnih dejavnosti:

- predelava primarnih kmetijskih pridelkov,
- predelava gozdnih lesnih sortimentov,
- prodaja kmetijskih pridelkov in izdelkov s kmetij,
- vzreja in predelava vodnih organizmov,
- turizem na kmetiji,
- dejavnost, povezana s tradicionalnimi znanji na kmetiji, storitvami oziroma izdelki,
- predelava rastlinskih odpadkov ter proizvodnja in prodaja energije iz obnovljivih virov,
- storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo in opremo ter ročna dela,
- svetovanje in usposabljanje v zvezi s kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnostjo,
- socialno varstvo.

Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji je lahko nosilec kmetije ali član kmetije, ki ima za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji soglasje nosilca kmetije (100. člen ZKme-1). Nosilec dopolnilno dejavnost registrira pri upravni enoti in se vpiše v poslovni register pri AJPES. Po registraciji mora davčnemu organu predložiti tudi odločitev glede ugotavljanja davčne osnove. Davčna osnova se lahko ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov ali pa na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov. Letni dohodek iz dopolnilnih dejavnosti na kmetiji ne sme presegati treh povprečnih letnih plač na zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu, na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost pa ne sme presegati petih povprečnih letnih plač na zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu (drugi odstavek 99. člena ZKme-1).

Izpolnjevanje pogojev glede višine letnega dohodka iz dopolnilnih dejavnosti na kmetiji vsako leto do 30. junija preverja upravna enota, ki je izdala dovoljenje za opravljanje dopolnilne dejavnosti. Nosilec dopolnilne dejavnosti mora zato upravni enoti najkasneje do tega roka sporočiti podatke o letnem dohodku (100. člen ZKme-1).

AVSTRIJA:

Ureditev dopolnilne dejavnosti na kmetiji v Avstriji smo že predstavili v poglavju Statusno-pravna ureditev kmetijskih gospodarstev v Avstriji (poglavje 2.a). Dopolnilna dejavnost na kmetiji je v Avstriji pojem, povezan predvsem z davčno in socialno-varstveno zakonodajo. Določbe o dopolnilnih podjetjih (nem. Nebenbetrieb) in dopolnilnih dejavnostih (nem. Nebentätigkeit) namreč vsebujejo Zakon o vrednotenju premoženja (nem. Bewertungsgesetz), Smernice za izvajanje zakona o dohodnini (Nem. Einkommensteuerrichtlinien), Uredba o pavšalni obdavčitvi na področju kmetijstva in gozdarstva (LuF-PauschVO 2015) ter Zakon o socialnem zavarovanju kmetov (Bauern sozialversicherungsgesetz - BSVG).

Davčni predpisi poznajo dve obliki »dopolnilnih dejavnosti«:

- dopolnilna podjetja (nem. Nebenbetrieb) in
- dopolnilne dejavnosti (nem. Nebentätigkeit).

Obema oblikama je skupno to, da gre za dejavnosti, ki služijo glavni kmetijski in gozdarski dejavnosti (osmi odstavek 30. člena BewG). Nosilec kmetijskega gospodarstva je dolžan voditi poslovne knjige in bruto dohodek za preteklo leto najkasneje od 30. aprila prijaviti finančni upravi. Prijavljeni dohodki služijo kot osnova za ugotavljanje osnove za plačilo prispevkov za socialno varnost – kmet lahko izbira med dvema načinoma ugotavljanja osnove za plačilo prispevkov:

- ugotavljanje osnove za plačilo prispevkov na podlagi pavšala in
- ugotavljanje osnove za plačilo prispevkov na podlagi odločbe o dohodnini.

Pri ugotavljanju osnove na podlagi pavšala se od prijavljenih prihodkov iz naslova opravljanja dopolnilne dejavnosti odšteje 70 % normiranih izdatkov; preostalih 30 % prihodkov se upošteva pri izračunu osnove za plačilo socialnih prispevkov. Pri nekaterih dopolnilnih dejavnostih je predvidena tudi davčna olajšava v višini 3.700 EUR. Ena dvanajstina osnove predstavlja mesečno osnovo za plačilo prispevkov, če se dopolnilne dejavnosti izvajajo skozi celo leto. Če se izvajajo le določeno obdobje v letu, se dohodki preračunajo na mesece, ko so se dopolnilne dejavnosti dejansko izvajale.

Obstaja tudi možnost, da se osnova za plačilo prispevkov ugotavlja z upoštevanjem dohodkov, ugotovljenih v odločbi za dohodnino (t. i. kleine Option). Pri tem načinu se v osnovo za plačilo prispevkov za socialno varnost vštejejo vsi prihodki iz naslova dopolnilne dejavnosti.

Če dopolnilno dejavnost na kmetijskem gospodarstvu opravlja družinski član, lahko nosilec kmetijskega gospodarstva zaprosi, da se prihodki od opravljanja dopolnilne dejavnosti vštejajo v osnovo za plačilo prispevkov samo temu družinskemu članu. Na ta način je predvidena možnost, da se prihodki iz dopolnilne dejavnosti pripisujejo tistemu družinskemu članu, ki to dejavnost dejansko izvaja. S tem se temu družinskemu člana poviša tudi osnova za bodočo pokojnino.

Preglednica št. 4: Izračun osnove za obračun prispevkov za socialno varnost iz opravljanja dopolnilne dejavnosti na osnovi dejanskih prihodkov (»kleine Option«) – delitev na oba zakonca

Kmetijsko gospodarstvo ima enotno vrednost 25.000 EUR, prispevek za socialno varnost za zakonca znaša 1.800,06 EUR (2018).

Bruto prihodki iz dopolnilne dejavnosti skupaj z DDV	EUR	11.700,00
- davčna olajšava	EUR	3.700,00
=	EUR	8.000,00
- 70 % pavšalnih izdatkov	EUR	5.600,00
= letna osnova za obračun prispevkov (30 %)	EUR	2.400,00
Mesečna osnova za plačilo prispevkov (1/12)	EUR	200,00
Osnova za plačilo prispevkov za zakonca – pripis prihodkov iz opravljanja dopolnilne dejavnosti obema partnerjema	EUR	100,00
Osnova za obračun prispevkov na partnerja (vključno z dopolnilno dejavnostjo)	EUR	1.906,06

Preglednica št. 5: Pripis prihodkov iz opravljanja dopolnilne dejavnosti na enega zakonca (tukaj na ženo)

Prejšnja podlaga za obračun prispevkov za moža (enotna vrednost + dopolnilna dejavnost)	EUR	1.900,06
Osnova za plačilo prispevkov iz opravljanja dopolnilne dejavnosti	EUR	100,00
Nova osnova za obračun prispevkov za moža	EUR	1.806,06
Prejšnja osnova za obračun prispevkov za ženo (enotna vrednost + dopolnilna dejavnost)	EUR	1900,06
Osnova za obračun prispevkov zakoncev iz naslova dopolnilne dejavnosti	EUR	100,00
Nova osnova za obračun prispevkov za ženo	EUR	2.000,06

Nosilec kmetijskega gospodarstva je dolžan SVB-ju prijaviti vse družinske člane in delavce, ki opravljajo delo na kmetijskem gospodarstvu (vključno delo na dopolnilni dejavnosti). To je pomembno zaradi določitve kroga oseb, ki so obvezno nezgodno zavarovane.²⁸

NEMČIJA:

Tudi v Nemčiji je pojem dopolnilne dejavnosti oz. dopolnilnega podjetja (nem. Nebenbetrieb) v 42. členu BewG definiran kot podjetje, ki je podrejeno glavni dejavnosti in ne predstavlja samostojnega podjetja (nem. Gewerbebetrieb).²⁹ Načeloma obstajata dve obliki dopolnilnih podjetij (v nadaljevanju: dopolnilne dejavnosti):

- podjetja, ki se ukvarjajo z obdelavo in predelavo kmetijskih oz. gozdnih proizvodov (nem. Be- und Verarbeitungs Nebenbetriebe) ter
- podjetja, ki se ukvarjajo z izkoriščanjem peskokopov, prodišč, glinokopov, kamnolomov, šotišča in podobno (nem. Abbauland).

Za dopolnilno dejavnost, ki se ukvarja z obdelavo in predelavo kmetijskih in gozdarskih proizvodov je značilno, da:

- se v okviru kmetijskega gospodarstva z namenom prodaje predelujejo oz. obdelujejo proizvodi, ki so pretežno pridelani na tem kmetijskem gospodarstvu, ali
- se v okviru kmetijskega gospodarstva dosega prihodke s prevzemom surovin (npr. organskih odpadkov), ki se jih predeluje oz. obdeluje in tako pridobljene proizvode uporablja izključno (pretežno ni dovolj) na tem kmetijskem gospodarstvu (npr. kompostiranje) in
- gre za proizvode v okviru prve stopnje predelave oz. obdelave.

Kot dopolnilna dejavnost se šteje tudi proizvode druge (nem. gewerbliche – podjetniške) stopnje predelave, če se le-ta izvaja zaradi zaokrožanja ponudbe v okviru neposrednega trženja lastnih kmetijskih in gozdnih proizvodov in prihodki iz tega naslova ne presegajo 51.500 EUR ali ene tretjine skupnega prihodka kmetijskega gospodarstva v gospodarskem letu.

²⁸ Povzeto po Nebentätigkeiten, Sozialversicherungsanstalt der Bauern, 2018, str. 1- 36, dostopno na spletnem naslovu

<https://www.svb.at/cdscontent/load?contentid=10008.588898&version=1463641510>.

²⁹ 42. člen BewGz z dne 1. 2. 1991 (BGBl. I str. 230), zadnjič spremenjen s členom 9 Steueränderungsgesetz z dne 2. 11. 2015 (BGBl. I, str. 1834).

Če na kmetijskem gospodarstvu prodajajo lastne proizvode, se to ne šteje za dopolnilno dejavnost, ampak gre za osnovno proizvodnjo (nem. Urproduktion).

Pri žganjekuhi (npr. kuhanje žganja iz sadja) gre za predelavo kmetijskih proizvodov in zato gre za neposredno povezavo z glavnim kmetijskim gospodarstvom. Za dopolnilno dejavnost gre, če se uporablja pretežno lastne kmetijske pridelke. Gre za predelavo na prvi stopnji (surovo žganje). Če pa se proizvodi nadalje predelujejo v druge žgane pijače, gre za samostojno podjetniško dejavnost, ker gre že za predelavo druge stopnje.

Kokošnjaki, ki so namenjeni pretežno domači porabi, so del glavnega kmetijskega gospodarstva. Če pa se kokoši redi pretežno z namenom prodaje, gre za dopolnilno dejavnost. Izdelava masla in sira se kot predelava prve stopnje šteje za dopolnilno dejavnost.

Predelava oz. obdelava grozdja v vino je del osnovne proizvodnje. Proizvodnja grozdnega soka iz lastnega grozdja je podobna proizvodnji vina, zato prav tako ne gre za dopolnilno dejavnost.

Neposredna predelava organskih odpadkov je kmetijska dejavnost, ki ni povezana s pridelavo rastlin ali krme, zato gre za podjetniško dejavnost. Žaga je dopolnilno podjetje samo v primeru gozdarstva, če gre za predelavo (prva stopnja) v deske, plohe, tramove. Nadaljnja predelava s skobljanjem in brušenjem že ne predstavlja več dopolnilnega podjetja. Predelava živalskih proizvodov na prvi stopnji (npr. razkosavanje prašičev, telet, ovc idr. na polovice, četrtine) je dopolnilna dejavnost. Pri nadaljnji predelavi v salame in mesne proizvode pa gre že za nadaljnje stopnje, kar pomeni, da praviloma ne gre več za dopolnilno dejavnost.

Pojem »Abbauland« označuje zemljišča, ki imajo določeno snov, ki se lahko pretežno porablja v kmetijskem gospodarstvu. Gre za peskokope, prodišča, izkope glin, kamnolome, šotišča in podobno. Če se te snovi ne porabljajo v kmetijskem gospodarstvu, gre za podjetniško dejavnost (nem. gewerbebetrieb). To je še posebej značilno za večja nahajališča.³⁰

11.2.7 Ali imata žena in sin, ki delta na kmetiji in sta vključena v obvezna socialna zavarovanja, možnost soodločanja?

SLOVENIJA:

Status člana kmetije pravno ni povsem jasen. V primeru, da bi kmetija imela pravno naravo družbe, bi člani kmetije imeli možnost soodločanja. V kolikor pa štejemo, da je nosilec kmetije fizična oseba, ki vodi kmetijsko gospodarstvo v svojem imenu in za svoj račun, pa člani kmetije nimajo možnosti soodločanja.

AVSTRIJA IN NEMČIJA:

V Avstriji in Nemčiji je lahko družinska kmetija organizirana v dveh različnih pravnih oblikah:

- samostojni podjetnik (nem. Einzelunternehmen) in
- družba civilnega prava (nem. Gesellschaft bürgerlichen Rechts)

³⁰ R. Stephany v M. Düsing, J. Martinez, Agrarrecht, C. H. Beck, 2016, str. 1944 – 1946, točke 1-14 in 1.

Če kmetijo vodi nosilec kmetijskega gospodarstva kot samostojni podjetnik, družinski člani nimajo pravice soodločanja.

V primeru, da je kmetija organizirana v obliki družbe civilnega prava, imajo družinski člani pravico soodločanja v sorazmerju s svojimi deleži v družbi. Večina odločitev se sprejema z navadno večino, za nekatere odločitve pa je potrebno soglasje vseh družbenikov.

11.2.8 Kako lahko kmetija najema strojne storitve? Kdo sklene pogodbo z izvajalcem in kdo odgovarja za obveznosti iz te pogodbe ter s katerim premoženjem?

SLOVENIJA:

Trenutna zakonodajna ureditev ne daje jasnega odgovora na vprašanje, kdo je na kmetiji pooblaščen za sklepanje delovno- in obligacijsko-pravnih pogodb, katera fizična oseba lahko v imenu kmetije sklene pogodbo o zaposlitvi ter kdo in v kakšnem obsegu (s katerim premoženjem) odgovarja za obveznosti kmetije do delavca.³¹ Iz navedenega sledi, da trenutno ni povsem jasno, kdo v imenu kmetije sklene pogodbo z izvajalcem strojnih storitev in kdo odgovarja za izpolnitev prevzetih obveznosti.

AVSTRIJA:

Glede sklepanja obligacijsko-pravnih pogodb na kmetijskih gospodarstvih v Avstriji smo že podrobno pisali v poglavju statusno-pravna ureditev kmetijskih gospodarstev v Avstriji (poglavje 2.a).

Samostojni podjetnik (nem. Einzelunternehmen) gospodarsko dejavnost izvaja kot fizična oseba, ki za obveznosti, ki jih prevzame v zvezi s svojo dejavnostjo, odgovarja z vsem svojim premoženjem. Pogodbe z izvajalci storitev sklepa samostojni podjetnik v svojem imenu in za svoj račun. Za prevzete obveznosti odgovarja z vsem svojim premoženjem.

Družbo civilnega prava pa vodijo in predstavljajo vsi družbeniki, razen če je z družbeno pogodbo drugače dogovorjeno. Od 1. januarja 2015 v Avstriji velja, da lahko vsak družbenik brez sodelovanja drugih družbenikov sklepa posle, ki sodijo v običajno poslovanje družbe, vsak družbenik pa ima pravico do ugovora. Za posle, ki presegajo običajne posle, je potrebno soglasje vseh družbenikov.

V teoriji je sprejeto stališče, da za obveznosti družbe najprej odgovarja celotno premoženje družbe, potem pa še vsi družbeniki v skladu s svojimi deleži. Zato je treba ločiti tudi premoženje družbe in zasebno premoženje družbenikov.

V kolikor gre pri najemu strojnih storitev za običajen pravni posel na družinski kmetiji, lahko pogodbo z izvajalcem sklene vsak družbenik, za prevzete obveznosti pa odgovarjajo vsi družbeniki neomejeno z vsem svojim premoženjem.

NEMČIJA:

³¹ Primerjalna analiza delovno- in socialnopravnega položaja kmetov v RS, Univerza na Primorskem, Zaključno poročilo ciljnega raziskovalnega projekta, Fakulteta za management, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, 2013, str. 2.

Glede sklepanja obligacijsko-pravnih pogodb na kmetijskih gospodarstvih v Avstriji smo že podrobno pisali v poglavju statusno-pravna ureditev kmetijskih gospodarstev v Avstriji (poglavje 2.b).

Pri samostojnem podjetniku (nem. Einzelunternehmen) gospodarsko dejavnost izvaja le ena fizična oseba, ki za obveznosti, ki jih prevzame v zvezi s svojo dejavnostjo, odgovarja z vsem svojim premoženjem. Skladno z navedenim sklepa pogodbe z izvajalci storitev samostojni podjetnik v svojem imenu in za svoj račun. Za prevzete obveznosti odgovarja z vsem svojim premoženjem.

Pri družbi civilnega prava (GBR) skladno z določbami 709. do 715. člena BGB vodenje poslov (Geschäftsführung) in zastopanje (Vertretung) družbe izvajajo vsi družbeniki skupaj. Zato je za sklenitev določenega posla potrebno soglasje vseh družbenikov. Družbeniki lahko z družbeno pogodbo določijo tudi drugačna, bolj fleksibilna pravila glede vodenja poslov in zastopanja družbe. Pooblastilo za vodenje poslov in za zastopanje lahko družbeniki s pogodbo prenesejo na enega ali več družbenikov. Ne glede na določila v družbeni pogodbi velja, da je za zelo pomembne posle družbe (npr. spremembo družbene pogodbe) potrebno soglasje vseh družbenikov.

Ker je zunanja družba lahko tožena, odgovarja za obveznosti, ki so bile sklenjene v njenem imenu, z vsem svojim premoženjem. Poleg GBR po zakonu odgovarjajo za te obveznosti tudi vsi družbeniki osebno in neomejeno z vsem svojim premoženjem. Vsak upnik lahko toži katerega koli družbenika po svoji izbiri. Družbenik lahko nato v notranjem razmerju zahteva sorazmerno povračilo od ostalih družbenikov. Zaradi tega nosijo družbeniki tveganje, da interna izravnava ne bo mogoča zaradi slabe finančne situacije drugega družbenika. Družbeniki odgovarjajo drug drugemu po enakih deležih. Z družbeno pogodbo pa se lahko določijo tudi drugačni deleži. Ti interni dogovori pa ne veljajo v razmerju do tretjih oseb. Omejitev odgovornosti do tretjih oseb je pravno mogoča npr. na premoženje družbe. Omejitev odgovornosti je po sodni praksi veljavna le, če je individualno dogovorjena s pogodbenim partnerjem³². Pisna oblika ni predpisana, vendar je zaradi pravne varnosti in dokazljivosti priporočljiva.

Če kmetijsko gospodarstvo posluje kot družba civilnega prava, torej načeloma sklepajo pogodbe z izvajalci storitev vsi družbeniki skupaj. V kolikor pa so med seboj sklenili drugačen dogovor (npr. pooblastili enega ali več družbenikov izmed družbenikov pooblastili za sklepanje poslov), lahko pogodbo v imenu družbe sklene(jo) tudi ta(i) družbenik(i). Za prevzete obveznosti iz sklenjenih pogodb odgovarjajo vsi družbeniki osebno in neomejeno z vsem svojim premoženjem.

11.2.9 Pod kakšnimi pogoji lahko kmet nudi storitve s kmetijsko mehanizacijo in kakšne dajatve mora plačati državi?

SLOVENIJA:

Storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo lahko nosilec kmetijskega gospodarstva ali član kmetije opravlja na dva načina:

³² Tako sodba Vrhovnega sodišča z dne 24. novembra 2004 (XII ZR 113/01).

- kot registrirano dopolnilno dejavnost na kmetiji skladno z Uredbo o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji ali
- v okviru strojnih krožkov, registriranih skladno z 110. členom ZKme-1.

Dovoljenje za opravljanje dopolnilne dejavnosti lahko skladno s 100. členom ZKme-1 pridobi nosilec kmetije ali član kmetije, ki ima soglasje nosilca kmetije. Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji pa krog oseb, ki lahko opravljajo dopolnilno dejavnost na kmetiji, širi še na zaposlene na kmetiji, ki so vpisani v RKG, in na osebe, ki lahko opravljajo delo, ki ni opredeljeno kot zaposlovanje na črno v skladu z Zakonom o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (ZPDZC-1)³³. Med slednje skladno s 17. členom ZPDZC-1 sodijo:

- zakonec ali zunajzakonski partner ali partner v registrirani istospolni skupnosti lastnika nosilca kmetijskega gospodarstva,
- zakonec ali zunajzakonski partner ali partner v registrirani istospolni skupnosti enega od staršev nosilca kmetijskega gospodarstva,
- sorodniki nosilca kmetijskega gospodarstva v ravni vrsti do prvega kolena ter
- starši in otroci zakonca ali zunajzakonskega partnerja ali partnerja v registrirani istospolni skupnosti nosilca kmetijskega gospodarstva.

Prihodke od opravljanja dopolnilne dejavnosti na kmetiji je dolžan nosilec dopolnilne dejavnosti prijaviti finančni upravi in upravni enoti. Kot dohodek iz dopolnilne dejavnosti se šteje dohodek, brez znižanj, povečanj in davčnih olajšav, ugotovljen kot razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki, kakor je izkazan v davčnem obračunu akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti (tretji odstavek 99. člena ZKme-1). Dohodek iz dopolnilne dejavnosti se nosilcu dopolnilne dejavnosti všteje v osnovo za dohodnino kot dohodek iz dejavnosti (46. člen ZDoh-2). Posebne določbe veljajo za kmetijska gospodarstva, pri katerih se davčna osnova od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov (47. člen ZDoh-2).

Storitve s kmetijsko mehanizacijo pa lahko nosilci ali člani kmetije in lastniki gozdov opravljajo tudi v okviru strojnih krožkov. Strojni krožek je pravna oseba zasebnega prava, ustanovljena v skladu z Zakonom o društvih (ZDru-1)³⁴. Strojni krožek vodi evidence o opravljenih storitvah posameznega člana strojnega krožka (drugi odstavek 110. člena ZKme-1). Dohodki iz opravljanja kmetijskih in gozdarskih storitev s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo v okviru strojnih krožkov, ki jih pridobijo člani kmečkega gospodinjstva, so oproščeni plačila dohodnine (1. točka 26. člena ZDoh-2).

Glede na določbe ZPDZC-1 menimo, da kmetje storitev s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo ne morejo več opravljati v okviru midsosedske in sorodstvene pomoči. Sosedsko in sorodstveno pomoč lahko namreč opravljajo zgolj posamezniki - fizične osebe, ki ne opravljajo pridobitne dejavnosti ali druge dovoljene dejavnosti (8. in 9. člen ZPDZC-1 v povezavi z 10. in 12. točko prvega odstavka 2. člena ZPDZC-1). Kmetov, ki kmetijsko dejavnost opravljajo kot svoj poklic in so vključeni v obvezna socialna zavarovanja kot kmet, pa ni mogoče šteti med posameznike, ki ne opravljajo pridobitne dejavnosti.

³³ Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. [32/14](#) in [47/15](#) – ZZSDT).

³⁴ Zakon o društvih (Uradni list RS, št. [64/11](#) – uradno prečiščeno besedilo in [21/18](#) – ZNOrg).

AVSTRIJA:

Storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo sodijo med dopolnilne dejavnosti (nem. Nebentätigkeit). Predpostavke za izvajanje storitev s kmetijsko mehanizacijo na kmetiji so:

- gre za storitve med pomoči med kmetijskimi gospodarstvi (kmečka medsosedska pomoč),
- povezanost dopolnilne dejavnosti s kmetijskim oz. gozdnim gospodarstvom, to je uporaba strojev, ki se sicer pretežno uporabljajo za delo na kmetijskem oz. gozdnem gospodarstvu, uporaba specifičnih znanj s področja kmetijstva),
- storitve se izvajajo v bližnji okolici kmetijskega gospodarstva (v upravnem okrožju, v katerem se nahaja kmetijsko gospodarstvo ali v sosednjem upravnem okrožju; storitve s kombajni se lahko opravljajo le v upravnem okrožju, v katerem se nahaja sedež kmetijskega gospodarstva, in v občinah, ki mejijo na to upravno okrožje)³⁵,
- dopolnilna dejavnost je gospodarsko podrejena glavni dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu.

Če cene, ki jih kmet zaračunava za opravljanje storitev s kmetijsko mehanizacijo, ne presegajo stroškov za izračun lastne cene kmetijske mehanizacije po ÖKL vrednostih³⁶, se dohodek od opravljanja dopolnilne dejavnosti kmetu ne všteva v osnovo za dohodnino in v osnovo za plačilo prispevkov za socialno varnost (tabela št. 9). Če kmet poleg lastnih stroškov mehanizacije zaračunava še opravljene strojne ure, pa mora bruto dohodek prijaviti SVB-ju in sicer najkasneje do 30. aprila za preteklo leto.

Če kmet izvaja storitve s kmetijsko mehanizacijo nekmetom (npr. podjetjem, občini, ipd.), ne gre za dopolnilno dejavnost, temveč za podjetniško dejavnost (nem. Gewerbe).

Z oziroma na to, da je opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji povezano z nezgodnim zavarovanjem, je potrebno SVB-ju prijaviti pričetek in prenehanje opravljanja dopolnilne dejavnosti. Če pride vmes do prekinitve opravljanja dopolnilne dejavnosti, tega ni potrebno posebej prijavljati. Prijaviti je potrebno vse dopolnilne dejavnosti, ki se izvajajo na kmetijskem gospodarstvu. Nosilci kmetijskega gospodarstva so dolžni prijaviti vse prihodke iz opravljanja dopolnilne dejavnosti. Nosilci kmetijskega gospodarstva so na zahtevo SVB-ja dolžni javiti tudi ime in naslov ter obliko in višino prejemkov oseb, ki so za njih opravljale dopolnilno dejavnost.

Pri izračunu osnove za plačilo prispevkov za socialno varnost lahko kmet izbira med dvema načinoma:

- ugotavljanje osnove za plačilo prispevkov za socialno varnost na podlagi pavšala,
- ugotavljanje osnove za plačilo prispevkov na podlagi dejanskih prihodkov.

a) Ugotavljanje osnove za plačilo prispevkov za socialno varnost na podlagi pavšala

Pri ugotavljanju osnove za plačilo prispevkov za socialno varnost na podlagi pavšala, se od prejetih bruto prihodkov odšteje 70 % stroškov. Preostalih 30 % prihodkov predstavlja osnovo za izračun prispevkov za socialno varnost. Izračun osnove za plačilo prispevkov za socialno varnost se izvede enkrat letno.

³⁵ 4. točka četrtega odstavka 2. člena Gewerbeordnung 1994 – GewO 1994 StF: [BGBl. Nr. 194/1994](#) (WV) in spremembe.

³⁶ ÖKL Richtwerte so neobvezujoče podlage za izračun lastne cene strojev v primeru medsosedske pomoči v kmetijstvu in gozdarstvu. Izdaja jih avstrijski kuratorij za kmetijsko tehniko in razvoj podeželja (Österreichisches Kuratorium für Landtechnik und Landentwicklung).

Preglednica št. 6: Obračun storitev s strojno mehanizacijo brez opravljenih delovnih ur

	Zaračunana cena (EUR)	ÖKL Richtlinie (EUR)
1 ura traktorja Allrad 75 KM	16,06	21,05
1 ura trosilnika za gnoj	18,39	26,80
Delovni čas ni posebej zaračunan		
Skupaj	34,45	

Ker je skupna vsota nižja od ÖKL vrednosti in tudi ure dela niso obračunane, prihodka ni potrebno prijaviti.

Preglednica št. 7: Obračun storitev s strojno mehanizacijo po cenah, višjih od vrednosti ÖKL

	Zaračunana cena (EUR)	ÖKL Richtlinie
1 ura traktorja Allrad 75 KM	26,00	21,05
1 ura trosilnika za gnoj	30,00	26,80
Skupaj	56,00	

Ker cene presegajo ÖKL vrednosti, je potrebno SVB-ju prijaviti vsoto 56,00 EUR.

Preglednica št. 8: Obračun storitev s strojno mehanizacijo z obračunanimi urami dela

	Zaračunana cena (EUR)	ÖKL Richtlinie (EUR)
1 ura traktorja Allrad 75 KM	16,06	21,05
1 ura trosilnika za gnoj	18,39	26,80
Opravljen ure dela	7,00	
Skupaj	41,45	

Ker je obračunan tudi delovni čas, je potrebno celotno vsoto 41,45 EUR prijaviti SVB-ju. Obveznost plačila prispevkov obstoji, čeprav cene ne presegajo ÖKL vrednosti.

- b) Ugotavljanje osnove za plačilo prispevkov na podlagi dejanskih prihodkov (t. i. *kleine Option*)

Nosilec kmetijskega gospodarstva se lahko odloči za izračun prispevkov za socialno varnost na podlagi dejanskih prihodkov iz opravljanja dopolnilne dejavnosti (na podlagi odločbe o dohodnini). V ta namen mora najkasneje do 30. aprila prihodnjega leta vložiti vlogo pri SVB-ju. Opcija velja najmanj eno leto in je lahko kasneje vsak čas preklicana.

Od leta 2005 se lahko nosilec kmetijskega gospodarstva odloči, da se prihodki iz dopolnilne dejavnosti prištejejo enemu izmed družinskih članov, ki opravljajo delo na kmetijskem gospodarstvu kot svoj glavni poklic (npr. zakoncu, otroku ali enemu od staršev). Prihodki iz opravljanja dopolnilne dejavnosti se lahko pripišejo le enemu družinskemu članu. Tako je mogoče dohodke pripisati tistemu družinskemu članu, ki storitve dejansko izvaja. Načina izračuna osnove za obračun socialnih prispevkov v primeru »*kleine Option*« smo podrobneje predstavili v točki 6 (opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji).³⁷

11.2.10 Koliko dohodnine plača vsak član kmetije, kakšna je osnova za odmero dohodnine, ali kmetija plača davek od dobička in koliko le-ta znaša?

³⁷ Povzeto po Nebentätigkeiten, Sozialversicherungsanstalt der Bauern, 2018, str. 1-19, dostopno na spletnem naslovu <https://www.svb.at/cdscontent/?contentid=10007.719107&viewmode=content&portal=svb>.

Glede obračuna dohodnine in drugih davkov v kmetijstvu smo že podrobno pisali v poglavju opredelitev kmetije za potrebe izvajanja davčne politike (poglavje 1b), poglavju statusno-pravna ureditev kmetijskih gospodarstev v Avstriji (poglavje 2a) in poglavju Statusno-pravna ureditev kmetijskih gospodarstev v Nemčiji (poglavje 2b).

V nadaljevanju bomo na kratko pojasnili le obračun dohodnine pri dopolnilnih dejavnostih v sosednji Avstriji.

Dohodki iz dopolnilnih dejavnosti na kmetiji v Avstriji sodijo med dohodke iz kmetijstva in gozdarstva, če na leto ne presežejo 33.000 EUR (z vključenim DDV) in če obseg kmetijskih in gozdarskih površin, ki se obdelujejo v okviru kmetijskega gospodarstva, znaša več kot 5 ha (za vrtnarstvo in vinogradništvo več kot 1 ha). V navedeno mejno vrednost se ne všttevajo dohodki iz oddaje sob (t. i. Urlaub am Bauernhof), dohodki na podlagi lastne cene (brez obračuna stroškov dela) v okviru medsosedske pomoči in dohodki iz točilnic pijač (nem. Buschenschank).

Če dohodki iz zgoraj naštetih dopolnilnih dejavnosti presegajo mejo 33.000 EUR (z DDV), gre v celoti za dohodke iz dejavnosti (nem. Einkünfte aus Gewerbebetrieb).

V okviru kmetijskega gospodarstva se dohodki lahko ugotavljajo na štiri različne načine: dvostavno knjigovodstvo, enostavno knjigovodstvo, delni pavšal in polni pavšal.

a) Dvostavno knjigovodstvo

Če znaša vrednost enote (nem. Einheitswert) več kot 150.000 EUR ali promet znaša več kot 550.000 EUR, mora kmet voditi dvostavno knjigovodstvo. Vsi prihodki in odhodki (tudi prihodki iz dopolnilnih dejavnosti) so vključeni v knjigovodstvo in izdela se zaključni račun. Kmet je tudi zavezanec za DDV.

b) Enostavno knjigovodstvo (nem. Einnahmen – Ausgaben Rechnung)

Če vrednost enote znaša več kot 130.000 EUR in največ 150.000 EUR ali promet znaša več kot 400.000 EUR in največ 550.000 EUR, mora kmet voditi enostavno knjigovodstvo. Kmet je zavezanec za DDV v primeru, če promet presega 400.000 EUR.

c) Delni pavšal (nem. Teilpauschalierung)

Če znaša vrednost enote med 75.000 EUR in 130.000 EUR in promet ne presega 400.000 EUR, je potrebno voditi le evidenco o prihodkih (tudi tistih iz točenja pijač in dopolnilnih dejavnosti). Dobiček se ugotavlja na podlagi normiranih odhodkov v višini 70 % prihodkov. Iz evidence prihodkov so izvzeti le prihodki na podlagi lastne cene (brez obračuna stroškov dela) v okviru medsosedske pomoči in oddaja kmetijske mehanizacije v najem v okviru skupnega dela. Tudi za namen DDV so ti kmetje pavšalisti.

d) Polni pavšal (nem. Vollpauschalierung)

Če znaša vrednost enote manj kot 75.000 EUR in znaša zmanjšana površina zemljišč v uporabi (nem. reduzierte landwirtschaftliche Nutzfläche) največ 60 ha in število GVŽ ne presega 120 in promet ne presega 400.000 EUR letno, se lahko dobiček na kmetijskem gospodarstvu ugotavlja na podlagi povprečne stopnje, v odvisnosti od vrednosti enote. Ta povprečna stopnja znaša 42 %. Dohodki iz neposredne prodaje na kmetijskem gospodarstvu in točenja mošta (nem. Mostbuschenschank) se posebej ugotavljajo na podlagi popolnega

knjigovodstva (nem. Einnahmen – Ausgaben – Rechnung). Pavšalni odhodki znašajo v tem primeru 70 %. Za namen DDV so ti kmetje prav tako pavšalisti.³⁸

11.2.11 Ali mora kmetija za tuja zemljišča, ki jih ima v uporabi, skleniti zakupno pogodbo?

Na to vprašanje smo odgovorili že v predlogih za dopolnitev, ki smo jih pripravili na podlagi sestanka z dne 23.3.2018. Kot omenjeno je za upravičenost do podpor skupne kmetijske politike odločilno, da ima vlagatelj kmetijska zemljišča, ki so vpisana v register kmetijskih gospodarstev, v posesti in na njih dejansko izvaja kmetijsko dejavnost. Za upravljanje kmetijske površine ni potrebno izkazati civilnopravne pogodbe o zakupu. Izjema je podana takrat, ko je podano dejansko stanje po členu 60 Uredbe (EU) št. 1306/2013. To je lahko na primer takrat, če je kmet pridobil posest zemljišča samovoljno z namenom zaprositi za dodelitev plačilnih pravic.

³⁸ Povzeto po Nebentätigkeiten, Sozialversicherungsanstalt der Bauern, 2018, str. 37-41, dostopno na spletnem naslovu <https://www.svb.at/cdscontent/load?contentid=10008.588898&version=1463641510> zadnjič posodobljeno dne 8. 9. 2018.

12. PRIPOROČILA GLEDE SPREMEMB ZAKONODAJE S PODROČJA KMETIJSTVA

dr. Alenka Temeljotov Salaj, mag. Marko Starman, dr. Boštjan Aver, Marijana Kunc, Monika Sirk

12.1. UVOD

Iz primerjalno-pravne analize izhaja, da se v Avstriji in Nemčiji kmetijska dejavnost izvaja v enakih statusno-pravnih oblikah kot druge gospodarske dejavnosti (samostojni podjetnik, družba civilnega prava (societas), družba z neomejeno odgovornostjo, delniška družba, komanditna družba, zadruga, društvo, ustanova idr.). Posebne statusno-pravne oblike "kmetija" kot jo poznamo v Sloveniji, v Avstriji in Nemčiji ni zaslediti. V Avstriji in Nemčiji je po podatkih obeh nacionalnih statističnih uradov več kot 90 % vseh kmetijskih gospodarstev organiziranih v dveh statusno-pravnih oblikah:

- fizična oseba (nem. Einzelunternehmen), ki ni vpisana v trgovinski register,
- družba civilnega prava (nem. Gesellschaft bürgerlichen Rechts), ki ni vpisana v trgovinski register.

Za nobeno od teh dveh statusno-pravnih oblik se ne zahteva vpis v sodni register (nem. Firmenbuch). Pravne podlage za takšno ureditev so v Avstriji podane v Zakonu o podjetjih (Unternehmensgesetzbuch) in v civilnem zakoniku (ABGB), v Nemčiji pa v Zakonu o trgovini (Handelsgesetzbuch) in v civilnem zakoniku (BGB).

Podobno določbo kot avstrijski in nemški predpisi, ki urejajo gospodarske družbe, vsebuje tudi Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1), ki v drugem odstavku 9. člena določa, da se za osebe, ki kot posamezniki ali skupno opravljajo kmetijsko ali gozdarsko dejavnost, ta zakon uporablja le, če se na njihovo zahtevo v register vpišejo kot družbe ali kot podjetniki v Poslovni register Slovenije. Družbena pogodba je v slovenskem pravnem redu urejena v XXVII. poglavju OZ. Če primerjamo OZ in tuje civilne zakonike, lahko ugotovimo številne skupne bistvene značilnosti družbene pogodbe. V največji meri pa se je OZ oprl na nemški BGB.¹

V Sloveniji torej obstoji podobna statusno-pravna podlaga za izvajanje kmetijske dejavnosti kot v Avstriji in Nemčiji. Zakonodajalec je v preteklosti kljub temu našel drugo rešitev in je v Zakonu o kmetijstvu (ZKme-1) opredelil kmetijo kot posebno statusno-pravno obliko kmetijskega gospodarstva. Definicija kmetije je podana v 4. členu ZKme-1, ki določa, da je kmetija oblika kmetijskega gospodarstva, kjer se nosilec in člani kmetije ter zaposleni ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo. Pravna narava kmetije ni jasna, kar povzroča v praksi številne težave.

»V pravni teoriji je splošno sprejeto, da je pravni subjekt nosilec pravic in dolžnosti v pravnih razmerjih. Vsakokratni veljavni pravni red določa, kateri subjekti imajo takšne lastnosti, da jim je treba priznati kakovost pravnega subjekta. Pravni subjekti so bodisi *fizične osebe* (posamezniki) bodisi *pravne osebe*.«² Pravne osebe so se, zgodovinsko gledano, razvile preko instituta družbene pogodbe. Z družbeno pogodbo se dve ali več oseb zaveže, da si bodo s svojimi prispevki prizadevale doseči z zakonom dopustni skupni namen, tako kot je določeno

¹ Tako B. Zabel v *Obligacijski zakonik (posebni del) s komentarjem*, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 926.

² Tako Marjan Pavčnik v *Pavčnik M., Teorija prava, Prispevek k razumevanju prava*, 5. pregledana in dopolnjena izdaja, GV Založba, Ljubljana 2015, str. 143.

s pogodbo (990. člen OZ). Družbena pogodba ni pravna oseba. Samostojni pravni subjekti so samo družbeniki kot fizične osebe.³

Premoženje pravnih oseb je praviloma ločeno od premoženja družbenikov (npr. pri družbi z omejeno odgovornostjo in delniški družbi) lahko pa tudi ne (npr. družba z omejeno odgovornostjo in komanditna družba), ki jima slovensko pravo prav tako priznava lastnost pravne osebe.⁴

Kmetija po izrecni določbi ZKme-1 *ni* pravna oseba. Iz tega sledi, da bi bila (z vidika teorije prava) lahko le fizična oseba ali pa eventualno družba (societas). Kmetija kot je opredeljena v ZKme-1 sicer ima določene znake družbene pogodbe, vendar ji manjka bistvena značilnost pogodbe – avtonomija volje. Kmetija ni pogodba civilnega prava, saj po veljavnem ZKme-1 postane fizična oseba član kmetije po samem zakonu, če ima stalno prebivališče na istem naslovu kot nosilec kmetije. Pri članih kmetije torej manjka volja vzpostaviti civilnopravno razmerje, kar je bistveni element pogodbe. V tem smislu je ureditev po veljavnem zakonu lahko tudi ustavno sporna (poseg v ustavno zagotovljeno svobodno gospodarsko pobudo – 74. člen URS).

Opozoriti je potrebno tudi na to, da definicija kmetijskega gospodarstva ZKme-1 ne razlikuje med pravnim subjektom in pravnim objektom. Pravni subjekt je nosilec pravic in dolžnosti v pravnih razmerjih. Nasprotje pravnega subjekta so pravni objekti (stvari in pravice). V ZKme-1 je razlikovanje med pravnim subjektom in pravnim objektom zabrisano. Definicija kmetijskega gospodarstva je namreč sledeča:

»**kmetijsko gospodarstvo** /.../ je organizirano v eni izmed naslednjih oblik:

- a) *pravna oseba*,
- b) *samostojna podjetnica posameznica ali samostojni podjetnik posameznik* (v nadaljnjem besedilu: samostojni podjetnik posameznik),
- c) *fizična oseba, ki nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji* in je vpisana v Centralni register prebivalstva (v nadaljnjem besedilu: CRP),
- d) **kmetija**, ki ni pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, pri čemer se za kmetijo šteje tudi čebelarica ali čebelar, ki ni samostojni podjetnik posameznik,
- e) agrarna skupnost,
- f) pašna skupnost.

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) je pojem kmetija opredeljen kot »zemljišče s hišo in gospodarskimi poslopji«. Kot primer rabe besede kmetija je v SSKJ navedeno: kmetija leži na sončni rebri; imajo kmetijo; kupiti, prodati kmetijo; samotna kmetija / kmetija brez dolga / kmetija je dobro obdelana / priženil se je na kmetijo itd. Slovnico gledano je kmetija predmet (objekt). V ZKme-1 pa je kmetija uvrščena med pravne subjekte, kar ni pravilno niti z jezikovnega niti s pravnega stališča. Posledično je tudi v vsej zakonodaji s področja kmetijstva zaslediti mešanje subjekta (kmet) in objekta (kmetijsko gospodarstvo).

³ V zvezi s tem glej Marjan Pavčnik v Pavčnik M., Teorija prava, Prispevek k razumevanju prava, 5. pregledana in dopolnjena izdaja, GV Založba, Ljubljana 2015, str. 152 ter Bojan Zabel v Obligacijski zakonik (posebni del) s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 925 do 994.

⁴ Več o tem Marjan Kocbek v Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1), 1. knjiga, GV Založba, Ljubljana 2006, str. 497 - 584.

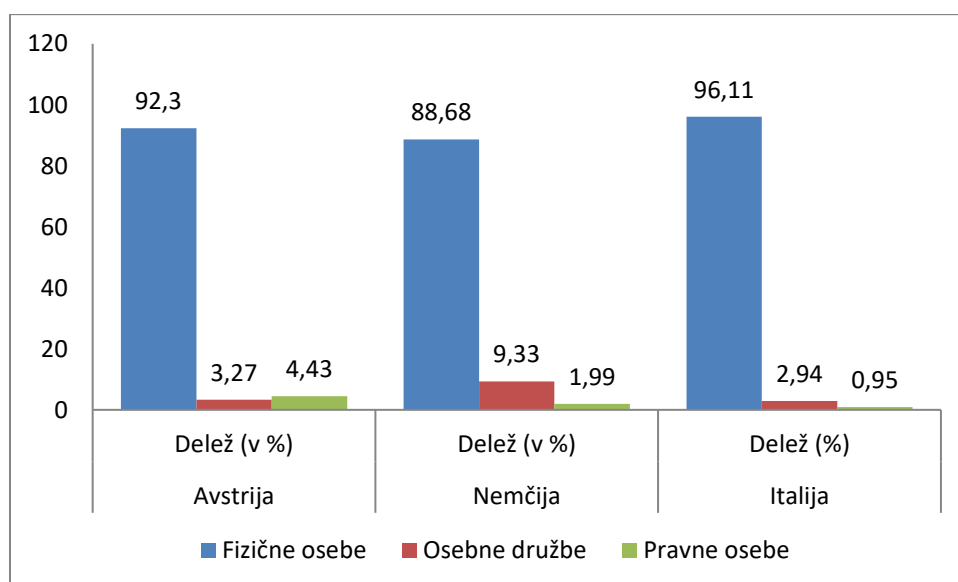
12.2. STATISTIČNI PODATKI O STATUSNO-PRAVNIH OBLIKAH KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

Uredba Komisije (EU) št. 715/2014, ki ureja statistično raziskovanje kmetijskih gospodarstev, razlikuje med štirimi oblikami kmetijskih gospodarstev:

- kmetijska gospodarstva, ki jih vodijo fizične osebe kot edini gospodarji (v nadaljevanju: fizične osebe),
- kmetijska gospodarstva, ki jih vodi ena ali več fizičnih oseb, ki so družbeniki (v nadaljevanju: osebne družbe),
- kmetijska gospodarstva, ki so pravne osebe (v nadaljevanju: pravne osebe) ter
- kmetijska gospodarstva, ki so del skupnih zemljišč.⁵

V vseh treh tujih državah, ki smo jih analizirali, statistično prevladujejo kmetijska gospodarstva, ki jih vodijo fizične osebe (v Nemčiji 88,68 %, v Avstriji 92,30 %, v Italiji 96,11 %). Precej manjši je delež osebnih družb (v Avstriji 3,27 %, v Nemčiji 9,33 %, v Italiji 2,94 %) in pravnih oseb (v Avstriji 4,43 %, v Nemčiji 1,99 %, v Italiji 0,95 %). V raziskavah še niso zajeta kmetijska gospodarstva, ki so del skupnih zemljišč.

Preglednica št. 1: Kmetijska gospodarstva v Avstriji, Nemčiji in Italiji

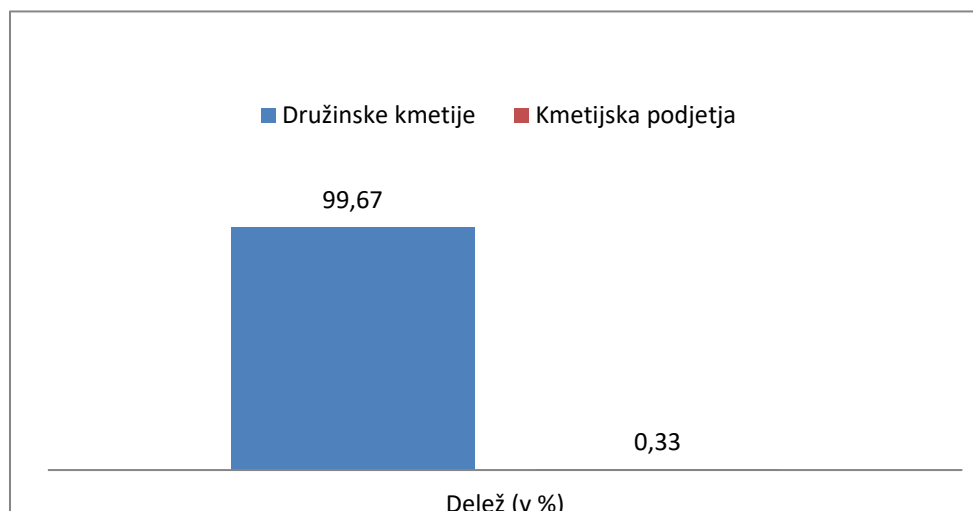

Oblika kmetijskega gospodarstva	Avstrija 2013		Nemčija 2016		Italija 2010	
	Število	Delež (%)	Število	Delež (%)	Število	Delež (%)
Fizične osebe	153.515	92,30	244.212	88,68	1.557.881	96,11
Osebne družbe	5.436	3,27	25.703	9,33	47.773	2,94
Pravne osebe	7.366	4,43	5.477	1,99	15.230	0,95
Skupaj	166.317	100	275.392	100	1.620.884	100

⁵ Uredba Komisije (EU) št. 715/2014 z dne 26. junija 2014 o spremembi Priloge III k Uredbi (ES) št. 1166/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o raziskovanjih strukture kmetijskih gospodarstev in raziskovanju metod kmetijske proizvodnje v zvezi s seznamom značilnosti, ki se zbirajo v raziskovanju o strukturi kmetijskih gospodarstev 2016 (UL L 190, 28. 6. 2014, str. 8).

V Sloveniji je po statističnih podatkih velika večina kmetijskih gospodarstev organiziranih v obliki družinske kmetije (99,67 %).

Preglednica št. 2: Kmetijska gospodarstva v Sloveniji

Kmetijska gospodarstva v Sloveniji v letu 2016	Število	Delež (v %)
Družinske kmetije	69.902	99,67
Kmetijska podjetja	231	0,33
Skupaj	69.671	100

Za razliko od ostalih treh držav, ki smo jih analizirali, v Sloveniji ni podana delitev na fizične osebe, osebne družbe in pravne osebe. V ostalih treh državah večino kmetijskih gospodarstev vodijo fizične osebe kot edini gospodarji, medtem ko je v Sloveniji najpogostejša statusno-pravna oblika kmetija. Iz seznama vprašanj za statistično raziskovanje⁶ je sicer razvidno, da Statistični urad Republike Slovenije (SURS) družinsko kmetijo obravnava kot kmetijsko gospodarstvo, ki ga vodi fizična oseba kot edini gospodar.

Kmetija je v veljavnem Zakonu o kmetijstvu (v nadaljnjem besedilu: ZKme-1) definirana kot »oblika kmetijskega gospodarstva, kjer se nosilec in člani ali članice kmetije (v nadaljnjem besedilu: člani kmetije) ter zaposleni ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo«. ⁷ Definicija kmetije vsebuje določene znake družbene pogodbe, ki je urejena v XXVII. poglavju OZ. Z družbeno pogodbo se dve ali več oseb zaveže, da si bodo s svojimi prispevki prizadevale doseči z zakonom dopustni skupni namen, tako kot je določeno s pogodbo. ⁸ Za družbeno pogodbo so bistvene tri značilnosti. Prvič, družbena pogodba je pogodba civilnega obligacijskega prava. Drugič, ta pogodba terja prizadevanje družbenikov. Tretja in po večinskem mnenju najpomembnejša značilnost pa je skupni namen družbenikov. ⁹ Pri definiciji kmetije sta

⁶ Seznam vprašanj za statistično raziskovanje6 Struktura kmetijskih gospodarstev, junij 2016 <http://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/8910>, str. 17.

⁷ 4. člen Zakona k kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZP VH VVR, 26/14, 32/15 in 27/17).

⁸ 990. člen Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo in 64/16 – odl. US).

⁹ Zabel Bojan, Obligacijski zakonik (posebni del) s komentarjem, 4. knjiga, 1307 strani, str. 942.

nedvomno podani druga in tretja značilnost. Kmetijo sestavlja dve ali več oseb, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo. Opravljanje kmetijske dejavnosti ima lahko pridobitni namenom, lahko pa kmetija deluje tudi z nepridobitnim namenom (npr. ohranjanje naravnega okolja, pomoč ranljivim skupinam oseb ipd). Vendar kmetiji manjka bistvena značilnost družbe – kmetija, kot jo opredeljuje ZKme-1, ni pogodba civilnega prava. Po veljavnem ZKme-1 namreč postane fizična oseba član kmetije po samem zakonu, če ima stalno prebivališče na istem naslovu kot nosilec.¹⁰ Za vpis v RKG se za posameznika, ki ima stalno prebivališče na istem naslovu kot nosilec, torej ne zahteva njegova privolitev. Celo nasprotno: posameznik, ki ima stalno prebivališče na istem naslovu kot nosilec, je član kmetije in se zanj po zakonu šteje, da se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo ne glede na to, da morebiti ne sodeluje ali morebiti celo ne želi sodelovati pri opravljanju kmetijske dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu nosilca kmetije.

12.3. PREDLOG STATUSNO-PRAVNEGA PREOBLIKOVANJA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

S tem ko je zakonodajalec določil, da so člani kmetije vse osebe, ki so stalno ali začasno prijavljene na istem naslovu kot nosilec kmetije (v istem gospodinjstvu), je družbi civilnega prava odvzel del njene pogodbene narave. Res je, da družinski člani, ki z nosilcem kmetije živijo v skupnem gospodinjstvu, praviloma s svojim delom in materialnimi sredstvi prispevajo k razvoju kmetije. Vendar ni nujno, da vse osebe, ki jih zakon prišteva med člane kmetije, soglašajo s tem, da so del skupnega podjetja in da nosijo riziko poslovanja. Med družinskimi člani so lahko tudi posamezniki, ki na kmetiji ne opravljajo nobenega dela, niti ne vlagajo sredstev v kmetijo. Med družinskimi člani pa lahko obstajajo tudi elementi podjetne pogodbe (opravljanje dela za plačilo). Obstoječa zakonska ureditev posamezniku ne daje možnosti svobodne odločitve glede udeležbe v kmetiji kot posebni statusno-pravni obliki na področju kmetijstva. Tako ob trenutni definiciji kmetije ne moremo govoriti o kmetiji kot družbi civilnega prava.

V preglednici št. 4 so prikazane pravne oblike kmetijskih gospodarstev po Uredbi Komisije (EU) št. 715/2014, ki ureja statistično raziskovanje kmetijskih gospodarstev. Kmetijo je mogoče uvrstiti pod dve pravni obliki - med fizične osebe ali med osebne družbe.

Preglednica št. 3: Oblike kmetijskih gospodarstev po statusno-pravnih oblikah

	PRAVNA OBLIKA	VELJAVNA UREDITEV	PREDLOG
A	Fizične osebe	Kmetija	Fizična oseba, ki ni vpisana v Poslovni register RS
		Samostojni podjetnik posameznik (s.p.)	Samostojni podjetnik posameznik (s.p.)
B	Osebne družbe	Kmetija	Družba civilnega prava
C	Pravne osebe	Družba z neomejeno odgovornostjo Komanditna družba	Družba z neomejeno odgovornostjo Komanditna družba

¹⁰ Član kmetije fizična oseba, starejša od 15 let, ki ima stalno prebivališče na istem naslovu kot nosilec. Član kmetije je lahko tudi fizična oseba, starejša od 15 let, ki dela na kmetiji in ima stalno bivališče v Republiki Sloveniji, vendar ne na istem naslovu kot nosilec, in je nosilčev zakonec, zunajzakonski partner ali oseba, s katero je v sorodstvu v ravni vrsti ali stranski vrsti do vštetega drugega kolena ter v sorodstvu po svaštvu v prvem kolenu, če nosilec za njen vpis v RKG pridobi njeno pisno soglasje.

		Družba z omejeno odgovornostjo Zadruga Zavod Društvo Ustanova Drugo	Družba z omejeno odgovornostjo Zadruga Zavod, Društvo Ustanova Drugo
D	Skupnosti	Agrarne skupnosti, pašne skupnosti	Agrarne skupnosti, pašne skupnosti

Tako lahko sklenemo, da obstojita dve možnosti za ureditev položaja kmetije:

- preoblikovanje v fizično osebo – posameznika, ki vodi kmetijsko gospodarstvo v svojem imenu in za svoj račun, zanj pa ne velja obveznost vpisa v Poslovni register Republike Slovenije. Kot »kmet« v smislu člena 4(1)(a) Uredbe (EU) št. 1307/2013 bi nastopala fizična oseba, ki je v registru kmetijskih gospodarstev vpisana kot nosilec kmetijskega gospodarstva;
- preoblikovanje kmetije družbo civilnega prava, ki jo sestavlja več fizičnih oseb, ki so družbeniki. V tem primeru bi kmetija imela več nosilcev, ki bi sklenili družbeno pogodbo, s katero bi se dogovorili glede prispevkov, odločanja in posloводства ter izvrševanja drugih pravic in obveznosti v družbi.

Preoblikovanje kmetije v fizično osebo – posameznika, ki vodi kmetijsko gospodarstvo v svojem imenu in za svoj račun, ne bi imelo večjih posledic za osebe, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo. Kmetijska gospodarstva, ki so organizirana kot družinska kmetija, imajo namreč že sedaj nosilce, ki imajo pravico za kmetijsko gospodarstvo vlagati vloge iz naslova ukrepov kmetijske politike. Če se kmetija preoblikuje v fizično osebo, vstopi nosilec kmetije v vse pravice in obveznosti ter pravna razmerja kmetije. Nosilec kmetije je tudi upravičenec za ukrepe skupne kmetijske politike. Člani kmetije v razmerju do tretjih oseb ne bi imeli (več) nobenih upravičenj.

Institut člana kmetije bi bilo kljub temu priporočljivo ohraniti, saj je pri nas dodobra uveljavljen. Status člana kmetije je namreč podlaga za vključitev posameznika v obvezna socialna zavarovanja kot kmet, smiselno pa je ohraniti tudi sedaj veljavno ureditev, da lahko član kmetije opravlja dopolnilno dejavnost. Definicija člana kmetije de lege ferenda lahko zajame osebe, ki so sorodniki nosilca kmetije (npr. fizične osebe, ki delajo na kmetijskem gospodarstvu in so nosilčev zakonec, zunajzakonski partner ali oseba, s katero je v sorodstvu v ravni vrsti ali stranski vrsti do vštetega drugega kolena ter v sorodstvu po svaštvu v prvem kolenu) ali pa (tako kot velja sedaj) tudi posameznike izven družinskega kroga nosilca kmetije, ki delajo na kmetijskem gospodarstvu. V zvezi z definicijo člana kmetije se odpira vprašanje smiselnosti vpisa oseb, ki niso družinski člani nosilca kmetije. Kot je pojasnjeno v 7. poglavju (delovnopравни vidik) se neodplačno delo oseb, ki niso sorodniki nosilca kmetije, skladno z Zakonom o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno šteje za delo na črno, pri odplačnem delu pa za te osebe veljajo povsem enaki pogoji kot za druge posameznike, ki niso vpisani v register kmetijskih gospodarstev kot člani kmetije.

Kot druga možnost se ponuja popolna ukinitve članov kmetije, kar pa bi imelo za posledico večji poseg v socialno-varstveno zakonodajo ter izbris članov kmetij, ki so nosilci dopolnilnih dejavnosti, iz poslovnega registra. V tem primeru bi bil nosilec dopolnilne dejavnosti lahko le nosilec kmetije.

Statusno preoblikovanje kmetije v družbo civilnega prava pa je bolj zahtevno, saj družba civilnega prava v slovenskem prostoru ni uveljavljena. Razloge za to je treba iskati v tem, da družba civilnega prava v slovenskem pravnem sistemu do leta 2002, ko je stopil v veljavo OZ, ni bila urejena. ZOR ni vseboval določb o družbi civilnega prava, zato so se za zapolnitev pravne praznine uporabljale določbe ODZ o avstrijski Gesellschaft bürgerlichen Rechts §§ 1175 do 1216.¹¹ V zvezi z družbo civilnega prava obstoji sorazmerno malo sodne prakse. Kot družbeno pogodbo je sodna praksa prepoznala skupno gradnjo vodnega zajetja in vodovoda za potrebe vseh vaščanov¹², dogovor družinskih članov o skupni gradnji hiše¹³ in dogovor vaščanov o skupnem popravilu ceste¹⁴. Tudi agrarna skupnost je v civilnopravnem smislu družbena pogodba (societas), zato je treba za odločitev o razdelitvi nepremičnin, ki so v solasti članov agrarne skupnosti, uporabiti določbe družbene pogodbe, subsidiarno pa OZ oziroma ODZ (odvisno od tega, kdaj je bila družbena pogodba sprejeta).¹⁵ Iz sodne prakse izhaja, da se pravila družbene pogodbe uporabljajo tudi za presojo skupnega nakupa nepremičnin in skupnih vlaganj v stanovanjsko hišo s strani partnerjev, ki skupaj bivata, vendar sta še vedno formalno v zakonski zvezi s prejšnjima partnerjema, zato njune življenjske skupnosti ni mogoče šteti za zunajzakonsko skupnost.¹⁶ Skladno s 35. členom Zakona o odvetništvu je odvetniška družba lahko organizirana tudi kot civilna odvetniška družba.

»Ker družba civilnega prava ni pravna oseba, ne more kot taka biti lastnica premoženja, ne more pridobivati pravic in obveznosti v pravnem prometu, ne more tožiti in biti tožena. Zato mora zakon premoženje, pravice in obveznosti, ki nastanejo z obstojem družbe, nekako povezati z osebami, to je z družbeniki. V pravni literaturi se večkrat omenja razlika med dvema vrstama družb. Nekatere od njih sploh ne vstopajo v pravna razmerja s tretjimi osebami. Družbena pogodba le povezuje družbenike med seboj. V takih primerih gre za notranjo družbo. Druge družbe pa dosegajo svoj skupni namen (tudi) tako, da stopajo v pravna razmerja s tretjimi osebami. Iz teh razmerij nastajajo premoženjske, zlasti obligacijske pravice in obveznosti med tretjimi osebami in »družbo«. Gre za zunanjo družbo. Člen 995 OZ je namenjen prav tej družbi, čeprav OZ izrecno ne razlikuje med obema vrstama.«¹⁷

Če skupno delo na kmetiji družinske člane le povezuje med seboj, v razmerju do tretjih pa kmetijo zastopa in predstavlja le nosilec kmetije, gre praviloma za notranjo družbo. Iz nemške sodne prakse izhaja, da lahko (davčno) priznana družba civilnega prava temelji le na sklenitvi družbene pogodbe ali na gospodarsko primerljivem razmerju med osebami, ki skupaj nosijo podjetniško tveganje in prevzemajo podjetniško iniciativo¹⁸.

¹¹ Michael Knaus, Pravo gospodarskih družb, Uradni list Republike Slovenije, 2002, str. 4 in 174.

¹² Glej sodbe Vrhovnega sodišča Slovenije, opr. št. II Ips 637/93, II Ips 889/94 in II Ips 462/97.

¹³ Glej sodbo Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. I Cp 895/2001.

¹⁴ Glej sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, I Cp 3905/2010.

¹⁵ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. VSL sklep II Cp 28/2015.

¹⁶ Sodba Vrhovnega sodišča Slovenije opr. št. sodba II Ips 108/2015 in Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. sklep II Cp 1259/2015.

¹⁷ B. Zabel v Obligacijski zakonik (OZ), Posebni del s komentarjem, 4. knjiga, GV založba, Ljubljana 2004, str. 966 - 967.

¹⁸ Sklep velikega senata z dne 25. junija 1984, GrS 4/82.

12.4. OPREDELITEV KMETA ZA PODROČJE SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE

Temeljni pojmi s področja skupne kmetijske politike so opredeljeni v Uredbi (EU) št. 1307/2013 v členu 4.

»Kmet pomeni fizično ali pravno osebo oziroma združenje fizičnih ali pravnih oseb ne glede na pravni status, ki je takšnemu združenju in njegovim članom dodeljen z nacionalno zakonodajo, katerih kmetijsko gospodarstvo je na ozemlju uporabe Pogodb, opredeljenem v členu 52 PEU v povezavi s členom 349 in 355 PEU, in ki opravlja kmetijsko dejavnost.«

»Kmetijsko gospodarstvo pomeni vse enote, ki se uporabljajo za kmetijske dejavnosti in s katerimi upravlja kmet ter se nahajajo na ozemlju iste države članice.«

»Kmetijska dejavnost pomeni:

- proizvodnjo, rejo ali gojenje kmetijskih proizvodov, vključno z žetvijo, molžo, vzrejo živali in kmetijsko rejo živali,
- vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljavnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, na podlagi meril, ki jih določijo države članice v skladu z okvirom, ki ga vzpostavi Komisija, ali
- izvajanje minimalne aktivnosti, ki jo opredeli država članica, na kmetijskih površinah, ki se naravno vzdržujejo v stanju, primernem za pašo ali pridelavo.«

Uredbe EU so splošno veljavne in se v državah članicah neposredno uporabljajo. Zgoraj navedene opredelitve temeljnih pojmov tako veljajo in se neposredno uporabljajo, čeprav jih država članica ne zapiše v nacionalni predpis.

Menimo, da bi bilo mogoče pojem »kmet« v ZKme-1 opredeliti podobno kot je določeno v Uredbi (EU) št. 1307/2013 (podobno tudi v hrvaškem Zakonu o kmetijstvu):

»Kmet je fizična ali pravna oseba (ali združenje fizičnih ali pravnih oseb), katerih kmetijsko gospodarstvo je na območju Republike Slovenije, in ki opravlja kmetijsko dejavnost v eni izmed sledečih organizacijskih oblik:

- fizična oseba, ki ni vpisana v sodni oziroma poslovni register Republike Slovenije,
- samostojni podjetnik posameznik, registriran za opravljanje kmetijske dejavnosti,
- gospodarska družba ali zadruga, registrirana za opravljanje kmetijske dejavnosti,
- druga pravna oseba.«

V kolikor bi se predvidelo tudi kmetijska gospodarstva v obliki družbe civilnega prava, bi bilo potrebno v zakonu navesti tudi to obliko.

Podrobnejše določbe glede vpisa posameznih statusno-pravnih oblik v register kmetijskih gospodarstev se uredijo v predpisu, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

12.5. RAZMERJE MED NOSILCEM KMETIJE IN DRUGIMI ČLANI KMETIJE TER LASTNIKOM KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ

Za opredelitev razmerja med nosilcem kmetije in drugimi člani kmetije ter lastnikom kmetijskih zemljišč je potrebno natančneje pojasniti pojem kmetijsko gospodarstvo. Prof. dr. Karel Zupančič je pojem zaščitene kmetije (po Zakonu o dedovanju kmetijskih gospodarstev) opredelil kot gospodarsko celoto, ki jo sestavljajo stvarne in druge pravice in obveznosti, ki:

- pripadajo eni osebi kot lastniku oziroma upravičencu ali zavezancu,

- pripadajo zakoncema kot njuno skupno premoženje ali kot posebno premoženje enega ali drugega; v slednjem primeru so lahko na stvareh tudi idealni deleži zakoncev (solastnina), ali
- pripadajo enemu od staršev oziroma posvojitelju (bolje: določeni osebi) ali njegovemu (njenemu) potomcu oziroma njegovemu posvojencu ali njegovemu (posvojenčevemu) potomcu, v obeh primerih kot solastnikoma oziroma soupravičencema ali sozavezancema.¹⁹

Naj na tem mestu opozorimo, da pojem zaščitena kmetija ni enak pojmu kmetijsko gospodarstvo, ki je določen v Uredbi (EU) št. 1307/2013 in velja za izvajanje skupne kmetijske politike.

Kljub vsemu je med obema definicijama mogoče potegniti vzporednice. Definicija v Uredbi (EU) št. 1307/2013 govori o upravljanju (ang. management, nem. Verwaltung) kmetijskega gospodarstva. Jasno je, da mora upravljanje kmetijskega gospodarstva temeljiti na določeni stvarni ali obligacijski pravici. Tako lahko rečemo, da je tudi kmetijsko gospodarstvo po Uredbi (EU) št. 1307/2013 gospodarska celota, ki jo sestavljajo stvarne in druge pravice in obveznosti, ki pripadajo kmetu (nosilcu kmetijskega gospodarstva) kot lastniku oziroma upravičencu ali zavezancu. Nosilec kmetijskega gospodarstva je lahko izključni lastnik premožnih in nepremičnih stvari, ki spadajo v kmetijsko gospodarstvo. Praviloma (vsaj pri večjih kmetijskih gospodarstvih) pa temu ni tako, saj so stvari, ki spadajo v kmetijsko gospodarstvo, lahko tudi v izključni lasti, solasti ali skupni lasti ene ali več drugih oseb. V tem primeru mora nosilec pridobiti pravico do uporabe teh stvari npr. s pridobitvijo soglasja za uporabo ali sklenitvijo zakupne pogodbe (nepremičnine), s sklenitvijo posodbene pogodbe, pogodbe o poslovnem ali finančnem najemu (premičnine) idr. Glede obličnosti za te pravne posle veljajo določbe obligacijskega zakonika in drugih predpisov. Tudi za sklepanje pogodb med nosilcem kmetijskega gospodarstva in njegovimi družinskimi člani veljajo enaka pravila kot za sklepanje teh pogodb s tretjimi osebami z upoštevanjem posebnosti, ki veljajo za sklepanje pogodb med družinskimi člani.

Kmetijska in gozdna zemljišča, ki spadajo v kmetijsko gospodarstvo, so lahko v lasti nosilca kmetije, v solasti/skupni lasti nosilca kmetije in člana kmetije ali pa v lasti, solasti oziroma skupni lasti tretjih oseb. Za Slovenijo je značilen sorazmerno velik delež kmetijskih zemljišč v solasti in skupni lasti. Ker nosilci kmetij zaradi toge ureditve zakupa kmetijskih in gozdnih zemljišč le redko postopajo po določbah Zakona o kmetijskih zemljiščih in Zakona o gozdovih, bi bilo potrebno ohraniti trenutno ureditev, po kateri za evidentiranje GERK-a na tujem zemljišču zadošča izjava nosilca kmetije. Zlasti pri kmetijskih in gozdnih zemljiščih, ki so v solasti ali skupni lasti članov agrarnih skupnosti, je zaradi posebnosti pri pridobivanju premoženja agrarnih skupnosti (vračanju premoženja po Zakonu o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic ter denacionalizaciji po Zakonu o denacionalizaciji po izvedeni nacionalizaciji iz petdesetih let prejšnjega stoletja) v zemljiški knjigi vpisanih še veliko število pokojnih oseb (ki so že zdavnaj umrle), po katerih je potrebno izvesti postopke dedovanja novo najdenega premoženja.²⁰

¹⁹ K. Zupančič v Karel Zupančič, Viktorija Žnidaršič Skubic, Dedno pravo, Tretja, spremenjena in dopolnjena izdaja, Uradni list Republike Slovenije, 2009, str. 297.

²⁰ Povzeto po Gašper Cerar, Analiza obdavčitve nepremičnin v kmetijstvu in gozdarstvu v Sloveniji, Magistrsko delo, Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2016, str. 78.

Zaradi vseh teh posebnosti nosilec kmetij ni smiselno naložiti obveznosti, da v postopku izrisa GERK-a predložijo pisno soglasje (so)lastnikov za uporabo njihovih zemljišč.

Na kmetijskih gospodarstvih je pogosta situacija, da člani kmetije prispevajo sredstva za obratovanje kmetije in s sredstvi, pridobljenimi z opravljanjem drugih dejavnosti (so)financirajo nakupe kmetijskih strojev in opreme. Če sta nosilec kmetije in član kmetije zakonca oziroma zunajzakonska partnerja in gre za sredstva, ki so bila pridobljena z delom v času trajanja zakonske zveze, so kmetijski stroji in oprema skupno premoženje partnerjev. Zakonec, ki vlaga v premoženje drugega zakonca, ob odsotnosti ustreznega dogovora (pogodbe), pridobi do tega zakonca le obligacijski ne pa stvarnopravni zahtevak.²¹

Večinska sodna praksa in teorija je sprejela stališče, da imajo vlaganja v posebno premoženje drugega zakonca stvarnopravne posledice le, če so dela, ki so bila izvedena, spremenila stanje in vrednost nepremičnine v tolikšni meri, da je prišlo do spremembe identitete nepremičnine oziroma je bilo nepremičnino mogoče šteti za novo stvar.²²

Če je nosilec kmetije druga oseba (npr. eden izmed partnerjevih staršev) gre lahko za vlaganje v premoženje tretje osebe. Če je zakonec kmetijo pridobil pred sklenitvijo zakonske zveze, gre za vlaganje v posebno premoženje zakonca.

V primeru, da nakupe opreme in strojev (so)financirajo drugi družinski člani, gre lahko za posojilno pogodbo ali darilno pogodbo.

Glede obličnosti pogodb, ki jih člani kmetije sklepajo z nosilcem kmetije, veljajo določbe OZ in drugih predpisov s posebnostmi, ki jih le-ti določajo za sklepanje pogodb med družinskimi člani.

Če bi zakon predvidel tudi opravljanje kmetijske dejavnosti v obliki družbe civilnega prava, bi bila nosilec kmetijskega gospodarstva družba. Ker družba civilnega prava ni pravna oseba, bi stvarne in druge pravice in obveznosti, ki sestavljajo kmetijsko gospodarstvo, pripadale družbenikom, družbeniki pa bi jih kot svoj prispevek prenesli na družbo. Tako bi bilo povsem mogoče, da bi zakupno pogodbo za zemljišče sklenil eden izmed družbenikov, nato pa bi pravice in obveznosti iz te pogodbe prenesel na družbo. Tudi kmetijska zemljišča, ki so v zemljiški knjigi vpisana kot lastnina družbenikov, bi se lahko kot prispevek prenesla na družbo. Družbeniki bi ohranili lastninsko pravico na zemljiščih, saj se družba ne more vpisati v zemljiško knjigo kot lastnica nepremičnin, ampak lahko pridobi le pravico uporabe teh zemljišč. Pri premičninah so možne tri vrste prispevkov: quoad dominium, quoad sortem in quoad usum. Pri prvi obliki se prispevek prenese v last družbe in postane solastnina družbenikov. Posebnost prenosa quoad sortem je v tem, da se družbenik zaveže v korist družbe prispevati stvar le »po vrednosti« in ostane lastnik stvari. Pri prenosu quoad usum gre le za to, da družba sme uporabljati predmeta prispevka.²³

Za sklenitev družbene pogodbe se ne zahteva nobena posebna oblika. V Avstriji in Nemčiji se v kmetijstvu zaradi davčnih namenov pogosto šteje, da med zakoncema, ki skupaj obdelujeta kmetijsko gospodarstvo, obstoji dejanska, molče sklenjena družbena pogodba (t. i. skupno podjetništvo, o katerem več v 7. točki). Takšna družba ima naravo notranje družbe, zato se za

²¹ Višje sodišče v Ljubljani, sodba in sklep opr. št. I Cp 3837/2010 z dne 6. 4. 2011.

²² Višje sodišče v Ljubljani, sodba opr. št. I Cp 1925/2011 z dne 18.1. 2012.

²³ Primerjaj Verica Trstenjak, Pravne osebe, GV Založba, Ljubljana 2003, str. 203 in B. Zabel, Obligacijski zakonik (OZ), Posebni del s komentarjem, 4. knjiga, GV založba, Ljubljana 2004, str. 970.

kmeta v smislu Uredbe (EU) št. 1307/2013 šteje tisti posameznik, ki je v registru kmetijskih gospodarstev vpisan kot nosilec kmetijskega gospodarstva.

Tudi v primeru kmetij, ki bi poslovale kot družba civilnega prava, bi bilo treba v register kmetijskih gospodarstev omogočiti vpis članov kmetije. Te kmetije bi imele več nosilcev (vsi družbeniki bi bili nosilci kmetije). Ostale osebe, ki delajo na kmetiji in niso družbeniki (nosilci kmetije), bi se lahko vpisale v register kmetijskih gospodarstev kot člani kmetije.

12.6. DELOVNO-PRAVNI VIDIK

V zaključnem poročilu CRP projekta "Primerjalna analiza delovno- in socialno-pravnega položaja kmetov v RS", ki sta ga v obdobju od oktobra 2011 do septembra 2012 izvajali Fakulteta za management Univerze na Primorskem in Pravna fakulteta Univerze v Mariboru so raziskovalci kot ključno težavo izpostavili statusno neurejenost kmetijskega gospodarstva, ki je organizirano kot kmetija. Na str. 2 zaključnega poročila beremo naslednje:

"Na delovnopravnem področju se je kot izhodiščna izpostavila težava statusne neurejenosti kmetijskega gospodarstva, ki je organizirano kot kmetija. Trenutna zakonodajna ureditev namreč ne daje jasnega odgovora na vprašanja, kdo je na kmetiji pooblaščen za sklepanje delovno- in obligacijsko-pravnih pogodb, katera fizična oseba lahko v imenu kmetije sklene pogodbo o zaposlitvi ter kdo in v kakšnem obsegu (s kakšnim premoženjem) odgovarja za obveznosti kmetije do delavca. Posledično prihaja v praksi do različnih interpretacij, kar ne nazadnje, vodi do manjše pravne varnosti posameznikov, ki delajo na družinskih kmetijah."

Zakon o delovnih razmerjih (v nadaljevanju: ZDR-1) v drugem odstavku 5. člena opredeljuje delodajalca kot pravno in fizično osebo ter drug subjekt, kot je državni organ, lokalna skupnost, podružnica tujega podjetja ter diplomatsko in konzularno predstavništvo, ki zaposluje delavca na podlagi pogodbe o zaposlitvi. Tej opredelitvi delno sledi tudi Zakon o varnosti in zdravju pri delu (v nadaljnjem besedilu: ZVZD-1), ki v tretjem členu opredeljuje delodajalca kot pravno ali fizično osebo (in enega izmed zgoraj naštetih subjektov), ki zaposluje delavca na podlagi pogodbe o zaposlitvi. ZVZD-1 v nadaljevanju definicijo razširja še na osebe, ki na kakršnikoli drugi pravni podlagi zagotavljajo delo delavcu. Za delodajalca se ne štejejo nosilci kmetij, ki opravljajo delo z družinskimi člani na kmetijah v skladu s predpisi o kmetijstvu. Kot delodajalec se šteje tudi fizična oseba, ki s člani svojih gospodarstev oziroma z družinskimi člani opravlja pridobitno ali drugo dejavnost.

V kolikor bi se kmetija preoblikovala v fizično osebo, ki ni vpisana v sodni register oziroma Poslovni register RS, bi vse pravice in obveznosti delodajalca prevzel nosilec kmetije kot fizična oseba. Za obveznosti iz sklenjenih pogodb o zaposlitvi bi nosilec kmetije odgovarjal z vsem svojim premoženjem. Nosilec kmetije pa se skladno z ZVZD-1 ne bi štel za delodajalca, če bi delo opravljal skupaj z družinskimi člani, ki so vpisani v register kmetijskih gospodarstev kot člani kmetije. Na tem mestu velja opozoriti, da niti ZDR-1 niti ZVZD-1 ne predvidevata možnosti, da bi se več oseb hkrati lahko štelo za delodajalca. Družba civilnega prava tako po trenutni ureditvi ne more biti delodajalec.

Skladno s 7. členom Zakona o preprečevanju zaposlovanja in dela na črno (v nadaljnjem besedilu: ZPZDC-1) se za delo na črno ne šteje *brezplačno* opravljanje del in storitev, kadar jih posameznik opravlja za zakonca ali osebo, s katero živi v zunajzakonski skupnosti, partnerja v registrirani istospolni skupnosti ali za osebe, s katerimi je v sorodstvu v ravni vrsti

ali stranski vrsti do vštetega tretjega kolena ter v sorodstvu po svaštvu do vštetega drugega kolena (sorodstvena pomoč). V kolikor pa sorodniki delo opravljajo odplačno, gre za podjemno pogodbo in je potrebno prijava v obvezna socialna zavarovanja. Če delo na kmetiji opravljajo osebe, ki so v register kmetijskih gospodarstev vpisane kot člani kmetije, vendar z nosilcem kmetije niso sorodstveno povezane, se to šteje za delo na črno, razen če je delo mogoče opredeliti kot sosedsko pomoč, nujno delo ali osebno dopolnilno delo. V zvezi s tem se poraja vprašanje smiselnosti vpisa teh oseb v register kmetijskih gospodarstev kot članov kmetije. Eden izmed zakonskih pogojev, da se lahko posameznik vpiše v register kmetijskih gospodarstev kot član kmetije, je namreč, da dela na tem kmetijskem gospodarstvu. Delo, ki bi ga takšen posameznik opravljal na kmetijskem gospodarstvu neodplačno, bi se (razen v zgoraj naštetih primerih) štelo za delo na črno. V primeru odplačnega dela na kmetijskem gospodarstvu pa je takšen član kmetije izenačen z vsemi drugimi osebami, ki niso vpisane v register kmetijskih gospodarstev. Nosilec kmetije ga je, tako kot katero koli drugo fizično osebo, dolžan prijaviti v obvezna socialna zavarovanja. Član kmetije, ki ni sorodnik, s statusom člana kmetije tako pridobi le dve ugodnosti:

- lahko se (na tem kmetijskem gospodarstvu) vključi v obvezno socialno zavarovanje kot kmet in
- lahko registrira dopolnilno dejavnost na tem kmetijskem gospodarstvu.

Domnevamo lahko, da je del vpisov članov kmetij, ki niso sorodniki nosilca kmetije, zaradi zgoraj navedenih razlogov fiktivne narave.

12.7. DAVČNI VIDIK

12.7.1 Zakon o dohodnini (ZDoh-2)

Tudi Zakon o dohodnini izhaja iz predpostavke, da na kmetijskem gospodarstvu vsi družinski člani skupaj delajo in pridobivajo dohodek. Zakon o dohodnini zato v poglavju III.4 (dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti) opredeljuje institut »kmečko gospodinjstvo«. Kmečko gospodinjstvo je skupnost ene ali več fizičnih oseb, članov enega ali več gospodinjstev, evidentiranih na istem naslovu, ki so na dan 30. junija v davčnem letu po predpisih o prijavi prebivališča stalno ali začasno prijavljene na tem naslovu, niso najeta delovna sila (v nadaljnjem besedilu: člani kmečkega gospodinjstva), ter se vsaj za enega ali več članov kmečkega gospodinjstva šteje, da opravljajo osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost po določbah tega zakona in njihov skupni dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti znaša najmanj 200 eurov.

Dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti posameznega zavezanca se torej najprej določi skupaj za vse člane kmečkega gospodinjstva, za katere se šteje, da opravljajo osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost, nato pa razdeli mednje v sorazmernem deležu glede na skupno število zavezancev v kmečkem gospodinjstvu. Tudi za kmečko gospodinjstvo velja, da posameznik postane član kmečkega gospodinjstva po samem zakonu, če je na dan 30. junija v davčnem letu po predpisih o prijavi prebivališča stalno ali začasno prijavljen na naslovu, na katerem biva vsaj še ena oseba, za katero se šteje, da opravlja osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost.

Dohodnina je davek od dohodkov fizičnih oseb. Zavezanec za plačilo dohodnine je torej posameznik. Izjemoma se pri dohodku iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti

osnova za dohodnino ugotavlja skupaj za vse člane kmečkega gospodinjstva. Menimo, da ni nobenega utemeljenega razloga za to, da se dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ugotavlja drugače kot ostale vrste dohodkov. Tudi tuje pravne ureditve, ki smo jih analizirali (avstrijska, nemška) pojma »kmečko gospodinjstvo« ne poznajo. Zavezanec za plačilo dohodnine od dohodka iz kmetijstva in gozdarstva je fizična oseba – posameznik, ki dohodek pridobi.

Institut kmečkega gospodinjstva je v določeni meri podoben institutu skupnega podjetništva (nem. Mitunternehmerschaft). Pojem skupno podjetništvo v avstrijski in nemški zakonodaji sicer ni definiran, ampak je nastal v sodni praksi. Skupno podjetništvo temelji na razmerjih v družbeni pogodbi ali na razmerjih v podobnih skupnostih, v katerih družbeniki/člani skupnosti prevzamejo podjetniško iniciativo (nem. Unternehmerinitiative) in nosijo podjetniško tveganje (nem. Unternehmerrisiko).²⁴

Podjetniško iniciativo ima, kdor je vključen v poslovanje družbe, tako da vodi posle ali ima pravico glasovanja, pravico kontrolirati posle družbe ali pravico do ugovora²⁵. Pri tem ni pomembno, ali posameznik svoje pravice tudi dejansko izvaja, pomembno je samo, da pravico ima.²⁶

Prevzem *podjetniškega tveganja* pomeni udeležbo na gospodarskem uspehu ali neuspehu podjetja. K podjetniškemu tveganju sodijo:

- udeležba na dobičku in izgubi družbe,
- odgovornost za dolgove družbe ter
- udeležba na premoženju v primeru prenehanja družbe.²⁷

Skupno podjetništvo ni podano le pri dohodkih iz kmetijstva in gozdarstva, temveč je pojem, ki obsega tudi skupno doseganje dohodkov iz opravljanja drugih gospodarskih dejavnosti (dohodkov iz samostojnega dela in dohodkov iz trgovinskih dejavnosti, iz oddaje v najem oz. zakup).

Med tipične pojavne oblike skupnega podjetništva spadajo družba civilnega prava (nem. GBR, avstr. GesBR), družba z neomejeno odgovornostjo (nem. OHG, avstr. OG), komanditna družba (nem. KG) in tiha družba (nem. Stille Gesellschaft). Obenem k skupnim podjetjem sodijo tudi združenja oseb, ki jih povezuje skupno premoženje (npr. zakonska skupnost ali skupnost dedičev). Ta medsebojna razmerja so podobna osebnim družbam in v davčnem smislu veljajo za skupne podjeme. Skupno podjetništvo pa ni podano pri kapitalskih družbah kot so delniška družba (nem. AG), družba z omejeno odgovornostjo (nem. GmbH) in registrirana zadruga.²⁸

Za skupno podjetništvo je značilen t. i. princip spregleda (nem. Durchgriffsprinzip), ki pravi, da skupno podjetje ni samostojen davčni subjekt v smislu zakona o dohodnini. Prihodki, ki jih doseže skupno podjetje, se originarno pripišejo družbenikom, katerim se od teh dohodkov

²⁴ Odločitev velikega senata Bundesfinanzhof GrS 4/82 z dne 26. 6. 1984, BFHE 141, 405, BStBl. II 1984, 751.

²⁵ VwGH 29.6.1995, 94/15/0103.

²⁶ EStR 2000, Rz 5805.

²⁷ VwGH 23.2.1994, 93/15/0163.

²⁸ Düsing Mechtild, prof. dr. Martinez Jose, Agrarrecht, Verlag C. H. Beck 2016, 2249 strani, str. 2032.

odmeri dohodnina. Nasprotje od principa spregleda je t. i. delitveni princip (nem. Trennungsprinzip), ki je podan pri obdavčitvi kapitalskih družb, ki so samostojen subjekt davčnega prava. Delitveni princip pomeni, da so kapitalske družbe obdavčene ločeno od družbenikov oziroma delničarjev z davkom od dohodka pravnih oseb (nem. Körperschaftsteuer).²⁹

V kmetijstvu pride običajno v poštev skupno podjetništvo med družinskimi člani, npr. med zakoncema ali med starši in otroki. Veliki senat nemškega zveznega finančnega sodišča (v nadaljevanju: BFH) je odločil, da je skupno podjetništvo podano, če je sklenjena družbena pogodba ali če je podano z družbeno pogodbo primerljivo razmerje med člani skupnosti. To velja tudi za zakonca, ki lahko kot skupna podjetnika vodita podjetje, če je med njima sklenjena družbena pogodba, ki ustreza vsem zahtevam za sklepanje pogodbe med bližnjimi sorodniki. Takšni dogovori morajo biti primerljivi z dogovori, ki jih posamezniki sklepajo s tretjimi osebami (nem. fremdvergleich), in se morajo tudi dejansko izvajati (BFH, 14. 8. 1986 – IV 341/84, BSt.Bl. II 87, 23).³⁰

Izjema od tega pravila je skupno podjetništvo med zakonci v kmetijstvu. Skladno s sodno prakso Zveznega finančnega sodišča gre za dejansko, molče sklenjeno oziroma konkludentno skupno podjetništvo med zakoncema, ki izvajata kmetijsko ali gozdarsko dejavnost, tudi v primeru, da med njima ni bila sklenjena družbena pogodba in hkrati med njima ne obstaja razmerje, ki bi bilo podobno združenju oseb. Predpostavka za to je, da je kmetijsko gospodarstvo v lasti obeh zakoncev ali je pomemben del kmetijskega gospodarstva v izključni lasti ali solasti enega zakonca in zakonca skupaj delata na kmetijskem gospodarstvu (BFH 30. 6. 1983 – IV R 206/80, BSt.Bl. II 83, 636, 27. 3. 1994 – IV R 26/93, BSt.Bl. II 1994, 462) in med njima ne obstaja noben pisen dogovor o prenosu rabe kmetijskih zemljišč. Sodna praksa je torej vzpostavila sui generis obliko skupnega podjetništva, ki velja samo za ugotavljanje dohodkov iz kmetijske in gozdarske dejavnosti (13. člen EStG).

Domneva se, da zakonca skupaj obdelujeta kmetijsko gospodarstvo. Zakonca lahko to domnevo izpodbijeta, če dokažeta, da je bila pravica uporabe na zemljišču s pisno pogodbo odplačno ali neodplačno prenesena na enega izmed njiju in da se je zakonec odpovedal deležu na dobičku družbe (BFH 14. 8. 1996 – IV R 264/84, BStBl. II 1987, 20 in druge). Zakonca imata torej možnost, da se odločita, da ne želita skupnega podjetništva. Če ne želita skupnega podjetništva in skleneta pogodbo o prenosu rabe kmetijskih zemljišč na enega zakonca, se ta zakonec šteje za samostojnega nosilca kmetijskega gospodarstva (nem. Einzelunternehmen). Če takšnega dogovora ne skleneta, gre z davčnega stališča med njima za skupno podjetništvo.³¹

Za skupno podjetništvo pa ne zadošča, da en zakonec kot svoj prispevek prenese v uporabo kmetijske površine, ki jih ima v izključni lasti, drugi zakonec pa zagotovi le svoje delo in denar

²⁹ Christian Urban v Peter Brauner, Hermann Peyerl, Wolfgang Pum, Christian Urban v Rechtsformwahl in der Land- und Forstwirtschaft, Gestattung und Besteuerung, Verlag Österreich, 2016, str. 106.

³⁰ Düsing Mechtild, prof. dr. Martinez Jose, Agrarrecht, Verlag C. H. Beck 2016, 2249 strani, str. 2033, 73.

³¹ Prav tam str. 2033, 74.

ali zagotavlja za delo na kmetijskem gospodarstvu potreben inventar, ki je v njegovi lasti (BFH 25. 9. 2008 – IV R 16/07, BStBl. II 2009, 989).³²

Če zakonca skupaj obdelujeta kmetijsko gospodarstvo, gre za skupno podjetništvo, če enemu izmed zakoncev pripada pravica do plodov na kmetijskih ali gozdnih zemljiščih. V tem primeru ne igra nobene vloge, ali ima pravico do plodov na zemljišču kot izključni lastnik, solastnik ali zakupnik. Če pravica do plodov na več kot 10 % vseh površin v uporabi kmetijskega gospodarstva pripada enemu zakoncu, gre za skupno podjetništvo (BFH, 25. 9. 2008, IV R 16/07, BStBl. II 2009, 989). To najnižjo mejo je sodna praksa ustalila na 20 % (BFH, 7. 10. 1982 – IV R 186/79, BStBl. II 1983, 73 in druge sodbe).³³

Vprašanje je, ali in ob kakšnih predpostavkah se šteje za skupno podjetništvo, če eden izmed zakoncev poleg dela na kmetijskem gospodarstvu vplaga tudi velike denarne prispevke ali je lastnik dela živine ali dela osnovnih sredstev. V zadevi (BFH 17. 7. 1975 IV R 119/74, BStBl. II 1975, 770) je Zvezno finančno sodišče zapisalo, da je mogoče govoriti o skupnem podjetništvu le, če je mož, ki dela na kmetijskem gospodarstvu svoje žene, tudi solastnik živine in drugih osnovnih sredstev. Če pa vplaga v kmetijsko gospodarstvo le denarna sredstva, brez izrecne sklenitve družbene pogodbe ne gre za skupno podjetništvo (BFH 7. 10. 1982 IV R 186/79, BStBl. II 1983, 73 id druge sodbe).³⁴

Pri konkludentnem skupnem podjetništvu med zakoncema v kmetijstvu in gozdarstvu gre po civilnem zakoniku za notranjo družbo na podlagi skupnega namena. Zato je treba pri sestavi bilance upoštevati načela, ki veljajo za notranjo družbo ali za tiho družbo. Pri takšnih družbah v nasprotju s klasično družbo civilnega prava ne obstaja skupno premoženje družbenikov, temveč obstajajo le medsebojne obveznosti družbenikov. Družbenik, ki navzven nastopa kot vodilni družbenik, je tako edini lastnik premoženja, ki spada v kmetijsko gospodarstvo, notranji družbenik, ki navzven ne nastopa, pa ima zgolj pravico do deleža na premoženju v primeru prenehanja družbe. Posledica tega je, da je treba kmetijske površine, ki so v izključni lasti notranjega družbenika, prikazati v posebni bilanci stanja. Posebna bilanca se izdelava samo za notranjega družbenika. Kmetijske površine in osnovna sredstva, ki se prištevajo v premoženje zunanjega družbenika, sodijo v skupno bilanco. Iz tega izhaja, da se za premoženje zunanjega družbenika ne izdelava posebne bilance (glej BFH 2. 5. 1984 – VIII R 276/81, BStBl. II 1984, 820).³⁵

Konkludentno skupno podjetništvo lahko preneha tako, da zakonca skleneta pogodbo o uporabi kmetijskih zemljišč. S to pogodbo mora en zakonec prenesti v uporabo kmetijska zemljišča, ki jih ima v lasti ali v zakupu. Prenos pravice rabe ni nujno odplačen, lahko je tudi neodplačen (BFH 14. 8. 1986 – IV R 264/84, BStBl. II 1987, 20).³⁶

Skupno podjetništvo v kmetijstvu in gozdarstvu lahko obstaja tudi med starši in otroki. Takšna razmerja se v davčnem pravu upoštevajo le, če so jasno in nedvoumno dogovorjena v družbeni

³² Prav tam str. 2034, 75.

³³ Prav tam, str. 2034, 76.

³⁴ Prav tam, str. 2034, 78.

³⁵ Prav tam, str. 2034, 79.

³⁶ Prav tam, str. 2035, 81.

pogodbi. Glede družbene pogodbe med družinskimi člani veljajo enaka pravila kot za sklepanje družbene pogodbe s tretjimi osebami.³⁷

12.7.2 Predlogi sprememb Zakona o dohodnini (ZDoh-2)

Institut »kmečkega gospodinjstva« v nasprotju z institutom »skupnega podjetništva« nima podlage v sklenjeni pogodbi med člani kmečkega gospodinjstva, temveč obstaja na podlagi samega zakona. *Pojem »člani kmečkega gospodinjstva« bi bilo v ZDoh-2 mogoče nadomestiti s pojmom »davčni zavezanec«, kar bi imelo za posledico, da bi se dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti všteval v osnovo za dohodnino tistemu davčnemu zavezancu, ki ga je dosegel.*

V praksi bi to pomenilo, da bi bile za plačilo dohodnine od dohodkov iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti zavezane naslednje osebe:

- posamezniki, ki so v zemljiški knjigi ali v zemljiškem katastru vpisani kot lastniki, zakupniki ali uporabniki pravice uporabe kmetijskega ali gozdnega zemljišča,
- posamezniki, ki so pri davčnem organu vpisani kot dejanski uporabniki kmetijskega ali gozdnega zemljišča,
- posamezniki, ki so kot lastniki ali uporabniki panjev evidentirani v registru čebelnjakov,
- posamezniki, ki imajo prijavljen mali obseg prve stopnje predelave lastnih kmetijskih in gozdarskih pridelkov,
- posamezniki, ki prejemajo dohodke iz naslova ukrepov kmetijske politike in drugih plačil iz naslova državnih pomoči.

Dohodki, prejeti iz naslova ukrepov kmetijske politike in drugih plačil iz naslova državnih pomoči, bi se vštevali v osnovo za dohodnino tistim posameznikom, ki so jih dejansko prejeli – to je nosilec kmetijskih gospodarstev. Davčna obremenitev posameznih nosilcev kmetijskih gospodarstev bi se zato povečala, obenem pa bi se zmanjšala davčna obremenitev ostalih oseb, ki so trenutno vključene v kmečko gospodinjstvo.

Za spremembo iz obdavčitve po katastrskem dohodku v obdavčitev na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov oz. na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov (47. člen ZDoh-2) zavezanec ne bi več potreboval soglasja ostalih članov kmetijskega gospodarstva, saj le-ti ne bi imeli več nobenih formalnih upravičenj.

Če se v okviru kmetijskega gospodarstva opravlja tudi druga kmetijska ali dopolnilna dejavnost, kot jo določajo predpisi o kmetijstvu, bi se kot zavezanec štel nosilec kmetijskega gospodarstva, razen če je kot nosilec dopolnilne dejavnosti registriran član kmetijskega gospodarstva. V tem primeru bi bil zavezanec za plačilo dohodnine od dohodkov iz dejavnosti član kmetijskega gospodarstva.

Zakon o finančni upravi (v nadaljnjem besedilu: ZFU) loči tri oblike davčnih zavezancev, ki se vpisujejo v davčni register:

- fizične osebe,
- fizične osebe, ki opravljajo dejavnost in
- pravne osebe, združenja oseb po tujem pravu, ki so brez pravne osebnosti, in druge osebe, ki opravljajo dejavnost.

³⁷ Prav tam, str. 2035, 82.

V primeru, da bi z zakonom predvideli preoblikovanje kmetijskih gospodarstev v družbe civilnega prava, bi se morala družba civilnega prava vpisati v davčni register kot samostojni davčni subjekti. V davčni register se glede na izrecno določbo ZFU trenutno vpisujejo le združenja oseb po tujem pravu. Iz tega je mogoče sklepati, da ZFU ne predvideva vpisa domačih združenj oseb. Združenje oseb po domačem pravu bi se eventualno lahko vpisalo v davčni register po deveti točki 50. člena ZFU (kot t. i. druga oseba, ki opravlja dejavnost). Prijava se izvede z izpolnitvijo obrazca DR-04 (Prijava za vpis pravne osebe v davčni register), ki pa bi ga bilo treba ustrezno prilagoditi. Skladno s tretjim odstavkom 53. člena ZFU so druge osebe finančnemu uradu glede na svojo organiziranost dolžne sporočiti podatke o številu in lokaciji poslovnih prostorov, ki se uporabljajo za opravljanje dejavnosti in pridobivanje prihodkov, ter podatke o ustanoviteljih, družbenikih oziroma članih (davčna številka, ime in priimek oziroma firma, naslov prebivališča oziroma sedeža, država prebivališča oziroma sedeža, vrsta in obseg odgovornosti, datum vstopa in datum izstopa, višina vložka).

V primeru preoblikovanja kmetije v združenje oseb (družbo civilnega prava) bi bil vpis v davčni register potreben že zaradi ugotavljanja deležev družbenikov na dobičku oziroma izgubi družbe. Skladno z 994. členom OZ so družbeniki, če s pogodbo ni določeno drugače, pri koristih in izgubi udeleženi v enakih delih kot s prispevki. Družbeniki bi torej morali ob vpisu družbe (združenja oseb) v davčni register finančni upravi poleg izpolnjenega obrazca DR-04 predložiti tudi družbeno pogodbo, v kolikor je ta sklenjena v pisni obliki. Nemška in avstrijska finančna uprava za vpis združenj oseb, ki so brez pravne osebnosti, v davčni register predpisujeta poseben obrazec, ki je različen od obrazca za vpis fizičnih oseb in obrazca za vpis pravnih oseb³⁸, kar bi bilo smiselno predvideti tudi v Sloveniji.

Po četrtem odstavku 992. člena OZ velja, da družbeniki poslovodstvo opravljajo skupno in enakopravno. Ta določba pa je dispozitivnega značaja, kar pomeni, da se lahko družbeniki z družbeno pogodbo tudi drugače dogovorijo. Skladno s petim odstavkom 992. člena OZ se lahko z družbeno pogodbo določi:

- da opravlja poslovodstvo vsak družbenik samostojno,
- da opravljajo poslovodstvo le nekateri družbeniki skupno,
- da opravljajo poslovodstvo le nekateri družbeniki samostojno,
- da opravlja poslovodstvo le eden od družbenikov,
- da opravlja poslovodstvo ena ali več drugih oseb, ki jih imenujejo družbeniki soglasno.

Na obrazcu, ki je podlaga za vpis družbe v davčni register, bi bilo torej potrebno predvideti tudi obvezen vpis odločitve glede poslovodstva družbe.

Če družbenik ali poslovodja nastopa v imenu družbe ali družbenikov, postanejo vsi družbeniki solidarni upniki oziroma dolžniki in se uporabljajo določbe OZ o solidarnih obveznostih (tretji odstavek 995. člena OZ). Ta določba je za razmerje med družbeniki in tretjimi osebami kogentna. V zvezi z davčnimi obveznostmi družbe tako velja solidarna odgovornost družbenikov. Družba, ki se vpiše v davčni register je zunanja družba.

³⁸ Fragebogen zur steuerlichen Erfassung: <http://www.kanzleibbp.de/pdf/a6-fragebogen-zur-steuerlichen-erfassung-personengesellschaft.pdf>. zadnjič posodobljeno dne 11. 2. 2018.

Številna vprašanja so povezana s premoženjem družbe. »Družba civilnega prava ni pravna oseba, zato tudi nima premoženja, ki bi kot lastnina pripadalo njej. Zato OZ ne govori o premoženju družbe, ampak o premoženju v družbi.«³⁹ Na premoženju družbe, ki nastane s prispevki družbenikov ali s poslovanjem družbe, imajo družbeniki enake solastninske ali drugačne soimetniške deleže, če pogodba ne določi drugače (996. člen OZ).

Družbeniki lahko v premoženje družbe prenesejo kmetijska zemljišča, stroje, živino idr. Ker družba civilnega prava ni pravna oseba, na teh stvareh ne pridobi lastninske pravice, ampak lastninska pravica na teh stvareh pripada družbenikom. Kakšna so razmerja med njimi, je v prvi vrsti odvisno od družbene pogodbe.

Premoženjska vprašanja v družbi so zanimiva predvsem v primeru, da bi kmetija kot družba civilnega prava vodila knjigovodstvo. Vprašanje je, kako za družbo civilnega prava ugotavljati dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti.

Možna rešitev je, da bi se v primeru kmetije kot družbe civilnega prava katastrski dohodek všteval v osnovo za dohodnino tistemu družbeniku (članu kmetije), ki je v zemljiški knjigi ali zemljiškem katastru vpisan kot lastnik, zakupnik ali imetnik pravice uporabe zemljišča oziroma je v evidenci naveden kot dejanski uporabnik zemljišča. Posameznemu družbeniku bi se v osnovo za dohodnino všteval tudi dohodek iz predelave lastnega grozdja v vino. Družba civilnega prava namreč ni pravna oseba in se ne more vpisati v zemljiško knjigo oziroma zemljiški kataster kot lastnica, zakupnica ali imetnica pravice uporabe zemljišča. Čeprav bi bila zemljišča dejansko v uporabi družbe, je vendarle edino mogoče, da se katastrski dohodek všteva v osnovo za dohodnino tistemu družbeniku, ki je evidentiran v ustrezni evidenci.

Če so družbeniki v registru evidentirani kot lastniki ali uporabniki čebeljih panjev, se dohodek od pridelave v panjih ugotavlja za celotno kmetijsko gospodarstvo skupaj ter nato razdeli med družbenike sorazmerno ali skladno z deleži, dogovorjenimi v družbeni pogodbi. Tudi dohodek od malega obsega prve stopnje predelave lastnih kmetijskih in gozdarskih pridelkov se v primeru kmetijskega gospodarstva, ki je organizirano kot družba civilnega prava, ugotavlja za celotno kmetijsko gospodarstvo in nato razdeli med člane sorazmerno ali skladno z deleži, dogovorjenimi z družbeno pogodbo. Enako velja za dohodek od pridelave na kmetijskih in gozdnih zemljiščih izven Slovenije.

Tudi drugi dohodki, povezani z osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnostjo (kmetijske subvencije) se ugotavljajo za celotno kmetijsko gospodarstvo in nato razdelijo med člane sorazmerno ali skladno z deleži, dogovorjenimi z družbeno pogodbo.

Če se družbeniki odločijo za ugotavljanje davčne osnove od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov, je potrebno vzpostaviti knjigovodstvo. Družbeniki so vsi skupaj zavezanci za celotno kmetijsko in gozdarsko dejavnost (nosilci dejavnosti). Izjave pred davčnim organom daje(jo) tisti družbenik(i), ki opravljajo poslovanje. Dobiček se deli med družbenike sorazmerno ali skladno z deleži, dogovorjenimi z družbeno pogodbo.

³⁹ B. Zabel v Obligacijski zakonik (OZ), Posebni del s komentarjem, 4. knjiga, GV založba, Ljubljana 2004, str. 969.

Precej vprašanj se odpira v primeru prenehanja družbe. Skladno z 1000. členom OZ smrt oziroma izstop enega izmed družbenikov povzroči prenehanje družbe, saj se šteje družbeno razmerje kot zaupno (*intuitu personae*). Enako velja tudi v primeru izgube poslovne sposobnosti družbenika, osebnega stečaja ali prisilne poravnave družbenika, izvršbe na družbenikov delež v družbi in prepovedi opravljanja dejavnosti. Da družba v zgoraj naštetih primerih obstaja še naprej, mora biti izrecno določeno v družbeni pogodbi.

V primeru izbrisa družbe iz davčnega registra je dolžna finančna uprava obvestiti morebitne pravne naslednike (56. člen ZFU). Ti morajo skladno z 1002. členom OZ izvesti likvidacijo družbe. Naj na tem mestu opozorimo, da v zakonodaji ni posebnih določb o izvedbi likvidacije družbe, zato se v zvezi s prenehanjem in izbrisom družbe civilnega prava porajajo številna vprašanja.

12.7.3 Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1)

Davek na dodano vrednost je na območju EU od leta 2007 harmoniziran z Direktivo o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (v nadaljevanju: direktiva)⁴⁰. Direktiva omogoča državam članicam, da lahko za kmete uporabijo pavšalno ureditev za nadomestitev DDV. Vsaka država članica lahko iz pavšalne ureditve izvzame določene kategorije kmetov in kmete, ki jim upoštevanje splošne ureditve DDV ali poenostavljenih postopkov iz člena 281 ne bi povzročalo administrativnih težav. Vsak kmet pavšalist se lahko odloči za uporabo splošne ureditve DDV ali po potrebi za uporabo poenostavljenih določb iz člena 281.⁴¹

Kmet je v 295. členu direktive opredeljen kot davčni zavezanec, ki opravlja svojo dejavnost v kmetijskem, gozdarskem ali ribiškem podjetju. Kmetijsko, gozdarsko ali ribiško podjetje je opredeljeno kot podjetje, ki ga kot takega priznava posamezna država članica v okviru proizvodnih dejavnosti iz Priloge VII. Davčni zavezanec je skladno z 9. členom direktive vsaka oseba, ki kjer koli neodvisno opravlja kakršno koli neodvisno dejavnost, ne glede na namen ali rezultat te dejavnosti.

V zvezi s pojmom »davčni zavezanec« obstaja obsežna praksa sodišča EU. V zadevi št. C-276/14 (Gmina Wrocław) je sodišče EU zapisalo, da izrazi, uporabljeni v členu 9(1) direktive, zlasti izraz »vsaka oseba«, pojem davčni zavezanec opredeljujejo široko, s poudarkom na neodvisnosti pri opravljanju ekonomske dejavnosti, tako da se vse osebe, fizične ali pravne, javnega ali zasebnega prava, in tudi subjekti, ki nimajo pravne osebnosti, ki pa subjektivno izpolnjujejo merila iz te določbe, štejejo za zavezance za plačilo DDV⁴².

Nedvomno torej velja, da je davčni zavezanec za plačilo DDV lahko tudi družba civilnega prava (*societas*).

V primeru, da odgovornost za kmetijsko gospodarstvo prevzame nosilec kmetijskega gospodarstva (fizična oseba), članom kmečkega gospodinjstva ne bi bilo več treba določiti predstavnika za namen DDV. Če bi kmetijsko gospodarstvo (eventualno) delovalo v obliki

⁴⁰ Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL L 347, 11. 12. 2006, str. 1, kakor je bila zadnjič spremenjena z izvedbenim sklepom Sveta (EU) 2017/784 z dne 25. aprila 2017.

⁴¹ Člen 296 Direktive Sveta 2006/112/ES.

⁴² Glej sodbo z dne 29. septembra 2015, Gmina Wrocław, C-276/14, EU:C:2015:635, točka 28.

družbe civilnega prava, bi bila skladno s sodno prakso sodišča EU zavezanec za plačilo DDV družba. V Zakonu o DDV bi bile tako potrebne le minimalne spremembe.

12.8. SOCIALNO-VARSTVENI VIDIK

12.8.1 Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)

Kmet je v ZPIZ-2 opredeljen kot oseba, ki opravlja kmetijsko ali kmetijsko in gozdarsko dejavnost ali dopolnilno dejavnost na kmetiji (v nadaljevanju: kmetijska dejavnost), kot je določena s predpisi, ki urejajo kmetijstvo, in je nosilec ali član kmetije. Podatke o nosilcu in članih kmetije Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi 12. člena ZPIZ-2 pridobiva po uradni dolžnosti neposredno od upravljavca Registra kmetijskih gospodarstev (RKG).

Velja načelo, da se oseba, ki hkrati izpolnjuje pogoje za vključitev v obvezno zavarovanje po več zavarovalnih podlagah, obvezno zavaruje po tisti zavarovalni podlagi, ki je v ZPIZ-2 navedena pred drugimi.

Nosilci in člani kmetije pogosto kmetijsko dejavnost opravljajo poleg redne zaposlitve ali poleg samostojne pridobitne dejavnosti. V tem primeru so obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani kot delavci v delovnem razmerju oziroma kot samozaposlene osebe. Nekateri kmetje so obvezno zavarovani tudi kot poslovodne osebe v gospodarskih družbah, zavodih ali zadrugah.

Šele če ni podana nobena izmed zgoraj navedenih zavarovalnih podlag, se obvezno zavarujejo kot kmetje, če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- imajo zdravstveno sposobnost za opravljanje kmetijske dejavnosti, ki jo ugotavlja služba medicine dela,
- se ne šolajo in niso uživalci predčasne, starostne, vdovske ali invalidske pokojnine,
- ob vložitvi prijave v zavarovanje dohodek kmetije iz kmetijske dejavnosti na zavarovanega člana dosega najmanj znesek, ki je primerljiv z zneskom 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, in ga določi ministrica ali minister, pristojen za kmetijstvo.

Kot dohodek iz kmetijske dejavnosti se šteje dohodek, ugotovljen po predpisih, ki urejajo dohodnino, in sicer kot seštevek dohodka osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodka druge kmetijske dejavnosti in dohodka dopolnilne dejavnosti na kmetiji.⁴³

Zavezanec za plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za člane kmetije je nosilec kmetijskega gospodarstva.

Menimo, da je trenutna ureditev pokojninskega in invalidskega zavarovanja ustrezna in večje spremembe niso potrebne.

Kot »kmet« bi se lahko še naprej zavarovale osebe, ki so v registru kmetijskih gospodarstev vpisane kot nosilci ali člani kmetijskih gospodarstev. Nekaterim kmetom bi se prispevki za

⁴³ 17. člen Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17 in 65/17).

pokojninsko in invalidsko zavarovanje odmerili skladno z drugim odstavkom 145. člena ZPIZ-2 (od dobička zavarovanca), saj bi zaradi sprememb pri obračunu dohodnine dosegali večje dohodke iz kmetijske dejavnosti.

Ohraniti je potrebno možnost prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje, ki omogoča nosilcem in članom kmetij, ki ne dosegajo dovolj visokega dohodka iz kmetijske dejavnosti, da se prostovoljno vključijo v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje in tako sčasoma pridobijo pravico do pokojnine.

V tujih pravnih redih (Avstrija, Nemčija) je pogoj za pridobitev pravice do starostne pokojnine prenos upravljanja kmetijskega gospodarstva na drugo osebo (prevzemnika). Takšna rešitev pri nas zaradi toge ureditve zakupa kmetijskih in gozdnih zemljišč (še) ni primerna. Nosilci kmetijskih gospodarstev namreč le redko postopajo po določbah Zakona o kmetijskih zemljiščih in Zakona o gozdovih, zato je le malo kmetijskih zemljišč, pri katerih je zakup vpisan v zemljiško knjigo. Alternativa temu je, da se od nosilca kmetijskega gospodarstva zahteva prenos lastninske pravice na vseh zemljiščih, ki jih ima v lasti, kar pa bi, po našem mnenju, predstavljalo prekomeren poseg v lastninsko pravico.

12.8.2 Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ)

Po trenutno veljavnem Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (v nadaljnjem besedilu: ZZVZZ) so zavarovanci kmetje, člani njihovih gospodarstev in druge osebe, ki v Republiki Sloveniji opravljajo kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic (7. točka prvega odstavka 15. člena ZZVZZ). Ločimo tri kategorije kmetov, ki se vključujejo v obvezno zdravstveno zavarovanje:

- kmetje, ki so obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovani,
- kmetje, ki so prostovoljno in invalidsko zavarovani in imajo možnost izbire obsega pravic v obveznem zdravstvenem zavarovanju in
- kmetje, ki so le obvezno zdravstveno zavarovani (to zavarovanje ne vključuje zavarovanja za pravico do nadomestila plače).

Po predlogu novega ZZVZZ bi se v obvezno zdravstveno zavarovanje vključili le tisti kmetje, ki so pokojninsko in invalidsko zavarovani (obvezno ali prostovoljno) in sicer za vse pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja (vključno s pravico do nadomestila plače). Zgolj obvezno zdravstveno zavarovanje ne bo več mogoče, zavarovanci pa se bodo prostovoljno vključili v pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter s tem ohranili zdravstveno zavarovanje kot kmet ali pa se bodo lahko obvezno zavarovali kot oseba s stalnim prebivališčem v RS, ki si sama plačuje prispevek, ali po drugi podlagi, za katero bodo izpolnjevali pogoje.

Menimo, da je predlog ZZVZZ v tem delu povsem ustrezen in ga ne bi bilo potrebno spreminjati.

12.8.3 Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1)

Pravice iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo ureja Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih.⁴⁴ Zavarovanci za starševsko varstvo so v skladu z 8. točko 8. člena ZSDP-1 tudi osebe, ki so vključene v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti. Pri uveljavljanju pravic iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo so kmetje izenačeni z vsemi ostalimi zavarovanci.

⁴⁴ Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1; Uradni list RS, št. 26/14 in nadaljnji).

Sprememba definicije kmetije in članov kmetije ne bi imela skoraj nobenega vpliva na krog oseb, ki so vključene v zavarovanje za starševsko varstvo. Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih ne bi bilo potrebno spreminjati.

12.8.4 Zakon o urejanju trga dela (ZUTD)

Po Zakonu o urejanju trga dela⁴⁵ je kmet ali kmetica oseba, ki opravlja kmetijsko dejavnost in je obvezno ali prostovoljno vključena v pokojninsko in invalidsko zavarovanje po predpisih, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Sprememba definicije kmetije in člana kmetije ne bi vplivala na osebe, ki so trenutno vključene v zavarovanje za primer brezposelnosti. Zakona o urejanju trga dela ne bi bilo potrebno spreminjati.

12.9. SKLEPNE UGOTOVITVE

Preučili smo posledice, ki bi jih imelo preoblikovanje obstoječih družinskih kmetij v fizične osebe, ki se ne vpišejo v sodni oziroma poslovni register. Odgovornost za kmetijsko gospodarstvo bi v tem primeru prevzel posameznik, ki je vpisan v register kmetijskih gospodarstev kot nosilec kmetije. Nosilec kmetije bi vstopal v civilno-pravna razmerja in sklepal civilno-pravne in delovno-pravne pogodbe v svojem imenu in za svoj račun, in bi za prevzete obveznosti odgovarjal z vsem svojim premoženjem. Osebe, ki so vpisane v register kmetijskih gospodarstev kot člani kmetije, na vodenje kmetijskega gospodarstva ne bi več imele (formalnega) vpliva, prav tako ne bi odgovarjale za obveznosti, ki jih v zvezi z vodenjem kmetijskega gospodarstva prevzame nosilec kmetije.

Preučili pa smo tudi možnost statusnega preoblikovanja kmetije v družbo civilnega prava (societas), ki pa odpira številna vprašanja. Ta gospodarska oblika ni v Sloveniji pogosta (kot ena izmed možnosti je predvidena le v Zakonu o odvetništvu), zato niti veljavna zakonodaja niti sodna praksa (še) ne nudita ustreznih rešitev. Implementacija družbe civilnega prava kot statusno-pravne oblike v kmetijstvu je manj priporočljiva, saj bi bili potrebni večji posegi v zakonodajo, kar prinaša za osebe, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, njihove družinske člane in tudi za osebe, ki z njimi sklepajo posle, veliko negotovosti.

Menimo, da preoblikovanje obstoječih kmetij v fizične osebe, ki se ne vpišejo v sodni oziroma poslovni register, ni v nasprotju z strategijo razvoja kmetijstva v Sloveniji, ki tržno usmerjene družinske kmetije postavlja v ospredje in jih opredeljuje kot nosilke razvoja na področju kmetijske dejavnosti.⁴⁶ Navedena rešitev je tudi skladna z Mnenjem Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o družinskih podjetjih.⁴⁷ Definicija družinskega podjetja namreč ni vezana na statusno-pravno obliko, v kateri deluje podjetje, temveč je poudarjen predvsem cilj, da se podjetje prenaša iz generacije v generacijo.⁴⁸

⁴⁵ Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT in 55/17).

⁴⁶ Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – »Zagotovimo.si hrano za jutri (Uradni list RS, št. 25/11).

⁴⁷ Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o družinskih podjetjih v Evropi kot viru ponovne rasti in boljših delovnih mest (UL C 13, 15. 1. 2016, str. 8).

⁴⁸ Prav tam, točki 3.4 in 3.5.

13. PREDLOGI ZA DOPOLNITEV NA PODLAGI SESTANKA Z IZVAJALCI PROJEKTA

13.1. VPRAŠANJE

Za predlagan pristop (v primeru kmetije je »kmet« nosilec kmetije, torej fizična oseba, in ne družba civilnega prava, ki jo tvorijo nosilec in drugi člani kmetije) predlagamo, da se s pravnega vidika dodatno proučijo sledeči elementi:

- **definicija objekta** (kmetijske površine, objekti za kmetijsko dejavnost kot so gospodarska poslopja, čebelji panji, rastlinjaki ipd., mehanizacija in oprema) **in**
- **pravica do uporabe (oz. »imeti na voljo«)¹, ki jo ima nosilec kmetije.**

Kako pravno to opredeliti oz. kaj izhaja iz splošnih predpisov, da bo prispevalo k vsebinsko zaokroženi celoti subjekta in objekta, pri čemer zasledujemo: i) praktične (»življenjske«) rešitve, vendar ne tako preveč praktične, da bi bile mikavne za umetno ustvarjene pogoje; ii) ni preveč zakomplicirano za plačilo agencijo (ali že prej v okviru Registra kmetijskih gospodarstev (RKG) na upravnih enotah), ki bi to preverjala v sklopu preverjanja izpolnjevanja pogojev upravičenosti.

Upoštevati bi bilo treba, da je ponekod neskladje med podatki o pripisanih kmetijskih površinah na posameznem KMG oz. posameznemu nosilcu KMG v RKG in podatki o lastništvu in najemu v katastru, prav tako obstaja ponekod pozicijska nenatančnost oz. neskladje parcel.

Izhaja se lahko iz Zakona o dedovanju kmetijskih gospodarstev:

Zaščitena kmetija obsega vse, kar sestavlja gospodarsko celoto in rabi za redno kmetijsko oziroma gozdarsko proizvodnjo ter z njima povezane dejavnosti. V zaščiteno kmetijo spadajo poleg kmetijskih zemljišč tudi gozdovi, gospodarska in stanovanjska poslopja skupaj z zemljišči, ki so potrebna ali namenjena za redno uporabo stavbe (funkcionalna zemljišča), kmetijske priprave, orodja in živina, s kmetijo povezane služnosti in njim podobne pravice, pravice na zemljiščih agrarnih skupnosti, pravice in dolžnosti v zvezi s članstvom lastnika v kmetijski zadrugi, stvari za izvajanje dejavnosti, ki jih lastnik izvaja na kmetijskem gospodarstvu, če ne predstavljajo glavne dejavnosti in jih ni mogoče ločiti od kmetijske oziroma kmetijsko-gozdarske celote ali pa bi bila njihova ločitev ekonomsko nesprejemljiva, ter terjatve in dolgovi, nastali v zvezi s prej navedenimi nepremičninami, premičninami, članstvom in dejavnostmi.

13.2. ODGOVOR

13.2.1 Področje skupne kmetijske politike

Pri opredelitvi kmetijskega gospodarstva je potrebno izhajati iz Uredbe (EU) št. 1307/2013², ki v členu 4 določa, da kmetijsko gospodarstvo pomeni »vse enote, ki se uporabljajo za kmetijske dejavnosti in s katerimi upravlja kmet ter se nahajajo na ozemlju iste države članice«. Pri razlagi pojma kmetijsko gospodarstvo pa je potrebno upoštevati še definicijo v členu 93(3) Uredbe (EU) št. 1306/2013, ki pojem kmetijsko gospodarstvo opredeljuje kot »vse proizvodne

¹ Za zakonodajni predlog za Skupno kmetijsko politiko po letu 2020 pričakujemo, da bo določal, da morajo države članice opredeliti tudi pojem »at his disposal« glede kmetijskih površin, za katere vlagatelj/kmet uveljavlja subvencije.

² Uredba (EU) št. 1307/2013 Evropskega parlamenta in sveta z dne 17. decembra 2013 o pravilih za neposredna plačila kmetom na podlagi shem podpore skupne kmetijske politike ter razveljavitvi Uredbe sveta (ES) št. 637/2008 in Uredbe sveta (ES) št. 73/2009.

enote in površine, ki jih upravlja upravičenec iz člena 92 in so na ozemlju iste države članice«. Navedena definicija velja za področje navzkrižne skladnosti in je bila predmet presoje pred sodiščem EU v zadevi C-435/17³. Ne glede na morebitne razlike v pomenu je mogoče ugotoviti, da se v obeh besednih zvezah uporablja pojem »enota« oziroma »proizvodna enota«, ki v predpisih s področja skupne kmetijske politike na ravni EU ni opredeljen. Tudi v sodni praksi sodišča EU v zvezi s tema dvema pojmom nismo našli razlage. Avstrijsko upravno sodišče je v sodbi 2003/17/0094 z dne 4. 9. 2003 pojem »proizvodna enota« opredelilo kot »z dolgoročnim namenom organizirano združevanje osebnih in stvarnih virov za proizvodnjo kmetijskih proizvodov.« V nadaljevanju je obrazložilo, da ni potrebno, da bi bili stvarni viri v lasti nosilca kmetijskega gospodarstva (Sodba sodišča EU z dne 8. maja 2003, Rs C-268/01, Agrargenossenschaft Alkersleben eG, še posebej vrstica 30 in 32), niti ni potrebno, da spadajo v njegovo kmetijsko gospodarstvo. »Z značilnostmi proizvodne enote ni v nasprotju, če – tako kot je v kmetijstvu pogosto v navadi - nosilec kmetijskega gospodarstva za izvajanje redne kmetijske proizvodnje uporablja stroje, naprave in gospodarske stavbe, ki so v tuji lasti. Enako velja tudi za osebne vire, ki si jih v okviru svojih potreb lahko izposoja na podlagi pogodbe o delu ali pogodbe o zaposlitvi. Proizvodno enoto lahko vsekakor zaradi dolgoročno organiziranega združevanja sestavljajo tudi zemljišča s plačilnimi pravicami in tudi druge gospodarske opcije (npr. strokovno znanje s področja proizvodnje in trženja), ki zagotavljajo sredstva, potrebna za proizvodnjo.«

Oprelitev kmetijskega gospodarstva je bila pred sodiščem EU nazadnje obravnavana v zgoraj omenjeni zadevi C-435/17. Sodišče EU se je postavilo na stališče, da je treba obveznosti v zvezi z ohranjanjem zemljišč v dobrem kmetijskem in okoljskem stanju iz Uredbe (EU) št. 1306/2013 spoštovati na celotnem kmetijskem gospodarstvu in ne le na kmetijski površini, za katero je bil vložen zahtevek za pomoč.⁴ Tako je jasno, da kmetijskega gospodarstva ne sestavljajo le zemljišča v GERK-ih, temveč tudi vsa druga kmetijska zemljišča v upravljanju kmeta, čeprav se na njih ne izvaja kmetijska dejavnost in zanje kmet ne vlaga zahtevkov za pomoč. Pravila navzkrižne skladnosti je treba torej spoštovati ne le na zemljiščih, za katera je bil vložen zahtevek za pomoč, temveč tudi na zemljiščih, ki se ne uporabljajo več za proizvodne namene, kot je določene v členu 94 Uredbe (EU) št. 1306/2013. Generalna pravobranilka Eleanor Sharpston je v točki 58 sklepnih predlogov poudarila, da bi se kmetje sicer lahko izognili spoštovanju pravil navzkrižne skladnosti. To bi se lahko zgodilo tako, da kmet prvo leto v zahtevek za pomoč ne bi vključil površine, na kateri stoji krajinska značilnost, ki ga ovira pri njegovi dejavnosti, nato pa bi krajinsko značilnost prestavil ali uničil ter naslednje leto tudi to površino vključil v zahtevek za pomoč, pri čemer ne bi tvegala naložitve kakršne koli upravne kazni.⁵ Sodišče EU je še poudarilo, da člen 94 Uredbe (EU) št. 1306/2013 državam članicam nalaga, da zagotovijo, da se vse kmetijske površine, vključno z zemljišči, ki se ne uporabljajo več v proizvodne namene, vzdržujejo v dobrem kmetijskem in okoljskem stanju.⁶

Navedena razlaga postavlja pred države članice nov izziv, saj je kmetijsko gospodarstvo opredeljeno zelo široko.

³ Sodba sodišča EU z dne 7. avgusta 2018 v zadevi C-435/17 (Argo Kalda Mardi talu proti Pllumajanduse Registrite ja Informatsioni Amet (PRIA)).

⁴ Prav tam, točka 55.

⁵ Prav tam, točka 54.

⁶ Prav tam, točka 50.

Kot smo že pojasnili se v nemški različici Uredbe (EU) št. 1307/2013 pojem »kmet« prevaja s pojmom »Betriebsinhaber«, pojem kmetijsko gospodarstvo pa z izrazom »Betrieb«. Ta dva pojma se uporabljata tudi v podzakonskih predpisih, izdanih za izvrševanje skupne kmetijske politike, vendar nista nikjer posebej pojasnjena. Tudi pri večini posebnih smernic (nem. Sonderrichtlinie) je definicija povsem enaka kot v Uredbi (EU) št. 1307/2013. V posebnih smernicah za izvedbo projektov v okviru avstrijskega programa razvoja podeželja (nem. Sonderrichtlinie LE Projektforderungen) pa je izraz »Betrieb« definiran kot:

»1.5.1. Betrieb

Als land- und forstwirtschaftlicher Betrieb gilt jede selbständige örtliche und organisatorisch-technische Einheit zur Erzeugung von Pflanzen, zur Waldbewirtschaftung oder zur Haltung von Nutztieren mit wirtschaftlicher Zielsetzung, die über die mit der kulturspezifischen Bewirtschaftung der jeweiligen Fläche oder Tierhaltung verbundenen und unerlässlichen Infrastruktur und bei Tierhaltung über selbst bewirtschaftete landwirtschaftliche Flächen verfügt.

Im Falle der Teilnahme an forstspezifischen Vorhabensarten muss der Betrieb nicht über landwirtschaftliche Flächen verfügen.«

»1.5.1 Gospodarstvo

Kmetijsko in gozdno gospodarstvo je vsaka samostojna krajevno in organizacijsko-tehnična enota za pridelavo rastlin, za rabo gozdov ali za rejo domačih živali z gospodarskim namenom, ki razpolaga z infrastrukturo, povezano in nujno potrebno za obdelavo površin ali rejo živali, in v primeru reje živali razpolaga s površinami, ki jih samo obdeluje.

V primeru udeležbe na načrtu posebne rabe gozda gospodarstvu ni potrebno razpolagati z kmetijskimi površinami.«

Menimo, da bi ta definicija lahko služila kot izhodišče za opredelitev pojma »pravi kmet«, ki ga bodo morale opredeliti države članice v predpisih, ki bodo urejali skupno kmetijsko politiko po letu 2020.

13.2.2 Davčno področje

V Avstriji obstaja poleg zgoraj navedenih definicij tudi posebna definicija kmetijskega premoženja, ki služi predvsem davčnim namenom. V 29. členu Zakona o vrednotenju premoženja (nem. Bewertungsgesetz) je opredeljen pojem kmetijskega in gozdarskega premoženja.

Med kmetijsko in gozdarsko premoženje sodijo:

- kmetijsko premoženje,
- gozdarsko premoženje,
- vinogradniško premoženje,
- vrtnarsko premoženje in
- drugo kmetijsko in gozdarsko premoženje (kot na primer čebelarstvo in ribogojstvo).

Pojem kmetijskega premoženja je opredeljen v 30. členu BewG:

»H kmetijskemu premoženju sodijo vsi deli gospodarske enote (še posebej zemljišča, stavbe, stalna in gibljiva obratna sredstva, dopolnilne dejavnosti ter posebne kulture in sadovnjaki), ki trajno služijo kmetijski dejavnosti kot glavnemu namenu (kmetijsko gospodarstvo).

H kmetijskemu premoženju sodijo tudi površine, na katerih je pridelava omejena s predpisi s področja ohranjanja narave (prvi odstavek 30. člena BewG).

Kot del kmetijskega gospodarstva pa ne veljajo:

- plačilna sredstva, vrednostni papirji, denarne podpore z izjemo denarnih podpor iz naslova obdelave zemljišča,
- dolgovi,
- stavbe in prostori v stavbah, ki se uporabljajo za lastno obrtno dejavnost kmeta, se oddajajo v najem za obrtno dejavnost ali za stanovanjski namen ali za druge namene, ki niso kmetijski,
- vrednost stanovanjskega dela, ki presega v zakonu določeno primerljivo vrednost,
- stanje gibljivih obratnih sredstev, ki presega normalno stanje gibljivih obratnih sredstev (presežek). kot normalno stanje gibljivih osnovnih sredstev velja takšno, ki je potrebno za nadaljnji obstoj kmetijskega gospodarstva do naslednje žetve. Pri ugotavljanju stanja gibljivih obratnih sredstev se ne upošteva v tistem trenutku doseženih dohodkov in v gotovini izplačanih odhodkov. Kot pričetek žetve se šteje čas, ko ima kmet pri običajnem gospodarjenju najprej možnost odsvojiti pridelke v omembe vrednem obsegu,
- udeležba, deleži v agrarnih skupnostih kot tudi pravice na plačilih za prenos rabe zemljišč za nekmetijske namene (drugi odstavek 30. člena BewG).

Reja oziroma oskrba živali se šteje kot kmetijsko gospodarstvo, če se za rejo oziroma oskrbo živali pretežno uporabljajo pridelki, ki so pridelani na tem kmetijskem gospodarstvu (tretji odstavek 30. člena BewG). Ali se pri reji oziroma oskrbi živali uporabljajo pretežno domači pridelki se ugotavlja administrativno tako, da se stalež živali na kmetijskem gospodarstvu (GVŽ) preračuna na zmanjšano kmetijsko površino v uporabi (nem. reduzierte landwirtschaftliche Nutzfläche, okr. RLN) tega kmetijskega gospodarstva⁷. Če so med kmetijskimi zemljišči v uporabi tudi skupni pašniki (nem. Hutweide), steljniki (nem. Streuwiesen), Alpe (nem. Alpen) ali gorske senožeti (nem. Bergmähder) se za skupne pašnike in steljnike upošteva ena tretjina, za Alpe in gorske senožeti pa ena petina skupne površine. Tako ugotovljena površina je zmanjšana kmetijska površina v uporabi (RLN) (šesti odstavek 30. člena BewG). GVŽ se določijo glede na potrebo živali po krmi, ki je potrebna za doseganje proizvodnih ciljev. Ključni za preračun staleža živali v GVŽ so opredeljeni v sedmem odstavku 30. člena BewG. Če povprečni stalež živine v gospodarskem letu presega dopustne vrednosti, ne gre več za kmetijsko gospodarstvo temveč za industrijsko podjetje. Pri izračunu dopustnega števila GVŽ se upošteva skupna velikost površin, ki se obdelujejo v okviru gospodarstva, kar

⁷ Pojem kmetijska površina v uporabi (nem. Landwirtschaftliche Nutzfläche (okr. LN)) pomeni površino kmetijskih zemljišč, ki se ugotavlja v raziskavi rabe tal (nem. Bodennutzungshaupterhebung), ki se izvede vsako leto na podlagi vprašalnika in ocene podatkov iz integriranega administrativnega kontrolnega sistema (IAKS) in vsakih nekaj let tudi kot naključni preizkus. V raziskavi rabe tal se pridobivajo podatki o kmetijskih zemljiščih v uporabi po oblikah in namenu rabe (kulture, vrste rastlin in skupine rastlin). Raziskavo rabe tal je potrebno ločevati od raziskave dejanske rabe zemljišč pri kateri se statistično obdelajo podatki iz zemljiškega katastra. Statistično se obdelajo podatki za vse vrste zemljišč (pozidana zemljišča, prometna zemljišča, kmetijska zemljišča, gozdna zemljišča, vodna zemljišča idr.). Za v tej raziskavi ugotovljeno površino kmetijskih zemljišč se uporablja pojem Landwirtschaftsfläche (okr. LF). <https://www.destatis.de/DE/ZahlenFakten/Wirtschaftsbereiche/LandForstwirtschaftFischerei/Flaechennutzung/Methoden/UnterscheidungFlaechennutzung.html> 12. 8. 2018.

pomeni, da se všteje površine v zakupu ter odšteje površine, oddane v zakup (tretji odstavek 30. člena BewG).

Kmetijska dopolnilna dejavnost je dejavnost, ki služi glavni dejavnosti kmetijskega gospodarstva. Če se v okviru glavne kmetijske dejavnosti dosežajo prihodki tudi iz kupljenih proizvodov, se šteje, da gre za kmetijsko gospodarstvo tudi v primeru, če nakupna vrednost tujih proizvodov ne predstavlja več kot 25 % prihodkov tega kmetijskega gospodarstva. Posebne določbe glede dokupa tujih proizvodov veljajo za vinogradniška kmetijska gospodarstva (osmi odstavek 30. člena BewG).«

Pojem gozdarskega premoženja je opredeljen v 46. členu BewG:

»H gospodarskemu premoženju sodijo vsi deli gospodarske enote, ki trajno služijo gozdarskemu namenu kot glavnemu namenu. H gozdarskemu namenu služijo predvsem površine, ki so gozd v smislu zakona o gozdovih.«

Pojem vinogradniškega premoženja je opredeljen v 48. členu BewG:

»H vinogradniškemu premoženju sodijo vsi deli gospodarske enote, ki trajno služijo vinogradništvu kot glavnemu namenu.«

Pojem vrtnarskega premoženja je opredeljen v 49. členu BewG:

»H vrtnarskemu premoženju sodijo vsi deli gospodarske enote, ki trajno služijo vrtnarskemu namenu kot glavnemu namenu (vrtnarsko gospodarstvo). Vrtnarsko gospodarstvo je podano tudi takrat, kadar se vrtnarska proizvodnja izvaja pod steklom ali drugimi napravami, ki ustvarjajo naravne pogoje za proizvodnjo. H vrtnarskemu premoženju ne sodijo tiste površine, ki pretežno služijo oddihu oziroma pri obdelavi katerih ni mogoče pričakovati čistega donosa. Te površine sodijo k nepremičnemu premoženju.«

Pojem drugega kmetijskega in gozdnega premoženja je opredeljen v 50. členu BewG:

»H drugemu kmetijskemu in gozdnemu premoženju sodijo:

- premoženje, ki je namenjeno gojenju rib,
- pravice do ribolova in drugo premoženje, namenjeno ribolovu,
- premoženje, ki je namenjeno čebelarstvu.

Stanovanjske stavbe kmeta ali deli stavb, ki služijo kot stanovanje ne glede na določbe četrtega odstavka 32. člena ne sodijo med drugo kmetijsko in gozdarsko premoženje.«

13.2.3 Pravica do uporabe oz. imeti na voljo

Pojem imeti na voljo pojasnujemo s tekstom dr. Franka Schulzeja⁸:

»V primeru, da dva kmeta zaprosita za isto parcelo, je potrebno ugotoviti, kdo parcelo dejansko uporablja. Čeprav se v sodni praksi občasno govori o pravici do uporabe, je potrebno ugotoviti, da gre ta razlaga predaleč, saj Uredba (EU) št. 1307/2013 v členu 32(2) govori le o površini kmetijskega gospodarstva. Kmetijsko gospodarstvo po členu 4(1)(b) pomeni vse enote, ki se uporabljajo za kmetijske dejavnosti in s katerimi upravlja kmet ter se nahajajo na ozemlju iste države članice. Pri uporabi in upravljanju gre za dejansko dogajanje, ki se izvaja ne glede na to, ali je podana pravica do uporabe in upravljanja. Sodišče EU je v svoji odločitvi z dne 14. 10. 2010 (C-61/09, Landkreis Bad Dürkheim v Aufsichts- und Dienstleistungsdirektion, točka 71) pojasnilo, da iz prava unije ni mogoče sklepati, da bi za to, da bi se zemljišče obravnavalo

⁸ F. Schulze v M. Düsing, J. Martinez, Agrarrecht, C. H. Beck, 2016, str. 789, točka 11.

kot del kmetovega kmetijskega gospodarstva, moral kmet z zemljiščem razpolagati na podlagi zakupne pogodbe ali druge podobne odplačne pogodbe. Pogodbeni stranki lahko vsebino pravnega razmerja, ki je podlaga za uporabo zemljišča, prosto urejata. Upravno sodišče v Münchnu (VHG München, 16. 4. 2013 – 21 B 12.1307, BeckRS 2013, 52535) se je postavilo na stališče, da iz tega ni mogoče sklepati, da je pravica do uporabe zemljišča zaradi tega brez pomena. Nasprotno: odločilno je, da je kmet upravičen upravljati zadevno površino, to pomeni, da je dovolj samostojen glede uporabe tega zemljišča za svojo kmetijsko dejavnost. Tudi ta sodna odločitev gre preko pomena besedila člena 4(1)(b) Uredbe (EU) št. 1307/2013. Odločilno je le, da vlagatelj dejansko upravlja proizvodne enote in s tem dejansko izvaja kmetijsko dejavnost na njih. To ne predpostavlja nobene pravice do uporabe, temveč le posest površin (Upravno sodišče Halle, 19. 1. 2011 – 7 A 258/09, BeckRS 2012, 49529; Upravno sodišče Aachen, 3. 1. 2008 – 6 K 898/07, BeckRS 2008, 30850). Le ta pogled vodi do smiselne posledice, da za upravljanje kmetijske površine ni potrebno izkazati civilnopravne pogodbe o zakupu. Izjema je podana takrat, ko je podano dejansko stanje po členu 60 Uredbe (EU) št. 1306/2013. To je lahko na primer takrat, če je kmet pridobil posest zemljišča samovoljno z namenom zaprositi za dodelitev plačilnih pravic.«

»Takšne dvojne prošnje za isto kmetijsko parcelo so z uvedbo geografskega formularja za vložitev vloge za pomoč in s kasnejšim preverjanjem po letu 2016 postale skoraj izključene. Še vedno si jih je možno zamisliti, če dva kmeta vztrajata, da obdelujeta zemljišče. Če je odločanje o vlogi v začetni fazi, je mogoče, da se postavi vprašanje pravice do posesti in se pooblastilo za uporabo zemljišč preveri tudi civilnopravno.«⁹

To je še posebej pomembno, ker so zemljišča nemalokrat v solastnini več oseb – skladno z drugim odstavkom 7. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih¹⁰ je za pridobitev civilnopravne pravice uporabe zemljišča potrebno soglasje solastnikov, katerih idealni deleži predstavljajo več kot polovico površine zemljišča. Enako velja tudi za površine v skupni lasti. Soglasje solastnikov je včasih težko pridobiti, saj so nekateri solastniki odsotni ali nedosegljivi ali pa se preprosto ne strinjajo s tem, da zemljišče obdeluje eden izmed njih oziroma da se zemljišče odda v zakup. Je pa še ena pomembna okoliščina: GERK-i niso enaki kot zemljiške parcele, saj strnjene obdelovalne površine v naravi skoraj praviloma niso enake parcelnim mejam. Zato GERK-i pogosto obsegajo tudi več kot deset parcel, od tega je lahko samo ena v celoti zajeta v GERK-u, ostale pa le deloma. Če so parcele, ki sestavljajo GERK, še v solastnini, je pogosto nemogoče pridobiti vsa potrebna soglasja.

Z ozirom na zgoraj zapisano menimo, da določbe drugega odstavka 5. člena ZKme-1 niso povsem v skladu s pravom EU. Za upravičenost do podpor skupne kmetijske politike je odločilno, da ima vlagatelj kmetijska zemljišča, ki so vpisana v register kmetijskih gospodarstev, v posesti in na njih dejansko izvaja kmetijsko dejavnost.

13.3. VPRAŠANJE

Kako urediti **prenos obveznosti in pravic na drugega kmeta, ali je treba opredeliti**, (ali je obstoječa rešitev v 17. členu ZKme-1 ok), **za katere obveznosti in pravice gre** in ali jih je treba definirati; v kateri predpis (ZKme-1 ali Zakon o gospodarskih družbah?)

⁹ Prav tam, točka 12.

¹⁰ Zakon o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS št. 45/08, 57/12, 90/12-ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17 in 22/18).

13.4. ODGOVOR

Prenos pravic in obveznosti je urejen v 8 (4) Izvedbene uredbe komisije (EU) št. 809/2014¹¹ ki se glasi:

»Ko prevzemnik obvesti pristojni organ in zahteva plačilo pomoči in/ali podpore v skladu z odstavkom 3(a):

(a) se vse pravice in obveznosti prenosnika, ki izhajajo iz pravnega razmerja med prenosnikom in pristojnim organom, nastalim z vlogo za pomoč, vlogo za podporo ali zahtevkom za plačilo, prenesejo na prevzemnika;

(b) se vsa dejanja, ki so potrebna za odobritev pomoči in/ali podpore, in vse prijave prenosnika pred prenosom pripišejo prevzemniku za namene uporabe ustreznih predpisov Unije;

(c) se preneseno kmetijsko gospodarstvo šteje, kadar je to ustrezno, za ločeno kmetijsko gospodarstvo v zvezi z zadevnim letom zahtevkov.

Člen 8 je potrebno razlagati skupaj s točko 6 preambule k navedeni uredbi, iz katere izhaja, da je treba določiti pravila v zvezi s posledicami prenosa celotnih kmetijskih gospodarstev, za katere veljajo nekatere obveznosti na podlagi shem neposrednih plačil ali ukrepov za razvoj podeželja v okviru integriranega sistema.

Potrebno je poudariti, da se s prenosom kmetijskega gospodarstva s prevzemnika na prenosnika prenašajo pravice in obveznosti, ki izhajajo iz pravnega razmerja, nastalega z vlogo za pomoč, vlogo za podporo ali zahtevkom za plačilo. Določba četrtega odstavka 17. člena ZKme-1 gre preko tega pomena, saj določa, da se prenesejo tudi sankcije.

V zvezi z načelom osebne odgovornosti v primeru upravnih kazni je Sodišče EU odločalo v zadevi C-396/12 (Van der Ham in van der Ham-Reijersen van Buuren), kjer se je opredelilo glede odgovornosti kmeta za ravnanje podizvajalcev na kmetijskem gospodarstvu. Ugotovilo je, da je kršitev upravičenca podana le, če je ravnal namerno ali malomarno pri izbiri ali nadzoru tretjega, ki je izvajal dela po njegovem naročilu ali ki mu je dajal navodila.¹²

Enako odločitev je sodišče EU sprejelo tudi v zadevi C-239/17¹³, pri kateri je presojalo, katera plačila se upoštevajo kot podlaga za izračun zmanjšanja neposrednih plačil v primeru kršitve pravil o navzkrižni skladnosti ter od katerih plačil se ta zmanjšanja odtegnejo. Iz sodbe izhaja naslednje navodilo državam članicam: »Zmanjšanja neposrednih plačil zaradi neupoštevanja pravil o navzkrižni skladnosti je treba izračunati na podlagi plačil, ki so ali bodo odobrena za leto, v katerem je prišlo do neupoštevanja. Tako izračunana zmanjšanja neposrednih plačil se odtegnejo od plačil, ki so ali bodo odobrena za koledarsko leto, v katerem je neupoštevanje pravil o navzkrižni skladnosti ugotovljeno.«

Generalna pravobranilka Eleanor Sharpston je v sklepnem predlogu ponazorila odgovor z naslednjim primerom:

¹¹ Izvedbena uredba komisije (EU) št. 809/2014 z dne 17. julija 2014 o pravilih za uporabo Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z integriranim administrativnim kontrolnim sistemom, ukrepi za razvoj podeželja in navzkrižno skladnostjo (UL L 227, 31. 7. 2014, str. 69).

¹² Glej izrek v sodbi sodišča EU z dne 27. februar 2014 v zadevi C-396/12 (van der Ham in van der Ham-Reijersen van Buuren)

¹³ Sodba sodišča EU z dne 25. julija 2018 v zadevi C- 239/17 Gert Teglgard Flojstrupgard proti Fodevareministeriets Klagecenter, točka 59.

»90. Recimo, da kmetje A, B in C obdelujejo enaka kmetijska gospodarstva in da je vsak upravičen do 10.000 EUR neposredne pomoči za leto 1. Vsak od njih popolnoma enako krši zahteve navzkrižne skladnosti v letu 1, vendar se kršitve tega leta ne odkrijejo.

91. V letu 2 kmet A neha kmetovati in prenese svoje kmetijsko gospodarstvo na drugega kmeta. Kmet B še naprej upravlja kmetijsko gospodarstvo in zahteva enak znesek (10.000 EUR) neposredne pomoči. Kmet C začne svoje kmetijsko gospodarstvo povečevati in začne temu primerno zahtevati več neposredne pomoči.

92. V letu 3 se odkrijejo kršitve. Pristojni nacionalni organi ustrezno »ugotovijo« neskladnosti in za vsakega kmeta izdajo odločbo o znižanju neposredne pomoči za 3 %, izračunanemu – tako kot trdi Komisija – na podlagi celotnega zneska neposredne pomoči, do katerega je upravičen posamezen kmet v letu 3.

93. Posledično za kmeta A (ki nima nobenega zahtevka za neposredno pomoč v letu 3, ker ne kmetuje več, velja 3-odstotno znižanje neposredne pomoči x nič. Ostane nekaznovan. Za kmeta B, ki še vedno obdeluje enako površino kot v letu 1 in je upravičen do 10.000 EUR neposredne pomoči za leto 3, velja znižanje neposredne pomoči v višini 3 % x 10.000 EUR oziroma 300 EUR. Naložena sankcija je naključno enaka sankciji, ki bi bila naložena, če bi se leto kršitve upoštevalo kot leto izračuna 3-odstotnega znižanja pomoči. (Pravim »naključno«, ker je zgolj naključje, da sta velikost njegovega kmetijskega gospodarstva in pravica do neposredne pomoči v letu 3 enaki kot v letu 1.) Kmet C je svoje kmetijsko gospodarstvo precej povečal in je upravičen do 100.000 EUR neposrednih plačil v letu 3. Posledično je sankcija za neskladnost v letu 1 v njegovem primeru znižanje neposrednih plačil za leto 3 v višini 3000 EUR.

94. Prišlo bi do tega, da bi uporaba metodologije Komisije povzročila ogromne razlike v sankcijah, naloženih trem kmetom A, B in C (0 EUR, 300 EUR in 3000 EUR) za popolnoma enako kršitev zahtev navzkrižne skladnosti v letu 1.«

Izjema od pravila, da upravičenec odgovarja le za lastne storitve in opustitve, je podana v členu 97(2) Uredbe (EU) št. 1306/2013. Gre za primere, ko je bilo zemljišče, na katerem je bila ugotovljena kršitev pravil navzkrižne skladnosti, v letu, ko je bila storjena kršitev (zadevnem koledarskem letu), preneseno na drugega kmeta. V tem primeru se v postopku odobritve pomoči, v katerem je zadevna površina podlaga za izračun premije, dosodi sankcija, četudi vlagatelju ni mogoče neposredno pripisati kršitve. Drugače velja le, če oseba, ki je odgovorna za kršitev, za zadevno koledarsko leto vloži lastno vlogo za pomoč. Potem se sankcionira to osebo. Če se kršitev pravil navzkrižne skladnosti ugotovi šele po prenosu zadevne površine v naslednjem koledarskem letu, se prevzemniku ne more več izreči upravne kazni, saj se člen 97(2) Uredbe (EU) št. 1306/2013 uporablja le, če do prenosa pride v zadevnem koledarskem letu, torej v letu, v katerem je prišlo do kršitve (tako sodba OVG Lüneburg 27. 11. 2015 – LB 107/14).¹⁴

Stališče, da se sankcije, ki so nastale do trenutka spremembe nosilca, ne prenašajo na prevzemnika, zastopa tudi Upravno sodišče v sodbi I U 1114/2011 z dne 21. 8. 2012.

Glede na to, menimo, da ni potrebno z zakonom (ZGD-1 ali ZKme-1) posebej urejati prenosa pravic in obveznosti v primeru spremembe nosilca kmetijskega gospodarstva, saj je ta vsebina urejena že v predpisih na ravni EU.

¹⁴ Povzeto po F. Schulze v M. Düsing, J. Martinez, Agrarrecht, C. H. Beck, 2016, str. 827 – 828, točka 7.

14. LITERATURA, PRAVNI VIRI IN DRUGI VIRI

14.1. LITERATURA

Agnino F., Amatore R. in ostali. 2016. Codice Civile commentato. Giuffrè editore.

Alessi R., Pisciotta G. 2015. I contratti agrari. Giuffrè editore.

Brauner P., Peyerl H., Pum W., Urban C., Rechtsformwahl in der Land- und Forstwirtschaft, Gestaltung und Besteuerung, Verlag Österreich GmbH, Wien, 2015.

Düsing M., Martinez J., Agrarrecht, C. H. Beck, München, 2016.

Fiale A. 2017. Manuale di Diritto Commerciale. Edizioni Simone.

Franca V., Krapež K., Bohinc R., Senčur Peček D., Zirnstein E., Nahtigal M., Primerjalna analiza delovno- in socialno-pravnega položaja kmetov v RS, Univerza na Primorskem, Zaključno poročilo ciljnega raziskovalnega projekta, Fakulteta za management, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, 2013.

Pavčnik M., Teorija prava, Prispevek k razumevanju prava, 5. pregledana in dopolnjena izdaja, GV Založba, Ljubljana 2015.

Plavšak N., Zabel B., Kranjc V., Polajnar Pavčnik A., Grilc P., Markič J. et al. Obligacijski zakonik (OZ) s komentarjem, 4. knjiga, ur. M. Juhart in N. Plavšak. 1. natis. GV Založba, Ljubljana 2004.

Rajgelj K., Ali je mogoče zaščititi kmetijo, ki to ni, v: Revija Odvetnik, št. 74, pomlad 2016, str. 24.

Trstenjak V., Pravne osebe, 1. natis, Ljubljana, GV založba 2003.

14.2. PRAVNI VIRI

14.2.1 Evropska unija

Direktiva Sveta 91/676/EEC z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31. 12. 2991, str.1).

Izvedbena uredba komisije (EU) št. 809/2014 z dne 17. julija 2014 o pravilih za uporabo Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z integriranim administrativnim kontrolnim sistemom, ukrepi za razvoj podeželja in navzkrižno skladnostjo (UL L 227, 31. 7. 2014, str. 69).

Pogodba o delovanju EU (UL C 326, 26. 10. 2012, str. 49).

Sklepni predlogi generalne pravobranilke Eleanor Sharpston, predstavljeni 17. maja 2018, zadeva C-239/17 (Gert Teglggaard Fløjstrupgård I/S proti Fødevareministeriets Klagecenter), točke 90 – 94.

Sklepni predlogi generalne pravobranilke Eleanor Sharpston, predstavljeni 7. junija 2018, Zadeva C-435/17 (Argo Kalda Mardi talu proti Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA)).

Sodba sodišča EU z dne 7. avgusta 2018 v zadevi C-435/17 (Argo Kalda Mardi talu proti Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA)).

Sodba sodišča EU z dne 27. februarja 2014 v zadevi C-396/12 (Van der Ham in van der Ham-Reijersen van Buuren).

Sodba sodišča EU z dne 25. julija 2018 v zadevi C- 239/17 Gert Teglggaard Flojstrupgard proti Fodevareministeriets Klagecenter, točka 59.

Sodba sodišča (EU) z dne 16. junija 2011 v zadevi C-536/09 (Marija Omejc proti Republiki Sloveniji).

Sodba sodišča EU z dne 14. marca 2013 v zadevi C-545/11 (Agrargenossenschaft Neuzelle proti Landrat des Landkreises Oder-Spree).

Sodba sodišča EU z dne 9. junija 2011 v zadevi C-115/10 Bábolna Mezőgazdasági Termelő, Fejlesztő és Kereskedelmi Zrt. proti Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Központi Szerve.

Sodba sodišča EU z dne 25. oktobra 2012 v zadevi C-592/11 (Anssi Ketelä).

Sodba sodišča EU z dne 14. oktobra 2010 v zadevi C-61/09 (Landkreis Bad Dürkheim proti Aufsichts- und Dienstleistungsdirektion).

Sodba sodišča EU z dne 5. februarja 2015 v zadevi C-498/13 (Agrooikosystemata EPE proti Ypourgos Oikonomias kai Oikonomikon, Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimon, Perifereia Thessalias (Perifereaki Enotita Magnisias)).

Sodba sodišča EU z dne 2. julija 2015 v zadevi C-422/13 Landesamt für Landwirtschaft, Umwelt und ländliche Räume des Landes Schleswig-Holstein proti Uti Wree.

Sodba sodišča EU z dne 9. junija 2016 v združenih zadevah št. C-333/15 in C-334/15 (María del Pilar Planes Bresco proti Comunidad Autónoma de Aragón).

Sodba sodišča EU v zadevi št. C-470/08 (Kornelis van Dijk proti Gemeente Kampen).

Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006.

Uredba (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o financiranju, upravljanju in spremljanju skupne kmetijske politike in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 352/78, (ES) št. 165/94, (ES) št. 2799/98, (EC) No 814/2000, (ES) št. 1290/2005 in (ES) št. 485/2008.

Uredba (EU) št. 1307/2013 Evropskega parlamenta in sveta z dne 17. decembra 2013 o pravilih za neposredna plačila kmetom na podlagi shem podpore skupne kmetijske politike ter razveljavitvi Uredbe sveta (ES) št. 637/2008 in Uredbe sveta (ES) št. 73/2009.

Uredba komisije (ES) št. 1200/2009 z dne 30. novembra 2009 o izvajanju Uredbe (ES) št. 1166/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o raziskovanjih strukture kmetijskih gospodarstev in raziskovanju metod kmetijske proizvodnje v zvezi s koeficienti glav živine ter opredelitvami značilnosti (Uradni list EU št. 329/4 z dne 15. 2. 2009).

14.2.2 Slovenija

Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 141/06 in nasl.).

Pravilnik o registru kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. 83/16 in nasl.).

Slovenski računovodski standardi (2016) (Uradni list RS, št. 95/15 in nasl.).

Sklep Višjega sodišča v Mariboru opr. št. I Ip 996/2011 z dne 21. 12. 2011.

Sklep Višjega sodišča v Mariboru opr. št. in I Ip 582/2014 z dne 11. 9. 2014.

Sklep Višjega sodišča v Ljubljani opr. št. III Ip 3520/2015 z dne 25. 11. 2015.

Sodba Upravnega sodišča opr. št. I U 1114/2011 z dne 21. 8. 2012.

Uredba o izvajanju podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 55/15 in nasl.).

Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Uradni list RS, št. 57/15).

Zakon o centralnem registru prebivalstva (Uradni list RS, št. 72/06).

Zakon o davčnem postopku (Uradni list, št. 13/1 in nasl.).

Zakon o davčnem potrjevanju računov (Uradni list RS, št. 57/15 in nasl.).

Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/06 in nasl.).

Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 in nasl.).

Zakon o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 13/11 in nasl.).

Zakon o evidentiranju nepremičnin (Uradni list RS, št. 47/06 in nasl.).

Zakon o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS št. 45/08 in nasl.).

Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08 in nasl.).

Zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka (Uradni list RS, št. 63/16).

Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 in nasl.).

Zakon o društvih (Uradni list RS, št. [64/11](#) – uradno prečiščeno besedilo in [21/18](#) – ZNOrg).

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. [32/14](#) in [47/15](#) – ZZSDT).

Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – UPB in nasl.).

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12 in nasl.).

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 UPB in nasl.).

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – UPB in nasl.).

Zakon o starostnem zavarovanju kmetov (Uradni list SRS, št. 13/72).

Ugotovitveni sklep o uskladitvi pokojnin in drugih prejemkov od 1. januarja 2017 (Uradni list RS, št. 2/17).

Sklep o določitvi prispevkov za posebne primere zavarovanja (Uradni list RS, št. 14/2017).

Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 111/13 in nasl.).

Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. 79/94 in nasl.).

Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10 in nasl.).

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14 in nasl.).

Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/2010 in nasl.).

Zakon o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – UPB in nasl.).

Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 47/15 in nasl.).

Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13 in nasl.).

Kolektivna pogodba za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije (Uradni list RS, št. 67/16).

Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije (Uradni list RS, št. 16/05 in nasl.).

14.2.3 Avstrija

Bewertungsgesetz 1955 StF: BGBl. Nr. 148/1955 idF BGBl. Nr. 231/1955 (DFB) (NR: GP VII RV 579 AB 590 S. 74. BR: S. 107.).

Bundesgesetz über besondere zivilrechtliche Vorschriften für Unternehmen, StF: [dRGGBl. S 219/1897](#) (Unternehmensgesetzbuch), zadnjič spremenjen z [BGBl. I Nr. 58/2018](#) (NR: GP XXVI [RV 195 AB 221 str. 34.](#) BR: [AB 10018 str. 882.](#))

Bundesgesetz vom 11. Oktober 1978 über die Sozialversicherung der in der Land- und Forstwirtschaft selbständig Erwerbstätigen (Bauern-Sozialversicherungsgesetz – BSVG) StF: [BGBl. št. 559/1978](#) (NR: GP XIV [RV 864 AB 1015 S. 102.](#) BR: [AB 1887 S. 379.](#)) zadnjič spremenjen z [BGBl. I Nr. 59/2018](#) (NR: GP XXVI [RV 191 AB 231 S. 36.](#) BR: [10001 AB 10017 S. 883.](#))

Bundesgesetz vom 13. Juli 1955 über die Bewertung von Vermögenschaften (Bewertungsgesetz 1955 – BewG. 1955).
StF: [BGBl. št. 148/1955](#) idF [BGBl. Nr. 231/1955](#) (DFB) (NR: GP VII [RV 579 AB 590 S. 74.](#) BR: [str. 107.](#))
zadnjič spremenjen [BGBl. I št. 77/2016](#) (NR: GP XXV [RV 1190 AB 1243 str. 136.](#) BR: [9613 AB 9621 str. 856.](#))

Bundesgesetz vom 9. Juli 1970 über die Schätzung des landwirtschaftlichen Kulturbodens (Bodenschätzungsgesetz 1970 - BoSchätzG 1970) StF: [BGBl. Nr. 233/1970](#) (NR: GP XII [RV 75 AB 103 S. 11.](#) BR: [S. 293.](#))

Bundesgesetz über die Durchführung der gemeinsamen Marktorganisationen, StF: [BGBl. I Nr. 55/2007](#) (NR: GP XXIII [RV 37 AB 195 S. 28.](#) BR: [AB 7757 S. 747.](#)) in spremembe.

Bundesgesetz, mit dem auf Grund des Abschnitts F des Marktordnungsgesetzes 1985 erlassene Verordnungen in Gesetzesrang gehoben werden, StF: [BGBl. I Nr. 55/2007](#) (NR: GP XXIII [RV 37 AB 195 S. 28.](#) BR: [AB 7757 S. 747.](#)) in spremembe.

Bundesgesetz über die Errichtung der Marktordnungsstelle „Agrarmarkt Austria“ StF: BGBl. Nr. 376/1992 (NR: GP XVIII RV 482 AB 590 S. 73. BR: AB 4279 S. 555.) in spremembe.

Bundesgesetz, mit dem Maßnahmen zur Sicherung der Ernährung sowie zur Erhaltung einer flächendeckenden, leistungsfähigen, bäuerlichen Landwirtschaft getroffen werden. StF: BGBl. Nr. 375/1992 (NR: GP XVIII RV 481 AB 589 S. 73. BR: AB 4283 S. 555.) in spremembe.

Bundesgesetz vom 3. Juli 1975, mit dem das Forstwesen geregelt wird (Forstgesetz 1975) StF: BGBl. Nr. 440/1975 (NR: GP XIII RV 1266 AB 1677 S. 150. BR: 1392 AB 1425 S. 344.)
Bundesgesetz über die Förderung des Wasserbaues aus Bundesmitteln (Wasserbautenförderungsgesetz 1985 - WBFG) StF: BGBl. Nr. 148/1985 (WV) in spremembe.

Flurverfassungs-Landesgesetz 1979 - K-FLG, LGBl. Nr. 64/1979, idF LGBl. Nr. 10/2007.

Gesellschaften mit beschränkter Haftung Gesetz (GmbH-Gesetz - GmbHG) StF: [RGI. Nr. 58/1906](#)).

Gesetz zur Durchführung der Direktzahlungen an Inhaber landwirtschaftlicher Betriebe im Rahmen von Stützungsregelungen der Gemeinsamen Agrarpolitik (Direktzahlungen-Durchführungsgesetz) z dne 9. julija 2014 BGBl. I, str. 879, zadnjič spremenjen v členu 1 z dne 21. oktobra 2016, BGBl. I, str. 2370.

Gewerbeordnung 1994 – GewO 1994 StF: [BGBl. Nr. 194/1994](#) (WV), zadnjič spremenjen z [BGBl. I Nr. 45/2018](#) (NR: GP XXVI [RV 149 AB 179 str. 28](#). BR: [AB 9976 str. 881](#).)

Bundesministerium für Finanzen, KStR 2013, Körperschaftsteuerrichtlinien 2013. Dostopno na: <https://findok.bmf.gv.at/findok?execution=e1s1&dokumentId=305637f7-9e93-4016-a91f-8dd1a7e04c1e> [3. 3. 2017].

Einkommensteuergesetz 1988 - EStG 1988 StF: [BGBl. Nr. 400/1988](#) (NR: GP XVII [RV 621 AB 673 S. 70](#). BR: [3534 AB 3547 S. 505](#).)

Kundmachung des Bundesministers für Finanzen über die Bewertung von forstwirtschaftlichen Vermögen. Dostopno na: https://www.bmf.gv.at/steuern/immobilien-grundstuecke/einheitsbewertung/Forst_endg_und_berichtigt_2.pdf?5te3fv [9. 3. 2017].

Kundmachung des Bundesministers für Finanzen über die Bewertungsgrundlagen für das Weinbauvermögen zum 1. Jänner 2014 (Feststellung der Weinbaubetriebszahlen für die Weinbauvergleichsbetriebe) Dostopno na: https://www.bmf.gv.at/steuern/immobilien-grundstuecke/einheitsbewertung/Kundmachung_Weinbauvergleichsbetriebe_endg.pdf?5te3hi [9. 3. 2017].

Kundmachung des Bundesministers für Finanzen über die Bewertung des Gärtnersches Vermögens – Gemüse-, Blumen-, Zierpflanzenbau und Baumschulbetriebe. Dostopno na: https://www.bmf.gv.at/steuern/immobilien-grundstuecke/einheitsbewertung/Gartenbau_endg_und_berichtigt_3.pdf?5te3fu [9. 3. 2017].

Privatstiftungsgesetz BGBl 1993/694 idgF StF: BGBl. Nr. 694/1993 (NR: GP XVIII RV 1132 AB 1203 S. 131. BR: 4636 AB 4627 S. 574.)

Smernice za izvajanje zakona o dohodnini EStR 2000, Einkommensteuerrichtlinien 2000, zadnjič spremenjene dne 22. 3. 2005. Dostopno na: <https://findok.bmf.gv.at/findok?execution=e1s1>. [6. 9. 2018].

Sonderrichtlinie des BMLFUW zur Umsetzung von Projektmaßnahmen im Rahmen des Österreichischen Programms für ländliche Entwicklung 2014 – 2020 – »LE Projektförderung«, točka 16.3. [spletna stran].

Dostopno na:

https://www.aws.at/fileadmin/user_upload/Downloads/Richtlinie/VVE_Projektfoerderungen.pdf. [8. 9. 2018].

Sonderrichtlinie ÖPUL 2015, Sonderrichtlinie des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (BMLFUW) für das österreichische Programm zur Förderung einer Umweltgerechten, extensiven und den natürlichen Lebensraum schützenden Landwirtschaft, str. 8, [e-knjiga].

Dostopno na:

https://www.bmnt.gv.at/land/laendl_entwicklung/foerderinfo/sonderrichtlinien_auswahlkriterien/srl_oepul.html. [8. 9. 2018].

Sonderrichtlinie des BMLFUW zur Gewährung von Zahlungen für aus naturbedingten oder anderen spezifischen Gründen benachteiligte Gebiete (SRL Ausgleichzulage - AZ). [Spletna stran]

https://www.bmlfuw.gv.at/land/laendl_entwicklung/foerderinfo/sonderrichtlinien_auswahlkriterien/srl_az.html [23. 5. 2017].

Verordnung des Bundesministers für Finanzen über Allgemeine Rahmenrichtlinien für die Gewährung von Förderungen aus Bundesmitteln (ARR 2014) StF: BGBl. II Nr. 208/2014.

Verordnung der Bundesministerin für Finanzen über die Aufstellung von Durchschnittssätzen für die Ermittlung des Gewinnes aus Land- und Forstwirtschaft (Land- und Forstwirtschaft-Pauschalierungsverordnung 2015 – LuF-PauschVO 2015), StF: [BGBl. II Nr. 125/2013](#), zadnjič spremenjena z [BGBl. II Nr. 164/2014](#).

Umsatzsteuergesetz (StF: [BGBl. Nr. 663/1994](#) idF [BGBl. Nr. 819/1994](#) (DFB) (NR: GP XVIII [RV 1715 AB 1823 S. 172](#), BR: [AB 4861 S. 589](#)).

Verordnung des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft mit horizontalen Regeln für den Bereich der Gemeinsamen Agrarpolitik (Horizontale GAP-Verordnung)

StF: [BGBl. II Nr. 100/2015](#), zadnjič spremenjena z [BGBl. II Nr. 57/2018](#).

Verordnung des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft mit horizontalen Regeln für den Bereich der Gemeinsamen Agrarpolitik (Horizontale GAP-Verordnung)

StF: [BGBl. II Nr. 100/2015](#), zadnjič spremenjena z [BGBl. II Nr. 57/2018](#).

Verordnung des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft über Direktzahlungen im Rahmen der gemeinsamen Agrarpolitik (Direktzahlungs-Verordnung 2015)

StF: [BGBl. II Nr. 368/2014](#), zadnjič spremenjena z [BGBl. II Nr. 57/2018](#).

Bundesabgabenordnung (StF: [BGBl. Nr. 194/1961](#) (NR: GP IX [RV 228 AB 456 S. 70](#), BR: [S. 178](#)).

14.2.4 Nemčija

Bürgerliches Gesetzbuch v veljavi od 2. januarja 2002 (BGBl. I str. 42, 2909; 2003 I str. 738), zadnjič spremenjen z zakonom z dne 12. julija 2018 (BGBl. I str. 1151).

Gesetz über die Alterssicherung der Landwirte z dne 29. julija 1994 (BGBl. I S. 1890, 1891), zadnjič spremenjen z zakonom z dne 17. julija 2017 (BGBl. I str. 2575).

Gesetz zur Neuordnung der Organisation der landwirtschaftlichen Sozialversicherung (LSV-Neuordnungsgesetz – LSV – NOG) z dne 12. 4. 2012 (BGBl. I 2012, 579).

Gesetz über die Krankenversicherung der Landwirte z dne 10. 8. 1972 (BGBl. 1972 I 1433).

Handelsgesetzbuch (objavljen dne 10. maja 1897 (RGBl. S 219), zadnja sprememba člen 11 G z dne 18. julija 2017 (BGBl. I. S. 2745, 2754).

Sodba Upravnega sodišča Halle, 19. 1. 2011 – 7 A 258/09, BeckRS 2012, 49529 po F. Schulze v M. Düsing, J. Martinez, Agrarrecht, C. H. Beck, 2016, str. 789, točka 11.

Sodba Upravnega sodišča Aachen, 3. 1. 2008 – 6 K 898/07, BeckRS 2008, 30850) po F. Schulze v M. Düsing, J. Martinez, Agrarrecht, C. H. Beck, 2016, str. 789, točka 11.

Sodba Višjega upravnega sodišča Lüneburg 27. 11. 2015 – LB 107/14, po F. Schulze v M. Düsing, J. Martinez, Agrarrecht, C. H. Beck, 2016, str. 827 – 828, točka 7.

Sodba VHG München, 16. 4. 2013 – 21 B 12.1307, BeckRS 2013, 52535 po F. Schulze v M. Düsing, J. Martinez, Agrarrecht, C. H. Beck, 2016, str. 789, točka 11.

Sodba Vrhovnega sodišča Zvezne Republike Nemčije z dne 24. novembra 2004 (XII ZR 113/01).

OLG Koeln, sklep z dne 5. novembra 2012, Az 23 Wlv 7/12, s tam navedeno nadaljnjo sodno prakso.

14.2.5 Italija

Civilni zakonik (ital. Codice civile, CC). 1942, Gazzetta ufficiale ([GU Serie Generale n.79 del 04-04-1942](#))

Zakonski dekret z dne 29. marca 2004, št. 99. Določbe o subjektih in dejavnosti, podjetniški celovitosti in administrativnih poenostavitvah v kmetijstvu, po določbi 1. člena, 2.

odstavka, alinej d), f), g), l), ee) Zakona z dne 7. marca 2003, št. 38 (ital. Decreto legislativo 29 marzo 2004, n. 99. Disposizioni in materia di soggetti e attività, integrità aziendale e semplificazione amministrativa in agricoltura, a norma dell'articolo 1, comma 2, lettere d), f), g), l), ee), della legge 7 marzo 2003, n. 38). 2004.

<http://www.normattiva.it/atto/caricaDettaglioAtto?atto.dataPubblicazioneGazzetta=2004-04-22&atto.codiceRedazionale=004G0131¤tPage=1> (1. 6. 2012).

14.3. DRUGI VIRI

14.3.1 Slovenija

FURS, Osnove za plačilo ter zneski prispevkov za socialno varnost, Prostovoljni zavarovanci (KD**)

(http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/prispevki_za_socialno_varnost/osnove_za_placilo_ter_zneski_prispevkov_za_socialno_varnost/ [31.5.2017].

FURS, Prispevki za socialno varnost, Brošura o plačevanju prispevkov za socialno varnost, Podrobnejši opis, 5. izdaja, december 2016, str. 11 in 12; 11. in 12. člen ZPSV.

Javni razpis za Podukrep 6.1. Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete za leto 2017.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2017. [spletna stran]. Dostopno na:

http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/Javni_razpisi/2017/Podukrep_6.1/JR_6.1_za_leto_2017.pdf. [8. 9. 2018].

KGZS, Številne rešitve v davčni in socialni zakonodaji za KGZS nesprejemljive,

<http://www.kgzs.si/GV/Aktualno/V-srediscu/Novica/ArticleId/3349/Številne-resitve-v-davcni-in-socialni-zakonodaji-za-KGZS-nesprejemljive.aspx> (zadnjič obiskano 11. 1. 2018).

Lastništvo gozdov, Zavod za gozdove Slovenije,

http://www.zgs.si/slo/gozdovi_slovenije/o_gozdovih_slovenije/lastnistvo_gozdov/index.html (zadnjič obiskano 11. 1. 2018).

Letno poročilo ZPIZ za leto 2016, Ljubljana, februar 2017, str. 20.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2014. Program razvoja podeželja Republike Slovenije 2014 – 2020 [Spletna stran]. Dostopno na: <https://www.program-podezelja.si/sl/> [30. 5. 2017].

Ministrstvo za zdravje, Predlog zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju.

Dostopno na:

http://www.mz.gov.si/si/delovna_podrocja_in_prioritete/zdravstveno_varstvo/predlog_zakona_o_zdravstvenem_varstvu_in_zdravstvenem_zavarovanju/ [27.5.2017].

Neva Pajntar, Dohodnina in kmetijstvo, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ljubljana, 2015.

Predlog novele ZDKG-A z dne 6. 2. 2013. [Spletna stran]. Dostopno na:

http://sodisce.iusinfo.si/Priloge/Poro/PORODZ2013M02D07N4_9_1.PDF, str. 3. [10. 3. 2017].

Statistični urad RS, kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo [Spletna stran]. Dostopno na:

<https://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/11%20> [28. 5. 2017].

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, 2010. Letni statistični pregledi [Spletna stran].

Dostopno na: <http://www.zpiz.si/cms/?id=2&inf=536> [28. 5. 2017].

14.3.2 Avstrija

Abgaben und steuern, Bewertungsgesetz, WKÖ, marec 2016, str. 3. https://www.wko.at/Content.Node/Service/Steuern/Weitere-Steuern-und-Abgaben/Sonstige-Abgaben/weitere_Bewertungsgesetz_Broschuere.pdf [11. 3. 2017].

Aigner D., Kofler G., Kofler H., Tumpel M., 2013. Die Besteuerung der Agrargemeinschaften. [e-revija] Dostopno na: [//www.jku.at/fileadmin/gruppen/150/Team/Georg_Kofler/Aufsaeetze_in_Fachzeitschriften/Die_Besteuerung_der_Agrargemeinschaften_SPRW_2013_150.pdf](http://www.jku.at/fileadmin/gruppen/150/Team/Georg_Kofler/Aufsaeetze_in_Fachzeitschriften/Die_Besteuerung_der_Agrargemeinschaften_SPRW_2013_150.pdf). [10. 3. 2017].

Agrarmarkt Austria, 2017. eAMA - Das Internetserviceportal der Agrarmarkt Austria. [Spletna stran]. Dostopno na: <https://services.ama.at/servlet/about> [14. 5. 2017].

Agrarmarkt Austria, 2018. Bewirtschafterwechsel oder Änderung der Betriebsstruktur [Spletna stran] Dostopno na: <https://www.ama.at/Fachliche-Informationen/Bewirtschafter-Betriebsdaten>. [10. 9. 2018].

Bewirtschafterwechsel oder Änderung der Betriebsstruktur, Agrarmarkt Austria (AMA). [spletna stran]. Dostopno na: <https://www.ama.at/Fachliche-Informationen/Bewirtschafter-Betriebsdaten>. [8. 9. 2018].

Bundesministerium für Finanzen, Hauptfeststellung der Einheitswerte für die Land- und Forstwirtschaft 2014. Dostopno na: <https://www.bmf.gv.at/steuern/immobilien-grundstuecke/einheitsbewertung/Hauptfeststellung-LuF-2014.html> [9. 3. 2017].

Krankenversicherung, Sozialversicherungsanstalt der Bauern. [Spletna stran]. Dostopno na: <https://www.svb.at/cdscontent/?contentid=10007.718054&viewmode=content> [6. 9. 2018].

Mayer J., Buchführung für Landwirte. [PP prezentacija]. Dostopno na: http://www.ooe-landwirtschaftsschulen.at/Mediendateien/Otterbach%20Dokumente/Foliensatz_Buchfuehrung.pdf str. 6. [2. 3. 2017].

Nebentätigkeiten, Sozialversicherungsanstalt der Bauern, 2018, str. 1-19. Dostopno na: <https://www.svb.at/cdscontent/?contentid=10007.719107&viewmode=content&portal=svb>. [8. 9. 2018].

Nebentätigkeiten, Sozialversicherungsanstalt der Bauern, 2018, str. 1- 36. [Spletna knjiga]. Dostopno na: <https://www.svb.at/cdscontent/load?contentid=10008.588898&version=1463641510> [8. 9. 2018].

Standard Dokumentation Metainformationen (Definitionen, Erläuterungen, Methoden, Qualität) zum Land- und Forstwirtschaftlichen Register, Statistik Austria, 2015, str. 3. [spletna stran]. Dostopno na: https://www.statistik.at/web_de/statistiken/wirtschaft/land_und_forstwirtschaft/land_und_forstwirtschaftliches_register/index.html. [8. 9. 2018].

Statistik Austria, Betriebe und Betriebsstruktur. [Spletna stran]. Dostopno na: https://www.statistik.at/web_de/statistiken/wirtschaft/land_und_forstwirtschaft/agrarstruktur_flaechen_ertraege/betriebsstruktur/index.html [10. 3. 2017].

Unterscheidung »Landwirtschaftsfläche« und »Landwirtschaftlich genutzten Fläche«, Destatis, Statistisches Bundesamt. [Spletna stran] Dostopno na: <https://www.destatis.de/DE/ZahlenFakten/Wirtschaftsbereiche/LandForstwirtschaftFischerei/Flaechennutzung/Methoden/UnterscheidungFlaechennutzung.html> [12. 8. 2018].

Wirtschaftskammer Österreich (WKO), Gesellschaft bürgerlichen Rechts – Überblick. [Spletna stran]. (datum posodobitve: 30. 3. 2017). Dostopno na: https://www.wko.at/Content.Node/Service/Wirtschaftsrecht-und-Gewerberecht/Gesellschaftsrecht/Unternehmensrecht/Gesellschaftsformen/Gesellschaft_nach_buergerlichem_Recht_-_GesnbR.html [10. 4. 2017].

14.3.3 Nemčija

Deutsches Statistisches Bundesamt, 2017. Publikationen im Bereich Landwirtschaftlicher Betriebe [Spletna stran]. Dostopno na: <https://www.destatis.de/DE/Publikationen/Thematisch/LandForstwirtschaft/Betriebe/SozialoekonomischeVerhaeltnisse.html> [10. 8. 2017].

Mindestgröße des landwirtschaftlichen Unternehmens, Sozialversicherung für Landwirtschaft, Forsten und Gartenbau. [Spletna stran]. Dostopno na: <http://www.svlfg.de/50-vmv/vmb03/vmb0305/index.html>. [5. 9. 2018].

Roeckl C., Thomas F., Vieth C., Höfe gründen und bewahren – ein Leitfaden für außerfamiliäre Hofübergaben und existenzgründung in der landwirtschaft, Zukunftsstiftung Landwirtschaft, Kassel University press GmbH, 2008, str. 21 - 24.

Socialversicherung für Landwirtschaft, Forsten und Gartenbau, 2017. Höhe des Beitragzuschusses. [Spletna stran]. <http://www.svlfg.de/50-vmv/vmb04/vmb0403/index.html> [8. 9. 2017].

Umsetzung EU Agrarreform in Deutschland, Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft, 2015, str. 55- 56. [Spletna stran]. Dostopno na: https://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/Broschueren/UmsetzungGAPinD.pdf?__blob=publicationFile [5. 9. 2018].

14.3.4 Italija:

Eurostat. 2012. *Farm structure in Italy*. [Http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Farm_structure_in_Italy](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Farm_structure_in_Italy) (25. 5. 2012).

Italijanski nacionalni urad za statistico ISTAT. 2012. *6° Censimento Generale dell'Agricoltura*. <Http://www.istat.it/it/> (20. 4. 2012).

Il regime di esonero per gli imprenditori agricoli: come funziona

<https://www.fiscoetasse.com/approfondimenti/10204-il-regime-di-esonero-per-gli-imprenditori-agricoli.html>

La differenza fra imprenditore agricolo e imprenditore agricolo professionale IAP

<https://www.agricolturafinanziamenti.com/la-differenza-fra-imprenditore-agricolo-e-imprenditore-agricolo-professionale-iap/>

Vademecum degli obblighi normativi dell'impresa agricola

http://www.agrariosereni.it/as/pagine/reteita/Vademecum_Impresa%20agricola.pdf